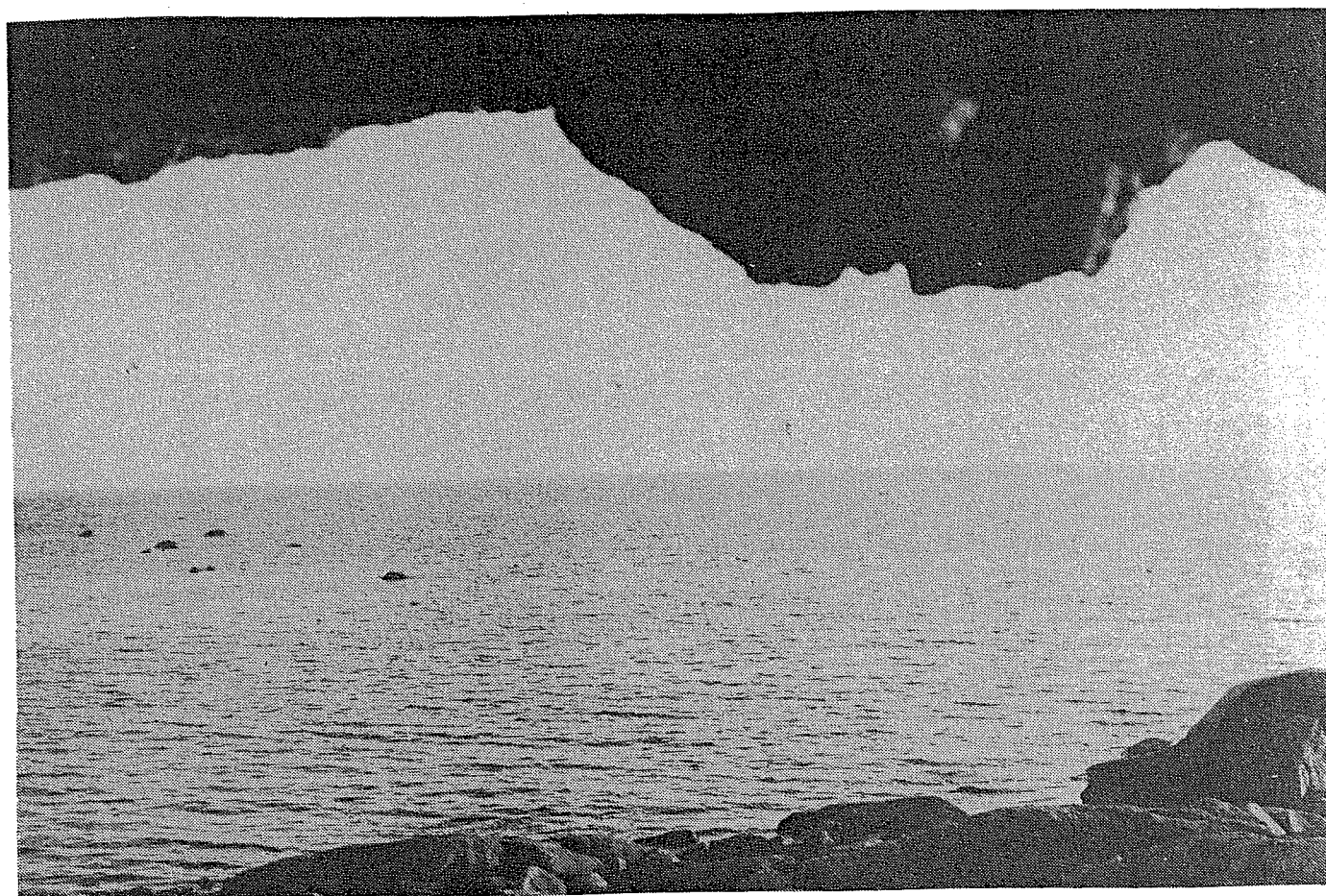

INFORMATION FRÅN

LÄNSSTYRELSEN I HALLANDS LÄN

GROTTOR I HALLANDS LÄN

Lars Bengtsson

MEDDELANDE NR 1988:5

PLANERINGSAVDELNINGEN
Naturvårdsenheten

LÄNSSTYRELSEN 301 86 HALMSTAD

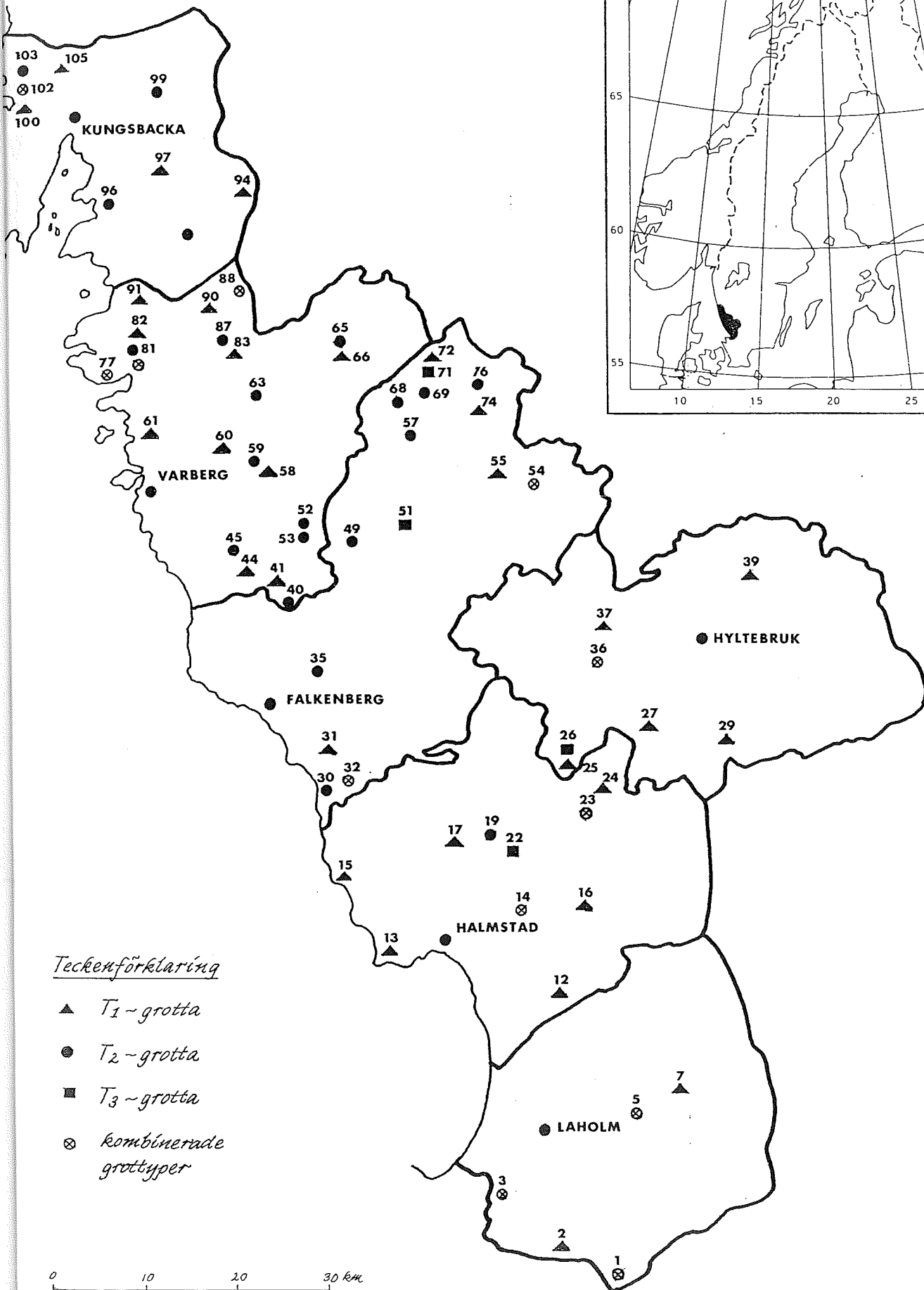
Omslagsfoto:
Jättestugan i Haverdal
Nr 15
(Utsikt från grottan)

INNEHÅLL

	sid
GROTTER I HALLANDS LÄN (karta)	1
FÖRORD	2
1 INLEDNING	3
2 ALLMÄN ÖVERSIKT AV LÄNETS GEOLOGISKA HISTORIA MED AVSEENDE PÅ GROTTBILDNING	4
3 FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR GROTTBILDNING	6
3.1 Grottbildande betingelser	6
3.2 Berggrunden	6
3.3 Tektonik	6
3.4 Topografi	6
3.5 Moränens art	7
3.6 Varierande strandlinjer	7
3.7 Klimat	7
4 GROTTPER	8
4.1 Blockgrotter	8
4.2 Sprickgrotter	8
4.3 Frostvittringsgrotter	8
4.4 Denudationsgrotter	8
5 VÄRDERINGSBEGREPP	9
5.1 Vetenskapligt värde	9
5.2 Rekreativt värde	9
5.3 Skyddsbehov	10
6 GROTTBESKRIVNINGAR	
1. Snibe Stuga	11
2. Hålan i Klinta hallar	14
3. Klackestugan	17
5. Midsommarstugan	20
7. Tjuvahålan	23
12. Jättestugan	26
13. Tjuvahålan	28
14. Rådjursgrottan	31
15. Jättestugan	34
16. Grottan i Klövaberget	37
17. Kvibillegrottan	40
19. Petters kammare	43
22. Uvbergsgrottan	45
23. Vargaklyftorna	49
24. Grottan i Kistehallen	51
25. Gräsbergsgrottan	53
26. Moshulta grotta	56
27. Drakgrottan	59
29. Bösseberga grotta	61
30. Trollhålan	64

	sid
31. Trollgrottan	67
32. Jättestugan	69
35. Jättastuan	72
36. Kristoffers stuga	75
37. Stupstocksgrottan	78
39. Erik Rääfs stuga	80
40. Pysslingahålan	83
41. Tuvabo håla	85
44. Frigärdesgrottan	87
45. Trollhålan	90
49. Jättegrottan	93
51. Okome grotta	95
52. Drakhålan	98
53. Drakkammaren	102
54. Trollgrottan	104
55. Klackhall	107
57. Jätteula	109
58. Puka sten	112
59. Smörkulle hål	115
60. Stenstugan	118
61. Tjuvahålan	121
63. Näckens grotta	123
65. Tjuvaklevsgrottan	125
66. Sjösalen	128
68. Trollgrottan i Gnipeberg	131
69. Grottan i Tjuvadalen	134
71. Petters kammare	137
72. Ofredshålan	140
74. Hålan i Lussesten	142
76. Prästagömmen	145
77. Skomakarstuan	148
80. Kungsgrottan	151
81. Skomakarkammaren	154
82. Knektahålet	156
83. Liastugan	158
87. Tjuvaskåran	160
88. Kanjongrottan	163
90. Laskahytta	166
91. Jon Rings gömma	168
92. Tomtegrottan	170
94. Tjuvagrottan	172
96. Jyta sköra	174
97. Tjuvastugan	177
99. Fläskoklämma	179
100. Grottorna i Håkullaberget	181
102. Klevgrottan	183
103. Tjuvاكلöven	186
105. Vildmosse stöva	189
6.1 Kommentarer till ur grottförteckningen avförda objekt	191
7 RESULTAT OCH SLUTSATSER	195
8 HISTORIK OCH SÄGNER	197
9 REFERENSER	205
10 FOTOBILAGA	206

GROTTOR I HALLANDS LÄN

Teckenförklaring

- ▲ T₁ - grotta
- T₂ - grotta
- T₃ - grotta
- ⊗ kombinerade grottyper

0 10 20 30 km

FÖRORD

Föreliggande grottinventering har utförts på uppdrag av naturvårdsenheten vid länsstyrelsen i Hallands län. Resultatet skall möjliggöra en bedömning av grottornas skyddsvärde samt även utgöra ett bedömningsunderlag vid den löpande ärendehandläggningen.

Det basmaterial som utgjort planeringsunderlag för inventeringen har främst Sveriges Speleolog Förbund bidragit till genom deras katalogisering utav grottuppgifter över länets grottor. Ett stort antal hembygdsföreningar har varit till god hjälp genom att bistå med grottinformation. En presskonferens vid inledningen av föreliggande arbete fungerade som språkrör till privatpersoner runt om i länet och har möjliggjort nyupptäckter utöver de redan kända lokalerna i grottförteckningen. Vidare medförde min medverkan i Hallands lokalradio att ytterligare grottips kom mig till kännedom.

Inventeringen påbörjades sommaren -86 och pågick under drygt 2 månader. Arbetet återupptogs och fortgick under juli månad 1987 efter 1 års uppehåll för studier i geovetenskap vid Göteborgs Universitet.

Jag har haft förmånen att få genomföra ett fantastiskt spännande arbete med att utforska alla de grottor som länet kan erbjuda. Många av grottorna har legat oländligt till vilket har inneburit långa skogsvandringar, brant bergsklättring och ibland även roddturer för att nå fram till grottolokalerna. Utöver de många fascinerande grottopplevelser som inventeringen berikat mig med har jag kommit i kontakt med en ofta mycket hjälpsam orsbefolkning, som varit av stor betydelse för mina möjligheter att hitta grottor som ibland har varit näst intill omöjliga att leta upp själv. Till dessa personer vill jag därför rikta ett stort tack. Vidare vill jag tacka Sveriges speleologförbunds grottletare Yngve Freij och min under sommaren -86 dåvarande handledare Christer Johansson och min nuvarande handledare Björn Ströberg.

Sist men inte minst vill jag tacka min gamla "142:a" som har bemästrat åtskilliga 100-tals mil på allt från motorväg till "timmerstig".

Göteborg i september 1987

Lars Bengtsson

1. INLEDNING

Syftet med inventeringen har varit att ta reda på hur många grottor som finns totalt inom länet och dokumentera dessa i skisser och fotografier. En beskrivning av respektive grotta med storlek, typ, form och det sätt på vilken den bildats samt en bedömning av socialt och vetenskapligt värde samt naturskyddsvärde har även utförts. Resultatet av föreliggande inventering medförde att de 86 st grottblanketter som Sveriges Speleologförbund katalogiserat avfördes 32 st på grund av olika orsaker inte kunde rubriceras som grottor eller helt enkelt inte existerat. Från alla de grottips som tillkom utöver de redan kända lokalerna avfördes även bland dem en stor del vilket slutligen medförde att det totala antalet kända grottor (inkluderat 14 st nyupptäckter) är 68 st.

För varje enskild grotta har en bedömning utförts beträffande grottans vetenskapliga och rekreativa värde samt en uppskattning av lokalens behov av naturskydd. Av det sammanlagda antalet grottor ansågs 12 st inneha lägsta klassificeringsgrad i alla kategorier och 18 st bedömdes ha högt vetenskapligt respektive rekreativt värde. I enlighet med de höga värdena tillmättes dessa grottor även ett högt skyddsvärde. Dessa 18 st grottor som i inventeringen har föreslagits ett naturskydd i någon form har följande beteckningar:

- Nr 1. Snibe Stuga
- Nr 5. Midsommarstugan
- Nr 15. Jättestugan
- Nr 22. Uvbergsgrottan
- Nr 25. Gräsbergsgrottan
- Nr 26. Moshulta grotta
- Nr 30. Trollhålan
- Nr 35. Jättastuan
- Nr 45. Trollhålan
- Nr 51. Okome grotta
- Nr 52. Drakhålan
- Nr 53. Drakkammaren
- Nr 59. Smörkulle hål
- Nr 68. Trollgrottan
- Nr 69. Grottan i Tjuvadalen
- Nr 74. Hålan i Lussesten
- Nr 76. Prästagömman
- Nr 96. Jyta Sköra

2. ALLMÄN ÖVERSIKT AV LÄNETS GEOLOGISKA HISTORIA MED AVSEENDE PÅ GROTTBILDNING

Urberget domineras av gnejsgraniter och gnejser. Bergarterna tillhör en delvis mer än 1.800 miljoner år gammal bergskedja, Svekofenniderna, och dess undre delar är det som nu återstår och som i huvudsak bygger upp landskapet.

Hallands gnejser är ofta uppdelade i band skilda åt genom olika färg och kornstorlek. Grönstenar är relativt vanliga i gnejserna och kan utgöra band i bandgnejs. Bergarterna uppvisar ofta kalifältspatögon av varierande storlek. Exempel utgörs av ögongranit och ögongnejs. Genom den tektonisering urberget genomgått har dessa kalifältspatögon pressats ut till rödaktiga sliror i bergarterna.

Geologiskt kan Halland indelas i flera distinkta zoner. Av dessa zoner kan främst ett inre högt liggande urbergsområde och en yttre lågslätt vilken är uppsplittrad av berggrundöar urskiljas. Förstadierna till denna zonindelning skedde under prekambrisk tid genom de berggrundsveckningar som orsakades av tektoniska rörelser i jordkrustan.

Sydvästra Sveriges gnejser utgörs i huvudsak av omvandlade ytbergarter. I bandgnejserna har flertalet av de tunna mörka skikten av basiska silikatbergarter bildats genom omvandling av vulkaniska tufflager. Förekomsten av de basiska massiv av amfibolit och granatamfibolit i länet har basalt som ursprungsbergart.

Erosionen av den ursprungliga bergskedjan har till stor del betingats av sprickbildningar som uppkommit genom de endogena krafter som verkat i berggrunden. Dominerande sprickriktning i NNO-NO framträder tydligt i de stora dalgångarnas riktning. Svaghetszonerna i berggrunden har med stor sannolikhet uppkommit av ett från S-SV riktat tryck. Denna process har pågått som intensivast under jotnisk tid (>600 miljoner år sedan).

Under den senaste geologiska tidsepoken dvs kvartär tid har flera stora inlandsisar bidragit till utformningen av berggrunden. Den senaste nedisningsperioden, Weichsel, som hade sin maximala utbredning under dess yngsta fas för ca 20000 år sedan har haft stor betydelse för grottförekomster i länet då landisens mäktiga täcke medfört nedkrossning av berggrunden i samband med dess rörelse över densamma. Då isens framryckning avstannade och deglaciationen påbörjades avsattes bl a morän och de block som transporterats och avsattes av landisen har också spelat stor roll för grottbildning inom länet.

I samband med deglaciationen kom isranden att utefter stora delar av länet ha kontakt med havet som kunde transgrediera in över land då landisen isostatiskt pressat ned landytan. Största värde på HK ligger i länet på ca 60 m. (Dvs 60 m över nuvarande havsyta). Då landytan successivt höjde sig efter isavsmältningen kom trycklättnader att uppstå i berggrunden vilka givit upphov till s k bankningsplan, sprickor som är parallella med horisontalplanet. Denna spricktyp innehar stor betydelse för bildandet av vissa grottor i länet.

I samband med den holocena klimatförbättring som rådde under atlantisk tid transgredierade havet åter in över landområden. Den postglaciala transgressionen, Tapes-transgressionen, inträffade ca 7500 B.P. (before present). Strandlinjen kom då att ligga mellan 10 och 15 m över nuvarande havsyta. Under de perioder då havsytan varit högre än dagens strandlinjer har en borttransport av lösa kvartära avlagringar kunnat ske och då i huvudsak i form av det s k finmaterialet. Material av grövre kornstorlek såsom sten och block förekommer idag som residualprodukter längs tidigare kustnivåer. Havets inverkan utgör därför ytterligare en process som bidragit till utformningen av ett antal grottor i Halland.

3. FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR GROTTBILDNING

Hur definieras begreppet grotta? På denna fråga finns inget otvetydigt allmänt accepterat svar. I samråd med länsstyrelsen i Hallands län enades vi inför inventeringen kring definitionen: En naturlig hålighet i berggrunden rymmande en vuxen person.

Vidare har jag haft som kriterie att den naturliga håligheten för att kunna rubriceras som grotta måste ha ett grottak. Detta har uteslutit vissa formationer av typ jättegrytor och andra urgröpningar i berg där vattenerosion har utgjort bidragande orsak till utformandet av håligheten.

3.1 Grottbildande betingelser

Grottor är ofta skapade av komplexa bildningsprocesser där sällan endast en faktor har varit verkande vid grottbildningen. Vissa grundläggande betingelser är de som nedan kommer att diskuteras.

3.2 Berggrunden: I Halland utgörs berggrunden till absolut övervägande del av gnejser och gnejsgraniter. Förekomster av grönstensområden är spridda över länet men är vanligast i de mellersta östliga delarna samt i den nordvästra delen.

Ett litet område i sydvästra delen utgörs av kritberggrund, i huvudsak bestående av kalksten. Kring trakterna av Varberg förekommer en för länet ovanlig bergart, den så kallade charnockiten.

En grovkornig bergart vittrar generellt lättare än en finkornig, beroende på större angreppsytor mellan kornen. Om grönstensförekomsterna i länet varit ungefär lika vanligt representerade som gnejser och gnejsgraniter skulle en indikation på att resonemanget var i överensstämmelse med förhållandena i naturen. Denna jämförelse ger inte något bevis för att antagandet stämmer då grönstenen är alltför underrepresenterad i förhållande till gnejsberget.

3.3 Tektonik: De spänningar i berggrunden som orsakar sprickbildningar, förklyftning i delar av berg och förkastningar av olika typer utgör gynnsamma betingelser för grottbildning.

3.4 Topografi: Topografiska höjdlägen i terrängen utgör områden där förutsättningar för grottbildning är mycket gynnsamma. Frostvittringsgrottor är vanliga i dessa miljöer och grottformationer förekommer där vittringen möjliggjort blockras från bergssidor nedanför bergsbranter i form av T_1 -grottor i t ex en talusbrant.

- 3.5 Moränens art: Inom områden där storblockig morän förekommer är självklart möjligheterna till grottbildning relativt stor.
- 3.6 Varierande strandlinjer: Under holocen tid har nivån hos strandlinjen växlat med de transgressioner respektive regressioner som förekommit. Dessa har såväl isostatiska som eustatiska orsaker och har bidragit till skapandet av nya hålrum samt vidgat redan befintliga formationer då en borttransport av de finare kornstorlekarna har lett till att residualprodukten idag kan beskådas i form av en och annan grotta.
- 3.7 Klimat: Med de temperaturväxlingar som följer både årstidsvariationer och dygnsdifferenser kommer frostvitrering att framstå som en grottbildande process helt avhängig klimatet.

4. GROTTYPER

I denna inventering har 3 st olika renodlade grottyper kunnat särskiljas med följande beteckningar:

- T₁ Blockgrotta
- T₂ Sprickgrotta
- T₃ Frostvittringsgrotta

En fjärde beteckning har använts, T₄, vilken dock inte förekommer i renodlad form utan endast som en kombinerad grottyp. Beteckningen T₄ står för Denudationsgrotta och vattenerosion utgör bildningsorsak.

- 4.1 Blockgrottor (T₁) - Antingen kan grottan ha bildats i en blockanhopning där de inbördes blocken fogats samman till att forma hålrum eller, vilket i inventeringen förekommer exempel på, kan grottrummet vara beläget inunder ett block. Ofta förekommer flera ingångar i den här typen av grottor beroende på de lösa blockens läge i förhållande till varann. Blocksamlingar framträder i områden med storblockig moränterräng och nedanför rasbranter där de vittrat loss eller slitits loss genom landisens framryckning.
- 4.2 Sprickgrottor (T₂) - De är betingade av de spänningar i berggrunden som gett upphov till sprickbildningar eller förkastningsfenomen. Dels av endogena spänningar, dels av exogen tryckbelastning i form av landis.
- 4.3 Frostvittringsgrottor (T₃) - Vittringsmekanismen består i att det vatten som trängt in i sprickor och porer i bergarten ökar sin volym vid övergång till is. Detta medför att sprickor vidgas och bergartens kristaller separeras från varandra. Grottor av denna typ förekommer i branta terränglägen med uppsprucken berggrund. (Den sprängverkan som åstadkoms är en²grm. Vid ca -20°C utövas ett tryck av drygt 2 ton/cm²).
- 4.4 Denudationsgrottor (T₄) - Denna grottyp förekommer inte av renodlad art i länet utan utgör kombinerad grottyp. Denudationsgrottor skapas av vattens erosion. De är vanliga vid forsar och fall. Vanligen formas blankslipade väggar av det rinnande vattnet och de fina kornfraktioner det för med sig i flödet.

Då grottor ibland har varit av komplicerad genes vid bedömning av bildningsförlopp har vissa grottor erhållit en beteckning som antyder att flera bildningsmekanismer varit verksamma.

5. VÄRDERINGSBEGREPP

Vid bedömningen av en grottas vetenskapliga respektive rekreativa värde blir klassifikationen oundvikligt subjektivt färgad. Bedömningen av ett eventuellt skyddsbehov har varit avhängigt de övriga värdeklasserna och kan inte heller anses objektiv. Därför har vissa indelningsgrunder använts som ger objektivare klassificering.

5.1 Vetenskapligt värde

Detta avser att sälla ut grottor som kan vara intressanta ur forskningssynpunkt.

V_1 - Ett högt vetenskapligt värde har grottor som oftast är relativt stora. De har vanligen en intressant och/eller ovanlig genes. Vidare kan högsta värde tilldelats om grottan har något tillhörande intressant geologiskt fenomen (t ex veckomböjningar eller assessoriska mineral i bergarten).

V_2 - Grottor av vanligen något mindre dimensioner men som ändå har visst vetenskapligt intresse.

V_3 - Dessa grottor är oftast små och har ett ringa eller inget vetenskapligt värde.

5.2 Rekreativt värde

Den sociala betydelsen av grottor har här sökts ta tillvara. En grottas rekreativa värde ökar vanligen med dess storlek då den utgör ett mer spännande objekt än en mindre motsvarighet. Vid bedömningen har förutom grottans rekreativa värde även tagits hänsyn till den närmaste omgivningens karaktär och möjlighet att ge rekreation.

En annan aspekt som påverkat bedömningen har varit terrängens beskaffenhet och grottans tillgänglighet från närliggande vägar. Generellt har en lättåtkomlig grotta givits högre värdeklass.

R_1 - Ett högt rekreativt värde avser grottor som är attraktiva med avseende på storlek, variation samt i flera fall dess grad av tillgänglighet.

R_2 - Vanlig värdeklass för något mindre grottor med lägre tillgänglighetsgrad och mindre påtaglig attraktivitet.

R_3 - Dessa grottor är oftast små och saknar eller har ett ringa rekreativt värde.

5.3 Skyddsbehov

Ett stort skyddsbehov har undantagslöst tillmätts de grottor som haft båda värdeklasser av grad 1.

Om endast en utav värdeklasserna varit av grad 1 har lämpligt naturskydd förespråkats. Viss hänsyn vid bedömningen har tagits till en historik kring grottan eller sägen som varit förknippad till densamma, vilket då har medfört en i de flesta fall högre skyddsklass.

- S₁ - Ett stort skyddsbehov har angetts för de grottor som haft högt vetenskapligt och/eller högt rekreativt värde.
- S₂ - Ett visst skyddsbehov har hävdats då grottan haft antingen ett högt vetenskapligt eller rekreativt värde. Historik eller sägen har här påverkat bedömningen.
- S₃ - Inget eller ringa skyddsbehov har förelegat för de grottor som haft ringa eller inget vetenskapligt respektive rekreativt värde.

Kommentar: De topografiska angivelser i meter över havet som finns noterade i föreliggande arbete är angivna med ± 2.5 meters noggrannhet.

6. GROTTBESKRIVNINGAR

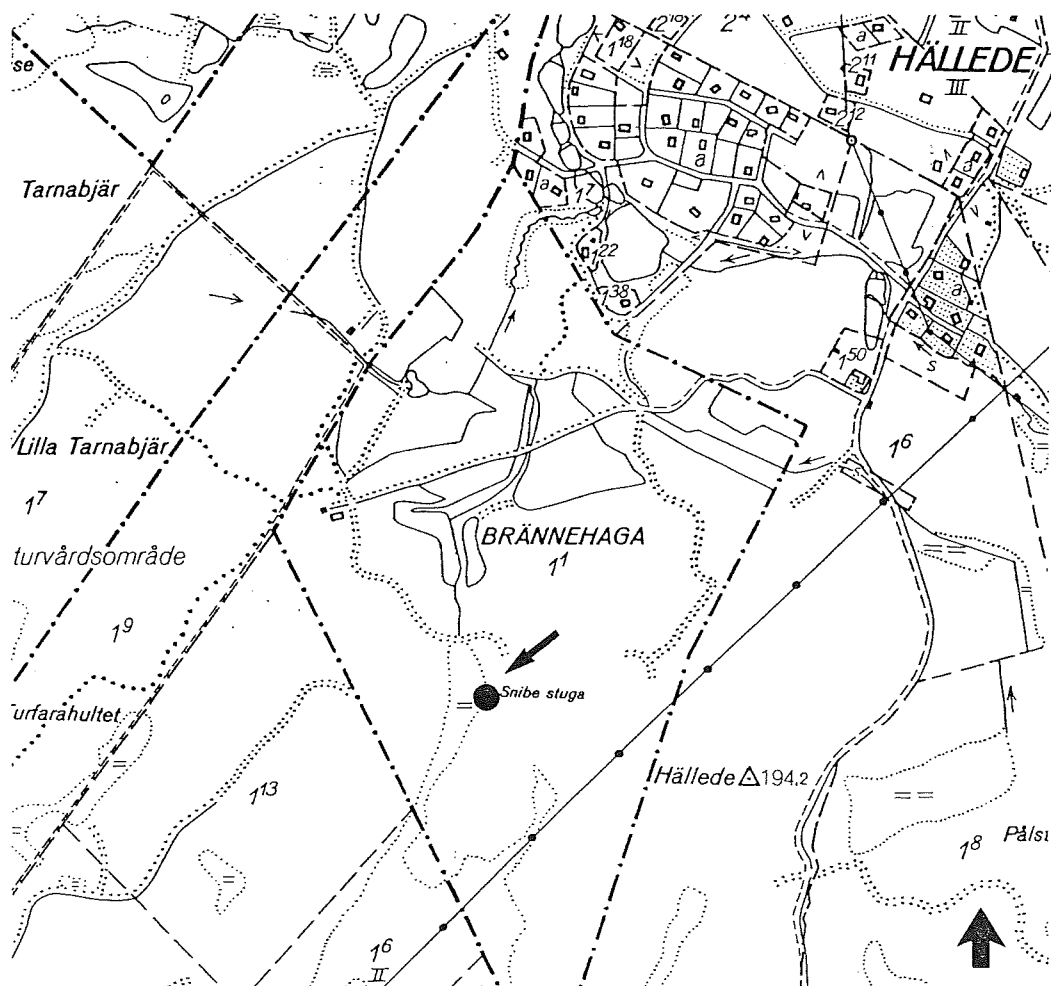
Nr 1. SNIBE STUGA

Från Laholm väg 24 mot Örskelljunga. Avtag vid skylten "Lärkeröd", ca 8 km syd-öst om Våxtorp. Följ skyltar mot Snibe Stuga och passera Hällede stugområde. Tag av höger vid nästa skylt och följ vägen fram till "Enskild väg", där denna efter 350 m upphör. En vandringsstig, Skåneleden, slingrar sig in i skogen mot öst och leder efter ca 450 m fram till grottan.

Kommun: Laholm

Klassificering: Stor T_1 -grotta (blockgrotta) med värdeklasser V_1 och R_1 .

M ö h: 150

Omgivande terräng består av en ganska tät och lummig ädellövskog med enstaka tallträd. Även enbuskar förekommer i begränsad omfattning. Undervegetationen utgöres främst av blåbärsris i grottans omedelbara närhet.

Intill Snibe stuga ligger Björsåkra-Bölinge naturreservat som omfattar ca 44 ha och ägs av Hallands Naturskyddsförening.

En markant stigning i terrängen leder de sista metrarna fram till grottan som höjer sig ovan ett sankmarksområde i väster.

Grottbekrivning: Grottan ryms i ett uppsprucket berg av ljust grå-röd gnejs. Den östra grottväggen utgörs av ett knappt 5 m högt block som ger ett märkligt intryck. Dess övre del är genom sprickbildning helt frigjort från blocket i övrigt och vilar därmed löst på sitt underlag.

Vid grottans ingång i söder sträcker sig en 5.3 m lång kryppgång, som vid mynningen har en bredd av ca 80 cm. Denna gång smalnar emellertid av något, samtidigt som grottans golv sluttar kraftigt uppåt, in mot själva grottsalen.

Som lägst är höjden 40 cm till blocktaket innan grottkammaren tar vid och vidgar utrymmet till en fri höjd av 3.2 m. Bredden hos densamma är 2.5 m och längden är 2.7 m, vilket ger en relativt rymlig grottsal.

Mot nordväst leder en knappt 2.5 m lång, men betydligt smalare gång ut mellan blocken. Inne i grottan finns en riklig förekomst av mindre block, vilka är ett resultat av frostvittring.

Genes: Den kraftiga uppsprickningen i berghällen vars block bildar grottan, har orsakats av landisens belastning. Blocken består undantagslöst av samma bergart och är delvis förskjutna från varandra, delvis nedrasade och inkilade i sprickor mellan större block i samlingen. Frostsprängning har dessutom som aktiv fortgående process bidragit till bildningen.

Värdeklassificering: Vetenskapligt värde: Klass V₁. Grottan har ett högt vetenskapligt värde framförallt genom dess storlek och exempel på hur olika processer har skapat betingelser för grottbildning.

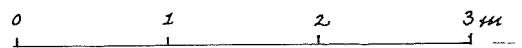
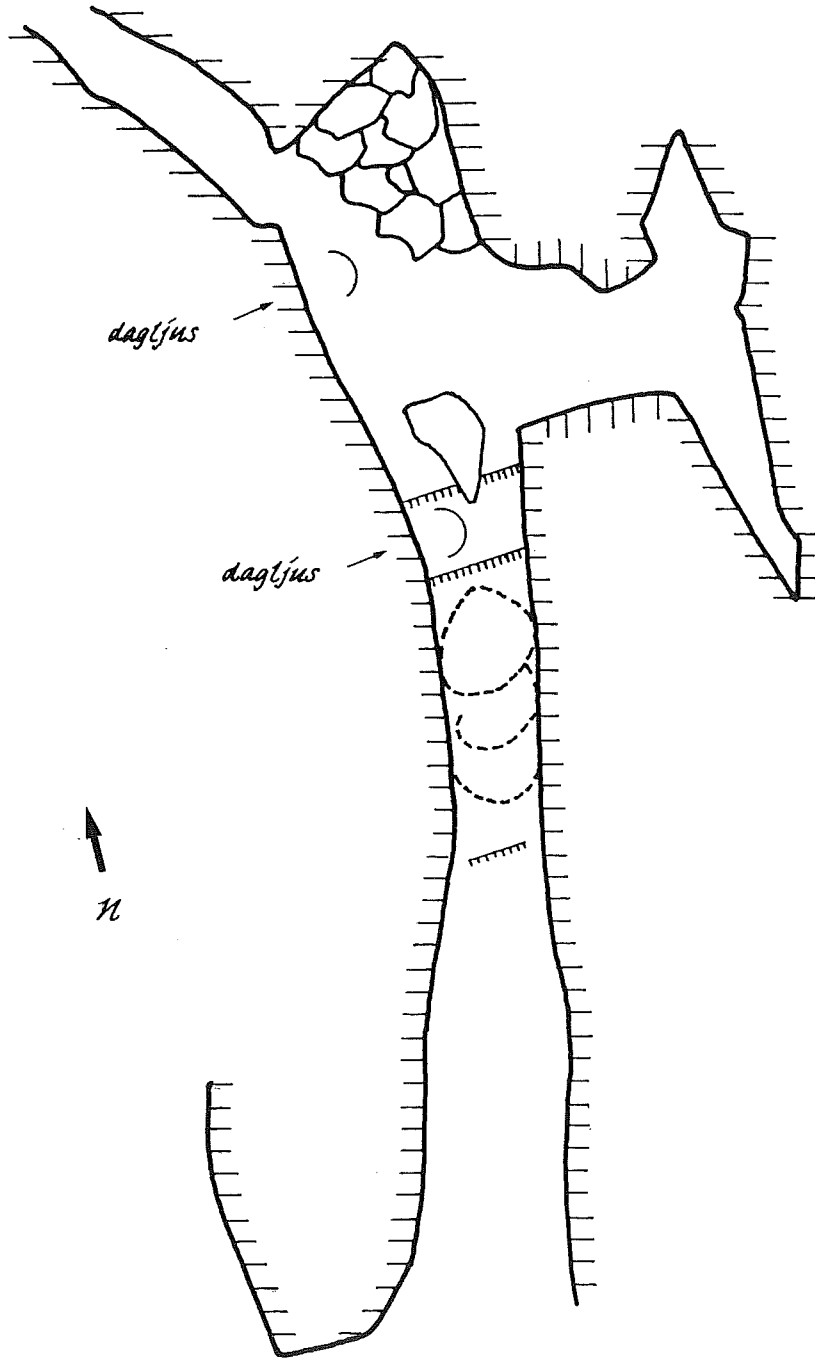
Rekreativt värde: Klass R₁. Grottan är vackert belägen i en glänta i terrängen och ligger dessutom i direkt anslutning till vandringsled.

Skyddsbehov: Klass S₁. Av ovan gjorda konstateranden är en fridlysning av grottan motiverad.

Planeringsåtgärder: Skyltar finns redan uppsatta som vägvisare. Dock kan dessa ersättas med tydligare skyltar av mer permanent art.

Sníbe stuga

Planskíss

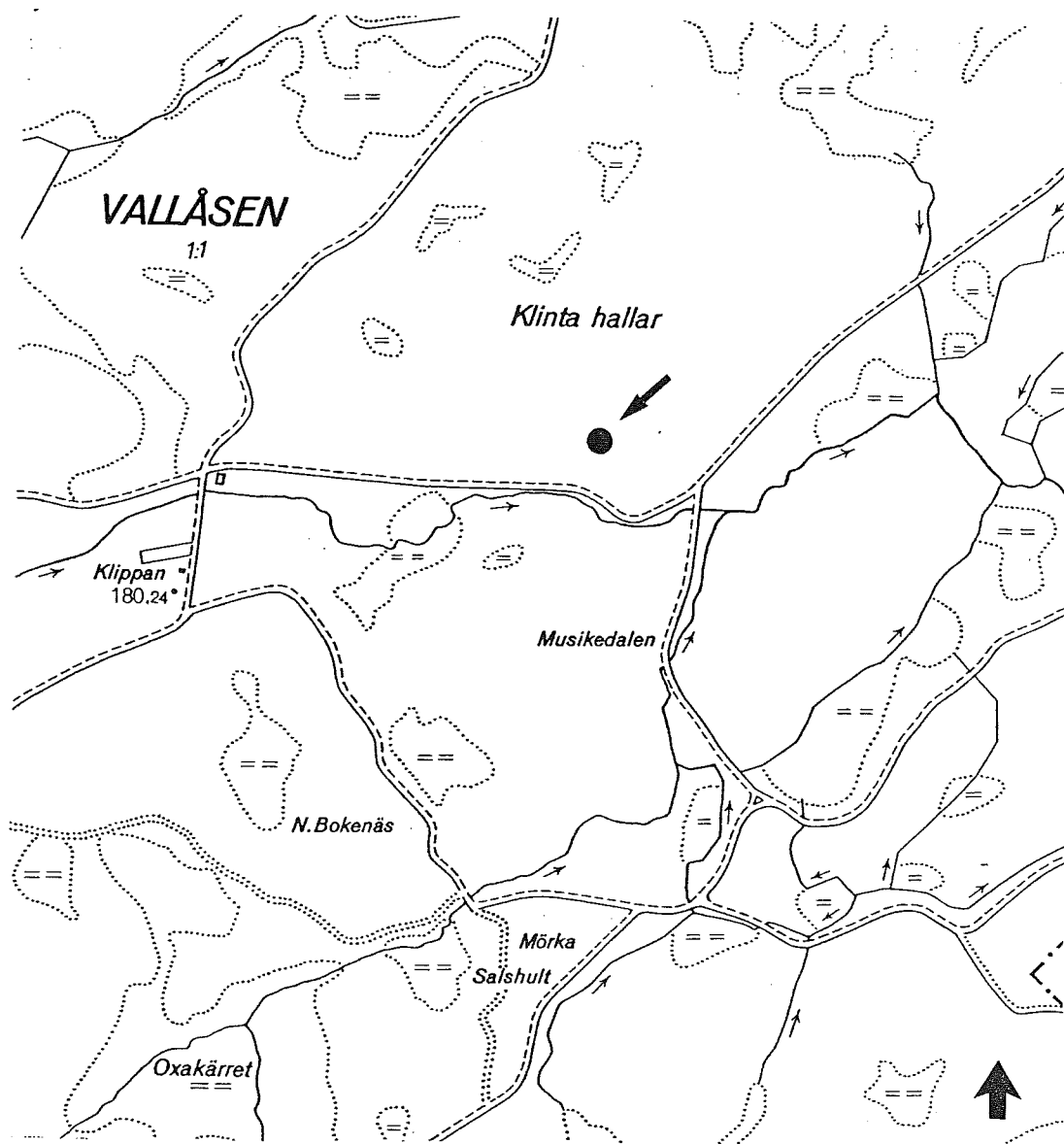
Nr 2. HÅLAN I KLINTA HALLAR

Från Båstad väg 115 via Ö Karup och Hasslöv till Yllevad. Från Yllevad leder skogskörväg uppför Hallandsås' nordsluttning. Kör denna väg 2.6 km fram till en fyrvägs korsning. Kör Klintahallsvägen 500 m mot öster. Grottan ligger ca 100 m upp i skogen.

Kommun: Laholm

Klassificering: Liten T₁-grotta (blockgrotta) med värdeklasser V₂ och R₁. Skyddsklass S₂.

M ö h: 185

Omgivande terräng: Grottan är belägen i en brant sydsluttning av Klinta hallar. Berggrunden i området uppvisar karaktäristiska bankningsplan, en tryckuppsprickning, som gett sprickor oftast parallellt med horisontalplanet. Då landisen drog sig tillbaka, efter att först med hela sin mäktighet pressat ned berget uppstod dessa sprickor genom den trycklättnad som det medförde. I omgivningen förekommer blocksamlingar längs sluttningen. Hos en del av dessa ryms en del småhål vilkas dimensioner dock ej svarar upp till grottdefinitionen.

Vegetationen kring grottan utgörs av gammal bokskog. Längre ned i sluttningen dominerar i stället tall. Berggrunden i området är kraftigt eroderad och består av dels gnejs och dels mer basiska bergarter av typ amfibolit.

Grottbeskrivning: Grottan består av block och bildar en L-formad kammare med två ingångar. En ingång mot syd-sydväst och den andra från ost-sydost. Förutom ljuset från de båda ingångarna förekommer även 3 st mindre dagljushål i blocksamlingen vilket gör den ganska luftig.

Dess längd är drygt 4 m och den har en bredd varierande kring 1 m. Den maximala takhöjden är drygt 1 m. In mot grottans spets mot norr sänks höjden successivt till att forma en kil.

Genes: Grottan är en typisk blockgrotta bestående av korttransporterade block, dvs rasmaterial från bergsbranten.

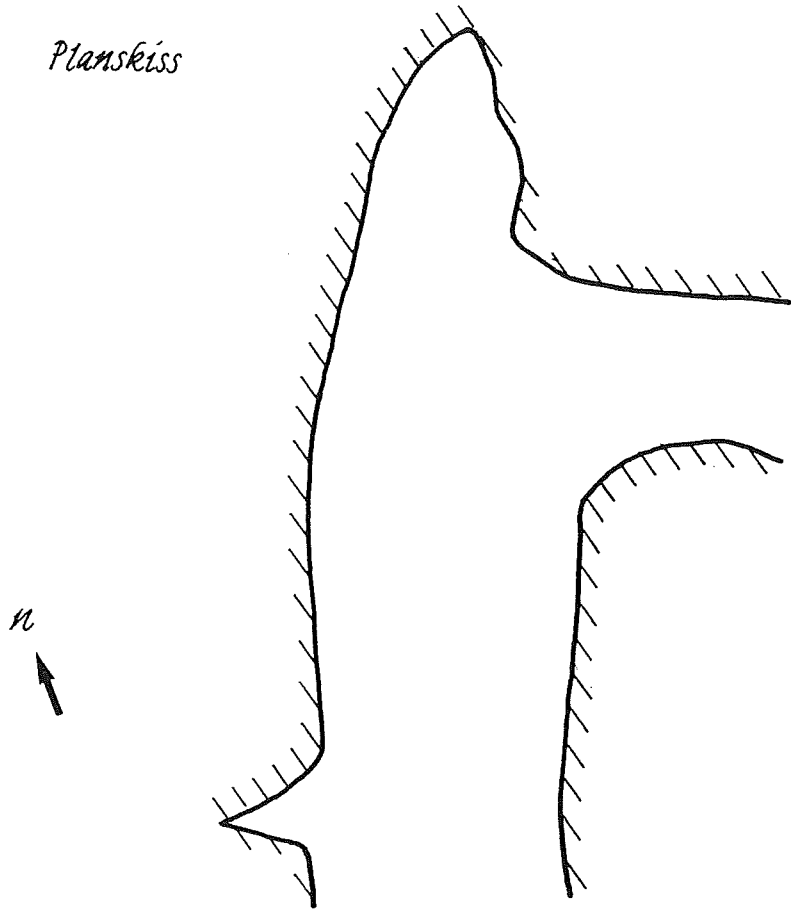
Värdeklassificering: Vetenskapligt värde: Klass V_2 . Vilket motiveras av att grottan utgör en ganska vänlig typ av bildning samtidigt som den innehar relativt små dimensioner.

Rekreativt värde: Klass R_1 . Anledningen till högsta prioritet är den mycket ostörda miljö (långt till bebyggelse) grottan är belägen i, samt att området kring Klinta hallar lämpar sig för upptäcktspromenader.

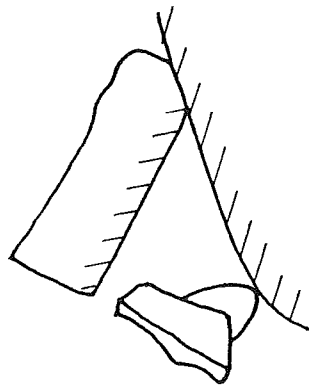
Skyddsvärde: Klass S_2 . Denna värdeklass är ett resultat av de ovan nämnda värdeklasserna.

Hålan i Klinta kallar

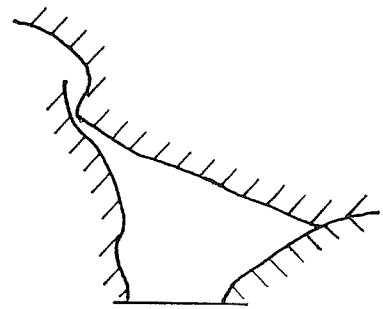
Planskiss

Tvårsnitt

Ingången i SSV

Ingången i ESE

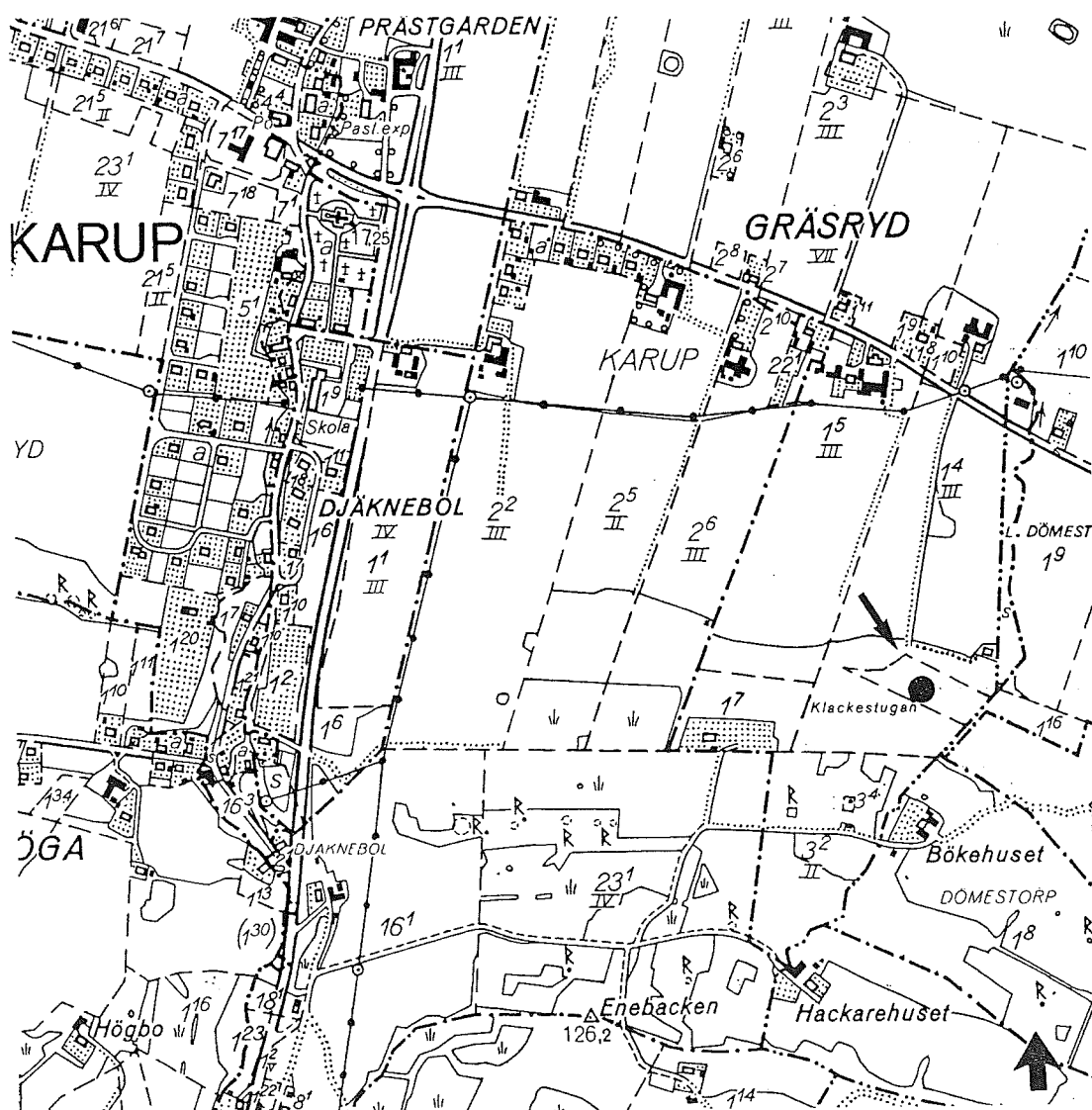
Nr 3. KLACKESTUGAN

Från Halmstad väg E6 söderut. Tag av vid skylten "Båstad", precis innan stigningen uppför Hallandsås börjar. Fortsätt väg 115 mot Våxtorp över E6 och in på Viktor Ewalds väg. Efter ca 400 m tag av in på skogskörväg till höger, som så småningom leder fram till ett hus. Detta är strax söder om Gräsryd. Grottan ligger ca 100 m syd-väst in i skogen.

Kommun: Laholm

Klassificering: Liten $T_{2,1}$ -grotta (sprick-/blockgrotta) med värdeklasser V_2 och R_1 . Skyddsklass S_2 .

M ö h 60

Omgivande terräng: Från de flacka uppodlade områdena norr om grottan vidtar en svag sluttning in mot en ljus och härlig bokskog som omger densamma.

Klackestugan är inrymd precis vid foten av Hallandsås, som är ett genom förkastningar höjt urberg, och bildar en s k horst. Omedelbart bakom grottan vidtar åsens branta stigning. Bergarten i området utgörs av rödgrå gnejs.

Grottbeskrivning: En sprickgång öppnar sig med en rektangulär öppning in i den hårt vittrade röda gnejsen. Denna grottgång är knappt 5 m lång och har en bredd av ca 80 cm vid ingången. Ungefär halvvägs in mot grottans botten smalnar utrymmet mellan dess väggar till ca 50 cm. Taket bildas av block som kilats in i sprickan. Dessa block medger två mindre öppningar där dagljus släpps in mot inre grottväggen. Grottgolvet som sluttar svagt uppåt är delvis fyllt av jord, sten samt ett och annat block.

Genes: Sprickbildningen har sannolikt orsakats av de spänningar som förekommit i berggrunden. Detta vidgade utrymme har pålagts ett grottak i form av blockkras från bergssluttningen.

Värdeklassificering: Vetenskapligt värde: V_2 . Grottan har ett visst vetenskapligt värde med avseende på bildningsmekanismen som orsakat densamma.

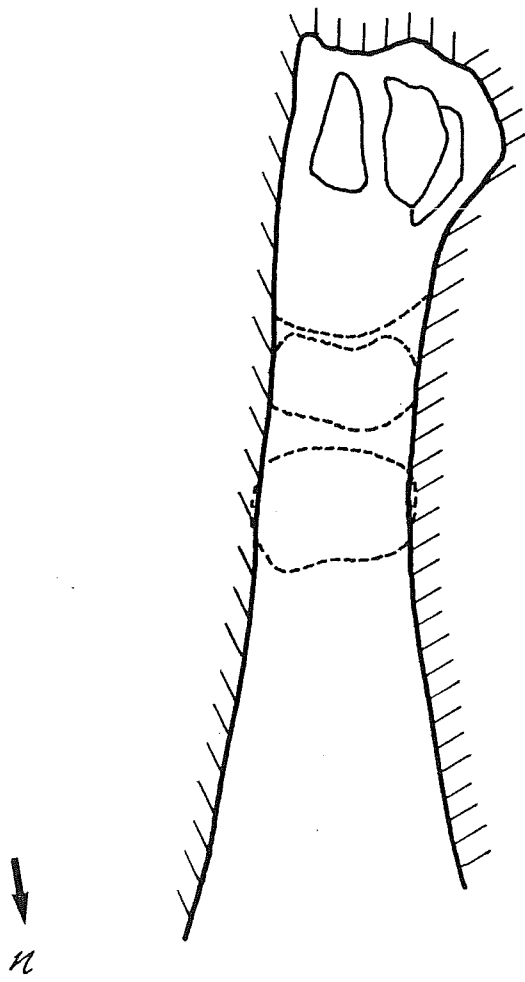
Rekreativt värde: Klass R_1 . Med anledning av grottans relativa lättillgänglighet och dess natursköna omgivning förtjänar den ett högt rekreativt värde.

Skyddsbehov: Klass S_2 . Av det ovan nämnda framgår att grottan besitter ett visst skyddsvärde. Dock är dess dimensioner ej tillräckliga för att kunna göra anspråk på högsta prioritet. Intresset för ett skydd av grottan hänger samman med dess omgivning, vilken utgör ett fint strövområde.

Planeringsåtgärder: Vägvisningsskyltar bör sättas upp som visar väg och stig fram till grottan.

Klackestugan

Planskiss

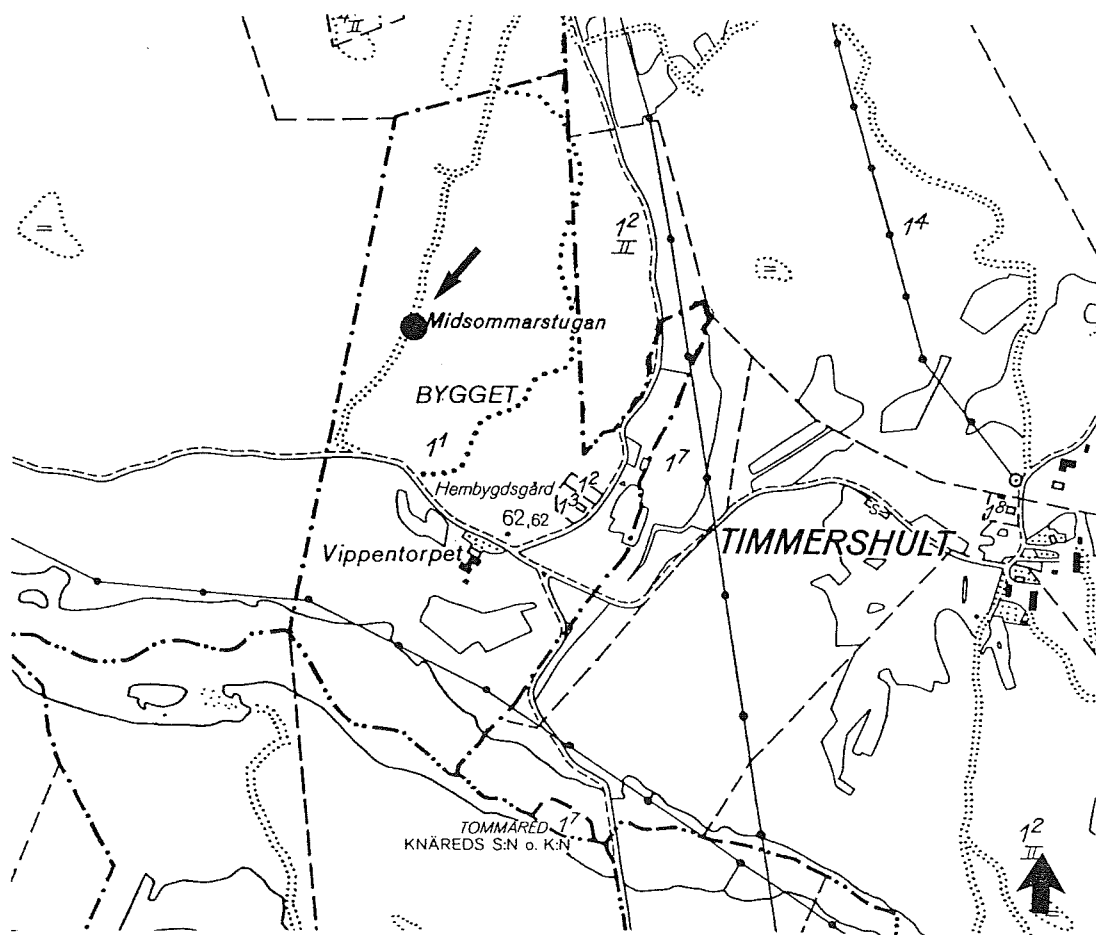
Nr 5. MIDSOMMARSTUGAN

Från Laholm till vägen mellan Ysby och Skogaby. Tag av vid Gosterbygget och kör mot Vippentorpet. Vid bilväg ca 300 m nord-väst om Vippentorpet, vid liten bäck, gå knappt 200 m norr till grottan.

Kommun: Laholm

Klassificering: Stor T_{1,4}-grotta (block-/denudations-grotta) med värdeklasser V₁ och R₁. Skyddsklass S₁.

M ö h 75

Omgivande terräng: Grottan är belägen i botten av en ravin, med den brantaste sidan åt öster. Berggrunden i området är kraftigt eroderad och uppsprucken, vilket resulterat i blockanhopningar nere i ravinen. En bäck rinner i nord-sydlig riktning och genom själva grottan.

Vegetationen består främst av lövträd med en dominans av ek. Den vanligaste bergarten i området utgörs av grård gnejs.

Grottbekrivning: Grottan tilhör en av de mer intressanta och spännande blockgrottorna i länet. Vid dess relativt rymliga södra ingång passerar man ett stort dagljushål, kallat "fönstret", innan golvet sänker sig ned till en grottsal vars maximala höjd når mellan 3.5 och 4.5 m. Dock innehar inte hela grottsalen fri ståhöjd.

Bäcken, vars flödesriktning löper genom grottan, rinner nära golvet mitt i salen och har då vattenföringen varit intensivare slipat berget. Detta syns tydligt framförallt hos den sk stenbänken vid västra grottväggen. På golvet i grottan förekommer även en riklig mängd block av varierande storlek. Mot grottsalens norra del stiger golvet brant upp mot en andra trängre ingång. Golvet når som högst vid foten av norra ingången där en stege finns utplacerad.

Från denna del av grottan vidtar en 5 m lång bäckaktiv kryppgång av svårforcerad art genom dess mycket begränsade dimensioner.

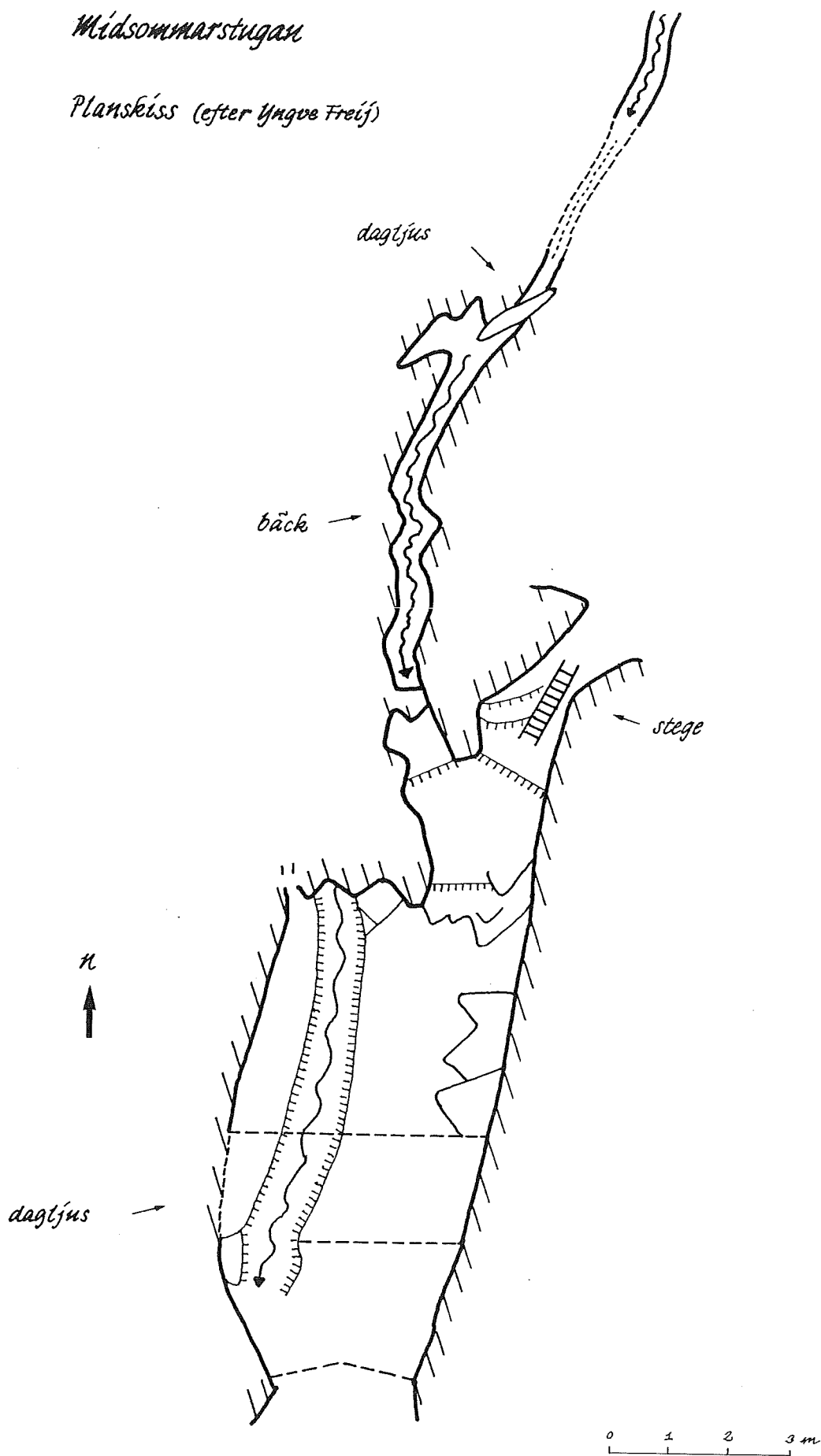
Genes: Ett flertal processer har bidragit till bildandet av denna grotta. Den av vittring hårt angripna berggrunden har möjliggjort blockras utför branterna, vilka hopat sig till ansenliga blocksamlingar. Ett visst inflytande av denudationsprocesser indikeras av de jämnslipade partier hos berget som förekommer inne i grottan. Möjligen kan ravinen ha utgjort en dräneringsränna för isens smältvatten som genom sin erosiva förmåga ytterligare gröpt ur sänkan i terrängen. Inne i grottan syns spår av frostvittring som alltså bidrar aktivt till utformningen av densamma.

Värdeklassificering: Vetenskapligt värde: V_1 . Grottan är ett utmärkt exempel på hur flera processer gemensamt medverkat till grottbildning. Den innehar dessutom en särställning som bäckaktiv grotta.

Rekreativt värde: Klass R_1 . Grottan har ett stort värde för det rörliga friluftslivet dels genom sin storlek och utformning, dels för den natursköna omgivningen som lämpar sig som utflyktsmål.

Skyddsbehov: Klass S_1 . Grottan är som tidigare nämnts ovanlig i sitt slag och bör fridlysas.

Planeringsåtgärder: Skyltar finns utsatta som visar vägen till Vippentorpet som är beläget endast 300 m från grottan. Som ett komplement till dessa bör väg till grottan märkas ut.

*Midsommarstugan**Planskiss (efter Yngve Freij)*

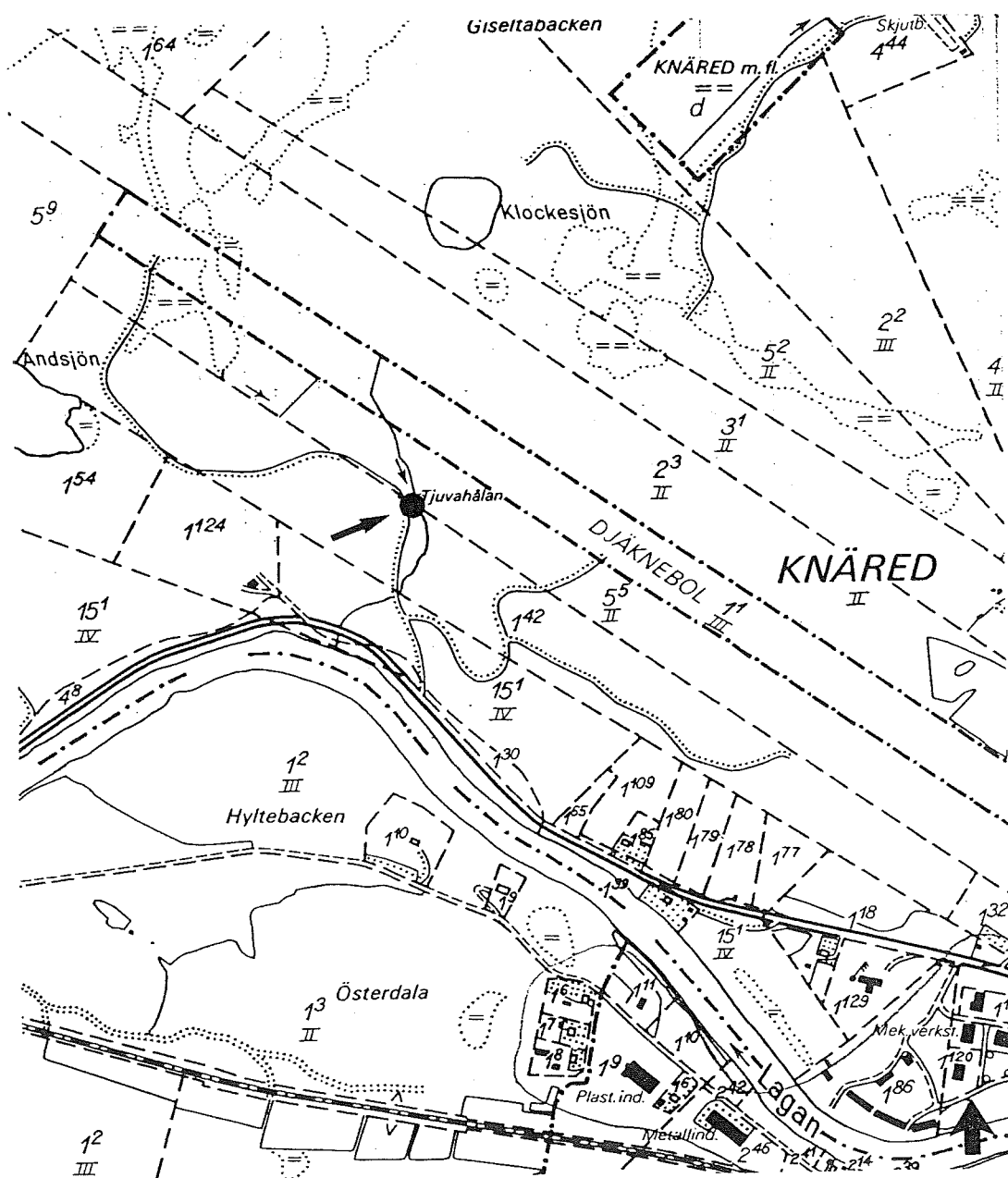
Nr 7. TJUVAHÄLAN

Från Knäred leder väg 117 efter ca 1 km åt väst till en rastplats på höger sida vägen. Där tar en skogskörväg vid mot norr. Följ denna ca 250 m där grottan är belägen 15 m öster om vägen.

Kommun: Laholm

Klassificering: Liten T₁-grotta (blockgrotta) med värdeklasser V₃ och R₂. Skyddsklass S₂.

M ö h: 67

Omgivande terräng: Grottan är belägen i en sänka i terrängen med en bäck som rinner alldeles invid det östra blocket. Den högre vegetationen i omgivningen består i huvudsak av lövträd i blandskog, medan undervegetationen främst utgörs av ormbunkssnår och blåbärsris.

Bergarten i området utgörs av grå gnejs.

Grottbekrivning: Två relativt stora block lutar mot varandra, och bildar ett tak. Själva grottan är, dock inrymd under det västra blocket. Ingången mäter en höjd av 60 cm varefter golvet sluttar uppåt och därmed successivt reducerar höjden in mot grottans innervägg. Grottutrymmet är ca 2.5 m långt och varierar något kring 1 m i bredd. Grottgolvet är delvis fyllt av jord och sten.

Genes: Grottan utgörs av block vilka rasat ned från bergssidorna.

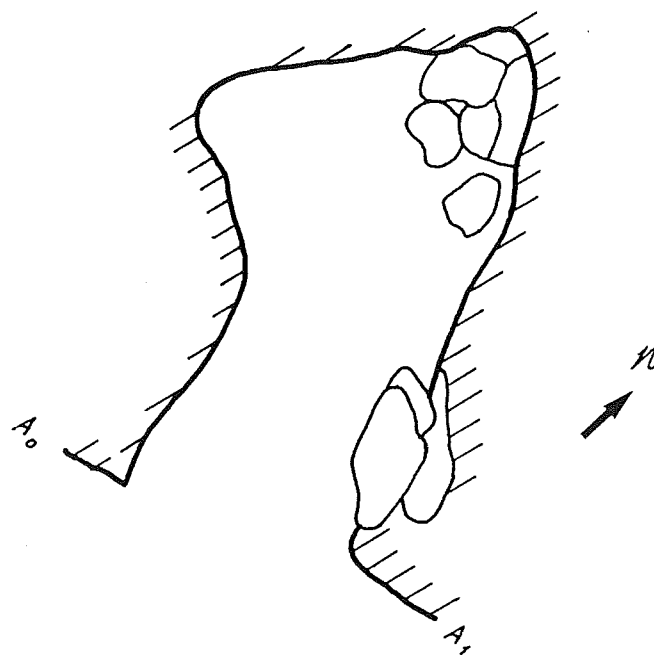
Värdeklassificering: Vetenskapligt värde: Klass V_3 . Grottan representerar inget uppseendeväckande exemplar av typen blockgrotta.

Rekreativt värde: Klass R_2 . På grund av sin lättillgänglighet intar Tjuvahålan en mellanställning i rekreationshänseende. Men genom sin ringa storlek saknar grottan större intresse.

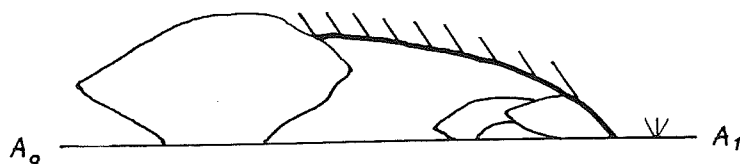
Skyddsbehov: Klass S_2 . Då det föreligger en del historik i form av sägner kring grottan äger den ett visst skyddsvärde. Som grottbildning kan den dock inte göra anspråk på högsta prioritet.

Tjuvahålen

Planskiss

Tvårsnitt

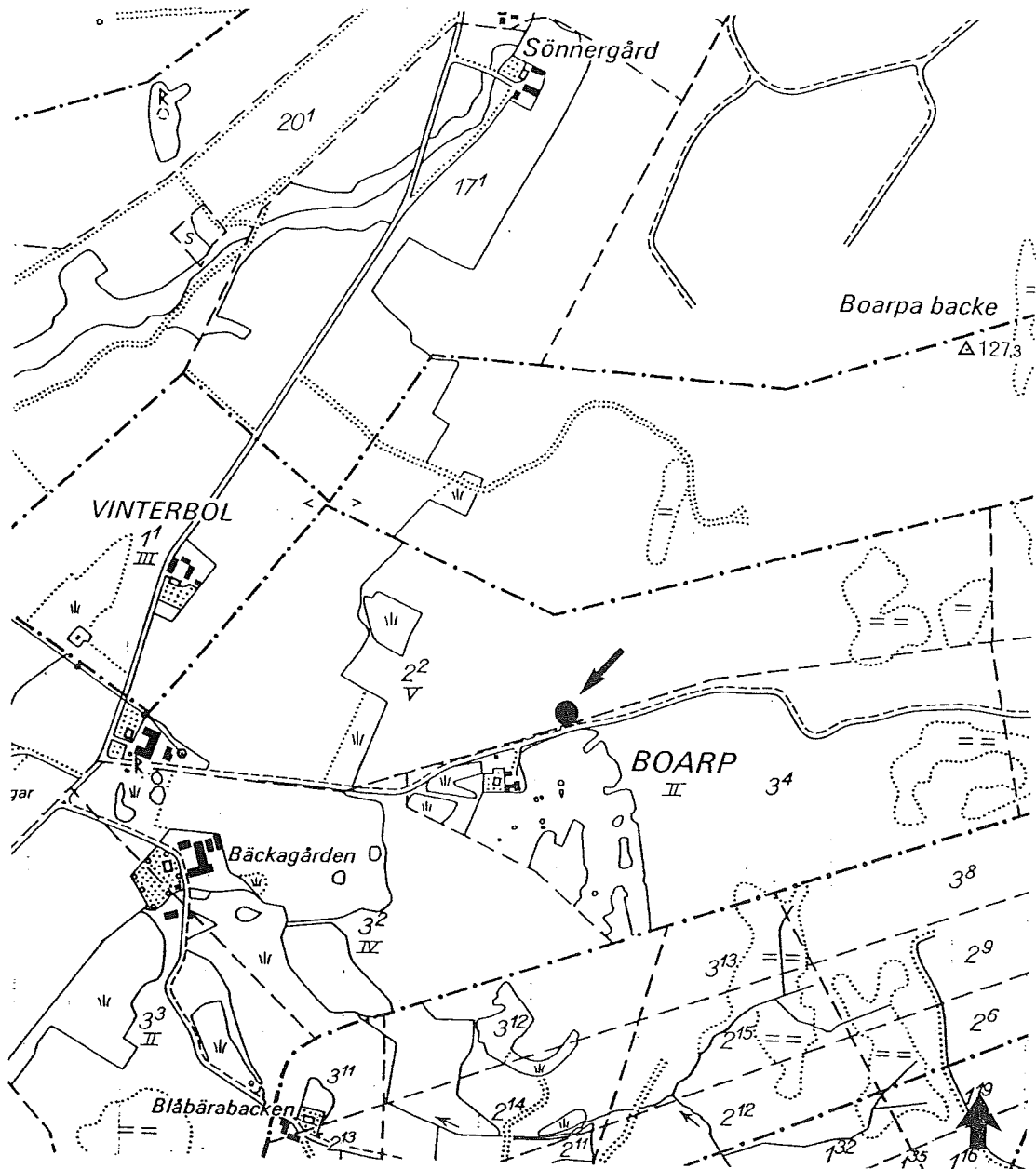
Nr 12. JÄTTESTUGAN

Från Tönnersjö, syd-öst om Halmstad, kör söderut via Bruket fram till skylt "Tostarp". Efter knappt 500 m mot Tostarp tag av till höger mot Boarpa backe. Kör denna väg ca 700 m där grottan är belägen alldeles till vänster om vägen.

Kommun: Laholm

Klassificering: Liten T_1 -grotta (blockgrotta) med värdeklaser V_3 och R_2 . Skyddsklass S_3 .

M ö h: 78

Omgivande terräng: Grottan är belägen vid foten av en håll där det vittrade urberget går i dagen. Norr om grottan utbreder sig ett hygge med omväxlande planterad granskog och björksly. Vid vägrenen invid grottoppningen återfinns växter som mjölkört, bräken, johannesört och blodrot. Högre vegetation utgörs främst av björk, rönn och hägg. Bergarten i området är en rödgrå gnejs. Uppe på berghällen är ett flygbevakningstorn placerat.

Grottbekrivning: Grottans ingång in mot väster utgörs av en 60 cm bred och 70 cm hög öppning mellan två block. Innanför öppnar sig ett litet grottrum, inte djupare än 1.3 m, där ett fåtal mindre block och stenar förekommer på dess jordtäckta golv. Denna grottkammare är relativt trång beroende på det begränsade djupet samt att även takhöjden sänks betydligt in mot dess innervägg.

Höjden inne i grottan varierar mellan 30 cm till 80 cm. En trång gång leder ut mot SSV och mäter 2.7 m inklusive grottkammaren.

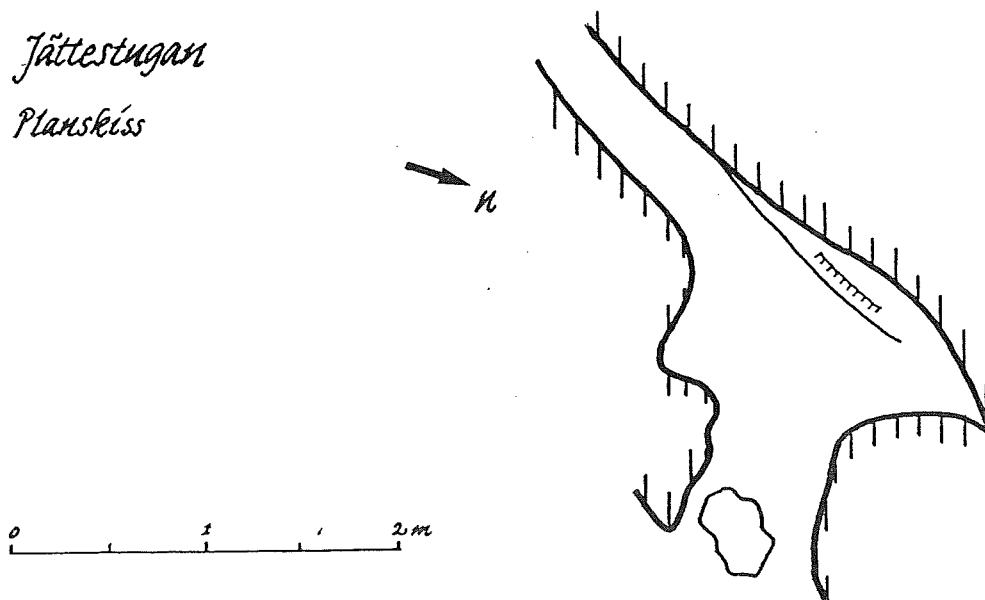
Genes: Berggrunden är utav landisens tryckbelastning samt rörelse över berget krossad till block och sprickbildningar. Grottan kan därför sägas utgöra en T_1 -grotta med sprickinfluens.

Värdeklassificering: Vetenskapligt värde: Klass V_3 . Grottan kan anses sakna vetenskapligt värde.

Rekreativt värde: Klass R_2 . Jättestugan äger genom sin utpräglade lättillgänglighet ett visst rekreativt värde. I övrigt erbjuder den ett relativt lågt friluftsvärde.

Skyddsbehov: Klass S_3 . Inget skyddsbehov föreligger.

Jättestugan
Planskiss

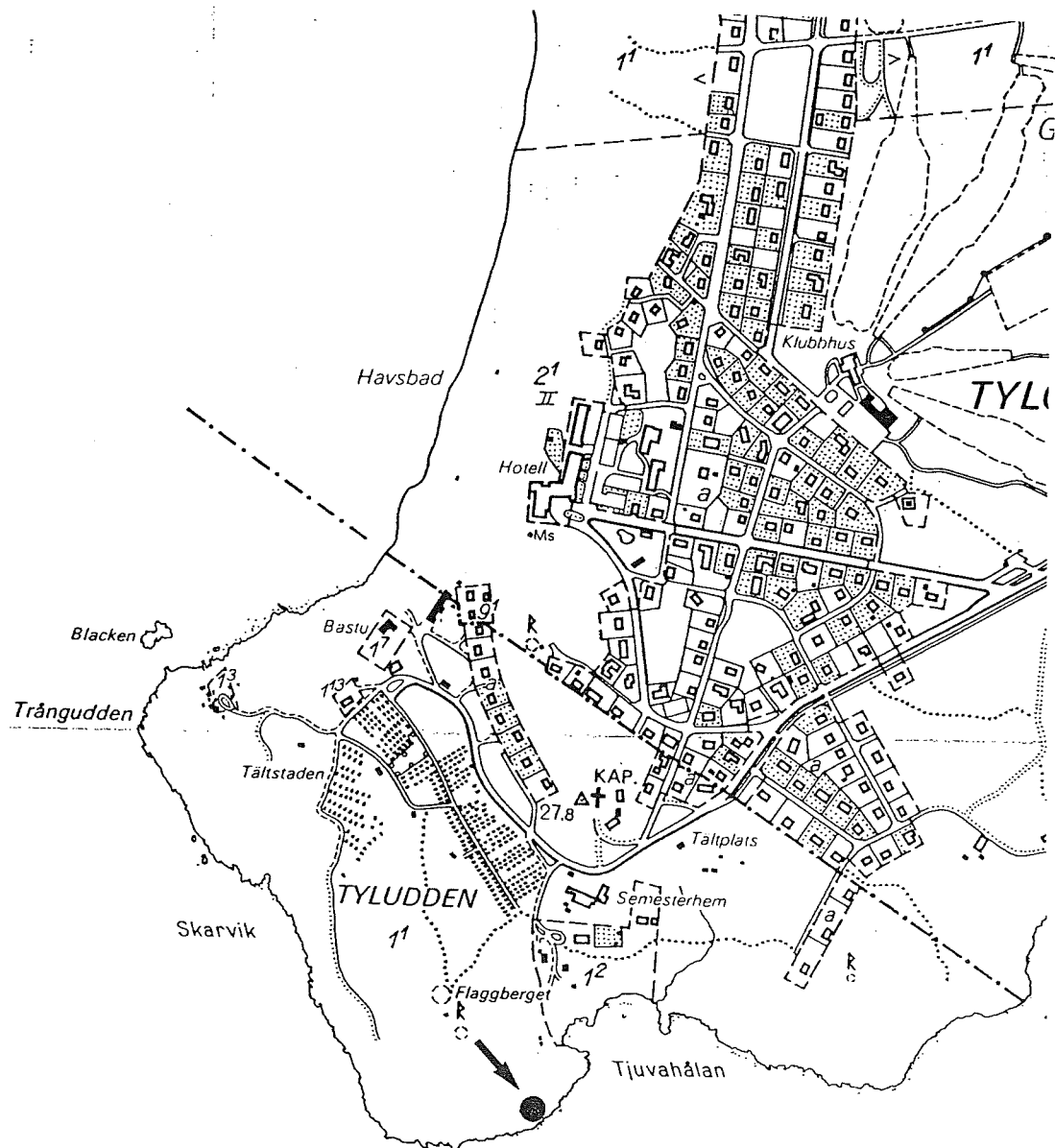
13. TJUVAHÄLAN

Från Halmstad tar man väg västerut mot Tylösand. Där vägen nere vid Tyludden viker av i tvär böj mot NV leder en mindre grusväg rakt åt S ned till parkeringsplats. Gå ned mot sandstranden och fortsatt drygt 100 m ut på klipporna.

Kommun: Halmstad

Klassificering: Liten T_1 -grotta med värdeklasser V_2 och R_2 . Skyddsklass S_2 .

M ö h: 5

Omgivande terräng: Grottan är belägen inte långt från vattenbrynet på kalspolad håll. Nedanför grottan finns en ansamling block av den för området vanliga röda gnejsen. I grottans närhet har man även möjlighet att se exempel på bergartens vackra åderkaraktär.

Bland den naturligt sparsamma vegetationen återfinns stranddråg, vildnypon och av vinden härdade enbusksnår.

Från havet sluttar berget uppåt ovan grottans bakre ingång. Uppe på toppen har man fin utsikt över kustbandet och där för övrigt även ett bronsåldersröse finns att beskåda.

Grottbeskrivning: Grottans tak utgörs av ett enda stort block vilket vilår på ett antal mindre block samt på fast håll. Eftersom två öppningar leder in till grottutrymmet och dessutom mindre hål mellan blocken förekommer runtom i dess väggar har den en ovanligt ljus karaktär. Längden hos grottgången är knappt 3 m. Från ingången som vetter mot havet sluttar grottgolvet till en början svagt uppåt och mot den bakre öppningen tilltar lutningen mot bergsbranten. Mellan golvet, som är täckt av sten och mindre block, och grottans innertak överstiger inte höjden 80 cm. Bredden varierar något men är som mest ca 140 cm.

Värdeklassificering: Vetenskapligt värde . Klass V_2 . Grottan utgör ett gott exempel på hur en blockgrotta kan bildas och utformas i en kustnära miljö där ett begränsat antal bildningsprocesser bidragit till dess nuvarande utseende och karaktär. Ett storleksmässigt återhållsamt grottutrymme samt avsaknaden av speciellt intressanta geologiska detaljer i övrigt medför att grottan intar en mellanposition i den vetenskapliga klassifikationen.

Rekreativt värde: Klass R_2 . En vacker, lättillgänglig kustterräng med såväl de kalspolade klipporna i grottans omedelbara omgivning som närheten till sandstrand renderar ett högt rekreativt värde, vilket dock grottan genom dess anspråkslösa dimensioner motverkar något.

Skyddsbehov: Klass S_2 . Med anledning av de ovan nämnda värdeklasserna motiveras klass S_2 .

Planeringsåtgärder: De befintliga skyltar som visar läget för bronsåldersröset på berget ovan grottan kan kompletteras med en anvisning om vart även Ijuvahålan är belägen.

Grottbekrivning: Rådjursgrottan som är en blockgrotta har en total längd av 3.5 m. Den utgörs av ett block som släppt från det fasta urberget, kasat ned, och som nu står snedställt lutande mot bergssidan. Vid ingången från syd är grottan som bredast. Grottgolvet stiger successivt in mot grottans mitt där takhöjden når ned till strax under 50 cm. Därefter svänger gången av mot sin andra öppning i nord-nordöst. Grottgolvet stiger kraftigt ut mot denna andra ingång och når ändå en höjd vid mynningen av 90 cm. Den högsta höjden i grottan är 1.6 m och den har sin lägsta höjd på mitten. Golvet är jordfyllt och täcks av ett vissnat lager av löv.

Genes: Grottan har bildats genom att en bit utav berget släppt från sin fasta klyft. Efter att ha kasat ned har blocket hamnat i en lutande ställning mot berget. En process som varit verksam är frostsprängning men indikationer på tektoniska orsaker förekommer också i området. En nischgrotta invid stigen, ca 10 m sydväst om den egentliga grottan, har orsakats av en förkastning. Flera sådana överskjutningsfenomen finns att spåra i terrängen och med ledning av dessa kan det tidigare nämnda blocket ha släppt från moderberget vid ett skalv i området. Frostvittringen kan då förmodas ha utgjort en förutsättning för lossgörandet av blocket, vid den tidpunkt då berggrunden utsattes för en förkastning i området.

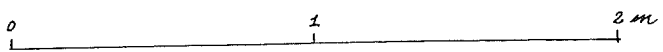
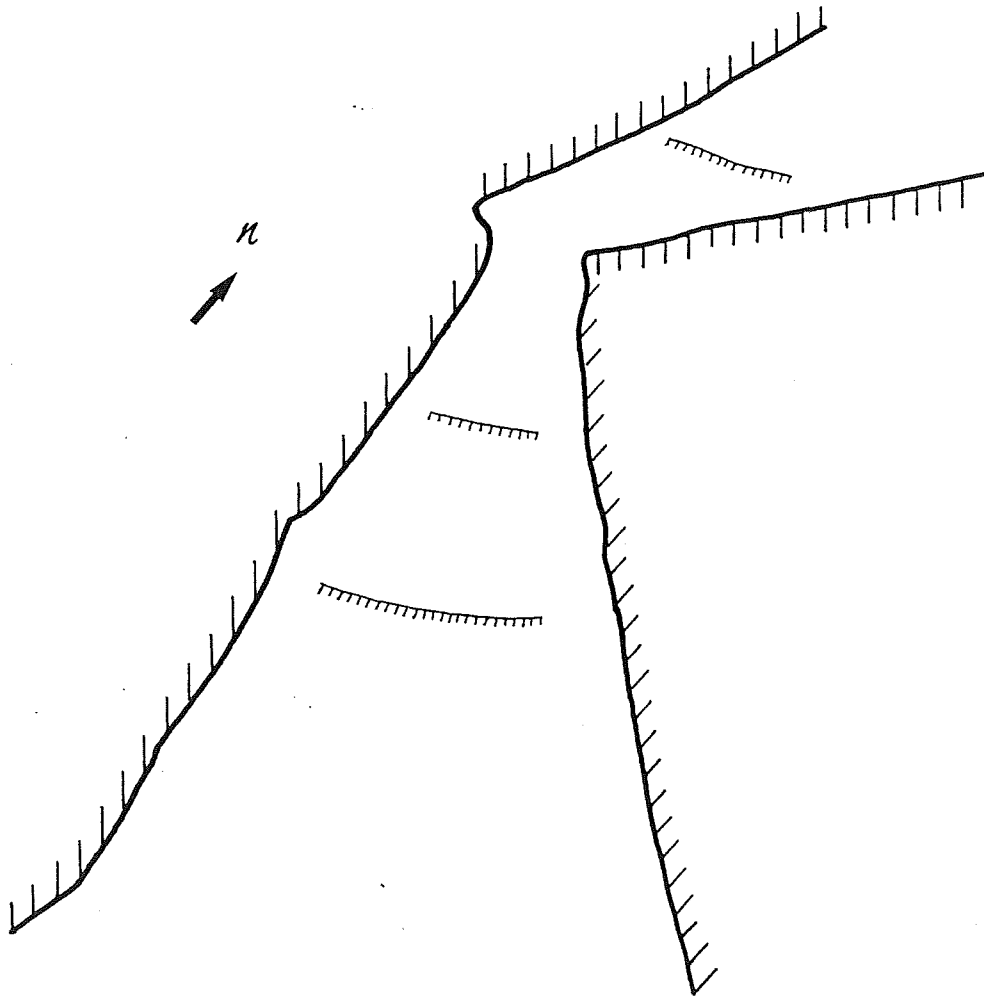
Värdeklassificering: Vetenskapligt värde. Klass V₂. Bedömningen motiveras inte i så hög grad av grottan i sig som av de processer som bidragit till dess bildande. I området förekommer som redan tidigare nämnts nischgrottor som orsakats av reversa förkastningar.

Rekreativt värde: Klass R₁. Området kring Toftasjön är mycket vackert, med promenadstigar i sjöns omgivning. Från badplatsen med tillhörande lek område för barn når man grottan efter en skogs promenad av 250 m. Området har därför ett högt rekreativt värde.

Skyddsbehov: Klass S₂. Grottans relativt små dimensioner kan knappast göra anspråk på en hög skyddsklass, dock bör det finnas möjlighet att tilldela området naturskydd i någon form.

Rådjäursgrottan

Planskiss

15. JÄTTESTUGAN

Från Halmstad ca 14 km till Haverdal. Avtag vid norra Haverdalsvägen. Efter 1.6 km finns liten parkeringsplats varifrån en stig leder ned till stranden. Jättestugan ligger på Skallrevet.

Kommun: Halmstad

Klassificering: Medelstor T_1 -grotta (blockgrotta) med värdeklasser V_1 och R_1 . Skyddsvärde S_1 .

M ö h: 4

Omgivande terräng: Grottan är belägen i en exponerad strandlinje, ca 20 m från strandbrynet. Mellan grottan och en "blocktunga" som skjuter ut i havet i söder, ligger en mindre sandstrand. I omgivningen förekommer stora arealer av sanddyner i vilka strandråg och sandrör binder sanden med sina rotsystem. Övrig vegetation i området utgörs bl a av ljunghedar, enbuskar och vildnypon.

Utmed kusten förekommer även klapperstensfält vilka utgör ett slags residualprodukt då allt finmaterial har borttransporterats genom vågornas bearbetning av stranden.

Berg i dagen består i området av en för länet i övrigt ovanlig bergart, charnockitgnejs, även kallad Varbergsgranit.

Grottbeskrivning: Det relativt stora block under vilket grottan är inrymd vilar dels på fast berg, dels på andra mindre block. Den tidigare nämnda charnockitgnejsen uppvisar en kraftigt vittrad yta med erosionsurgröppningar orsakade av att de mer lättvittrade beståndsdelarna hos berget vittrat bort. Charnockitgnejsen har en långt gående metamorfosgrad och är kvartsfattig vilket ger dess yta ett brunvittrat utseende. Längden hos grottan är drygt 6 m och i dess mitt erbjuder den fri ståhöjd. Grottgolvet har en skälliknande form som man från ingången mot havet kliver ned i. En riklig mängd block täcker golvet inne i grottan. Förutom dess båda ingångar, i väster respektive öster, finns även två trängre passager ut mellan ett flertal block i grottväggen vilket medför att grottan är ljus och luftig. Blocktaket som inuti har en konkav, urgröpt form uppvisar på sina innerväggar en nedslipad yta som klart avviker från berget i övrigt. Den ojämna ytan på utsidan grottan är mossbevuxen, där mossan fått utmärkt fäste i den på grund av vittringen porösa grovkristallina bergarten.

Genes: Det stora för grottan takbildande blocket förefaller vara transporterat av isen, och då i botten-skiktet av densamma. Därom vittnar dess innerväggar som har abraderats mot underlaget.

Mot en teori av frostsprängning talar det sätt som blocket är placerat samt utseendet inuti jämfört med det omgivande bergets form.

Värdeklassificering: Vetenskapligt värde: Klass V₁. Grottan utgör i flera avseenden ett ovanligt exemplar av blockgrotta. Dels genom sin sällsynta moderbergart, dels genom de erosionsurgröppningar, som påminner om de kolkar som kan ses utbildade i kartsgrötter, dess yta uppvisar.

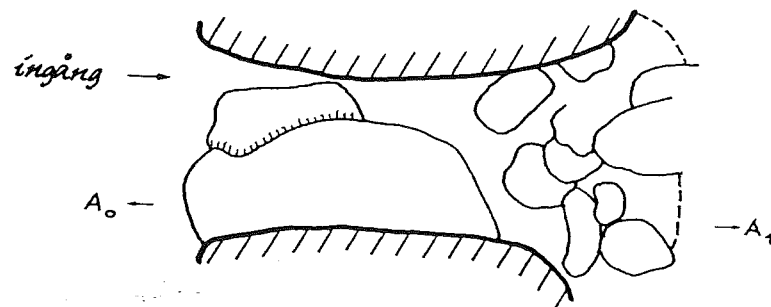
Rekreativt värde: Klass R_1 . Den mycket natursköna omgivningen och smått unikt välbevarade naturliga strandmiljön påkallar ett högt rekreativt värde. Grottan har i sig inga imponerande dimensioner men utgör ändå ett intressant objekt.

Skyddsbehov: Klass S_1 . Grottan bör av de ovan nämnda anledningarna fridlysas som naturminne.

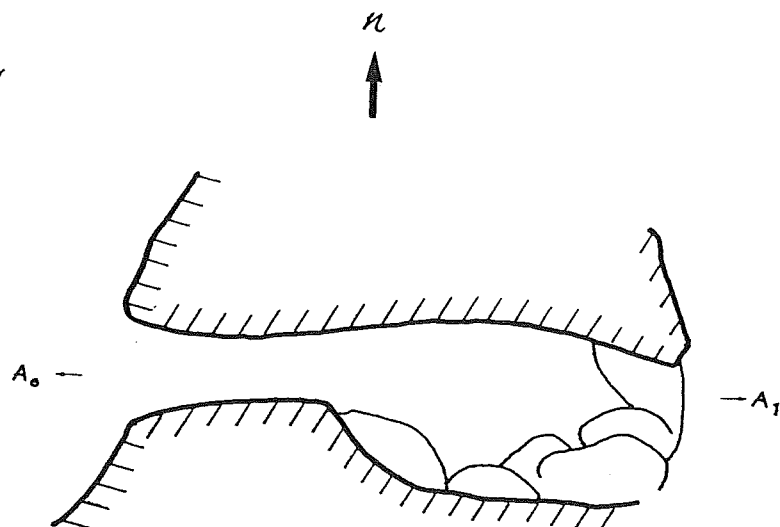
Planeringsåtgärder: En informationstavla med tillhörande karta över området finns redan uppsatt. Denna skulle kunna kompletteras med en utmärkning av grottan.

Jättestugan

Planskiss

Längdprofil

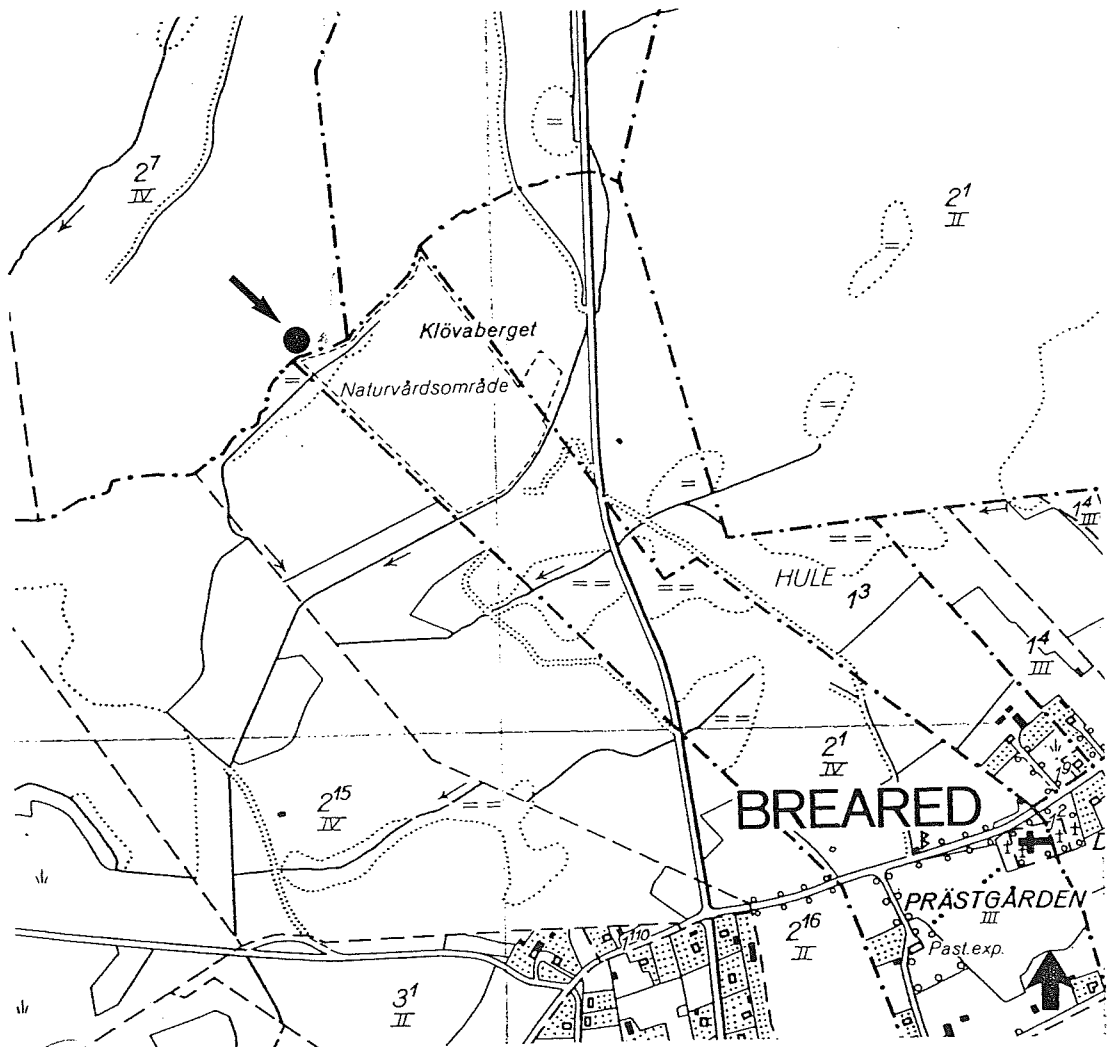
16. GROTTAN I KLÖVABERGET

Från Halmstad väg 25 till Simlångsdalen och Breared. Därefter kör vägen mot Oskarström ca 1 km mot norr där Klövaberget syns väster om vägen. Vid naturreservats-tavlan invid vägen tar en stig vid som kan följas runt Klövabergets mäktiga sydliga brant. Ca 400 m väster om vägen beskriver stigen en skarp sväng mot NV-N-NO. Härifrån syns s a s en parallell bakre bergvägg där grottorna är belägna.

Kommun: Halmstad

Klassificering: Medelstor T₁-grotta (blockgrotta) med värdeklasser V₂ och R₁. Skyddsklass S₂.

M ö h: 95

Omgivande terräng: Grottan är belägen strax utanför ett naturreservat med mycket vacker natur. Höga bergsbranter konstraterar mot flackare partier i området med vildvuxen lövskog vars huvudsakliga arter representeras av bok, ek och hassel. Grottan inryms under en brant klippvägg och i dess omgivningar förekommer även andra mindre grottor, bl a finns en labyrintgång i en blocksamling nordost om den beskrivna grottan.

Ett långsmalt sankmarksområde breder ut sig mellan stigen och grottan och kan under nederbördsrika förhållanden vara förrädiskt att beträda.

Berggrunden i området utgörs av röd till rödgrå gnejs.

Grottbeskrivning: Grottan är som tidigare nämnts belägen i nederkant av en kraftigt uppsprucken bergsbrant. Grottmynningen är hela 6 m bred och grottutrymmet är ca 1.6 m djupt.

Genes: Det kraftigt vittrade urberget har givit upphov till blockbildningar. Grottan i Klövaberget ryms i en dylik bildning.

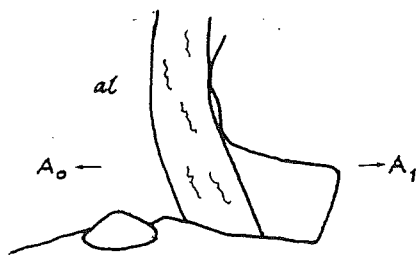
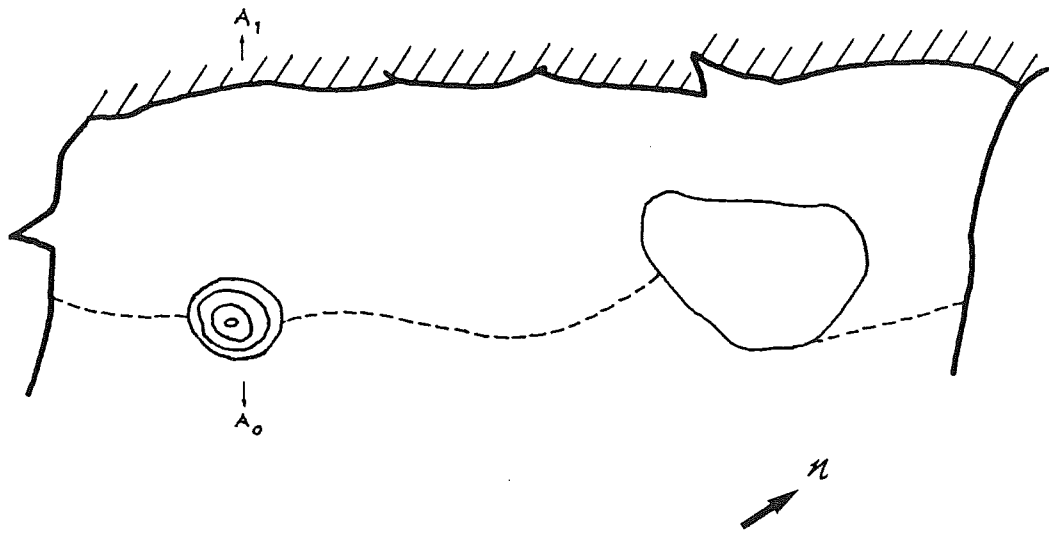
Värdeklassificering: Vetenskapligt värde: Klass V_2 . Motiveringen är att grottan, plus de övriga i området förekommande blockformationerna utgör bra exempel på typen T_1 -grotta.

Rekreativt värde: Klass R_1 . Närheten till det mycket vackra naturreservatet med dess orörda natur samt möjligheten att i området ta sig upp på Klövaberget från vars topp man kan åtnjuta en underbar utsikt över Simlångsdalen.

Skyddsbehov: Klass S_2 . Själva grottan erbjuder inga sensationella upplevelser, utan det är snarare i det här fallet naturen i omgivningen som ger den största behållningen.

Grottan í Klövaberget

Planskiiss

Tvãrsnitt

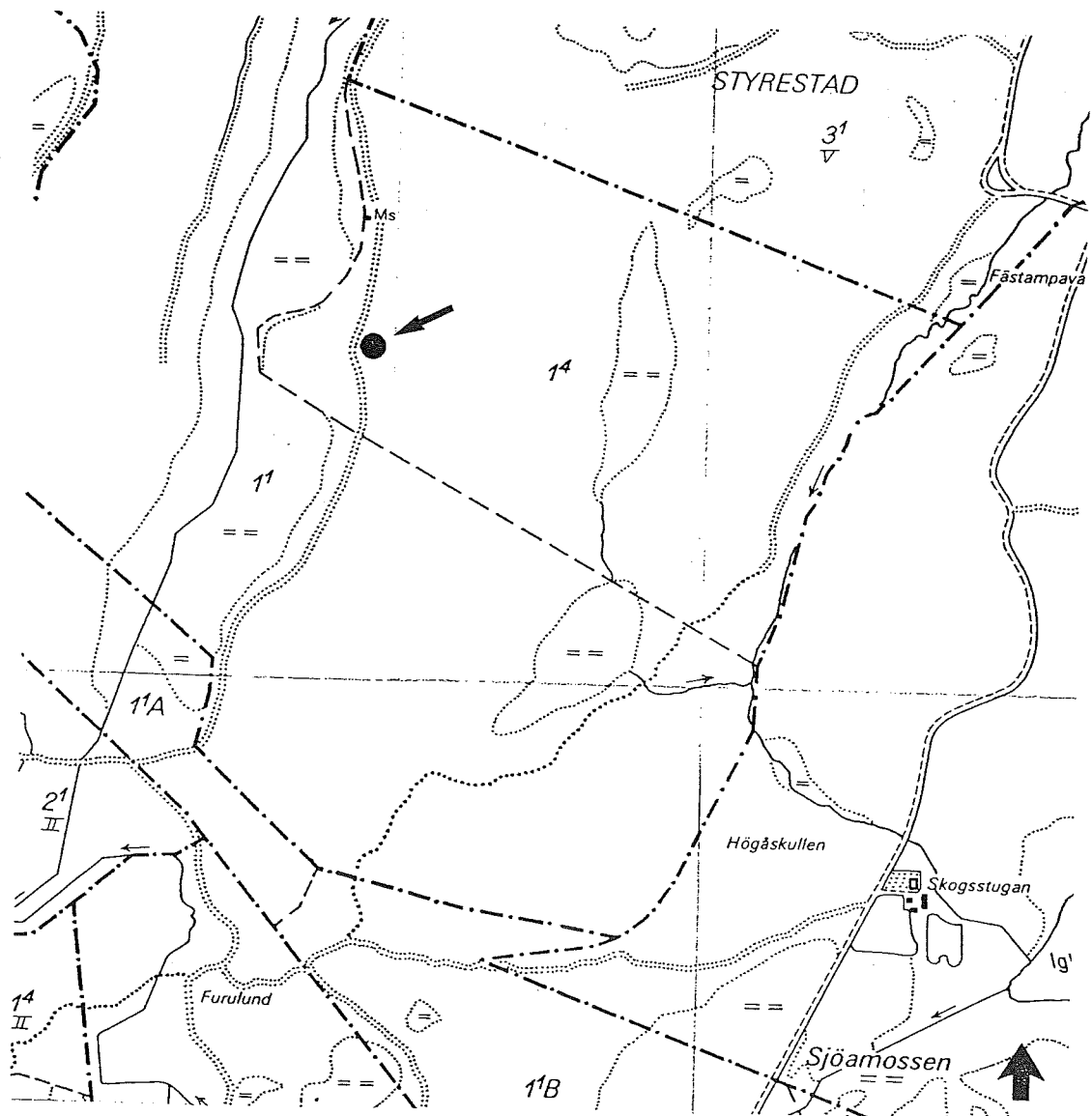
17. KVIBILLEGROTTAN

Från Halmstad drygt 1 mil norrut till Kvibille. Kör därifrån mot Slättåkra. Tag av mot "Ry 2" knappt 5 km från Kvibille, och i Ry tar man av mot "Biskopstorps Krp". Denna väg leder efter 3.1 km fram till en skarp vägkrök åt öster och en fyrvägskorsning, men 300 m innan detta vägkors löper en skogsväg in mot nord-nord-väst. Följ denna ca 200 m och parkera. Gå därefter stigen åt vänster och sväng runt berget mot syd. Efter en knapp kilometer nås grottorna.

Kommun: Halmstad

Klassificering: Liten T_1 -grotta (blockgrotta) med värdeklass V_2 och R_1 . Skyddsklass S_2 .

M ö h: 60

Omgivande terräng: En brant klippvägg som vetter åt nordväst stupar ställvis upp till 15 m. Nedanför branten där grottorna är belägna bildar terrängen ett flackare parti som åt väster övergår i en brant sluttning. Väster om detta terrassliknande område breder ett stort sankmarksområde ut sig.

Bergarten i området utgörs av halvskalisk, medelgrov gnejs. Skogen i grottornas omgivning är relativt gles vilket medför god ljusgenomsläpplighet. De dominerande trädslagen är bok och gran.

Grottbeskrivning: Grottan utgörs i huvudsak av ett enda stort block vilket är takbildande och delvis även bildar väggar.

Dess längd uppgår till 3.7 m och bredden är som mest knappt 3 m. Den högsta uppmätta höjden inne i grottan är endast 80 cm. Golvet är jordtäckt med ett tjockt lager av vissna löv från boken.

Genes: Grottan har bildats genom blockras från den alltjämt retirerande bergväggen.

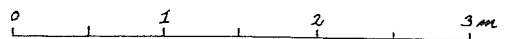
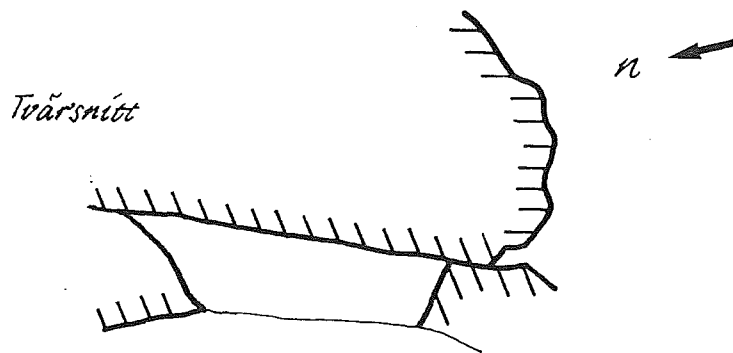
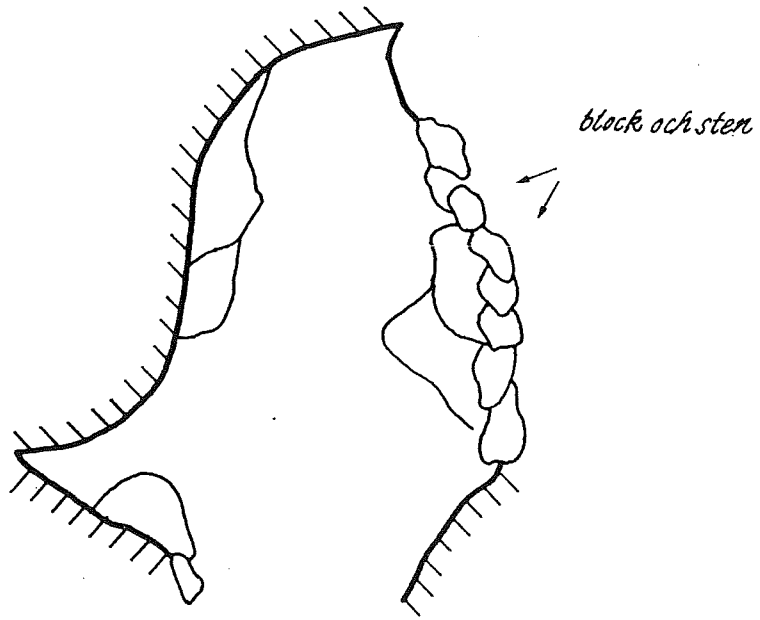
Värdeklassificering: Vetenskapligt värde: Klass V_2 . Grottan har ett visst värde då den utgör ett exempel på hur berget genom vittring lösgör block som ansamlas vid dess fot. Dock är dess dimensioner relativt anspråkslösa.

Rekreativt värde: Klass R_1 . En naturskön, ostörd miljö att företa skogs promenad i motiverar ett högt värde.

Skyddsbehov: Klass S_1 . Visst skyddsbehov föreligger och då av området som helhet.

Kvibillegrottan

Planskiss

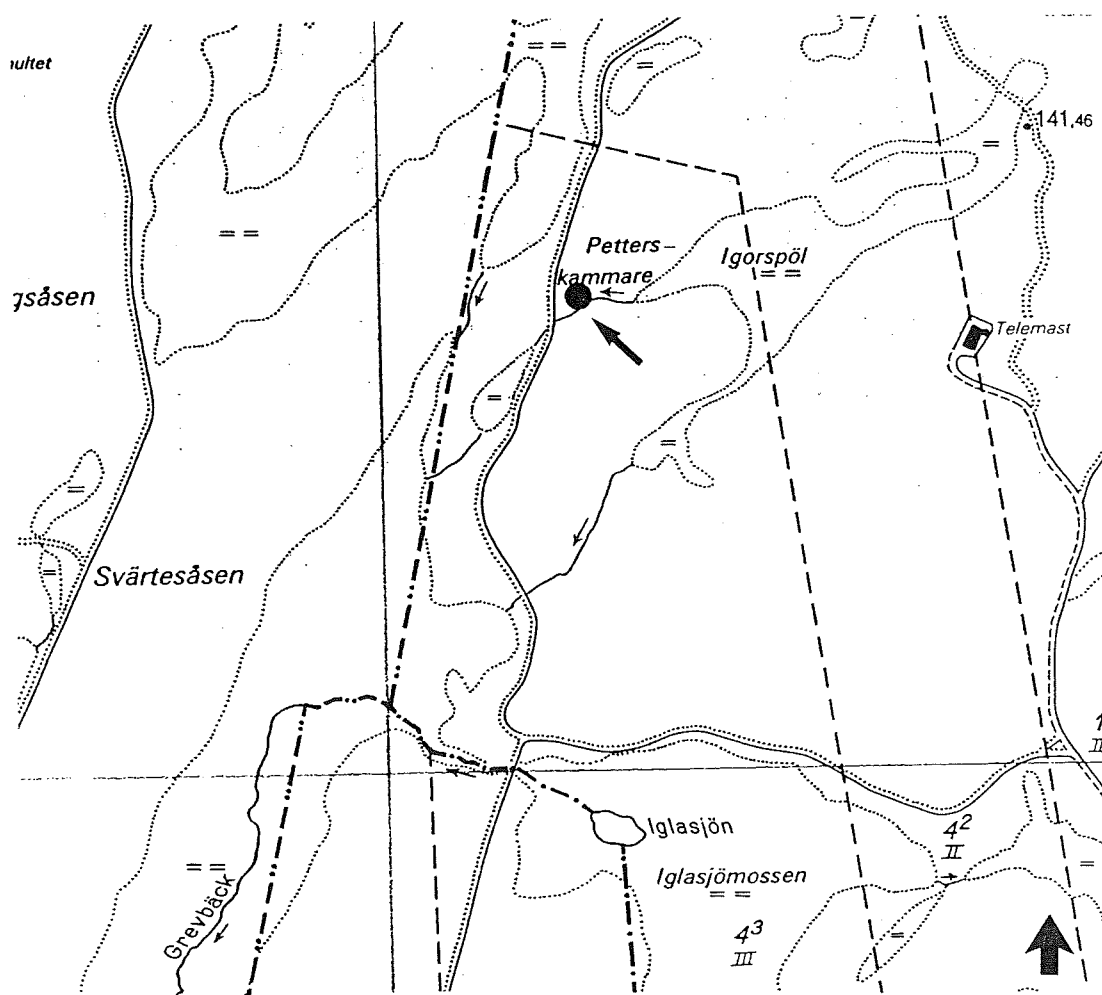
19. PETTERS KAMMARE

Från Halmstad väg 26 mot Oskarström. Drygt 3 km söder om Oskarström, i höjd med Sännan, går en skogskörväg åt nord-väst, till en telemast. Kör ca 1.4 km och tag sedan av mot väst in på grusväg som efter ca 1.5 km leder fram till kammaren. Grottan befinner sig ca 30 m öster om denna väg.

Kommun: Halmstad

Klassificering: Liten T_2 -grotta (sprickgrotta) med värdeklässen V_1 och R_2 . Skyddsklass S_2 .

M ö h: 127

Omgivande terräng: En gles, gammal granskog omger grottan, i en storblockig terräng. Ett kraftigt lager av mossa täcker blocken och miljön ger verkligen ett trolskt intryck. Grottan ligger i västslutningen av ett område med berggrund av gnejs och grönsten.

Grottbeskrivning: Själva grottmynningen mäter en bredd av ca 6 m och har formen av en kil. Höjden är som mest 70 cm vid södra delen av grottan. Djupet sträcker sig in mot drygt 2 m men då den redan vid ingången snålt tilltagna frihöjden dessutom inskränks mot grottans botten är det inte möjligt att nå ditin.

Genes: Grottan är ett resultat av en förkastning vars belopp uppgår till mellan 2 och 5 m och genom vilken berget spruckit upp.

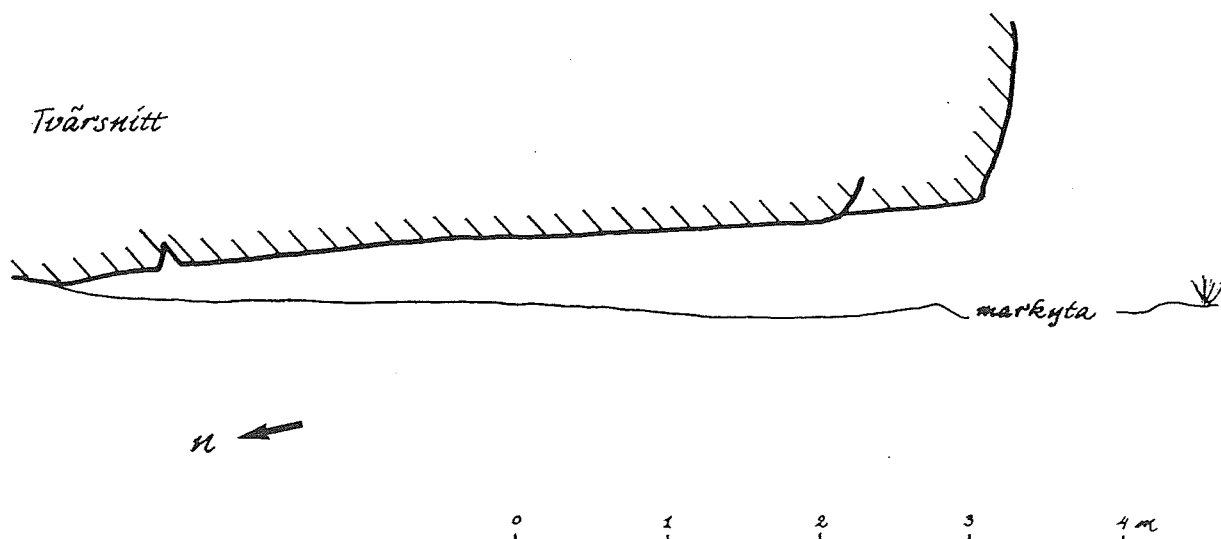
Det parti av berget som bildar taket för grottan utgör den sk hängväggen hos denna reversa form av vertikal-förkastning. Överskjutningen är lågvinklig.

Värdeklassificering: Vetenskapligt värde: Klass V₁. Grottan renderar ett högt vetenskapligt värde genom dess intressanta bildningsprocess.

Rekreativt värde: R₂. Dess ringa storlek kombinerat med en ovanlig bildningsgenes samt en fin omgivning utgör sammantaget motiveringen för ett värde i mellanställning.

Skyddsbehov: Klass S₂. Detta värde baseras på ovan givna klassificeringar.

Petters kammare

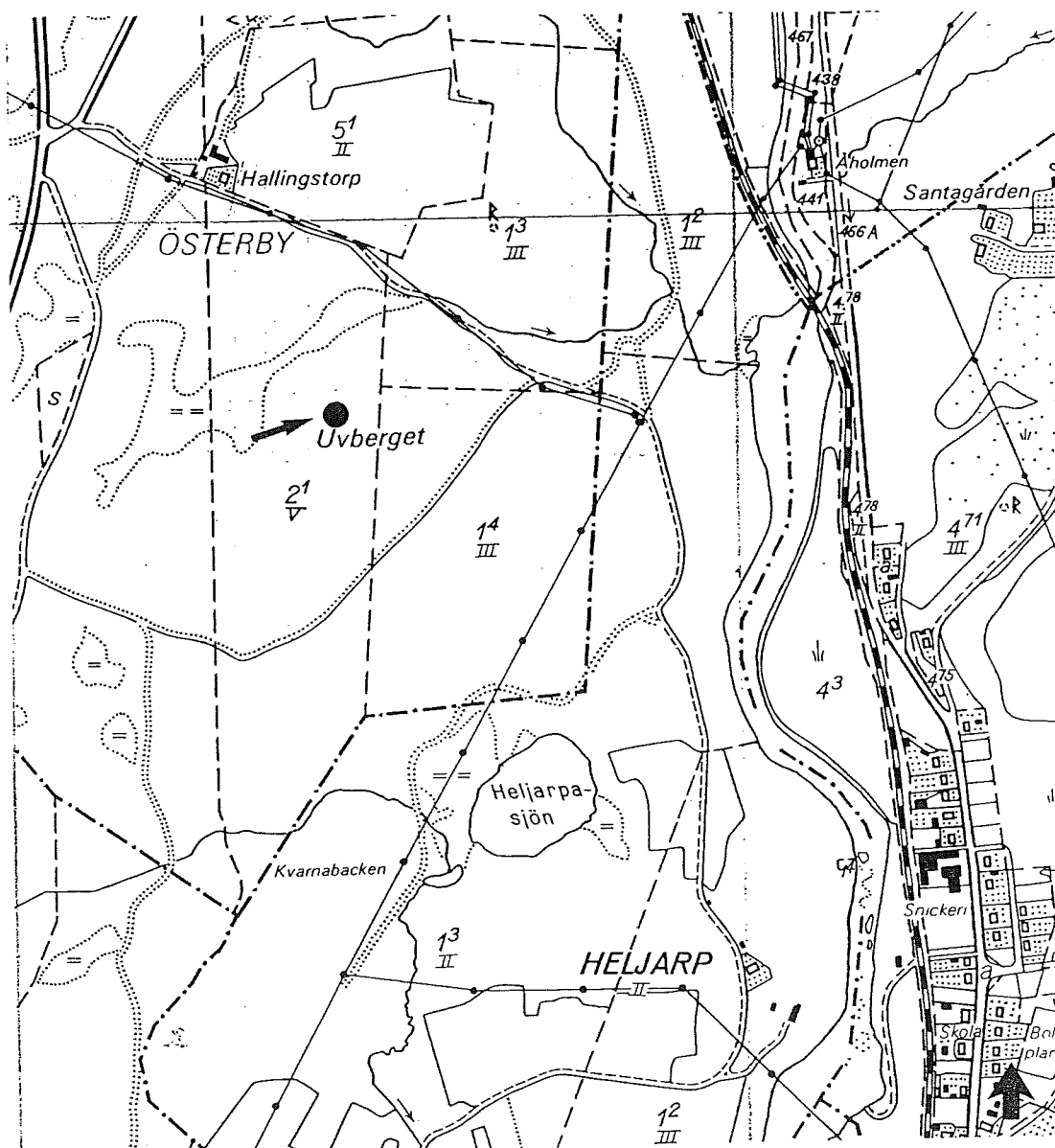
22. UVBERGSGROTTAN

Från Halmstad väg 26 ca 14 km avtag mot Oskarström. Omedelbart in på Oskarströmsvägen tag på nytt av på skogskörväg åt öst-sydöst förbi gården Hallingtorp. Efter ca 500 m in på denna väg mynnar en timmerväg ut från Uvbergets nordsida. Följ stigen ca 200 m längs Uvbergets västsluttning, där grottan är belägen.

Kommun: Halmstad

Klassificering: Stor T_3 -grotta (frostvittringsgrotta) med värdeklasser V_1 och R_1 . Skyddsklass S_1 .

M ö h: 65

Omgivande terräng: Grottan är inrymd i en brant väst-sida av Uvberget. I sluttningen nedanför grottan före-kommer rasmaterial från berget i form av block. En nivåskillnad av ca 20 m skiljer den granbevuxna slutt-ningen från den lövträdsuppblandade skogen samt sank-marksområdet väster om grottan.

Grottbeskrivning: Grottan utgör ett 7.5 m långt och drygt 4 m brett hålrum i den intermediära granitiska gnejsen. Bergarten förefaller, att döma av den röda till rostbruna färgen, innehålla hög järnhalt. Grottan är utbildad i och delvis inunder en 5 m hög bergvägg med riklig sprickbildning. Den högsta ståhöjden inne i grottan är 2.2 meter.

Genes: De sprickbildningar som utformats i berget är sannolikt alltifrån preglaciala till recenta. De kraf-tigare, mer djupgående sprickorna har dock bildats vid de tryckpåfrestningar som landisen utgjorde, och då den drog sig tillbaks bildades bankningsplan vid de trycklättnader som då uppstod.

Frostvittringen är den process som bidragit starkast till utformningen av grottan vilket indikeras av de oregelbundna ytorna med vassa flikar av berget som sticker ut i väggar och tak.

Värdeklassificering: Vetenskapligt värde: Klass V₁. Grottan utgör ett utmärkt exempel på en frostvittrings-grotta. Den är därför ett intressant vetenskapligt ob-jekt där resultatet av denna vittringsprocess åskådlig-görs.

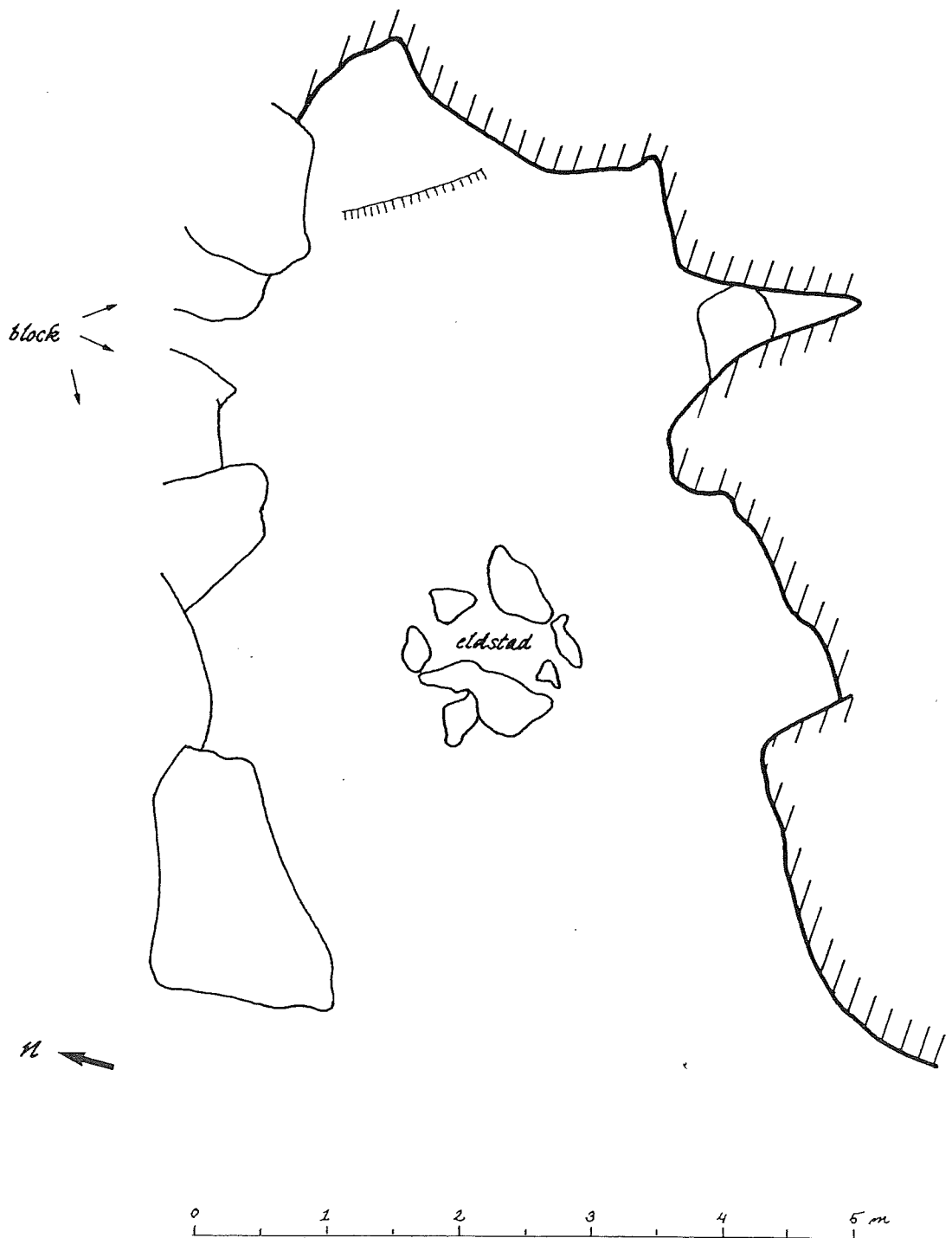
Rekreativt värde: Klass R₁. Grottan förtjänar genom sin storlek, sin bildningshistoria och sin lättill-gänglighet ett mycket högt rekreativt värde.

Skyddsbehov: Klass S₁. Motiveringen härav grundar sig inte enbart på ovan nämnda anledningar, utan även på att grottan har ett stort kulturhistoriskt värde. Man har nämligen funnit bevis på att grottan har använts som bostad redan under äldre stenåldern. Till de fynd man funnit i grottan hör bl a en tväreggad pilspets och en mycket fin spånkniv. Även under senromersk järn-ålder eller folkvandringstid har grottan varit bebodd, vilket de krukskärvor man funnit ovanpå stenåldersföre-målen i kulturlagret påvisar.

Planeringsåtgärder: Vägskyltar fram till grottan bör sättas upp samt en informationstavla angående grottans historia.

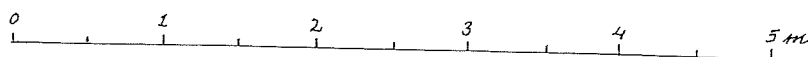
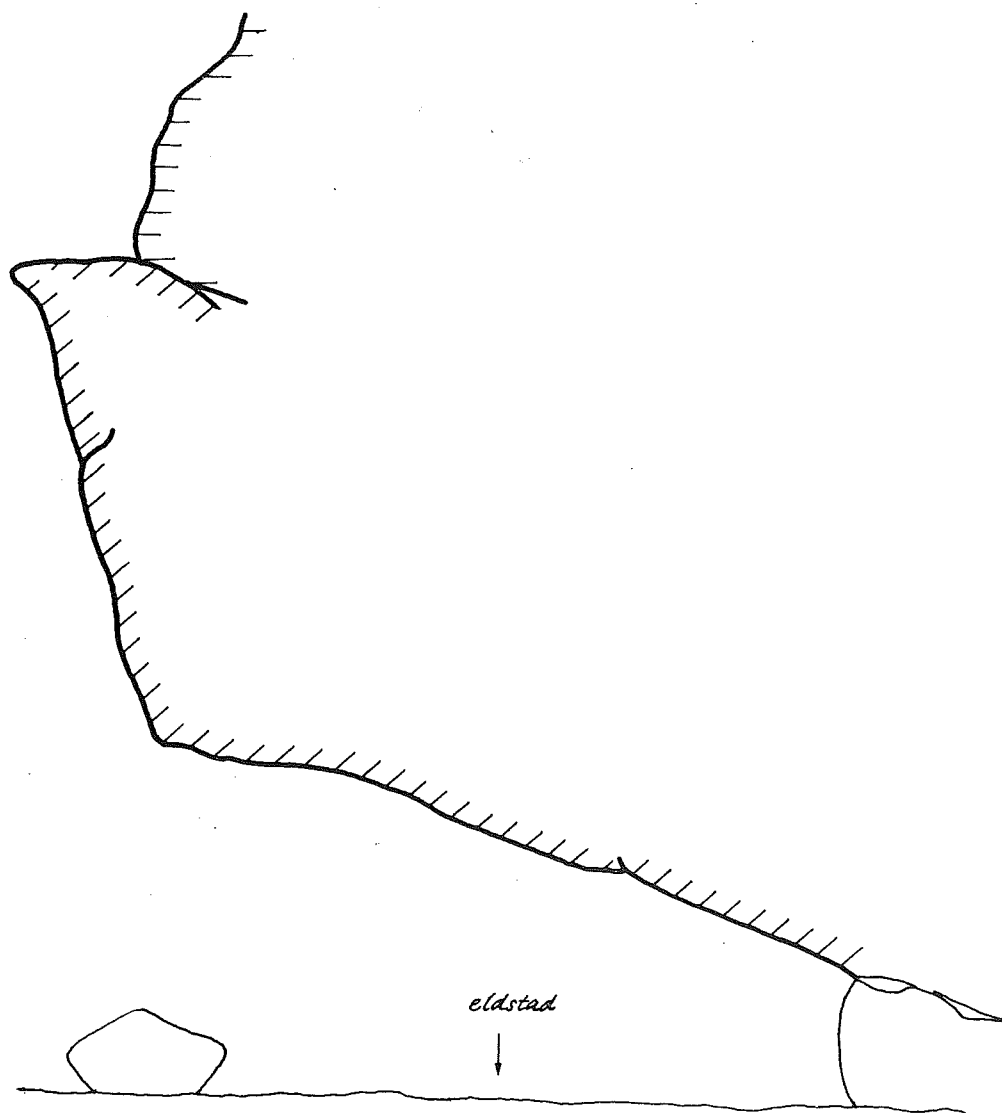
Hobergsgrottan

Planskiss

Isbergsgrottan

Tvårsnitt

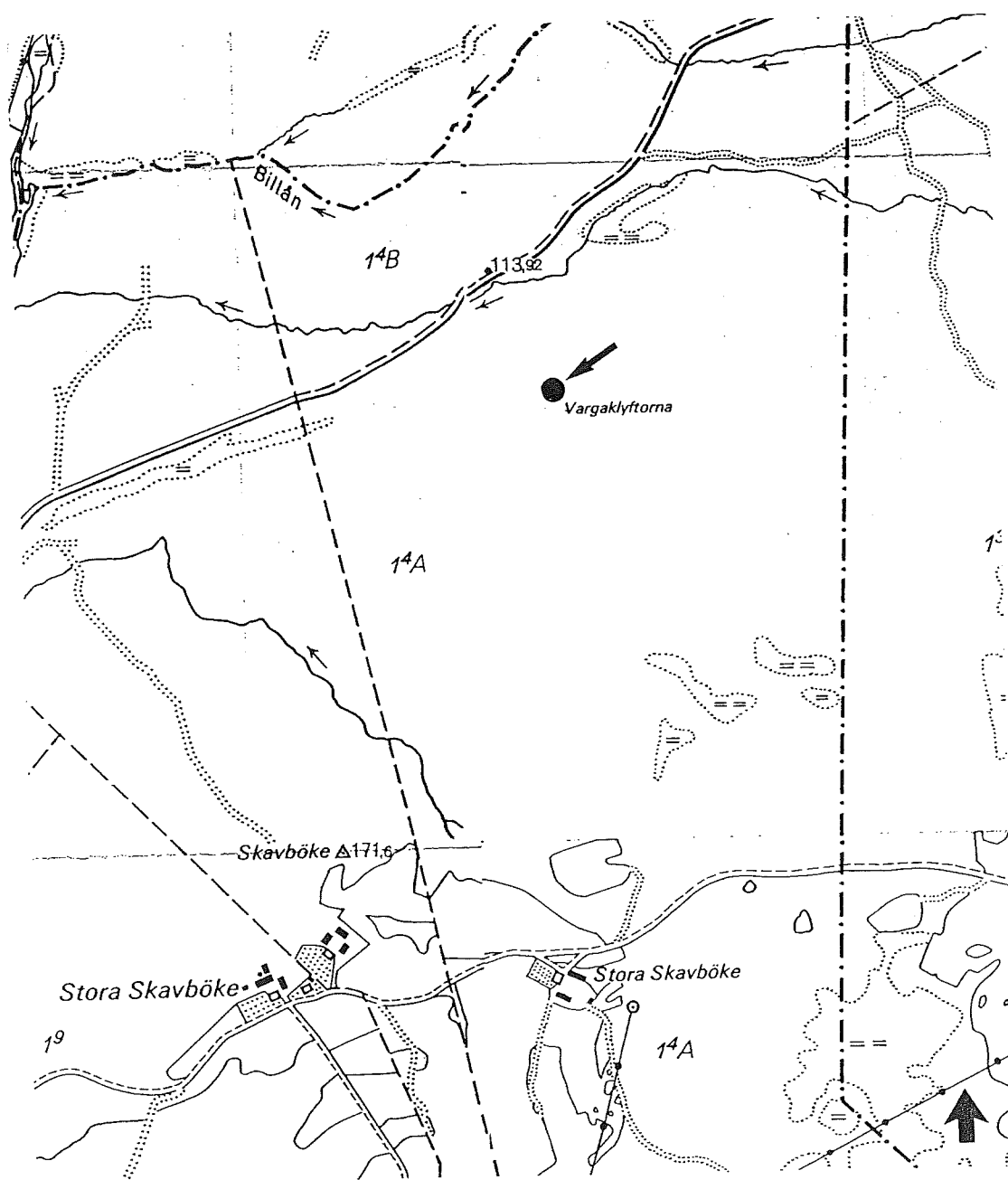
23. VARGAKLYFTORNA

Från Oskarström tag av mot Skavböke. Kör drygt 1.6 km från Skavböke kapell. Grottan är belägen ca 200 m öster om vägen.

Kommun: Halmstad

Klassificering: Liten $T_{1,3}$ -grotta (block-/frostvitringsgrotta) med värdeklasser V_3 och R_3 . Skyddsklass S_3 .

M ö h: 125

Omgivande terräng: Grottan är belägen inom ett område med uppsprucken gnejsig granit. Att denna ögongranit går i dagen på ett flertal ställen i terrängen syns numera tydligt då området utgörs av en s k föryngringsyta. Grottan nås genom att passera över detta hygge med björksly där marken är ganska sank, då det inte längre finns tillräckligt med vegetation som kan dricka upp nederbördsvattnet. Söder om grottan vidtar tallskog.

Grottbeskrivning: Från den knappt 1.5 m breda öppningen i norr mäter grottan 2.5 m in mot dess mitt. Härifrån grenar den ut i två riktningar på vardera ca 1.5 m. Dess totala längd är 5.4 m, men utrymmesmässigt är den ganska liten.

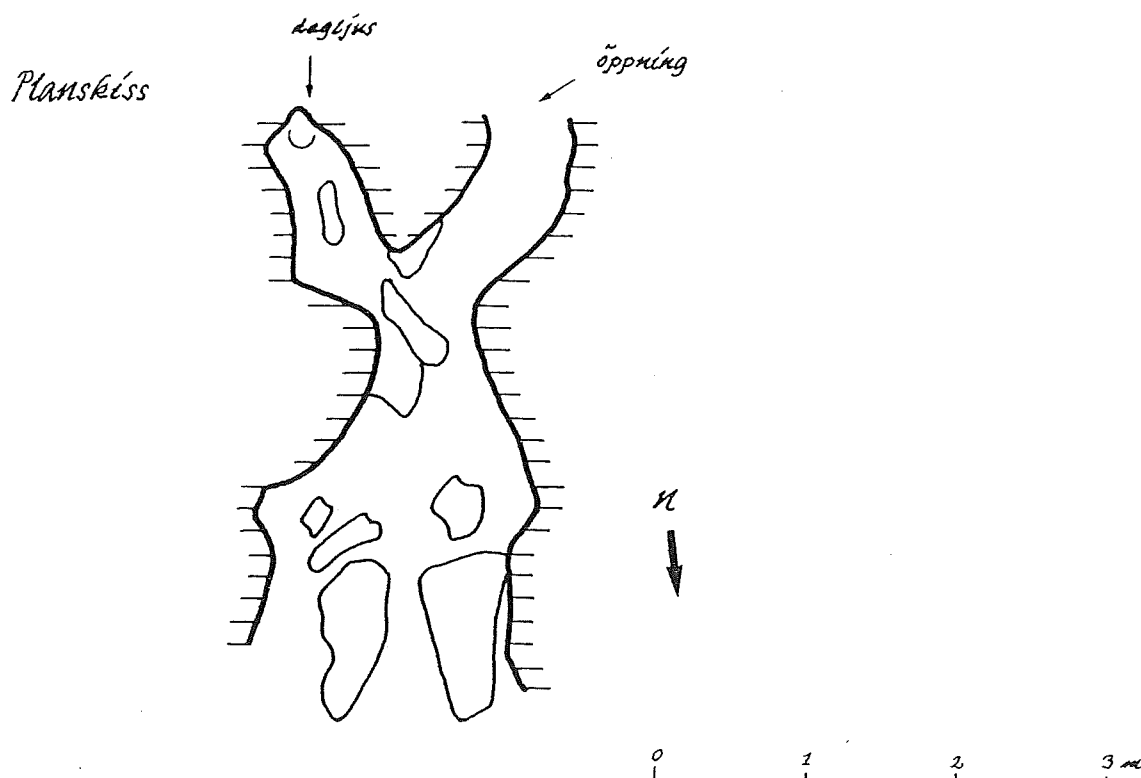
Genes: I en kombination av landisens krossning av urberget samt frostsprängning av mer recent karaktär har denna grotta bildats.

Värdeklassificering: Vetenskapligt värde: Klass V₃. Inget eller ringa vetenskapligt värde föreligger.

Rekreativt värde: Klass R₃. Det låga värdet motiveras dels av grottans otillgängliga läge, dels av områdets karaktär i allmänhet samt att grottan är ganska liten och trång.

Skyddsbehov: Klass S₃. Inget skyddsvärde föreskrivs.

Vargaklyftorna

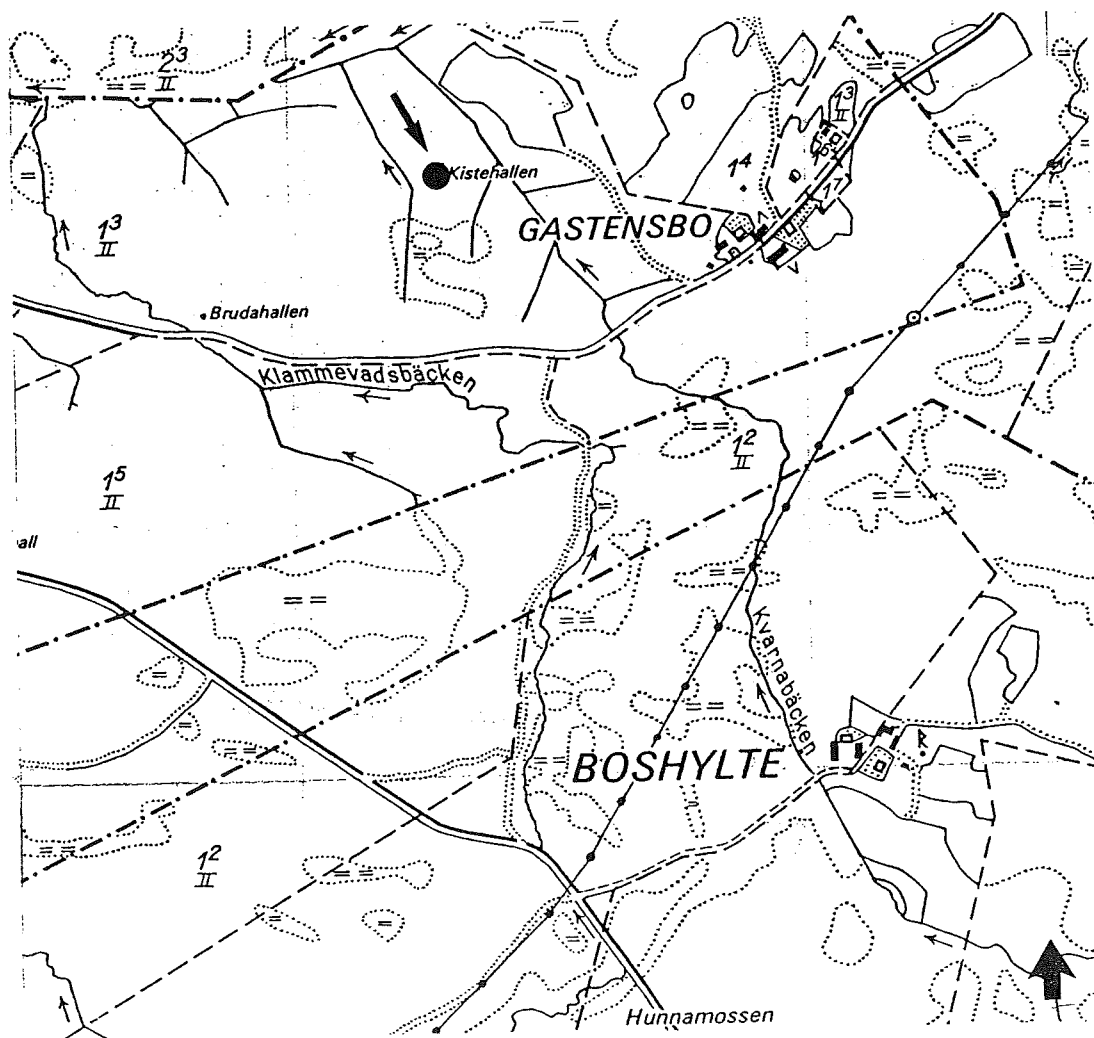
24. GROTTAN I KISTEHALLEN

Från Oskarström kör ca 11 km öst-nordöst via Skavböke till gården Gastensbo. Tag där av på skogskörväg åt vänster tills man efter 400 m når fram till två dammar. Gå 150 m i riktning mot sydväst där grottan är belägen.

Kommun: Halmstad

Klassificering: Liten T₁-grotta (blockgrotta) med värdeklasser V₂ och R₂. Skyddsklass S₃.

M ö h: 140

Omgivande terräng: Terrängen i grottans omedelbara närhet är flack. Den grovkorniga berggrunden i området är en rödgrå, gnejsig ögongranit. Vegetationen består till stor del av björksly i kombination med blandskog. Området med sankmärk utbreder sig norr om grottan.

Grottbekrivning: Själva grottan är inrymd under ett flyttblock som är avsatt på den flacka markytan. Grottutrymmet mäter 3.6 m på bredden och dess djup är som mest 1.9 m. Det är endast möjligt att åla in då maxhöjden inte når mer än 40 cm.

Genes: Ett av landisen transporterat och avsatt block hyser detta grottrum.

Värdeklassificering: Vetenskapligt värde: Klass V₂. Då lokalen utgör ett gott exempel på att landisen² har plockat upp och senare avsatt block kan det vetenskapliga värdet anses motiverat emedan själva grottan innehar för små dimensioner för att i sig yrka på något högre värde.

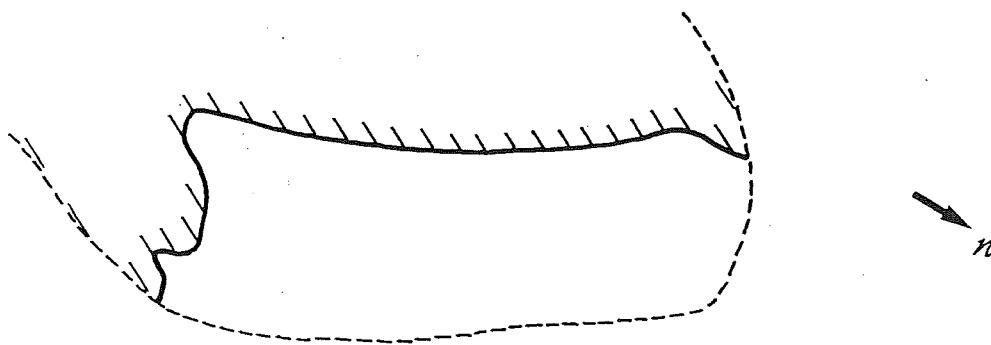
Rekreativt värde: Klass R₂. Trots den delvis ganska svårforcerade terrängen utgör omgivningen generellt ett ganska bra strövområde.

Skyddsbehov: Klass S₃. Då grottan, som redan tidigare nämnts, inte erbjuder något större utrymme samt att det i länet förekommer bättre exempel på just flyttblocksbingade grottor anser jag inget skyddsvärde befogat.

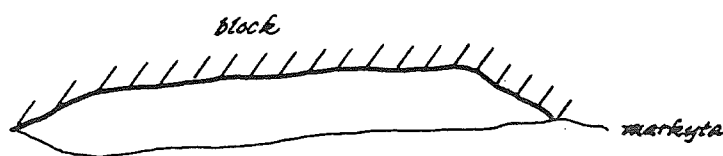
Grottan i Kistehallen

Planskiss

(streckad linje visar blockets kontur)

Tvårsnitt

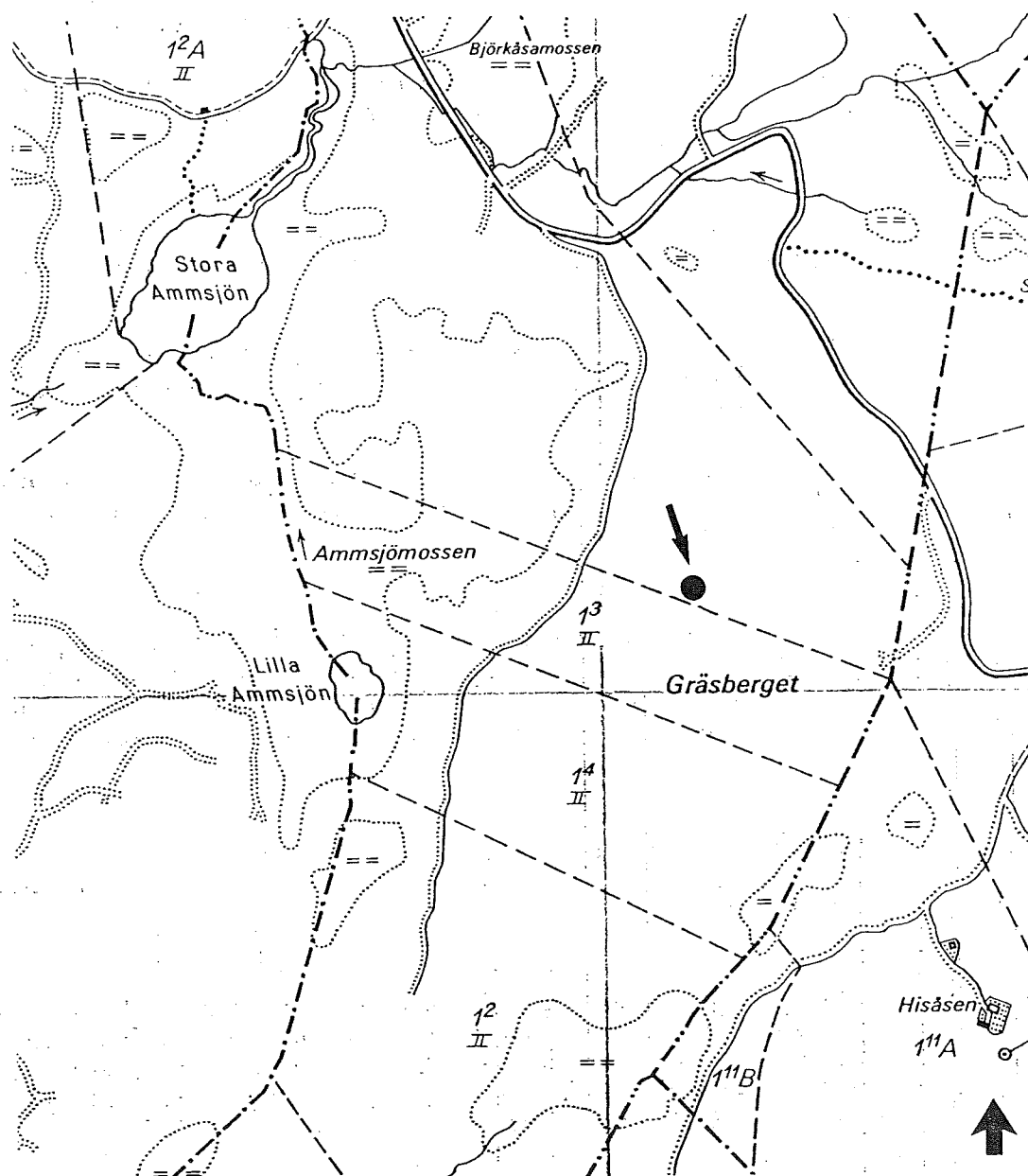
25. GRÄSBERGSGROTTAN

Från Torup, kör syd-sydväst till Fröslida och därifrån drygt 1 km syd-öst till Moshult. Fortsätt landsvägen ytterligare 1.4 km där man tar av åt söder in på Majbergsvägen. Efter ca 350 m syns en stig mot sydöst. (Ej framkomlig med bil). Följ denna ca 250 m upp i Gräsberget. Där bergets västsida går i dagen finns grottan.

Kommun: Hylte

Klassificering: Stor T₁-grotta (blockgrotta) med värdeklasser V₁ och R₁. Skyddsklass S₁.

M ö h: 135

Omgivande terräng: Den högre vegetationen består i området av blandskog. Alldeles invid grottan förekommer frodiga ormbunksbestånd samt inom ett mindre sankmarksområde.

Den uppspruckna berggrunden utgörs av en åderrik gnejs.

Grottbeskrivning: Denna för länet stora blockgrotta är relativt lätt att ta sig in i till den första grottsalen, som är 2.3 m djup. Efter ingången svänger grottutrymmet av i rät vinkel. Från den vackert slirade, ådriga gnejsen som förekommer i berget i den första salen måste man ålande ta sig in i nästa kammare. Här öppnar sig åter en sal i vilken väggarna dryper av fukt. En förgrening i söder avslutar grottan med två gångar som inte är möjliga att ta sig in i. Golvet är täckt av sten och mindre block på det våta jordtäcket. Mindre dagljusförekomster sprider ljus in i grottan.

Dess bredd varierar mellan 30 cm till 1.8 m inuti. Som mest är frihöjden 1.7 m. Längden hos grottan är drygt 11.5 meter.

Genes: Det så gott som helt uppspruckna berget har gett upphov till de block som rasat och orsakat formationen.

Värdeklassificering: Vetenskapligt värde: Klass V₁. Formationen i Gräsberget utgör ett utmärkt exempel på en T₁-grotta.

Dess generöst tilltagna dimensioner samt intressanta och tydliga ådrighet hos blocken utgör sammantaget högsta prioritet.

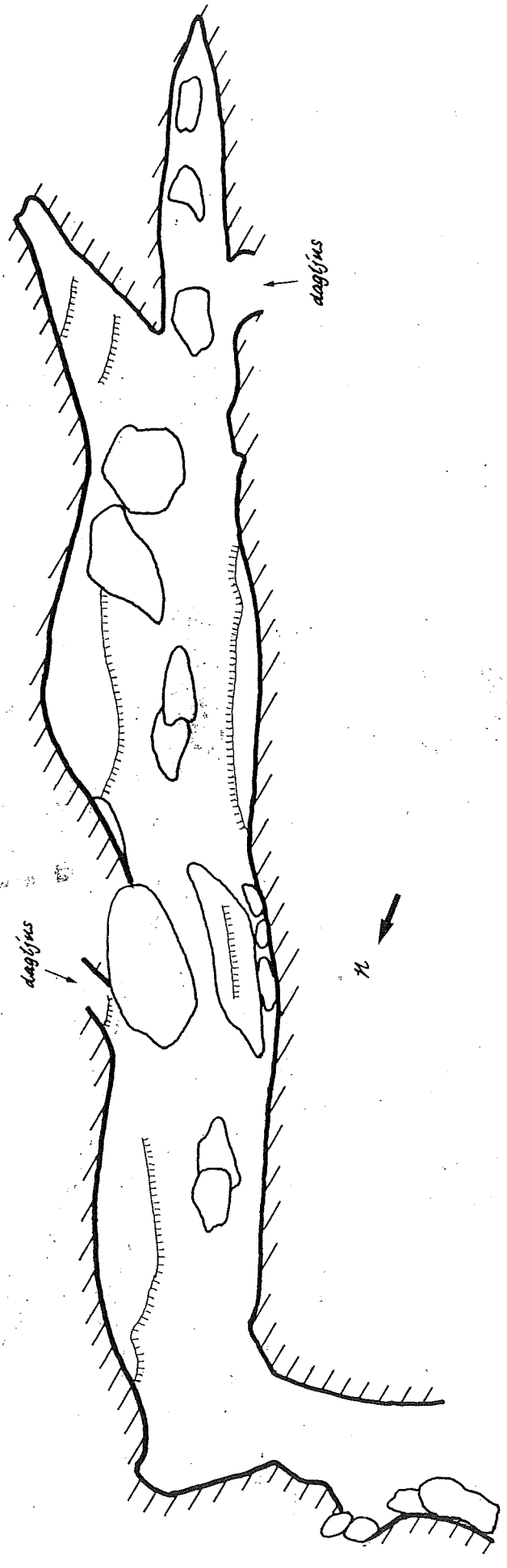
Rekreativt värde: Klass R₁. Det något otillgängliga läget till trots förtjänar denna grotta högsta värde. Detta motiveras främst av den spännande och som nämnts långa grottgången, samt av den vackra omgivningen.

Skyddsbehov: Klass S₁. Av ovannämnda skäl och en därtill intressant sägen om grottan, blir även skyddsvärdet högt.

Planeringsåtgärder: En vägvisare fram till grottan är befogad och en tavla med information om området och grottan. Inte minst viktigt är under de omständigheter detta kommer till stånd en varningstext att gå in ensam då rasrisk föreligger.

Gräsbergsgrottan

Planseiss

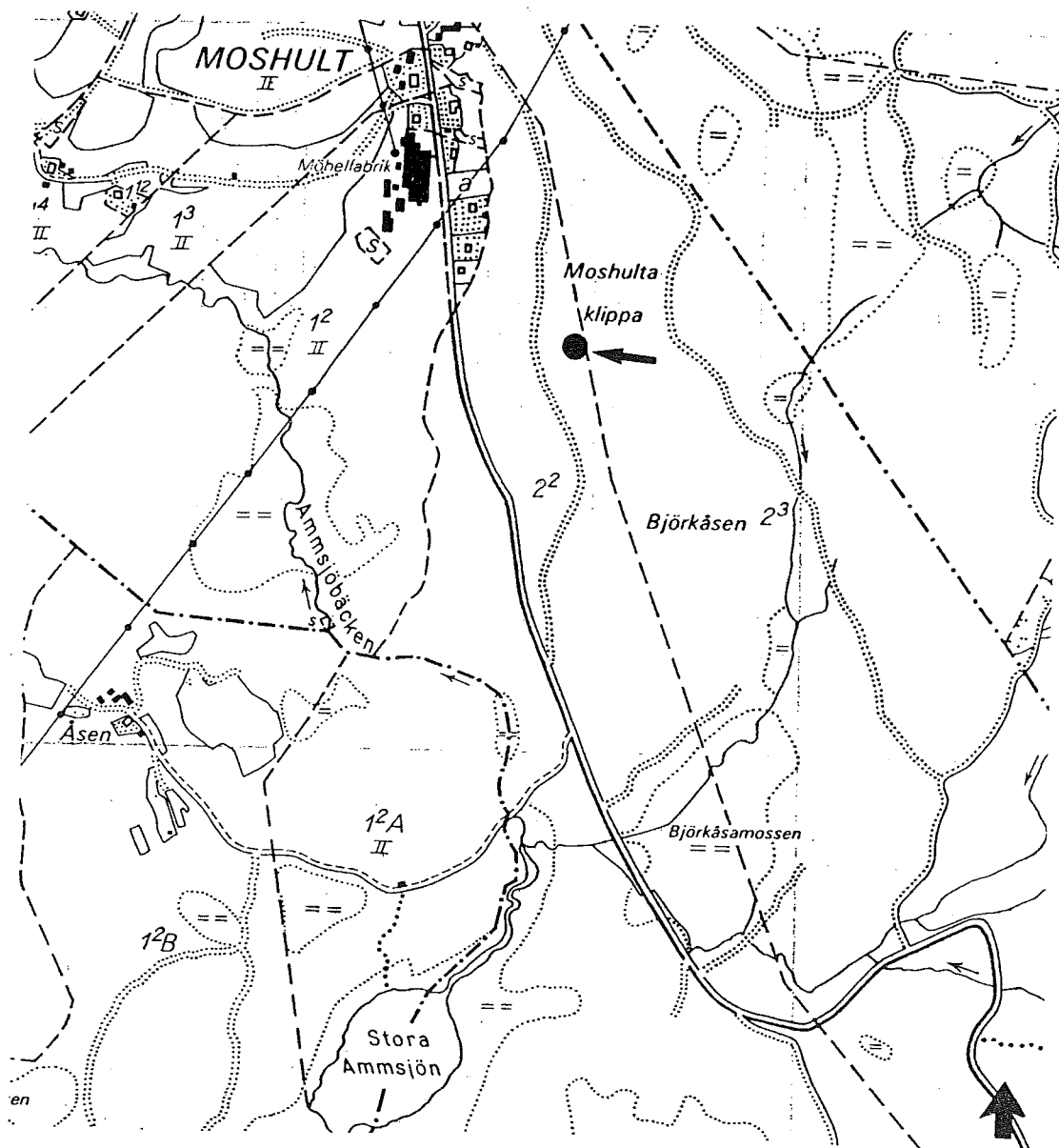
26. MOSHULTA GROTTA

Från gården Moshult (se Gräsbergsgrottan) leder en skogskörväg, från gårdens baksida, mot syd och sydsydöst. Följ denna ca 400 m och gå därefter ca 100 meter uppför bergets västsluttning där grottan ligger.

Kommun: Hylte

Klassificering: Stor T_3 -grotta (frostvittringsgrotta) med värdeklasser V_1 och R_1 . Skyddsklass S_1 .

M ö h: 145

Omgivande terräng: Bokskog dominerar i området och i enlighet med den en ringa lägre markvegetationen.

Berggrunden består av grå-röd gnejs. Nedanför grottan förekommer rasmaterial i form av block och sten i grottan.

Grottbeskrivning: Grottan är belägen vid foten av en ca 5 m hög bergvägg. Den är 4.3 m bred och höjden varierar kring 1.2 m vid själva ingången. Dess maximala djup är 3.6 m och den har en bredd av över 5 m inuti. Med dessa mått utgör den en ganska rymlig grotta.

Den rödbruna färg som syns på vissa ställen i grottaket har sannolikt orsakats av järnutfällningar.

På grottans delvis jordtäckta golv återfinns loss-sprängda bergsfragment.

Genes: Frostvittringsprocesser har efter hand resulterat i detta grottutrymme. Tydliga indikationer på denna form av vittring är de stenar och småblock som finns inne i grottan. De har den typiska skarpkantade reliefen och även grottaket ger information om frostsprängningsmekanismers inverkan genom dess tandade struktur.

Värdeklassificering: Vetenskapligt värde: Klass V₁. Grottan har ett högt vetenskapligt intresse genom dess bildningsgenes. Även genom dess storlek och form bidrar den till högt värde.

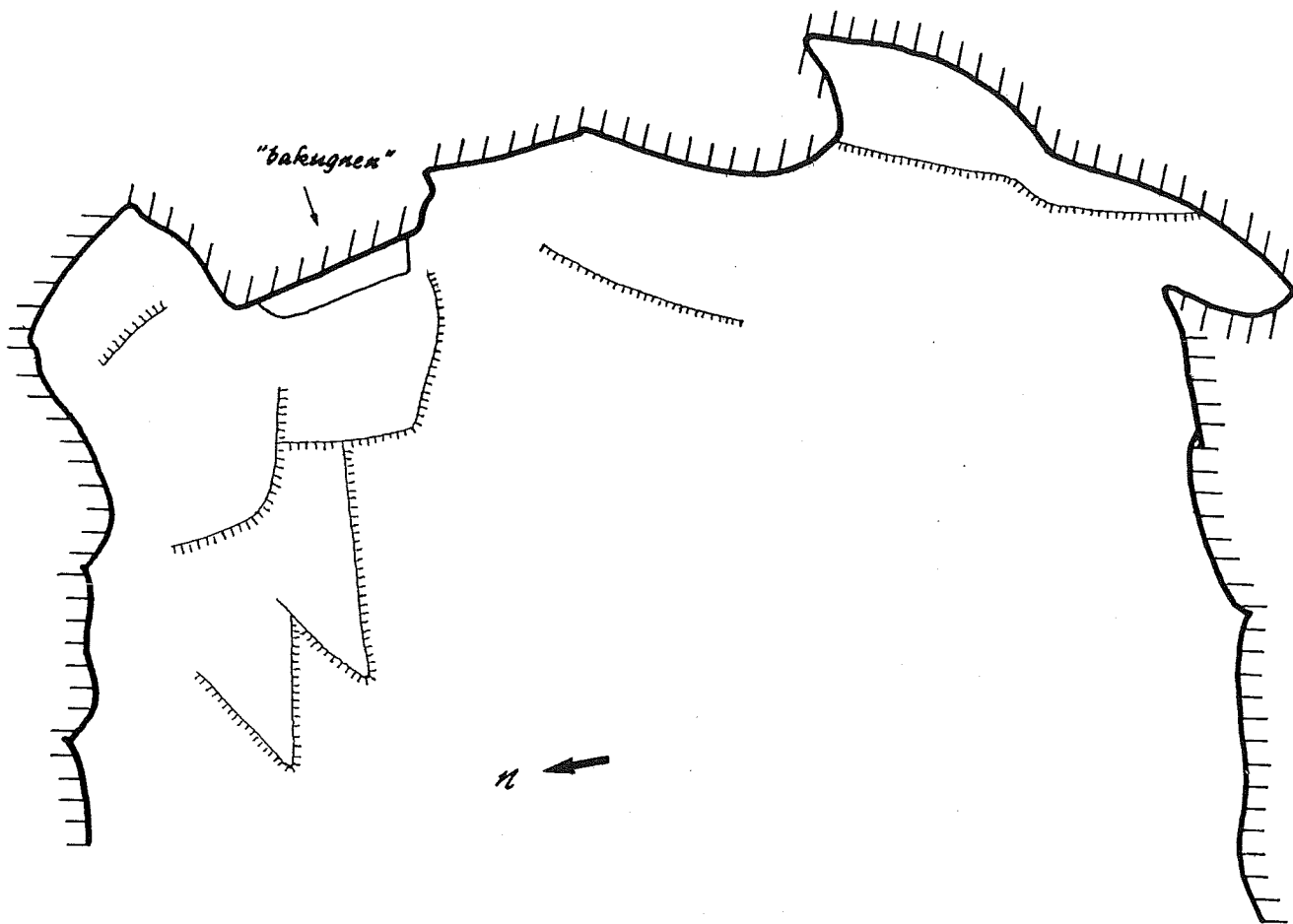
Rekreativt värde: Klass R₁. Den natursköna omgivningen i kombination med en mycket fin T₃-grotta utgör motiveringen.

Skyddsbehov: Klass S₁. Med anledning av ovan gjorda konstateranden bör grottan ha hög skyddsklass.

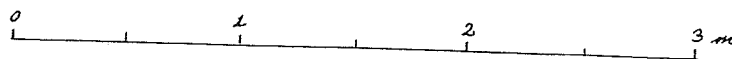
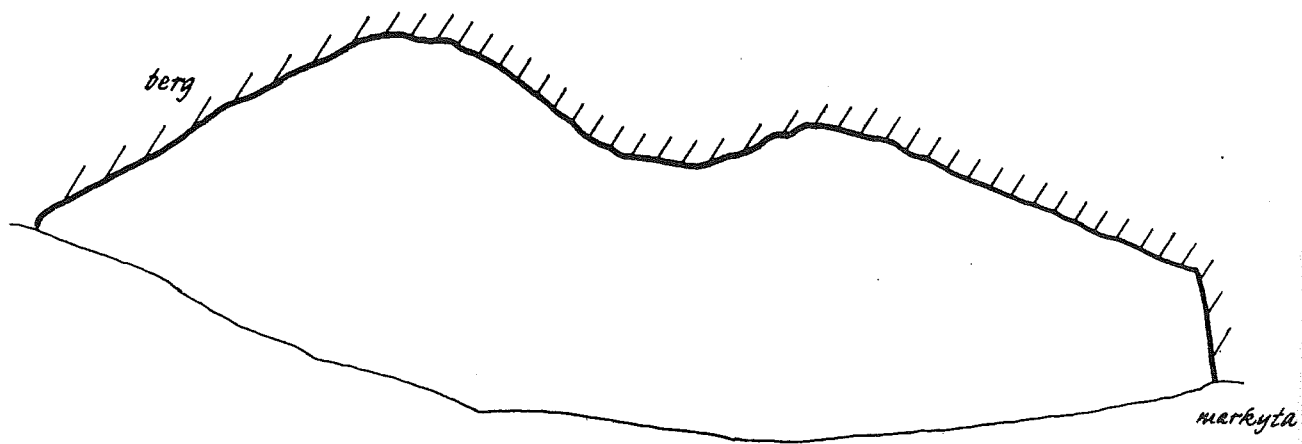
Planeringsåtgärder: Vägskyltar bör placeras ut på lämpliga ställen.

Mashutta grotta

Planskiss

Tvärsnitt

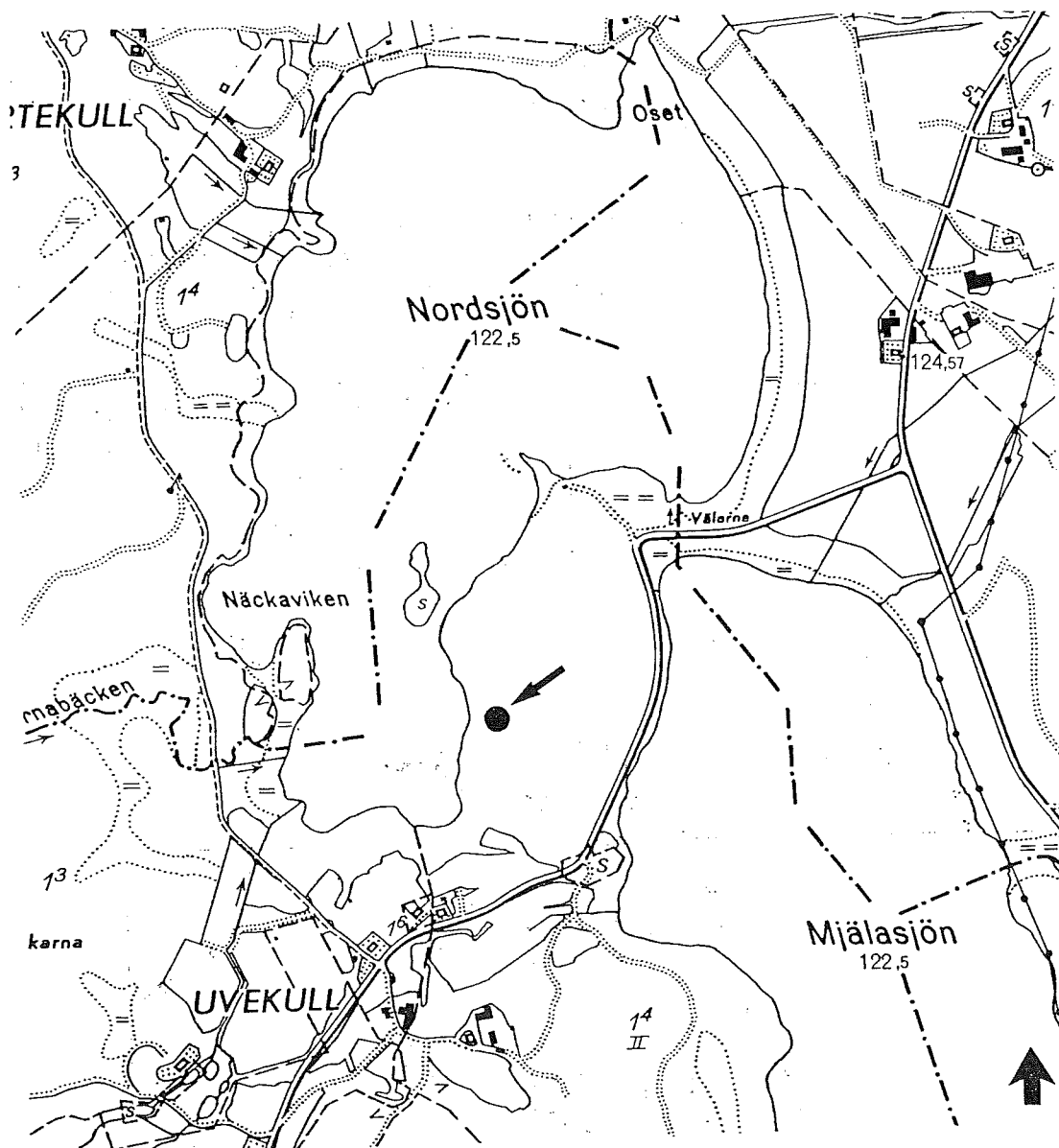
27. DRAGGROTTAN

Från Torup ca 1 mil 50 till Uvekullsgårdarna. I riktning nord-nordöst från dessa gårdar ligger Uvekullsberget. Där vägen böjer av mot norr kan man gå in i skogen och fram längs bergets västsida fram till grottan.

Kommun: Hylte

Klassificering: Liten T_1 -grotta (blockgrotta) med värdeklasser V_3 och R_2 . Skyddsklass S_3 .

M ö h: 26

Omgivande terräng: Grottan befinner sig i Drakberget mellan Nordsjön och Mjålasjön. Berget består i omgivningen av grå gnejs som på sina ställen är ganska åderrik.

Vegetationen utgörs av blandskog med dominans av björk och bok.

Grottan ligger knappa 20 m från Nordsjöns strand och öster om den skjuter en bergsklippa i höjden dryga 10 meter.

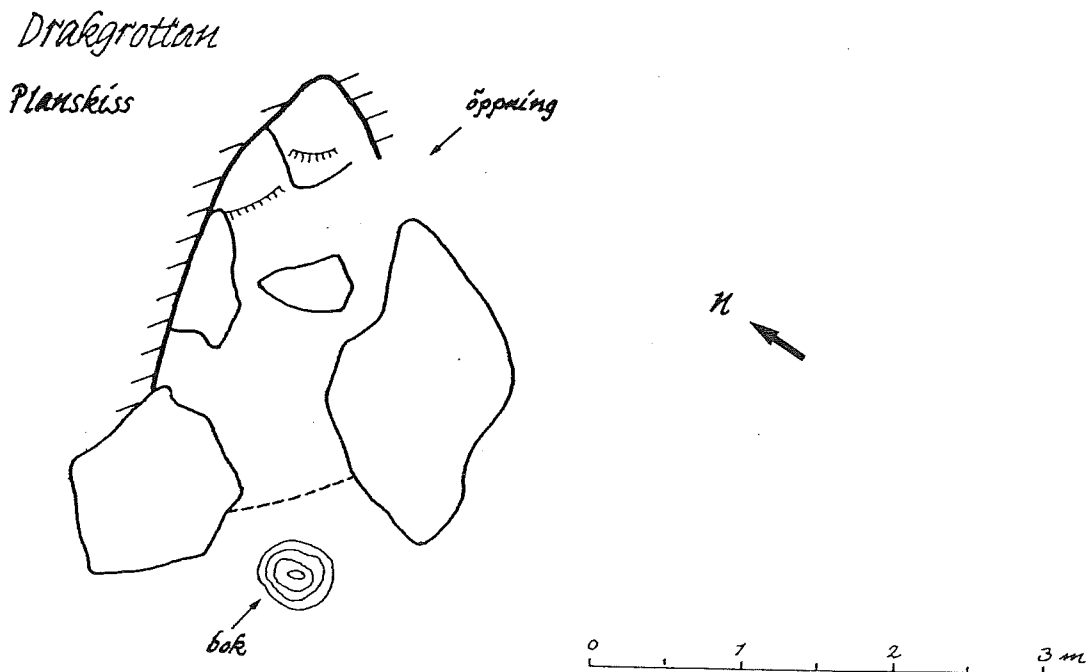
Grottbekrivning: Ett antal större block, närmare bestämt 5 st, bildar denna blockgrotta. Det största blocket är det som är takbildande. Djupet är 2.7 m och bredden blir som mest 1.5 m inne i grottan. Höjden överstiger inte 80 cm inuti. En stor bok växer alldeles invid grottingången.

Genes: Grottan är en produkt av det material som rasat nedför Uvekullsbergets västsida och bildat denna blockgrotta.

Värdeklassificering: Vetenskapligt värde: Klass V₃. Grottan utgör inget vetenskapligt intresse i sig då den varken representerar något av de bättre exemplen på sin art eller innehar några större dimensioner.

Rekreativt värde: Klass R₂. Den vackra utsikten man har över Nordsjön då man går längs vattenbrynet betingar ett värde i sig. Dock är grottan ganska otillgänglig med avseende på den täta vegetationen.

Skyddsbehov: Klass S₃. Inget.

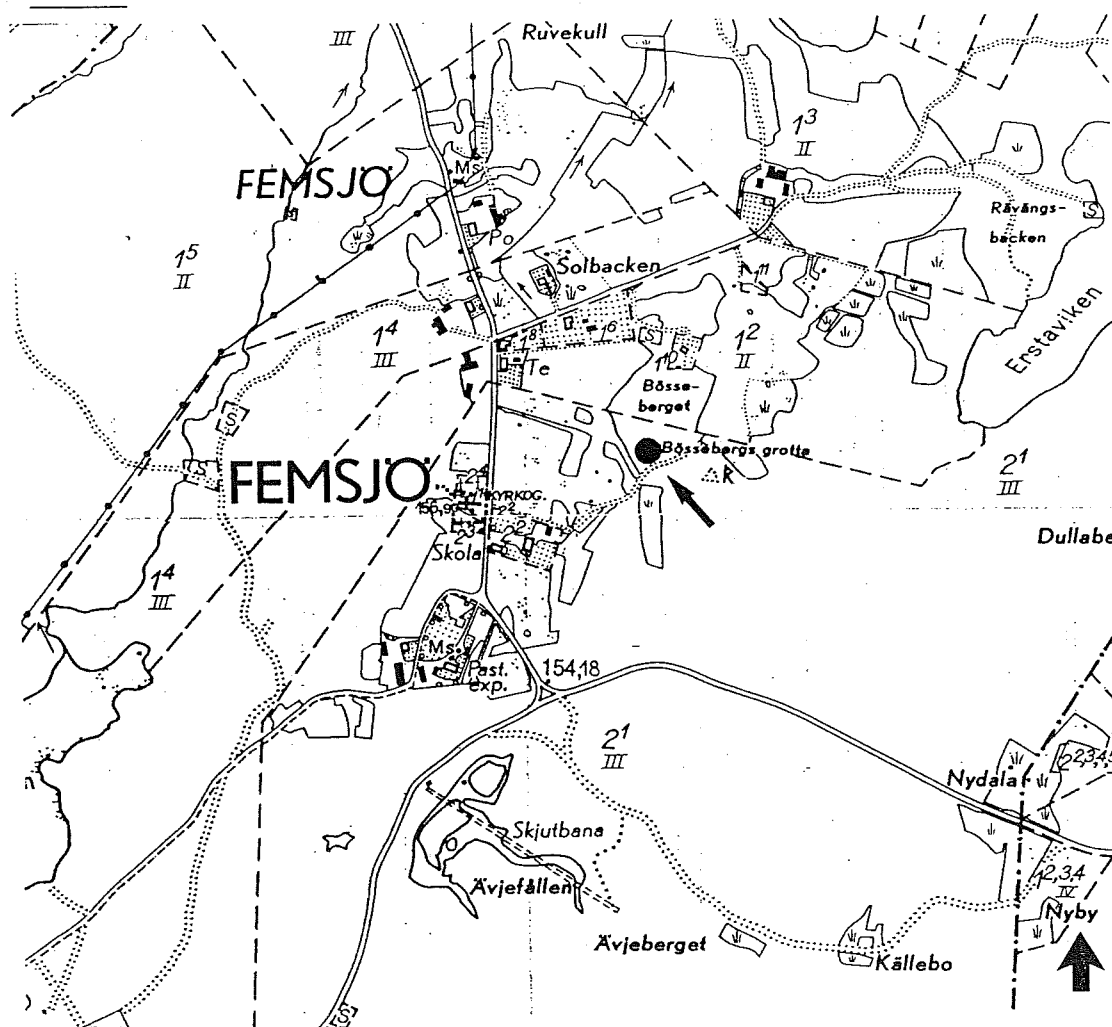
29. BÖSSEBERGA GROTTA

Från Hyltebruk, kör ca 14 km syd-sydöst till Femsjö. Tag av på en väg åt öster, ca 200 m nord-nordöst om Femsjö kyrka. Kör denna 350 m där liten väg leder upp till ett hus efter 50 m. Följ därefter västsidan av åkern och fortsätt fram till grottan i Bösseberget.

Kommun: Hylte

Klassificering: Liten T₁-grotta (blockgrotta) med värdeklasser V₃ och R₃. Skyddsvärde S₃.

M ö h: 153

Omgivande terräng: Grottan är belägen i en sydsluttning av en kulle som sticker upp i den i övrigt flacka uppodlade terrängen. Boken är det trädslag som diminerar kring det uppspruckna berget. Även björk och ek förekommer.

Berggrunden utgörs av en gråröd, gnejsig granit.

Grottbekrivning: Grottan består av en huvudgång av ca 4 m längd. Höjden varierar endast kring 40 cm. Den andra ingången är för trång att kunna forcera men kan möjligen stå i kontakt med huvudgången. Grottan är antingen ett räv- eller grävlinggryt att döma av den spillning som förekommer längst in i huvudgången.

Genes: Ett stort block har släppt från sin fasta klyft. Detta har förmodligen mindre med frostvittring att göra än den belastning och krossning som landisen utövat på berget.

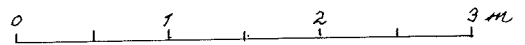
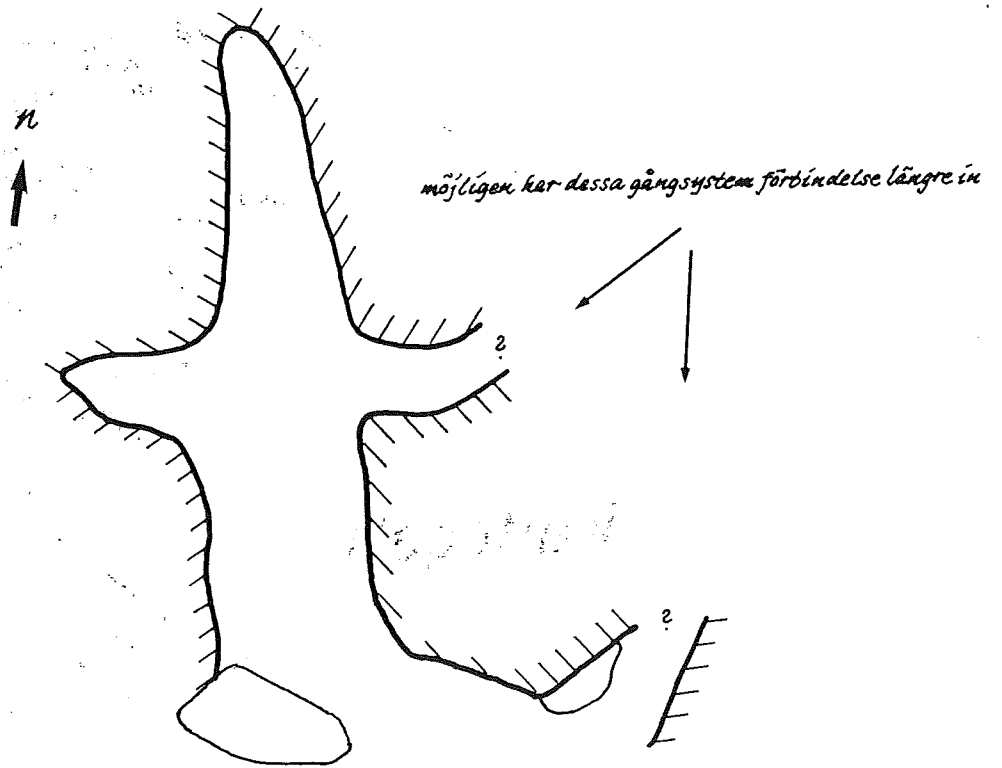
Värdeklassificering: Klass V_3 . Grottan kan knappast sägas utgöra ett stort vetenskapligt intresse, främst med anledning av dess starkt begränsade dimensioner.

Rekreativt värde: Klass R_3 . Femsjö är visserligen en liten halländsk idyll men då grottan är belägen ganska otillgängligt samt knappt inbjuder till någon grottkrypning alls föreligger inget värde.

Skyddsbehov: Klass S_3 . Inget skyddsbehov föreligger då den lilla kullen utgör en ö av icke uppodlingsbar mark i en i övrigt brukad jord. Själva grottan kan heller inte av ovan gjorda konstateranden göra anspråk på ett skyddsbehov.

Bösseberga grotta

Planskiss

30. TROLLHÄLAN

Från Halmstad, väg åt nordväst utmed kusten via Haverdal och genom Ugglarp. Tag av mot havet på Sallebjärsvägen och fortsätt denna 1.2 km från landsvägen ned till havsbadet. Grottan återfinns på Sallebjärets nordsida ca 40 m från vattenbrynet.

Kommun: Falkenberg

Klassificering: Medelstor T_2 -grotta (sprickgrotta) med värdeklasser V_1 och R_1 . Skyddsklass S_1 .

M ö h: 6

Omgivande terräng : Omgivningen utgörs av en exponerad strandmiljö. Bland den låga vegetationen som förekommer inom området återfinns bl a vindpinade enbuskar, vildnypon, ljung och den gula blodroten. Sallesbjäret skjuter ut en tunga i havet och innehar såväl rik sprickbildning som långt framskriden erosion. Bergarten är den för länet relativt ovanliga grönstenen.

Grottbekrivning: Grottan utgörs av en spricka i berggrunden som löper i näst intill nordsydlig riktning. Ingången är belägen drygt 2.5 m upp från marknivån. Grottan bildar en drygt 4.5 m djup sprickgång mot söder med en sidogång i rakt västlig riktning. Denna gång mäter knappt 2 m i längd och endast ca 30 cm i bredd. Huvudgrottgången är ca 50 cm bred men smalnar av något där sidogången tar vid.

Bergarten är som tidigare nämnts en form av grönsten. I grottväggarna syns granitkristaller vackert utbildade i berget. Bergarten är en sk granatamfibolit.

Fyra större block sitter inkilade i sprickgången och bildar ett, om än ganska dåligt utvecklat, grottak.

Genes: Grottan är betingad av de spänningar som förekommit i berggrunden och orsakat den form av småskalig tektonik i form av sprickbildning som här har uppkommit. Den stora landisen har dessutom genom sin ofantliga tyngd bidragit till tryckbelastning av mer exogen karaktär.

Värdeklassificering: Vetenskapligt värde: Klass V₁. Genom sin ovanliga bergart i allmänhet och dess vackra granatbildningar i synnerhet kan grottan definitivt göra anspråk på högsta prioritet.

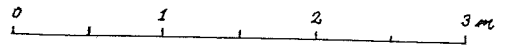
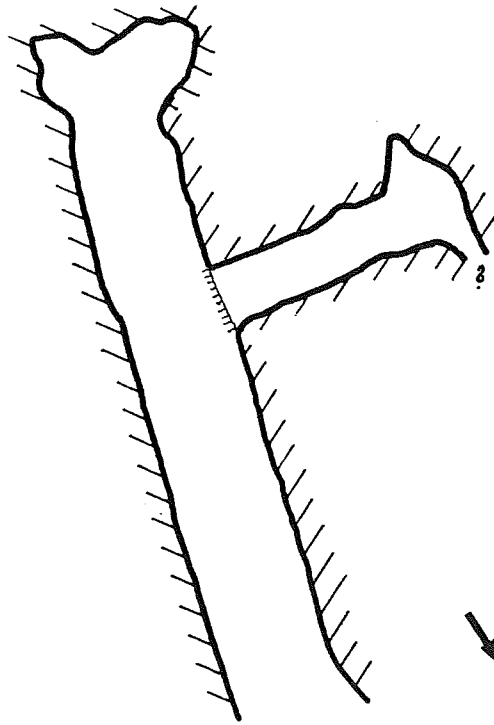
Rekreativt värde: Klass R₁. Då grottan är belägen inom ett område som självfallet utnyttjas rekreativt med närheten till havet ligger det i sakens natur med en hög värdesbedömning.

Skyddsbehov: Klass S₁. Grottan bedöms ha ett högt skyddsbehov genom vad som tidigare nämnts.

Planeringsåtgärder: Förutom att en vägskyltning är befogad bör grottan rensas då den uppenbarligen allmänt används som avskrädesplats.

Trollhåtan

Planskiss

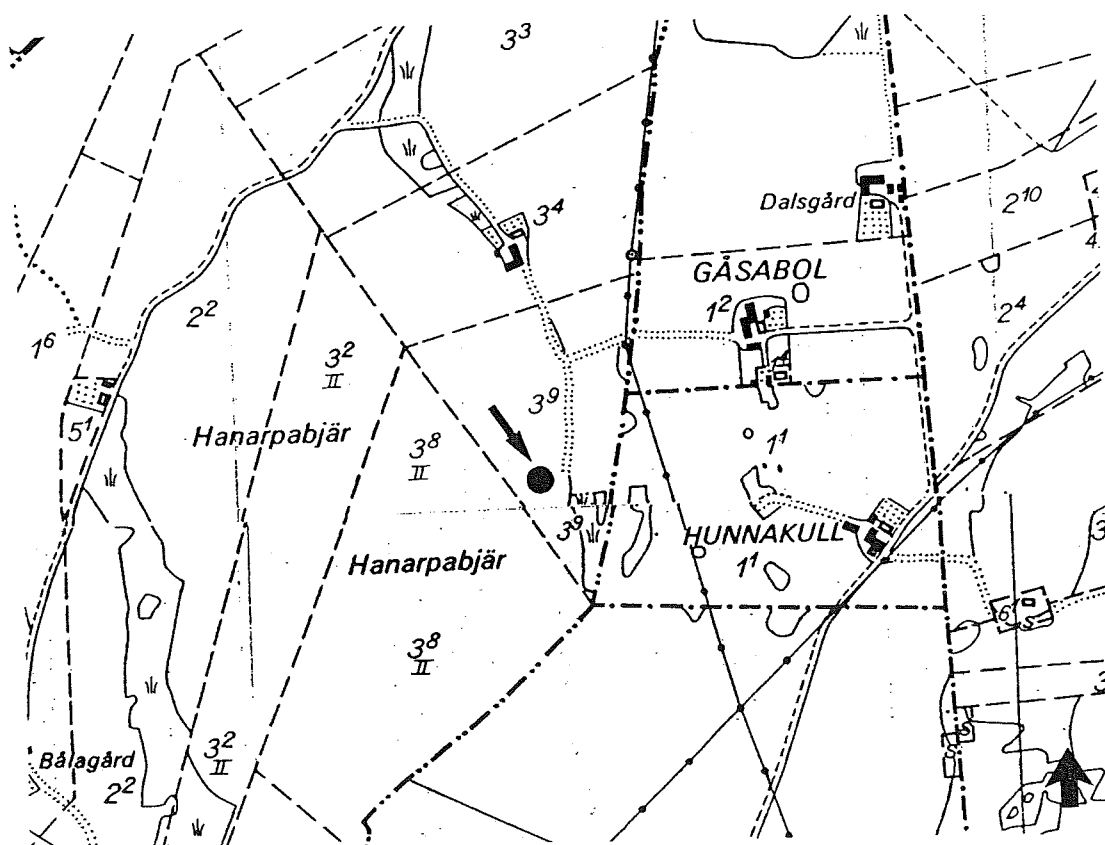
31. TROLLGROTTAN I HANARPABJÄR

Från Halmstad väg E6 mot Falkenberg. Mellan Slöinge och Heberg tag av åt höger mot "Boarp". Kör denna väg 1.3 km och tag av till Gåsabolgården. Från gården fortsätt ca 400 m västerut där vägen svänger av i en skarp krök mot norr. Gå utmed skogskanten i riktning mot syd ca 200 m. Upp i Hanarpabergets västsluttning är grotorna belägna.

Kommun: Falkenberg

Klassificering: Liten T_1 -grotta (blockgrotta) med värdeklasser V_2 och R_2 . Skyddsklass S_2 .

M ö h: 52

Omgivande terräng: Den gamla urbergsgrunden, som i området består av rödgrå gnejs, har vittrats ned och spruckit upp till en stor mängd block som täcker den del av bergets västsida där grottan är belägen.

Vegetationen består av blandskog med en hel del förmultnande träd i omgivningen mest ek och tall. Det bör påpekas att dessa ofta mossbevuxna, löst sammanfogade block medför att terrängen är mycket förädisk att ta sig fram i.

Grottbekrivning: Ett 20-tal mindre blockgrottor finns utspridda i blocksamlingen varav en är utvald för beskrivning. Vid ingången är bredden 1.2 m vilken dock smalnar av betydligt efter man nått mitten av grottan. Hela längden är 3.2 m och bergartsstrukturen hos blocken är grovkornig och åderrik.

Genes: Grottan är som framgått en typisk blockgrotta.

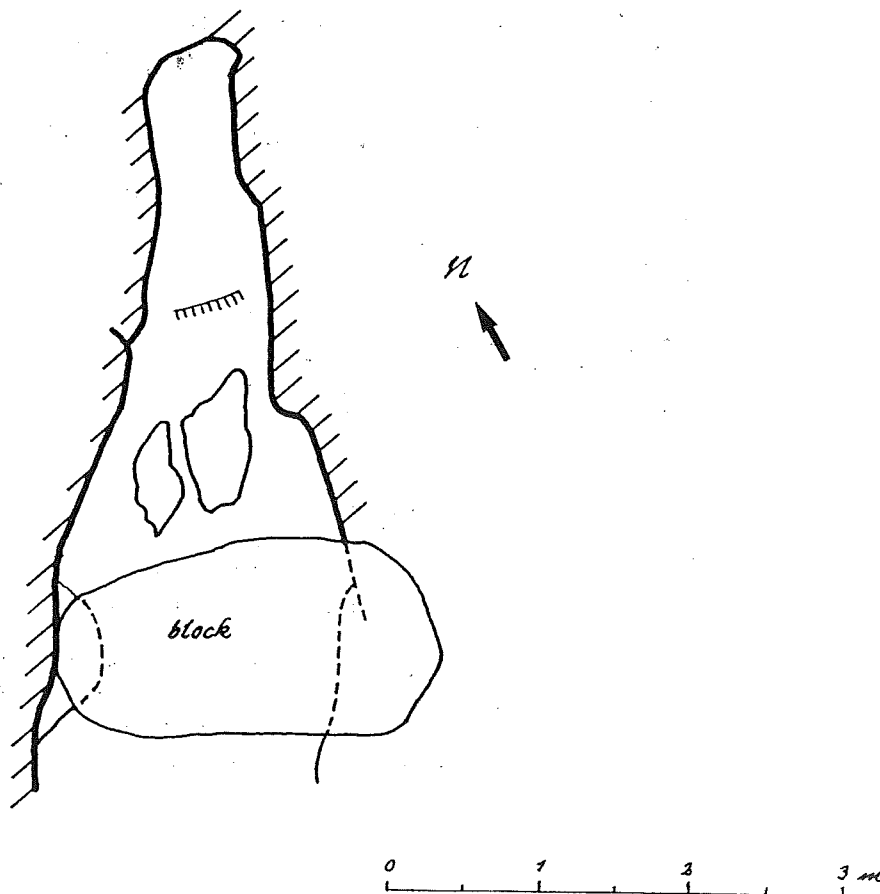
Värdeklassificering: Vetenskapligt värde: Klass V_2 . Då denna grotta bland de övriga mindre blockgrottorna kan ge en typisk bild av bildningsmiljön för desamma föreligger visst vetenskapligt värde.

Rekreativt värde: Klass R_2 . Omgivningen är mycket vacker vid Hanarpabjär. Om man tar riskmoment i beaktande vid själva grottbranten blir bedömningen ett medelvärde.

Skyddsbehov: Klass S_2 . Visst skyddsbehov kan sägas föreligga med anledning av det ovan nämnda.

Trollgrottan

Planskiss

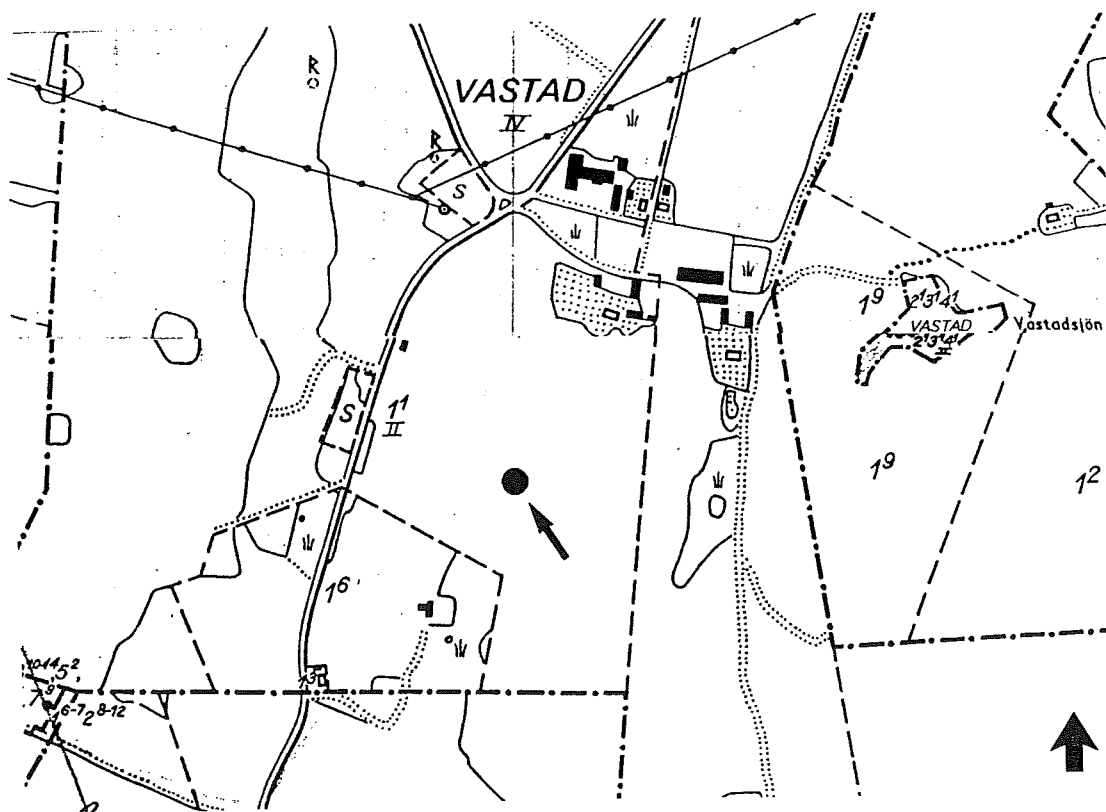
32. JÄTTESTUGAN

Från Ugglarp, som är beläget drygt 1 mil sydost om Falkenberg, kör drygt 3 km nordost mot Eftra. Tag av mot Vastad. Från gården Vastad går en stig längs åkern söderut som följer bergets sydsluttning, viker av mot nordväst, och leder slutligen fram till grottan.

Kommun: Falkenberg

Klassificering: Medelstor $T_{2,1}$ -grotta (sprick-/blockgrotta) med värdeklasser V_2 och R_2 .
Skyddsklass S_2 .

M ö h: 58

Omgivande terräng: Upp mot toppen av Eriksbergets västra delar är grottan belägen i en gammal och knotig ekskog. Enbusksnår förekommer ställvis och undervegetationen utgörs främst av blåbärsris.

Om man går 20-25 m åt syd från grottan hamnar man ett stycke upp i terrängen på en håll från vilken man kan åtnjuta en magnifik utsikt över dalen.

Berget kring grottan är som på flera andra ställen i omgivningen uppsprucket och består huvudsakligen av rödgrå gnejs.

Grottbekrivning: Grottan utgörs av en sprickgång och ligger något nedsänkt mellan bergväggarna på ömse sidor. Grottgången beskriver en rak form från ingången i riktning mot väst-nordväst samt har en total längd av 5.2 m.

Grottan är uppdelad i två stycken kammare varav den yttre är 2.5 m lång och 1.2 m hög. De båda kamrarna skiljs åt av ett nedkilat block som dock nere vid dess vänstra hörn medgör en passage in till den inre kammaren. Väl inne i detta andra grottrum är utrymmet mer begränsat med en bredd av ca 40 cm och en takhöjd av 50 cm. Längden är dock i likhet med den yttre kammaren ca 2.5 m. Inne i grottans botten vidtar en smal, ej krypbar gång som tar sin början ca 50 cm ovan grottgolvet. Denna smala gång leder efter 2 m ut mot ett dagljushål.

Tre stycken block sitter inkilade i sprickgången vilka tillsammans utgör grottans tak.

Genes: Den sprickgång genom vilken grottan bildats utgör en tensionsspricka vilket tyder på att den tektoniska tryckbelastningen berget utsatts för har skett i grottgångens riktning och att förkastningar ägt rum i området.

De för grottan takbildande blocken kan ha erhållit sin position då berget förkastats, och genom de inre rörelser hos berget som dessa processer orsakat kan de i den redan uppspruckna gnejsen ha lossnat från berggrunden och rört sig nedför slutningen till sitt nuvarande läge.

En annan möjlig orsak kan vara att blocken transproterats av landisen och avsatts i sprickan av densamma.

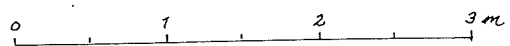
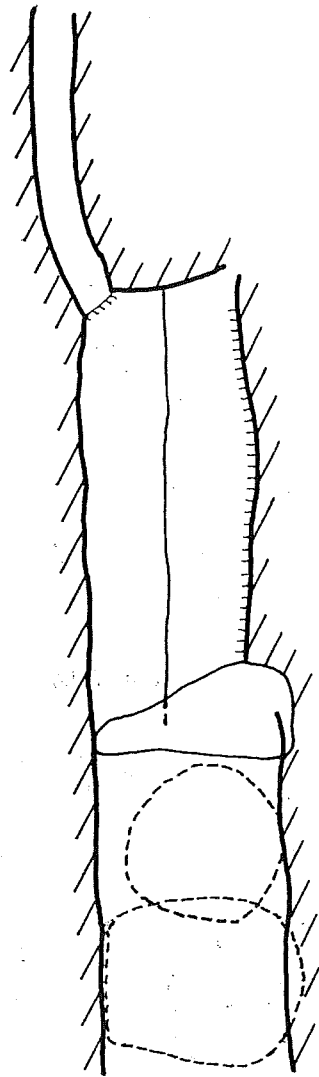
Värdeklassificering: Vetenskapligt värde: Klass V_2 . Genom de inte helt entydiga orsaker som lett fram² till bildningen av grottan innehar den ett vetenskapligt intresse.

Rekreativt värde: Klass R_2 . Med anledning av den vida utsikten från området i grottans närhet samt grottan i sig renderar platsen ett visst rekreativt värde. Dock är grottans läge ganska otillgängligt.

Skyddsbehov: Klass S_2 . Klassifikationen framgår av det ovan sagda.

Jättestugan

Planskiss

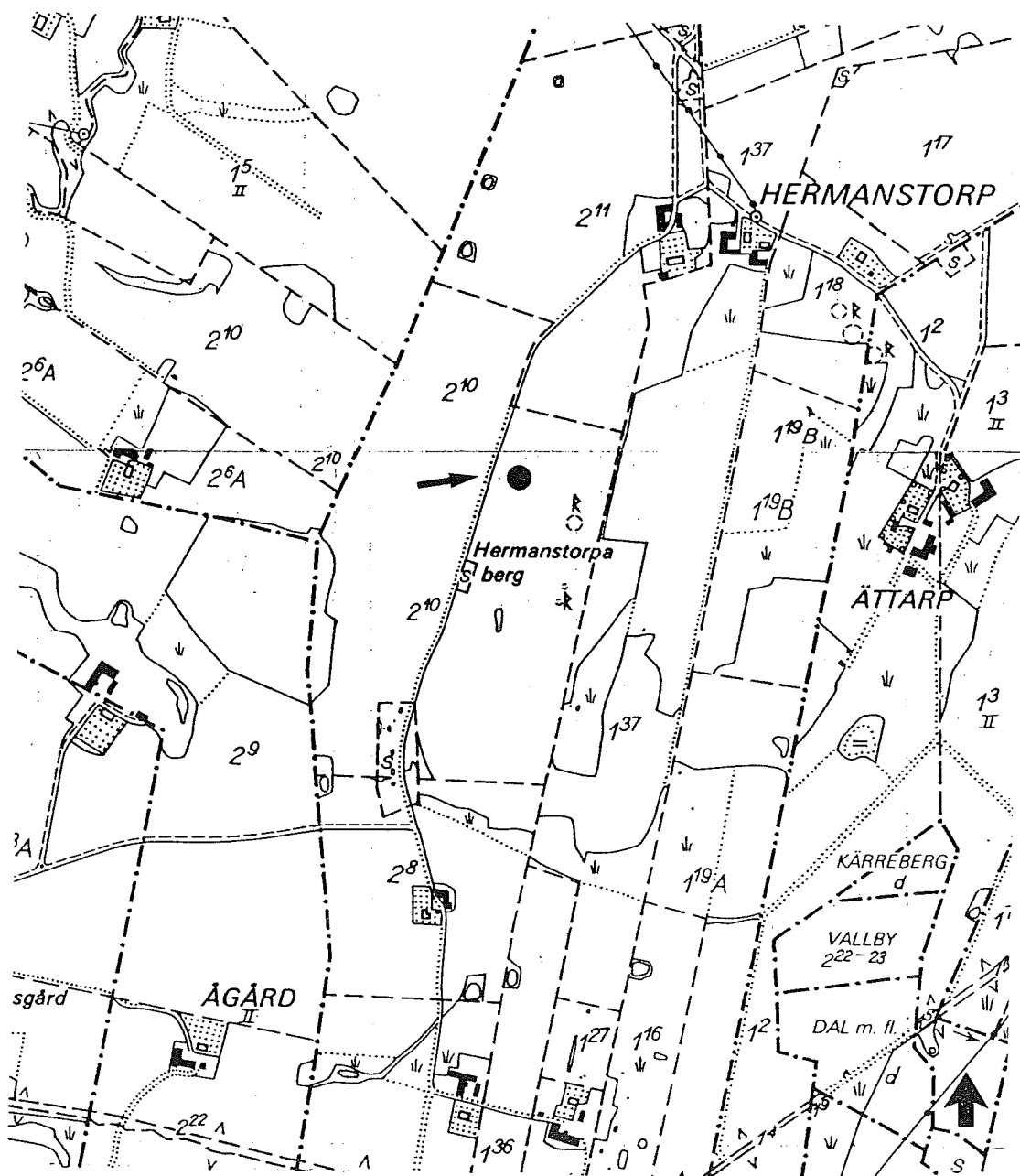
35. JÄTTASTUAN

Från Falkenberg väg 154 mot Ljungby. Mellan Vinberg och Ljungby tag av mot Hermanstorp. Fortsätt genom gården och ytterligare 450 m längs Hermantorpa bergs västsida. Grottan ryms i berget ca 30 m in från vägen.

Kommun: Falkenberg

Klassificering: Stor T_2 -grotta (sprickgrotta) med värdeklasser V_1 och R_1 . Skyddsklass S_1 .

M ö h: 65

Omgivande terräng: Jättastuan är belägen ca 15 m upp över vägen i bergets nordvästra sida som stupar brant ned mot flacka åkerarealer.

Berggrunden är i området en rödgrå gnejs. Vegetationen består av en gles blandning av gran-, bok- och ekträd. Ormbunkar och blåbärsris utgör undervegetationen.

Grottbekrivning: Grottan är formad rakt in, och faktiskt nedåt i berget. Grottmynningens tak utgör en grovtandad uppsprickning som ger intrycket av att stiga in i ett vasstandat rovdjursgap. Grottan är relativt stor med en 4.6 m bred mynning, och generöst tilltagen ståhöjd.

Takhöjden sänks betydligt vidare in i grottan, men då golvet samtidigt sluttar nedåt förblir den rymlig ända in mot dess botten.

En mycket vacker detalj i sammanhanget är den självlysande mossan som växer på dess innerväggar. Den sk drakullsmossan lyser med ett starkt klart grönt sken.

Ovanför grottingången är en lodrät, 9 m hög bergvägg vid vars fot grottan öppnar sig. I denna bergvägg syns en vertikal spricka.

Den totala längden hos grottan är 7 meter.

Genes: Flera tydliga spår tyder på att denna grotta primärt orsakats av en förkastning i berggrunden. Exempel på dessa indikationer är den vertikala sprickan i yttre bergväggen, vilken även kan ses inuti i grottaket. Ett annat faktum grottan är utbildad i riktning inåt/nedåt vilket även det hänger samman med ett förkastningsfenomen. En sekundärt bidragande bildningsprocess har varit och är fortfarande den frostvittring som bereds goda möjligheter att utöva sin sprängverkan i den sprickiga berggrunden.

Värdeklassificering: Vetenskapligt värde: Klass V₁. Anledningarna härtill är flera av vilka grottans storlek, dess bildningsgenes samt den intressanta mossarten väger tyngst vid bedömningen.

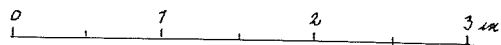
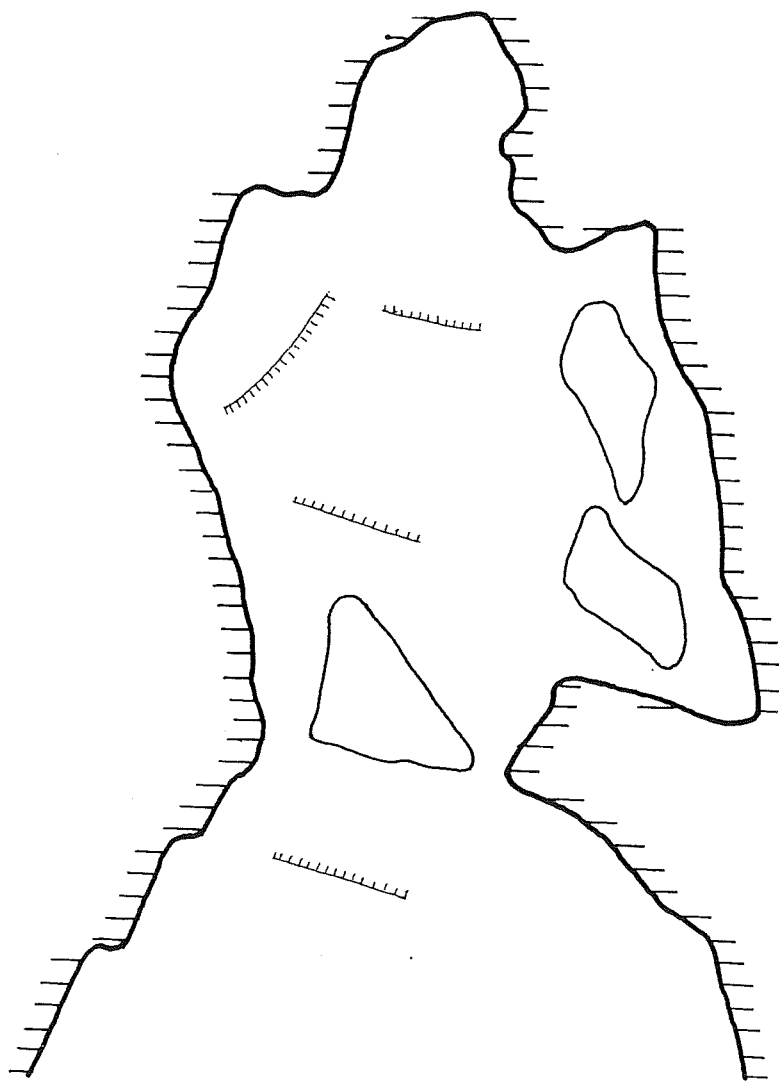
Rekreativt värde: Klass R₁. Grottan är lätt att nå och erbjuder en rik naturupplevelse.

Skyddsbehov: Klass S₁. Grottan bör helt klart få någon form av naturskydd.

Planeringsåtgärder: En vägbeskrivande skyltning bör sättas upp på lämpliga ställen samt en texttavla invid grottan med information angående densamma.

Jättastuan

Planskiiss

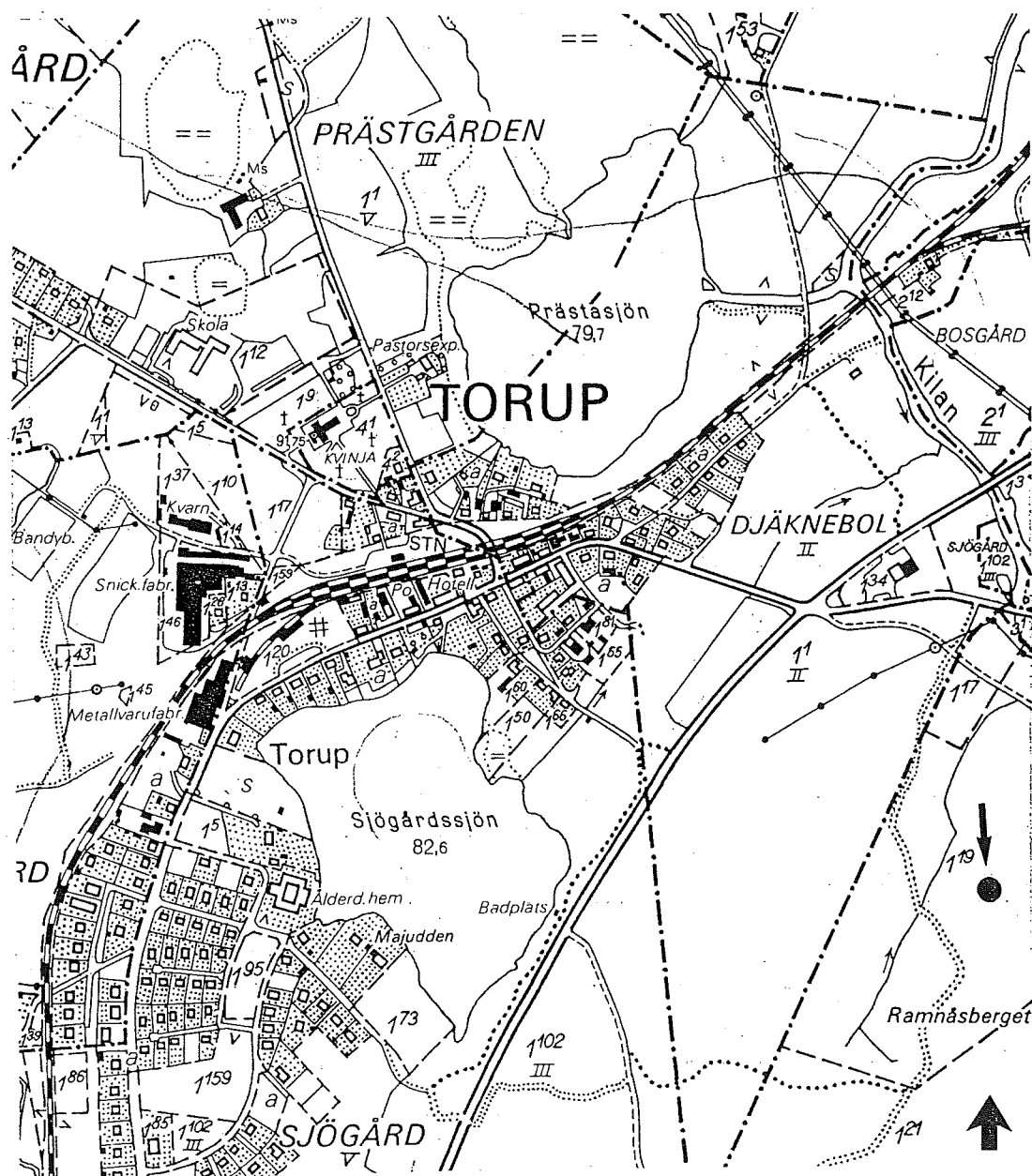
36. KRISTOFFERS STUGA

Från Halmstad väg 26 till Torup. Kör mot Rydöbruk men tag av första väg till höger. Där denna väg delar sig, gå 200 m syd-sydväst in på skogsstig. Grottan ligger 40 m upp i sluttningen.

Kommun: Hylte

Klassificering: Medelstor $T_{2,3}$ -grotta (sprick-/frostvittringsgrotta) med värdeklasser V_2 och R_1 . Skyddsvärde S_2 .

M ö h: 110

Omgivande terräng: Ramnåsberget utgörs av den grå ådergnejs som är vanlig i de östra delarna av Halland. Berget i grottans omgivning är kraftigt vittrat och uppsprucket och längs branten finns ett flertal mindre sprickgångar som dock är för små att ta sig in i. Terrängen är ganska blockrik vilket till stor del är ett resultat av ras från bergsbranten.

Granen är det dominerande trädslaget men även bok och björk förekommer.

Grottbeskrivning: Grottan beskriver en bågform där ena väggen utgörs av bergets fasta klytt och den andra det block som släppt från densamma. Grottmynningen öppnar sig ca 1.5 m ovan marknivån i en 40 cm bred och ca 80 cm hög ingång.

Den 4 m långa grottgången har en bredd som varierar kring en halv meter inuti med den bibehållna höjden av ca 80 cm.

Grottan är uppsprucken och mellan block i väggar och tak syns sprickgångar leta sig in i berget. Inne i grottan finns en intressant samling spindlar som fastgjort sig i taket med hjälp av spunna kokonger som hänger i klasar. Denna grotta lär ha rasat in för ca 15 år sedan och innan dess sägs grottan ha varit större.

Genes: Berget har då det varit utsatt för den kraftiga exogena tryckbelastning som landisen utövet, spruckit upp och i viss utsträckning krossats. Frostvittringen har dessutom bidragit till bildningen av denna grotta.

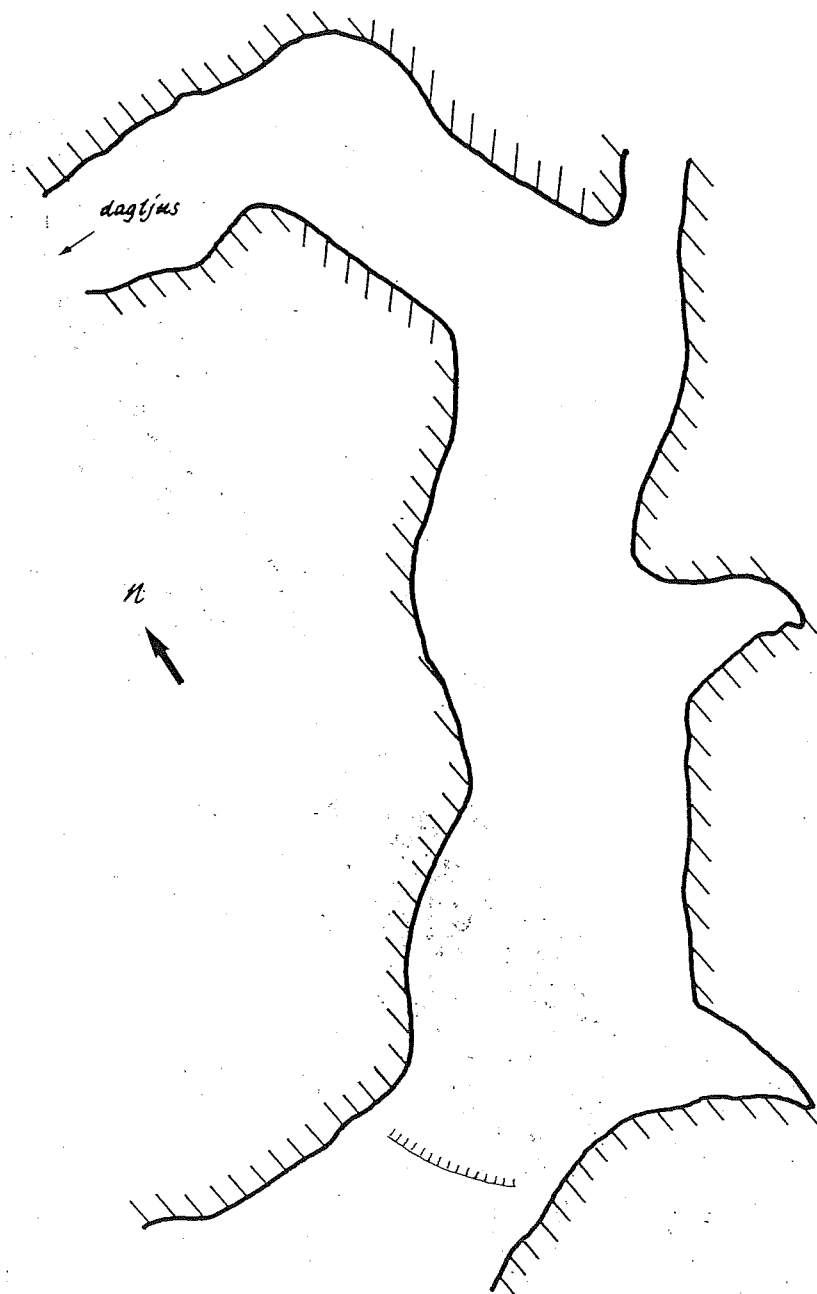
Värdeklassificering: Klass V_2 . Ett visst vetenskapligt intresse torde föreligga i de bildningsprocesser som bidragit till utformningen av grottan. Dock är dess storlek föga imponerande vilket påverkar bedömningen negativt.

Rekreativt värde: Klass R_1 . Grottan kan förutom att den har ett värde för naturvänner i allmänhet, genom sitt attraktiva läge i närheten av en stig, också tilldra sig biologiskt intresse till följd av den insektsfauna den hyser.

Skyddsbehov: Klass S_2 . Med anledning av ovan nämnda faktorer intar skyddsvärdet en mellanställning.

Kristoffers stuga

Planskiss

0 1 2 m

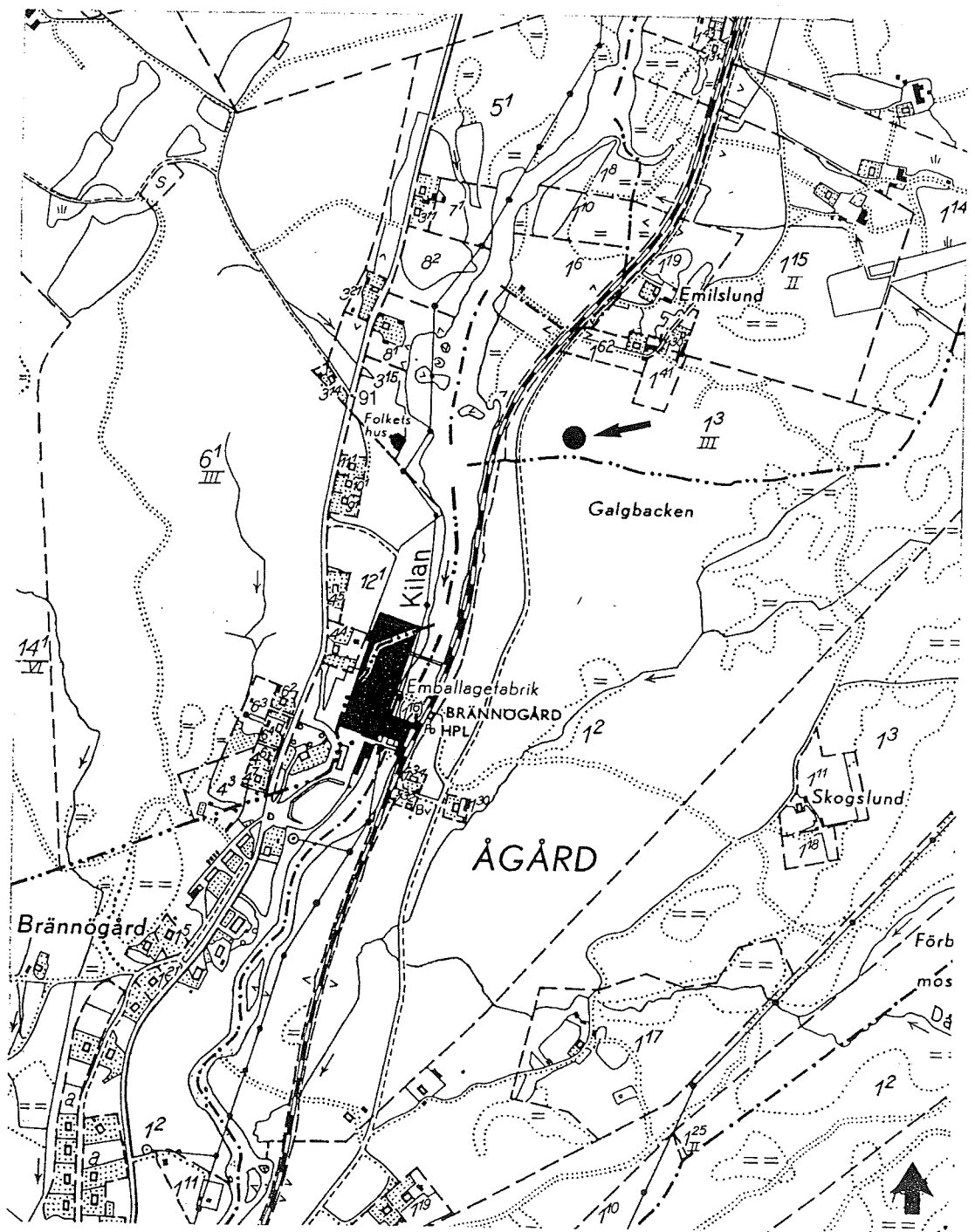
37. STUPSTOCKSGROTTAN

Från Torup mot Kinnared. Från Emilslund, som ligger ca 1.8 km söder om Kinnared, återfinns grottan ca 300 m söder om Emilslund, ca 75 m nordöst in i skogen.

Kommun: Hylte

Klassificering: Liten T₁-grotta (blockgrotta) med värdeklasser V₂ och R₁. Skyddsvärde S₁.

M ö h: 100

Omgivande terräng: Terrängen där grottan är belägen utgörs av ett smalt område med glest bevuxen granskog mellan ett hygge och öppen kulturmark. Ett norrgående flöde till Nissan rinner öster om grottan. Den svaga nordvästsluttningen invid grottan domineras av gräsbevuxen undervegetation, och är rik på block.

Berggrunden i området är en gråröd, grovkornig ögongranit.

Grottbeskrivning: Under ett flyttblock av ansevärd dimensioner ryms själva grottan som har en bredd av ca 8 m och ett djup av 1.9 m.

Det är endast möjligt att ålände ta sig in då takhöjden är låg.

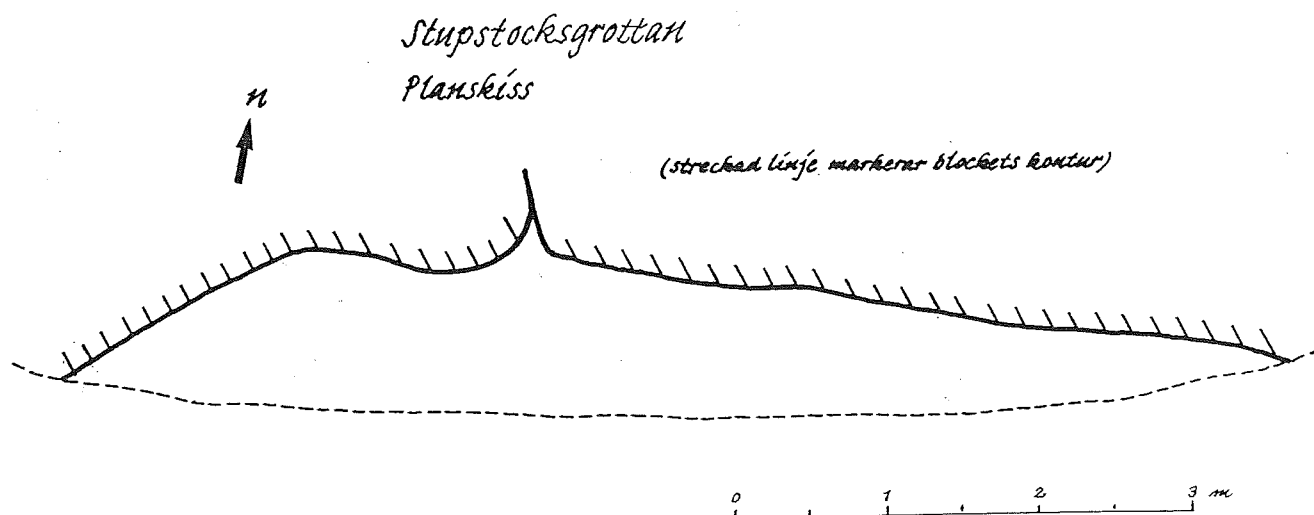
Genes: Ett av isen transporterat och avsatt block. I terrängen runt om grottan är moränen storblockig.

Värdeklassificering: Vetenskapligt värde: V_2 . Ett värde föreligger i egenskap av det ovanligt stora blocket samt den i allmänhet blockrika omgivningen. Själva grottan utgör ringa vetenskapligt värde.

Rekreativt värde: Klass R_1 . Det höga värdet baseras på det uppseendeväckande storleken hos blocket, naturen i grottans närhet samt på den intressanta historik som föreligger på platsen.

Skyddsbehov: Klass S_1 . Med anledning av det ovan nämnda bör grottan ha ett högt skyddsvärde.

Planeringsåtgärder: Vägs skyltar bör sättas upp på lämpliga ställen samt en informationstavla invid blocket som förtäljer historiken över platsen.

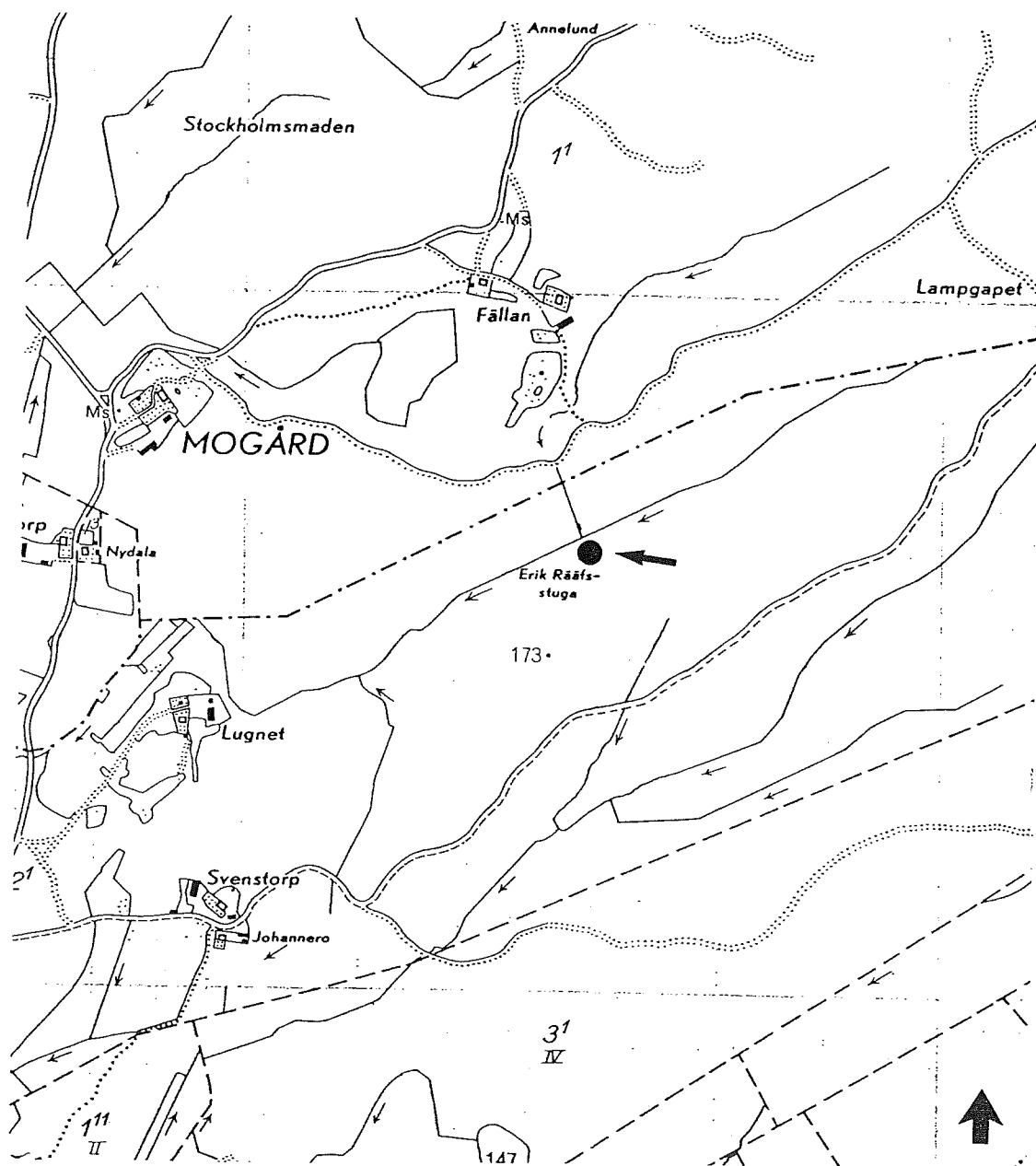
39. ERIK RÄÄFS STUGA

Från Torup ca 2 mil nordöst via Hyltebruk till Långaryd. Tag av mot "Norra Ekeryd" ca 600 m nordost om Långaryds kyrka. Kör 1.3 km där en stig tar vid till vänster om vägen. Stugan återfinns ca 250 m nordväst in i skogen.

Kommun: Hylte

Klassificering: Medelstor T_1 -grotta (blockgrotta) med värdeklasser V_2 och R_2 . Skyddsvärde S_2 .

M ö h: 170

Omgivande terräng: Omgivningen hyser en påfallande öppen och vacker granskog med gräsbevuxen undervegetation. En bäck rinner alldeles invid grottan. Bergarten i området utgörs av rödgrå gnejs.

Grottbeskrivning: Grottan har en ganska säregen utformning då den med väggar och tak liknar en vind med snedtak som går upp i en kil.

Vid ingången där en grans rotsystem "griper" om de bägge blocken sänker man sig ned drygt en halv meter för att komma in. Stenar och mindre block fyller den drygt 4 m långa grottgången. Bredden hålls nästan konstant kring 1 meter och höjden är ca 1.2 m inuti.

De väggbildande blocken har ovanligt släta innerytor med en jämn och vacker ådrighet.

Ett annat mindre grottsystem har bildats i blocksamlingen nedanför grottan, vilket däremot inte är möjligt att ta sig in i.

Genes: I den av kemiskt och fysikaliskt vittrade urbergsgrunden har blockanhopningar bildats. De nästan släta innerytorna hos de väggbildande blocken i grottan antyder att de har spruckit upp längs en primär S-yta.

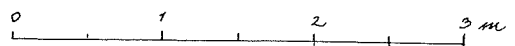
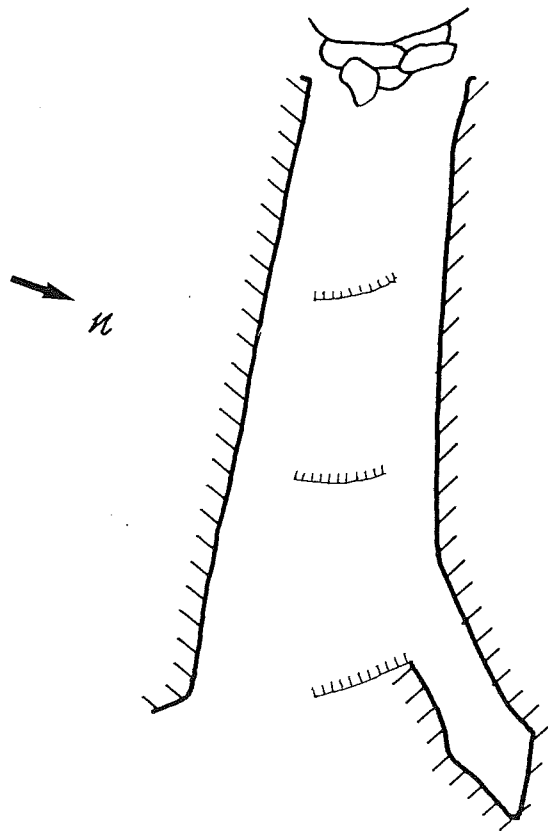
Värdeklassificering: Vetenskapligt värde: Klass V_2 . Ett visst vetenskapligt värde representerar grottan med avseende på dess annorlunda utformning samt dess ytkarakter hos blocken.

Rekreativt värde: Klass R_2 . Omgivningen är som tidigare nämnts en mycket vacker och ljus granskog. Dock kan grottans något otillgängliga läge läggas in vid bedömningen som då intar en mellanställning.

Skyddsbehov: Klass S_2 . Av ovan utförda bedömningar intar även skyddsbehovet en medelposition.

Erik Rääfs stuga

Planskiss

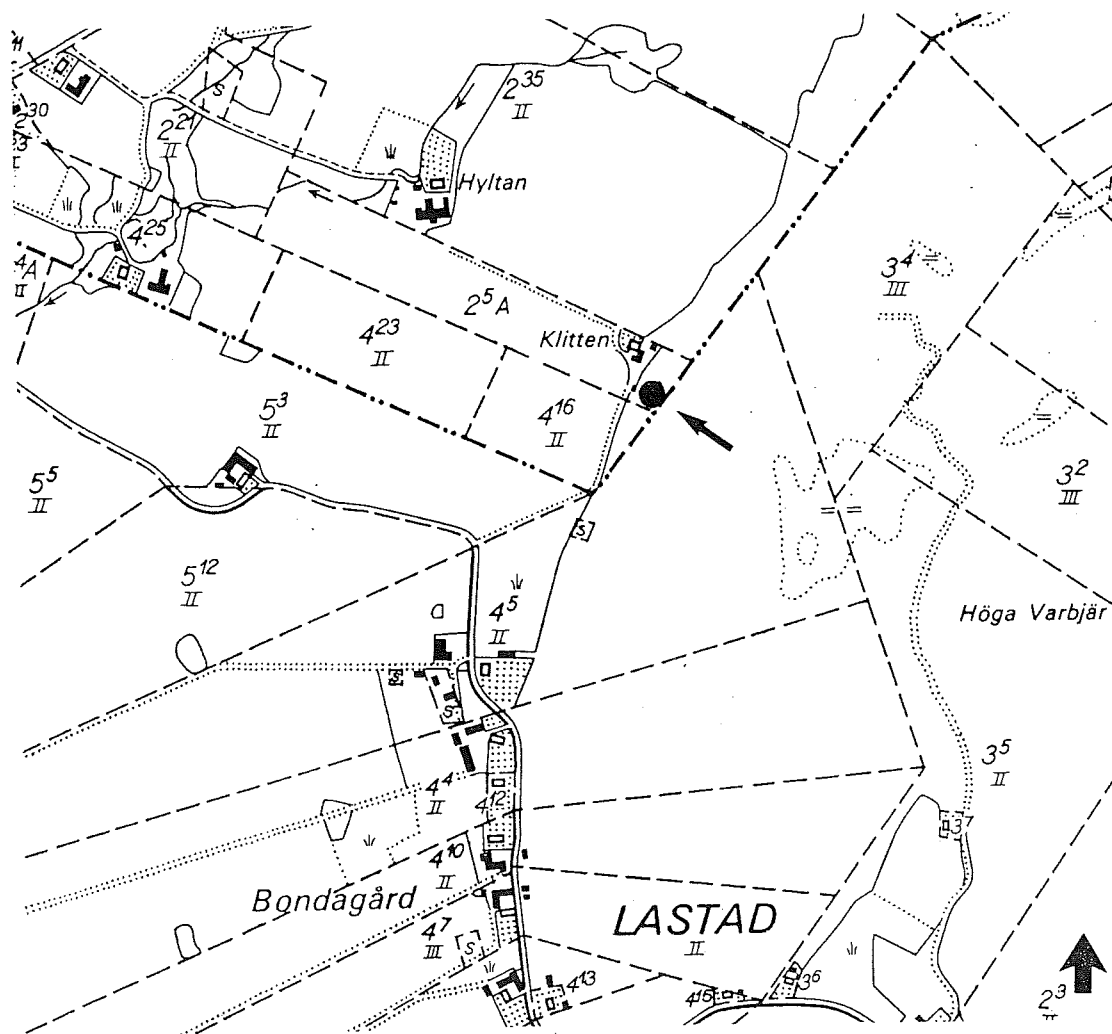
40. PYSSLINGAHÅLAN

Från Varberg ca 1.5 mil sydost till Morup. Kör därifrån österut till Långås. Efter ca 4 km på vägen mot Sibbarp tag av mot Ljungby. Denna väg böjer av kraftigt mot syd, efter ca 1 km. Där vägen kröker av leder ett avtag åt nord-nordost, efter ca 400 m, fram till gården Klitten. Gå därifrån 100 m åt syd-sydost upp i Höga Varbjär där grottan är belägen.

Kommun: Varberg

Klassificering: Medelstor T_2 -grotta (sprickgrotta) med värdeklasser V_3 och R_3 . Skyddsklass S_3 .

M ö h: 55

Omgivande terräng: I en brant bergsida ut mot nordväst ligger grottan i bländskog. Berggrunden i området utgörs av grå till röd gnejs.

Grottbeskrivning: Storleken hos grottan är inte exakt uppmätt då grävlingungar befann sig längst in vid mitt besök, men uppskattningsvis har den en längd av ca 7 meter. Höjden är ca 40 cm några meter in från ingången och då takhöjden sedan sänks ytterligare omöjliggörs vidare intrång.

Genes: Berget är starkt uppsprucket och blockvis förklyftat varvid ett system av klyftor och hålrum bildats. Grottan kan härav karaktäriseras som en sprickgrotta.

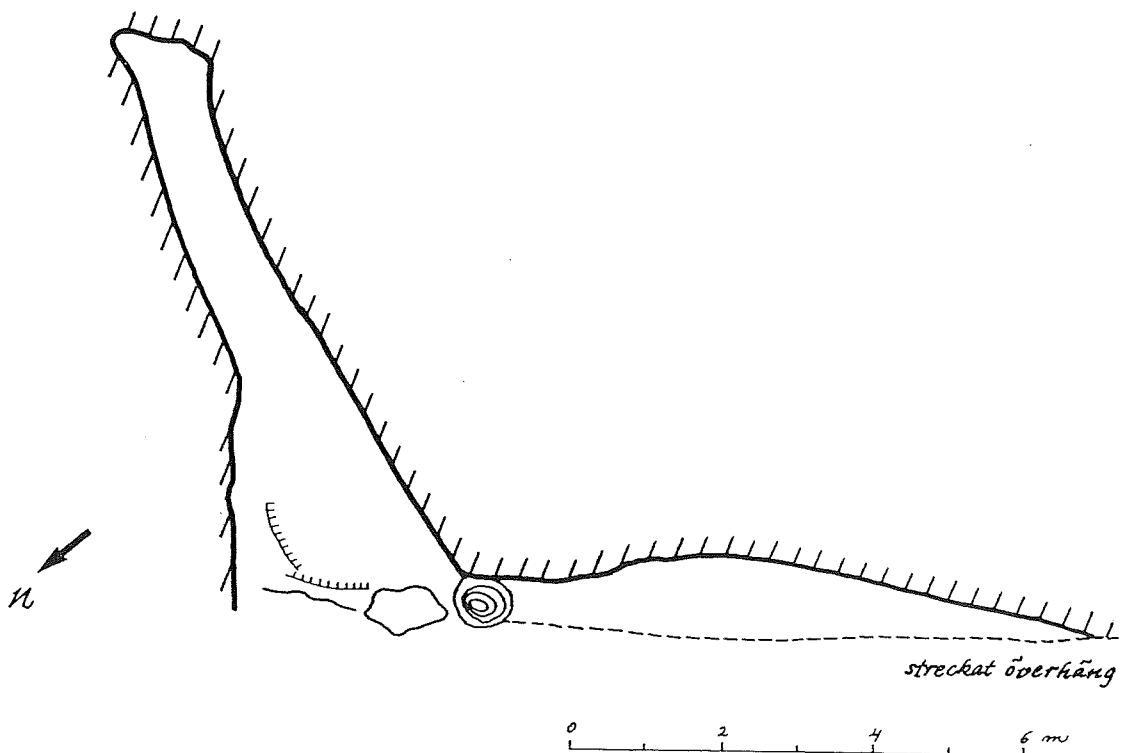
Värdeklassificering: Vetenskapligt värde: Klass V_3 . Inget speciellt värde kan anses representerat av den påtagligt trånga grottan.

Rekreativt värde: Klass R_3 . Som följd av ovan framförda fakta och bedömningar saknas rekreativt värde av rang.

Skyddsbehov: Klass S_3 . Saknar behov av skydd.

Pysstingahålan

Planskiss

41. TUVABO HÅLA

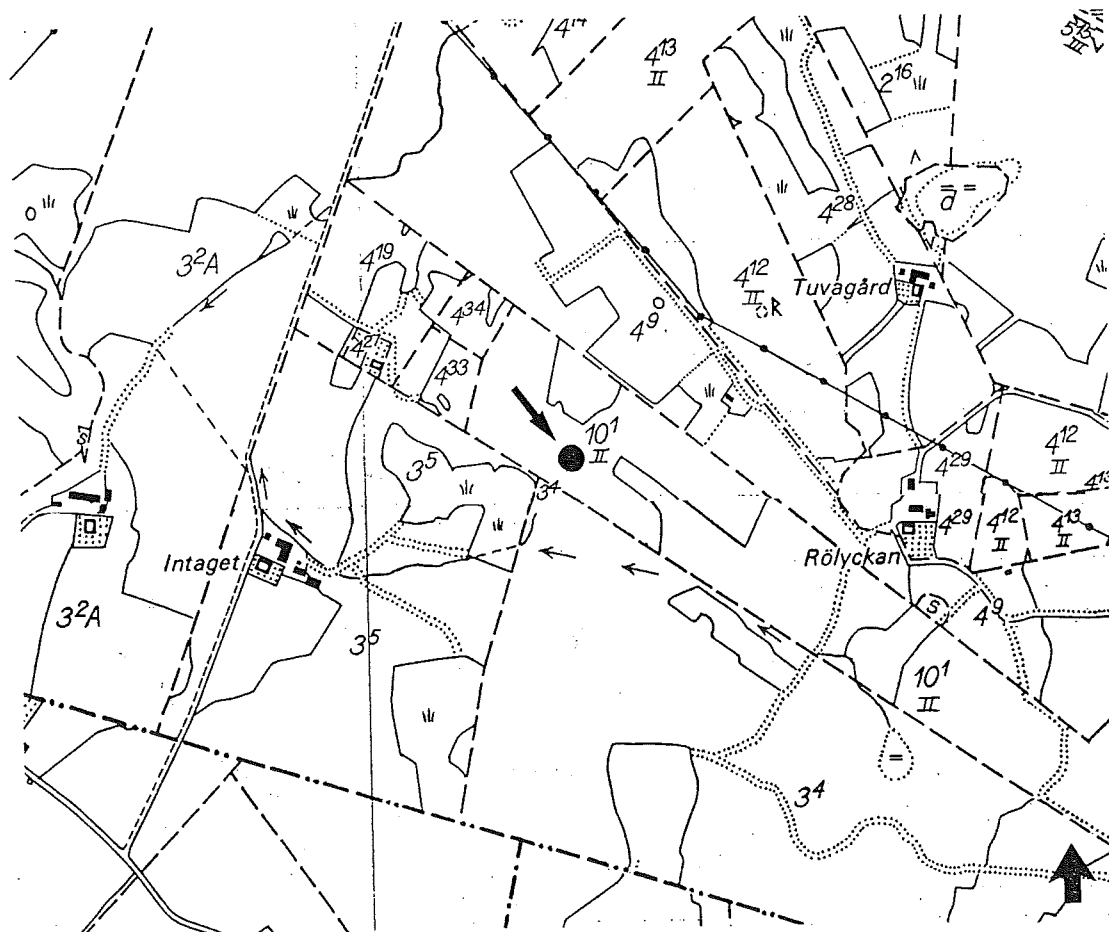
Från Varberg, kör ca en halvmil sydost på väg E6 till avtag mot, och fram till, Tvååker. Fortsätt därefter vägen mot Sibbarp. Halvvägs mellan dessa två orter, tag av mot "Björnås".

Ett avtag mot "Hästhagen", ca 1 km förbi Björnås, åt nordost leder efter ca 500 m fram till intaget. Därifrån tar man sig till fots fram till grottan ca 500 meter åt VNV.

Kommun: Varberg

Klassificering: Liten T_1 -grotta (blockgrotta) med värdeklasser V_3 och R_3 . Skyddsklass S_3 .

M ö h: 50

Omgivande terräng: Gles lövskog med huvudsakligt inslag av björk omger grottan. Ett område med sankmark invid grottan innehåller även al i sitt trädbestånd. Terrängen är till större delen mycket flack med undantag av det område av berg i dagen där grottan är belägen. Bergarten utgörs av grovkorning röd gnejs.

Grottbekrivning: En bergknalle med relativt låg relief avviker topografiskt i den flacka omgivningen. Vid dess nordvästra ände inryms grottan i en mindre blocksamling.

Ingången till grottan öppnar sig ca 1 m ned i förhållande till marknivån. Taket är format av de block som vilar dels på berget och dels på övriga block i slutningen. Grottan är 3.3 m lång och ca 2 m bred. Rasrisk föreligger då ett av de takbildande blocken bär upp större delen av sin tyngd på en anmärkningsvärd liten yta.

Genes: Block har ansamlats vid foten av kullen då de spruckit upp från berggrunden och transporterats utför slutningen.

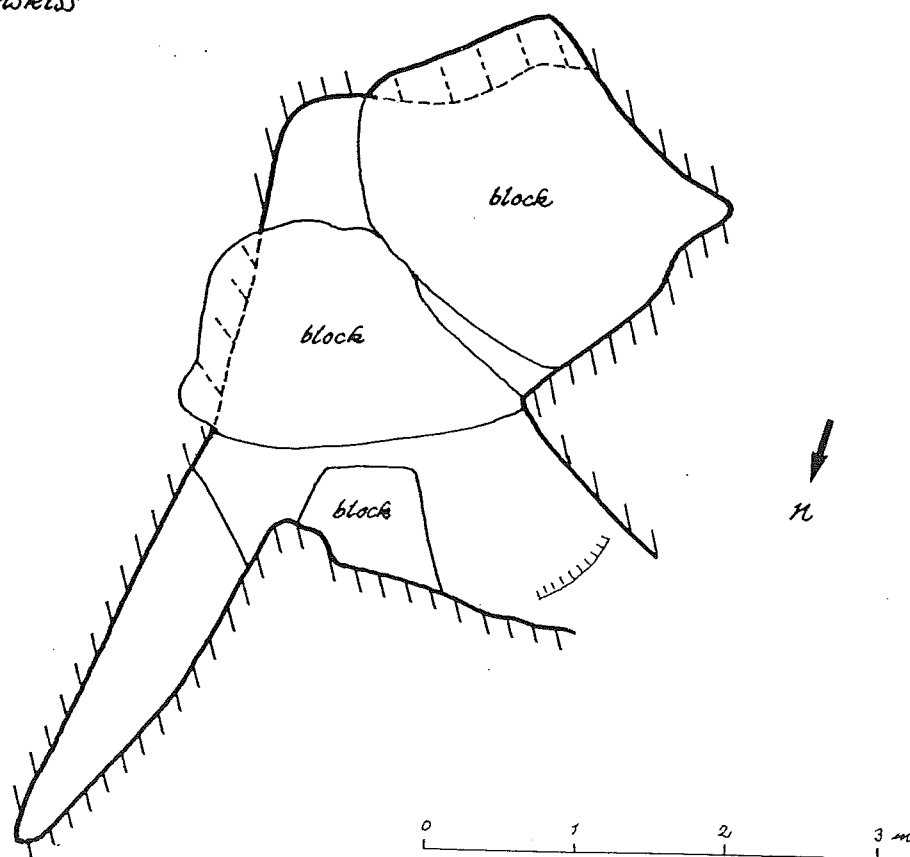
Värdeklassificering: Vetenskapligt värde: Klass V₃. Inget eller ringa vetenskapligt intresse föreligger.

Rekreativt värde: Klass R₃. Ringa.

Skyddsbehov: Klass S₃. Inget.

Tuvabo håla

Planskiss

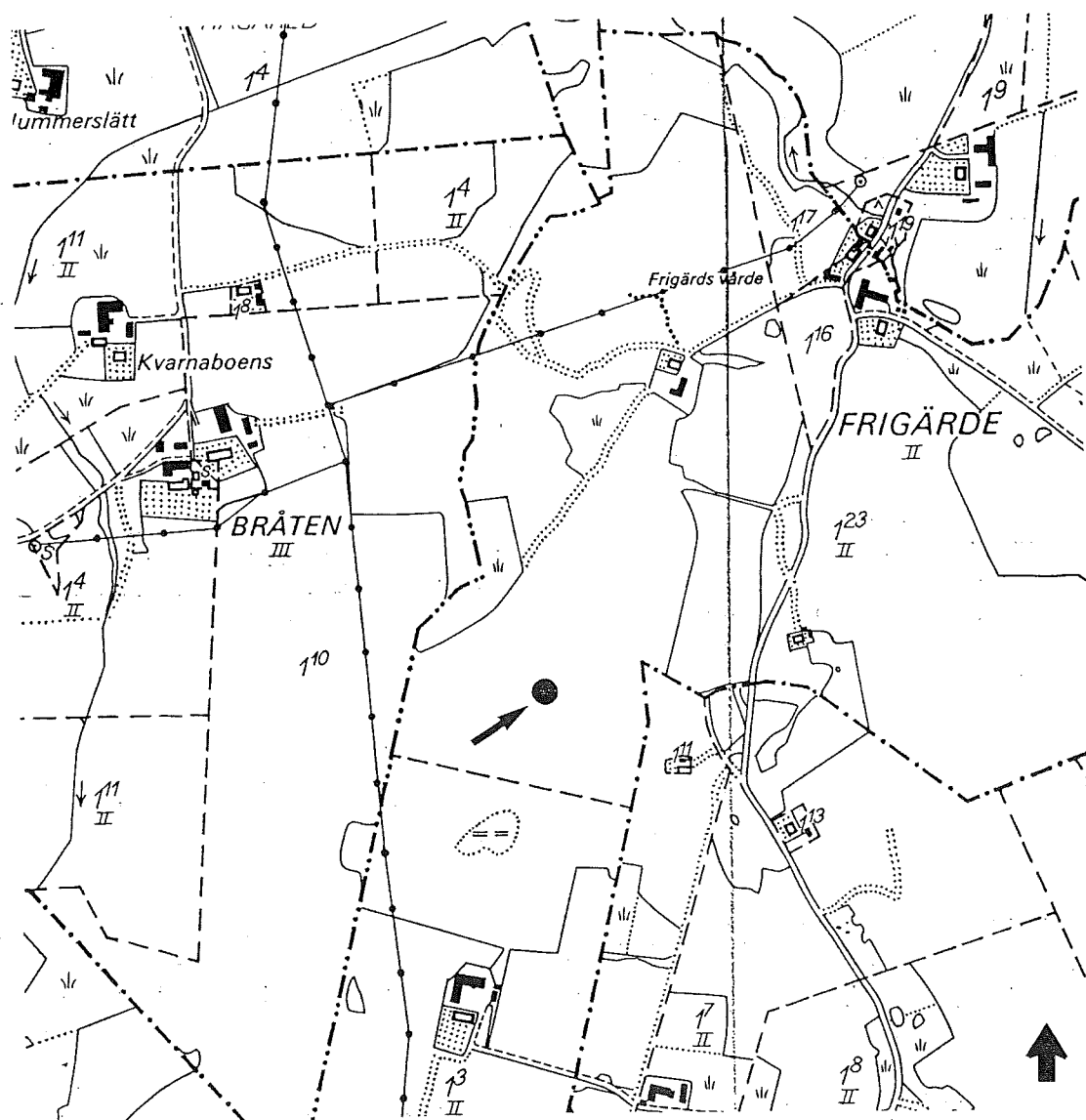
44. FRIGÄRDESGROTTAN

Från Varberg väg E6 ca en halvmil sydost till avtag mot, och fram till, Tvååker. Fortsätt därefter vägen mot Sibbarp. Halvvägs mellan dessa bägge orter tag av mot "Björnås". Följ vägen 1 km till en lada bakom vilken en mindre körväg åt väster, efter ca 250 m, leder fram till ett hus. Gå därefter knappt 150 meter söderut längs åker, sedan över taggtråd och vidare 125 m åt sydväst längs stig och slutligen ca 75 m åt syd fram till grottan.

Kommun: Varberg

Klassificering: Medelstor T₁-grotta (blockgrotta) med värdeklasser V₂ och R₂. Skyddsklass S₂.

M ö h: 45

Omgivande terräng: Terrängformen är svagt undulerande i omgivningen med inslag av starkt uppsprucket berg i dagen utav den röda, åderrika gnejsen. Vegetationen består så gott som uteslutande av ek men smärre bestånd av enbuskar förekommer. Undervegetationen utgörs av gräs, bräken och risväxter.

Längre ut i omgivande terräng finns öppen åker- och betesmark.

Grottbekrivning: Grottan kan sägas bestå av två stycken avsatser varav den nedre utgörs av en 4.2 m lång gång mot öst. Bredden hos denna grottgång är relativt vid då dess norra vägg, i form av en berghäll, sluttar kraftigt. Grottgolvet höjer sig successivt inåt i grottan, vilket medför att ingångens frihöjd av knappt 2 m avtar till ca 50 cm längst in.

Som grottak tjänstgör det stora block som vilar på de båda väggarna vid ingången.

Åt söder leder en trappavsats drygt 2 m upp till en mindre plåtå i grottan. Denna övre avsats bildar en något triangulär hylla genom de fristående blockens placering. Dess maximala takhöjd är 1.7 m. Trots ett flertal relativt stora sprickor och hålrum mellan blocken existerar ingen möjlighet att ta sig ut från grottans övre avsats via någon av dessa öppningar.

Som en kuriositet kan nämnas den ek som växer invid grottingångens södra vägg vars stam innehar en halvcirkulär form då den tvingas pressa sig mot berget för att växa vidare.

Genes: Uppkomsten av denna grotta är intimt förbunden med den uppsprickning som skett i den vittrade gnejsen, vilken givit upphov till de blockbildningar genom vilka grottan bildats. Som starkt bidragande orsak har landisens nedkrossande effekter initierat bildningen. Hos grottan och i berghällarna förekommer även inslag av sprickformationer, vilka i viss mån influerar bildningen.

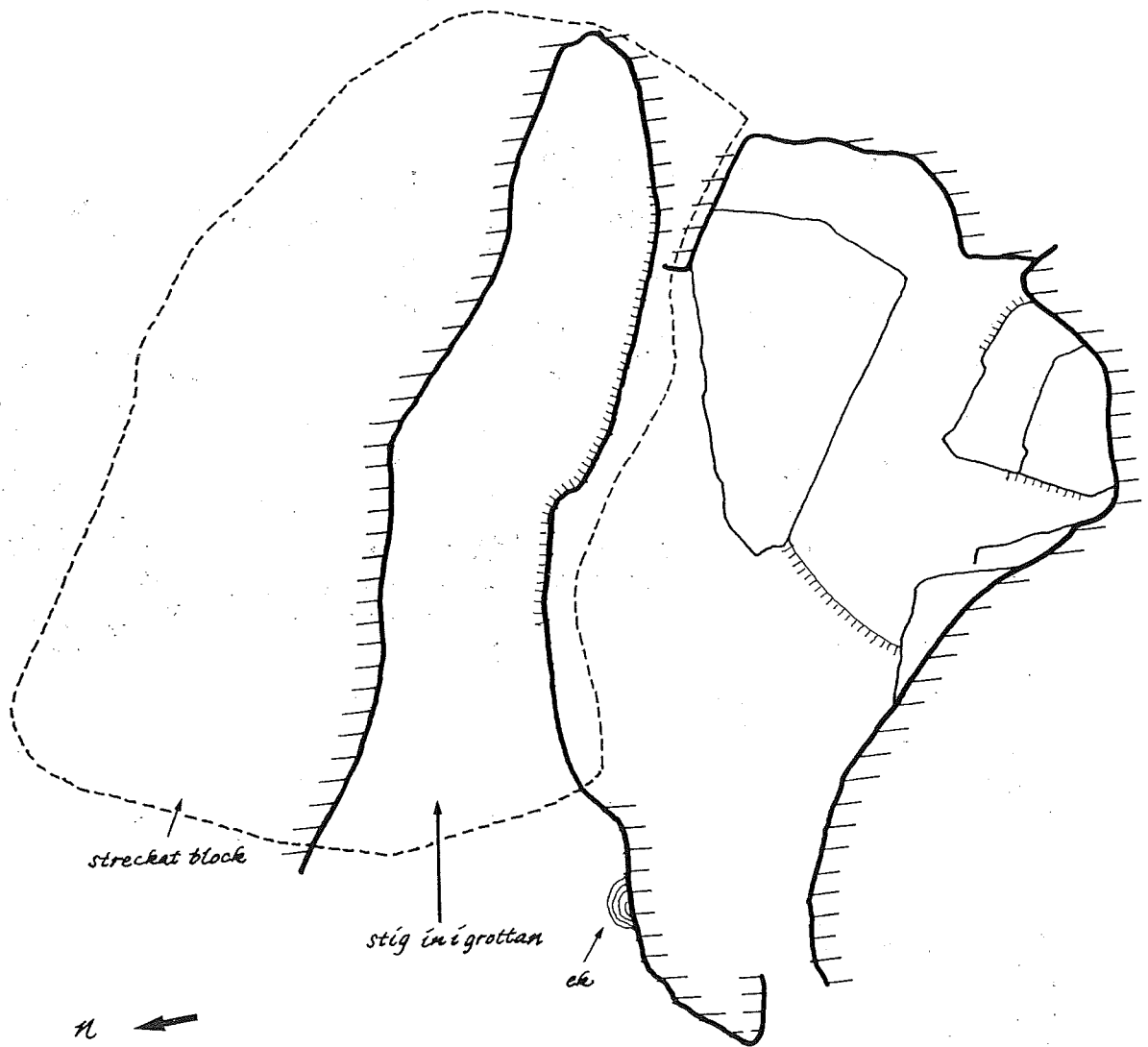
Värdeklassificering: Vetenskapligt värde: Klass V_2 . Grottan har genom sin bildningsprocess ett värde som blockgrotta. Dock utgör den inget renodlat exempel på denna bildningsgenes.

Rekreativt värde: Klass R_2 . Grottan erbjuder visserligen en fin naturupplevelse och möjlighet till utforskande grottkrypning. Dock medför dess otillgänglighet till en inskränkning av det rekreativa värdet.

Skyddsbehov: Klass S_2 . Klassificeringen kan ses i analogi med vad ovan nämnts.

Frigärdesgrottan

Planskiss

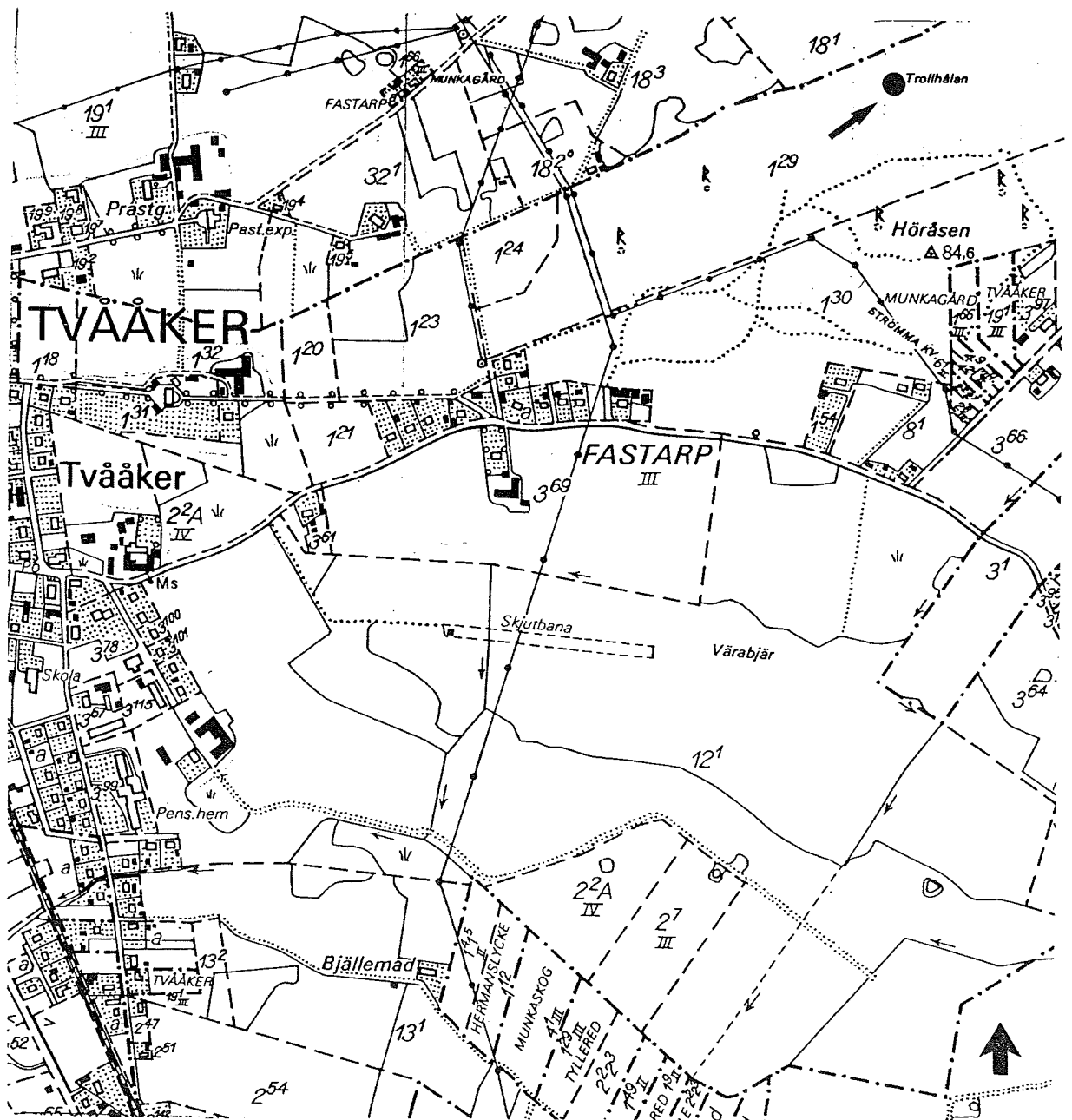
45. TROLLHÄLAN

Från Varberg ca 12 km sydost till Tvååker. Fortsätt därifrån en knapp kilometer österut till Fastarp. Upp i berget Höråsen leder motionsspår till grottan i bergets nordsida.

Kommun: Varberg

Klassificering: Medelstor I_2 -grotta (sprickgrotta) med värdeklasser V_1 och R_1 . Skyddsklass S_1 .

M ö h: 55

Omgivande terräng: Omgivningen utgörs av ett friluftsområde med promenadstigar, motionsspår och skidbacke. Grottan är belägen inne i Höråsens nordsluttning av berget. Röd gnejs är helt dominerande bergart i området.

Den omgivande vegetationen är allmänt frodig och tät. Lövskogen utgörs främst av björk men även rönn och al förekommer. Mjölkört kantar den sista biten av stigen som leder fram till grottan.

Grottbeskrivning: Grottan utgörs av en 5.3 m lång sprickgång i riktning sydost rakt in i berget. Grottgången sluttar nedåt med en konstant lutning in mot grottans botten.

Genom att kliva ned på ett par trappstegsformade block kommer man in i grottan som vid ingången har en höjd av 70 cm. Därefter vidgas utrymmet och höjden stiger upp till 1.7 m. Ytterligare inåt i grottan avtar höjden åter ned mot knappt 1 m. Grottgångens bredd varierar mellan 50 cm och 1 meter. Förutom jordtäcket på grottgolvet förekommer utspridda block och stenar längs hela sprickgången.

Genes: Grottan har en något ovanlig utformning genom sin nedåtriktade sprickgång. Det har sin förklaring hos det sätt på vilket grottan bildats. Med ledning av de nära nog lodräta sprickmönster som kan iakttas i urberget vid grottmynningen kan man sluta sig till att berget utsatts för en vertikalförkastning. Vid denna process har grottans golv respektive tak separerats ut med relativt plana horisontalsprickor i berget. Grottan och dess avgränsande bergsytor har kommit att utgöra en gravsänka - horstformation i liten skala. Frostvittring har vidare bidragit till utformningen av grottan och skapat den kantiga och flikiga karaktären hos grottaket.

Värdeklassificering: Vetenskapligt värde: Klass V₁. Genom den kombination av bidragande bildningsprocesser som åstadkommit grottans form och dess relativt rymliga karaktär förtjänar den ett högt vetenskapligt värde.

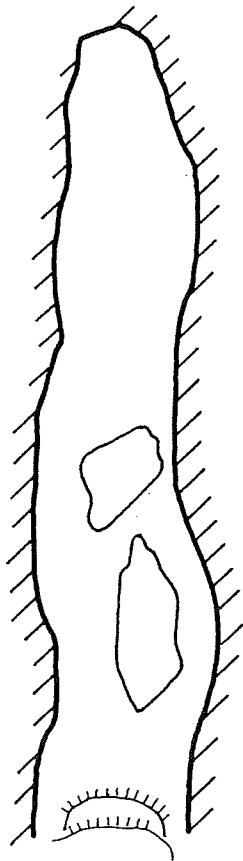
Rekreativt värde: Klass R₁. Grottan bör kunna utgöra ett attraktivt utflyktsmål dels genom dess läge inom friluftsområdet och dels på grund av den intressanta bildningsformen.

Skyddsbehov: Klass S₁. Ett högt värde motiveras genom det som ovan nämnts.

Planeringsåtgärder: Skyltar bör placeras ut på lämpliga ställen såväl vid tillfartsvägar som vid stigar inom friluftsområdet.

Trotthålan

Planskiss

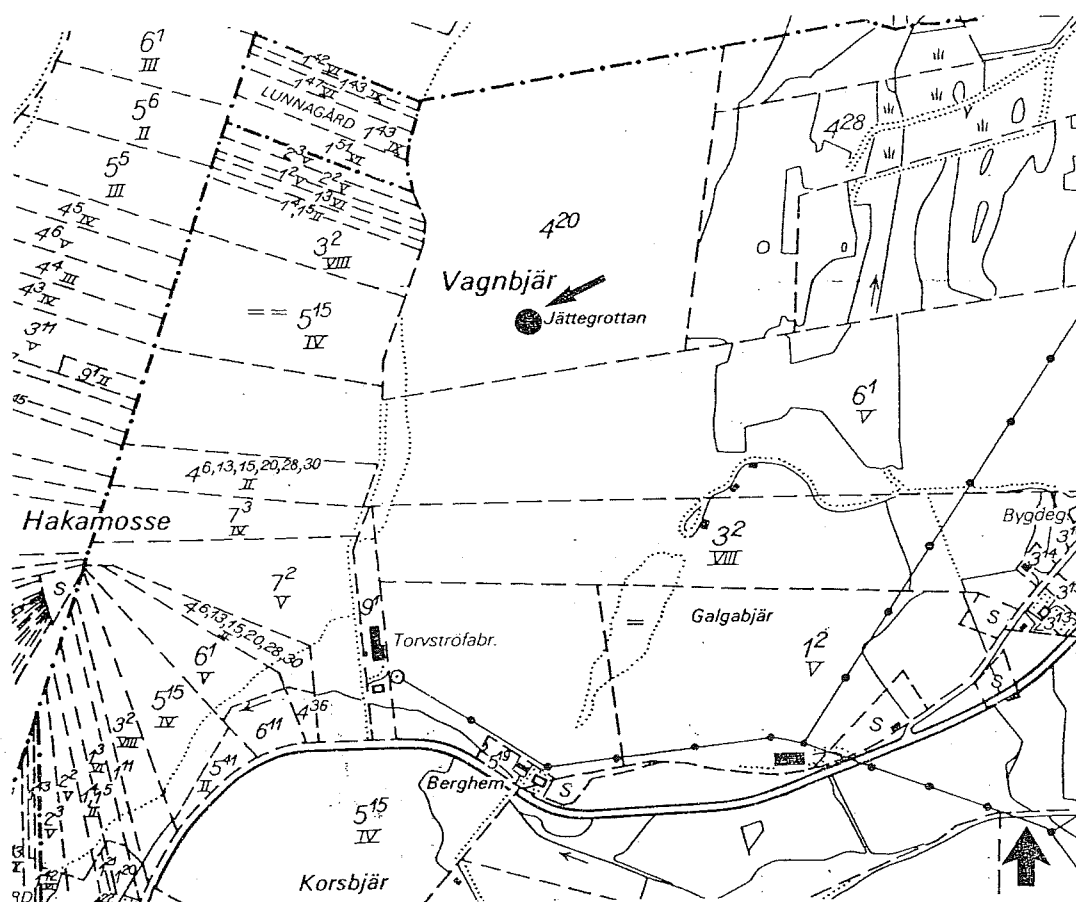
49. JÄTTEGROTTAN I VAGNBJÄR

Från fyrvägskorsningen i Köinge mellan väg 154 och Ätrafors - Svartå vägen, tag av mot Falkenberg. Kör ca 300 meter, tag därefter av åt höger. Efter 100 m tag åter av mot höger vid en grusplan. Denna väg är bilframkomlig till ett bergrum med skylten "Explosiv förvaring". Följ sedan vägen, som vid en åker övergår till traktorsväg, ytterligare en knapp kilometer. Då vägen böjt av 180° mot syd upphör björkslytterrängen och grottan är belägen 50 m in i granskogen till vänster.

Kommun: Falkenberg

Klassificering: Medelstor T_2 -grotta (sprickgrotta) med värdeklasser V_2 och R_2 . Skyddsklass S_2 .

M ö h: 95

Omgivande terräng: I en relativt flack sluttning på östsidan av Vagnbjär ligger grottan. Området är i huvudsak bevuxet av granskog.

Väster om berget utbreder sig ett stort torvområde.

Berggrunden i området består av grå gnejs.

Grottbekrivning: Mellan två uppspruckna block leder en smal gång fram mot själva grottoppningen. Genom denna ganska trånga öppning måste man sänka sig ned ca 1 meter till grottgolvet som utgörs av dels sten och block, dels ett jordtäckte. Den första grottkammaren är totalt 2.1 m lång och 1.7 m bred. Den högsta uppmätta ståhöjden är 1.7 meter.

Snett nedåt öppnar sig ett mindre grottrum av ca 1 m i kvadrat, vars grottgolv befinner sig 2.5 m under markytan.

Vid de bägge blocken vid ingången syns framförallt på det västra ett band med kubiska granater med en underbart blodröd lyster. Här syns även en form av erosionsurgröpningar i blocket.

Genes: Denna grotta har en vittrad uppsprickning men även en viss förskjutning hos blocken som kan vara orsakat av skalv eller förkastningar i området.

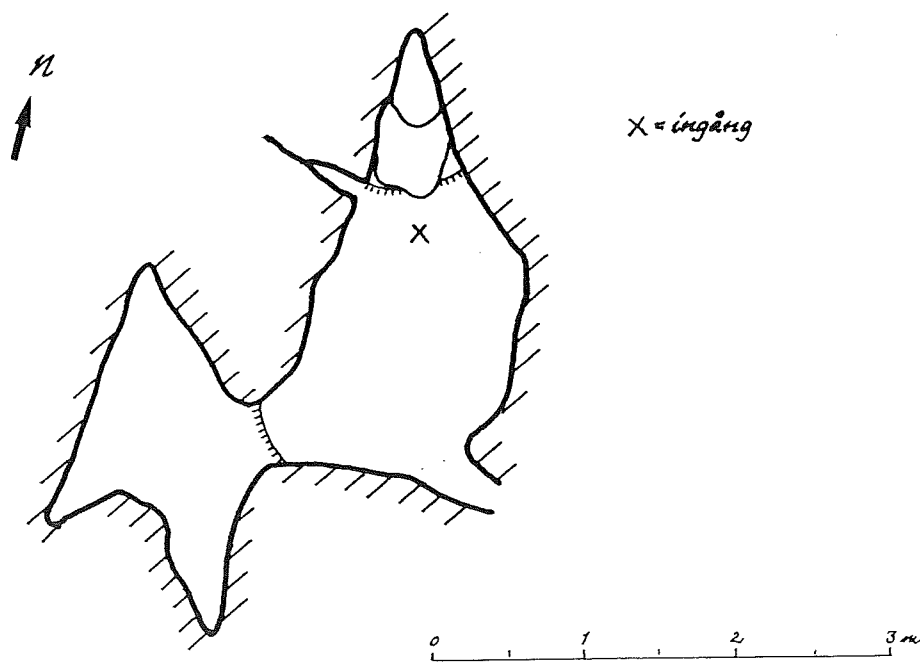
Värdeklassificering: Vetenskapligt värde: Klass V_2 . Ett visst vetenskapligt intresse för grottan ligger i de bildningsprocesser som varit verksamma samt de fint utvecklade granatslirorna hos en del block.

Rekreativt värde: Klass R_2 . Grottan erbjuder ganska spännande underjordiska kammare. På minuskontot hamnar dess svårnåbara läge.

Skyddsbehov: Klass S_2 . Ett visst skyddsbehov torde kunna finnas med hänsyn taget till dess utformning och mineralogiska sammansättning.

Jättegrottan i Vagnbjär

Planskiss

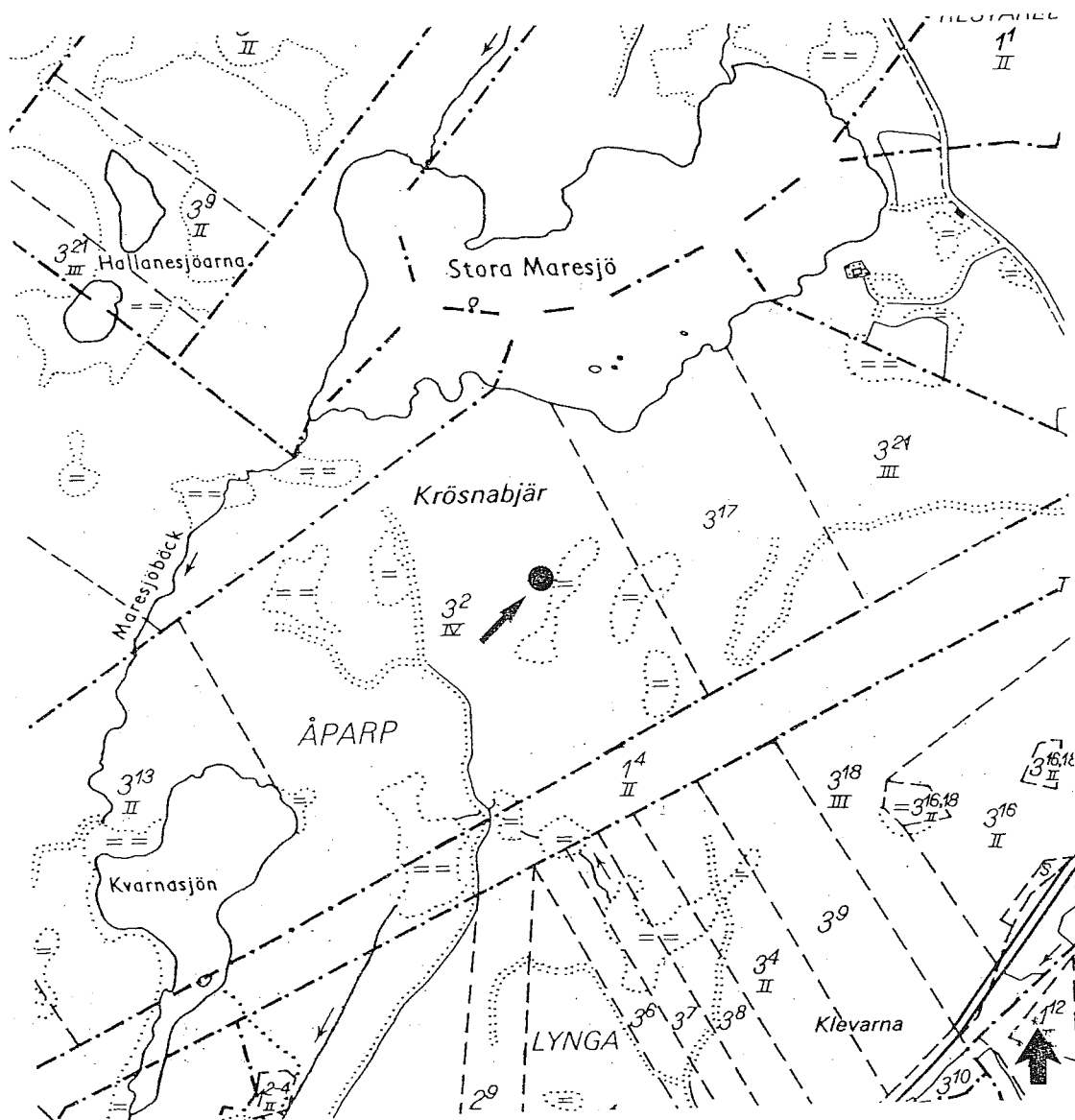
51. OKOME GROTTA

Från Okome, som ligger ca 2 mil nordost om Falkenberg och knappt 1 mil söder om Ullared, kör 2.5 km på vägen mot Gällared. Tag därefter av på skogskörväg norrut, ca 1 km fram till vägens slut vid Krösnabjär. Gå därefter 200 m NNO längs bergets ostliga brant, där en blocksamling syns. Okome grotta finns 50 m NNO om blocksamlingen.

Kommun: Falkenberg

Klassificering: Stor T_3 -grotta (frostvittringsgrotta) med värdeklasser V_1 och R_1 . Skyddsvärde S_1 .

M ö h: 105

Omgivande terräng: Det mest i ögonfallande i omgivningen är det mäktiga bergsstupet mot sydost ur vars vägg ett block sprängts loss. Bergväggen skiftar i blågrått till rött och består av gnejs. En del rasmaterial är utspritt vid dess fot. Grottan är belägen söder om Stora Maresjö och sankta markpartier ligger öster om berget.

Grottbeskrivning: Grottan utgörs av ett stort blockparti som sprängts loss från berget. Detta har bildat en sprickgång utav hela 9.7 m och bredden varierar mellan 0.5 och 1 meter. Höjden är som mest 4.7 m inne i grottan och som följd av de block som kilat in sig i sprickan går höjden ställvis ned mot 1.1 m. På sina ställen inne i grottan har väggarna en roströd färgtoning orsakat av järnhalten i den gamla gnejsen.

Gången svänger av något mot öster vid öppningen i nordöst. Denna utgång utgör en lättare passage än ingången där det ligger ett block som man först måste äntra förbi.

Tydliga spår utav de deformationer berget varit utsatt för återfinns i form av veckstrukturer i bergväggarna.

Genes: Eftersom det stora blocket uppenbarligen tillhör bergväggen har det lossnat till följd av de frostvittringsprocesser som varit verksamma, och blivit stående lutat mot berget. Grottan är således en frostvittringsgrotta men av något ovanligt slag eftersom frostvittringen vanligen angriper berget successivt genom lossprängning av mindre bitar.

Värdeklassificering: Vetenskapligt värde: Klass V₁. Det vetenskapliga intresset riktas i första hand mot dess något ovanliga utseende med hänsyn till bildningsmekanismen. Dess dimensioner tillåter en studie av flera detaljer inuti bl a dess veckformationer i väggarna.

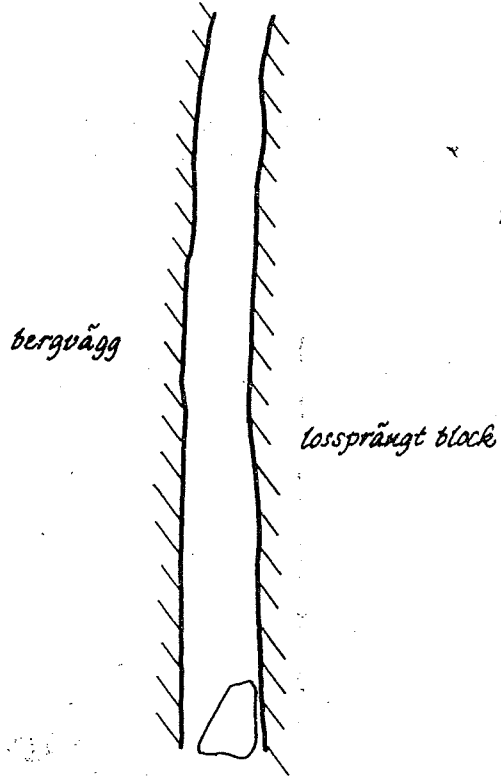
Rekreativt värde: Klass R₁. En vacker och storslagen natur i kombination med den intressanta grottan kräver ett högt värde.

Skyddsbehov: Klass S₁. Ett skyddsbehov föreligger med anledning av ovan framförda faktorer.

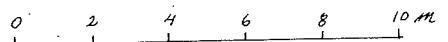
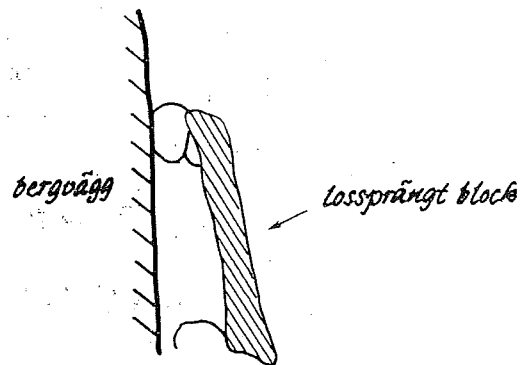
Planeringsåtgärder: Vägbeskrivningar bör placeras ut på ett flertal ställen längs tillfartsvägarna, då grottan i annat fall torde vara svår att finna. Vidare bör vandringstigen upp till grottan göras mer lättframkomlig. En eventuell texttavla med tillhörande förklaring om grottans bildning skulle också vara lämpligt.

Okome grotta

Planskiss

Tvärsnitt

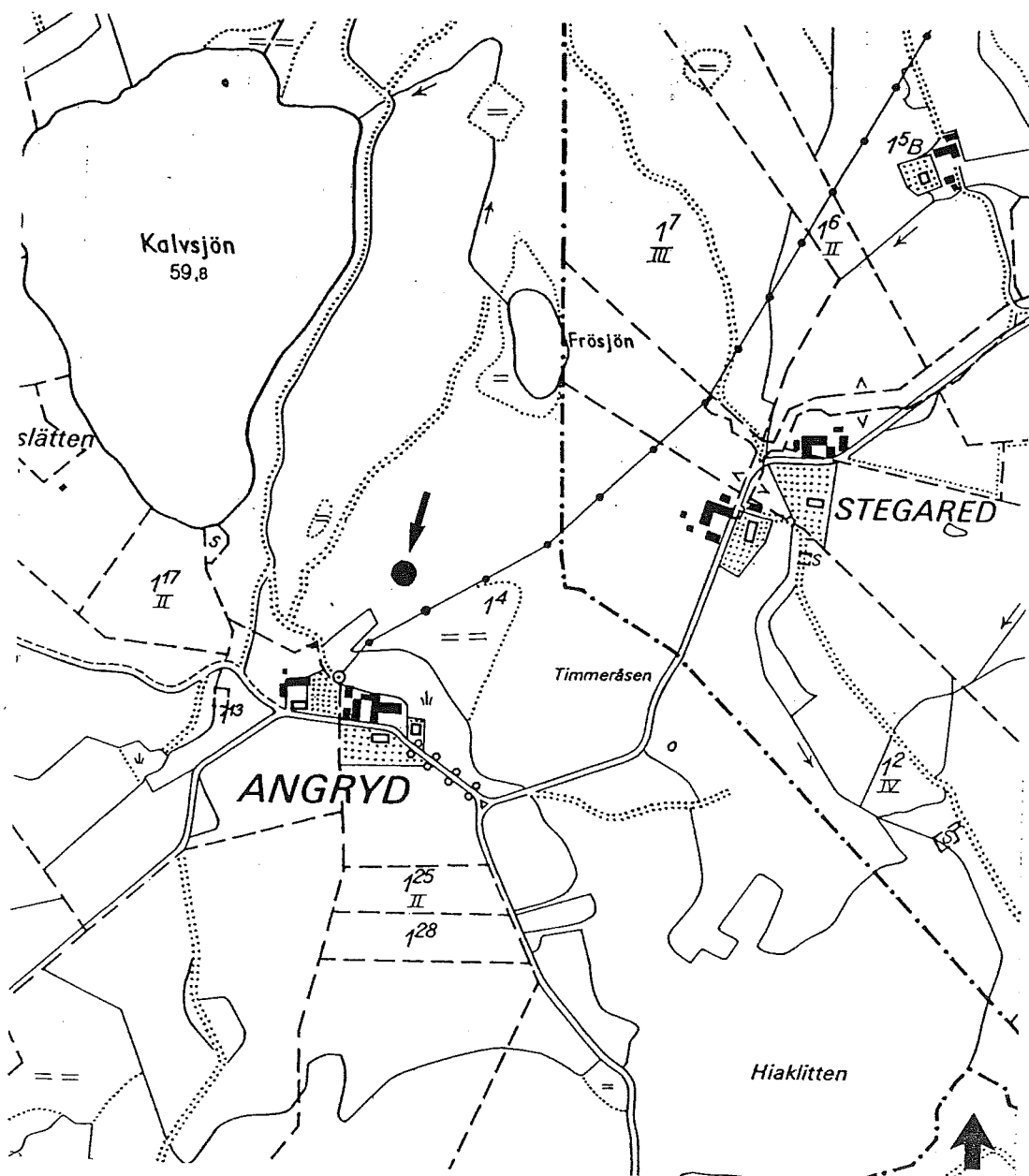
52. DRAKHÅLAN

Från Sibbarp leder väg mot NNO efter ca 7.5 km fram till Angryd. Ett utmärkt riktmärke är den stora björk som höjer sig markant ovan omgivande skogsvegetation uppe på berget Kalvsjöklitt. Trädet syns tydligt från den östra Angrydgården och avståndet är ca 200 meter från densamma. Grottans läge är precis invid björken.

Kommun: Varberg

Klassificering: Stor T_2 -grotta (sprickgrotta) med värdeklasser V_1 och R_1 . Skyddsklass S_1 .

M ö h: 100

Omgivande terräng: Berget Kalvsjöklitt reser sig majestätiskt ovan de flacka uppodlade åkerarealerna söder om bergbranten. Ställvis uppvisar berget lodräta klippbranter och vid foten av dessa stup finner man talrika blockanhopningar.

Innan själva klättringen uppför och utmed bergsbranten påbörjas passerar man ett mindre område av sankmark. Vegetationen i grottomgivningen består av blandskog med lövskogsdominans.

För att åtnjuta den härliga utsikten utöver Kalvsjön och dalområdet väster om berget kan man fortsätta förbi grottan genom snårig, svår genomtränglig terräng ungefär 100 m väster om Drakgrottan. Det bör här samtidigt påpekas att terrängen är något riskabel då oftast klippbranten stupar rakt ned över 40 meter.

Den helt dominerande bergarten i området är den röda, relativt åderrika gnejsen som runtom i Kalvsjöklitt hyser ett flertal spännande grottor.

Grottbeskrivning: Bästa sättet att tränga ned i, och utforska denna grottan i hela dess längd är att fästa ett rep runt stammen på björken invid grottmyningen och att medföra fullgod belysning, helst pannlampa. Grottgången medger inget inträngande av dagljus. Genom ett hål lodrätt ned i berget når man grottgolvet knappt 4 m ned. Där vidtar en krypgång som sluttar ned mot en avsats vilken man måste fira sig ned från med hjälp av rep då den mäter drygt 4 m ned mot nästa grottgolv. Här är grottan svårforcerad på grund av den trånga passagen samt de block man nödgas åla över för att nå nästa avsats. Innan denna andra etage tvingas man dessutom att kliva över en ca 4-5 m djup klyftspricka i grottgolvet. För att nå nytt grottgolv under denna andra lodräta etapp underlättas nedstignandet genom att ta spjörn med kroppen mot grottans väggar. Denna fas av utforskandet är den mest riskfyllda då det block som kilats in i klyftan vilar löst i sin position. Men för att nå längre in i grottan är den enda möjligheten att från just detta block fira sig ned drygt 3 meter där grottgången tar vid igen. Då denna del av nedstigningen är avklarad återstår två tredjedelar av grottgången att utforska. Ytterligare en avsats av något grundare vertikalbrant djup passeras innan grottgången slutligen avslutas i en krokliknande avböjning. Totalt mäter grottgången 34 m och har en mycket varierande takhöjd. Som mest uppnår den 8-10 m men i en avsmalnande sprickform. Ställvis tvingas man istället åla sig under fastkilade block där takhöjden är inskränkt ned mot knappt 50 cm. Även bredden i Hallands näst längsta grotta varierar betydligt. Övervägande delar av grottgången överstiger dock inte 1 meter i bredd.

Grottan är mycket fuktig då den utgör dränage för nedströmmande ytvatten. Det innebär att grottkrypningen är riskabel då greppytorna är slippriga. Dessutom föreligger en påtaglig rasrisk i grottan.

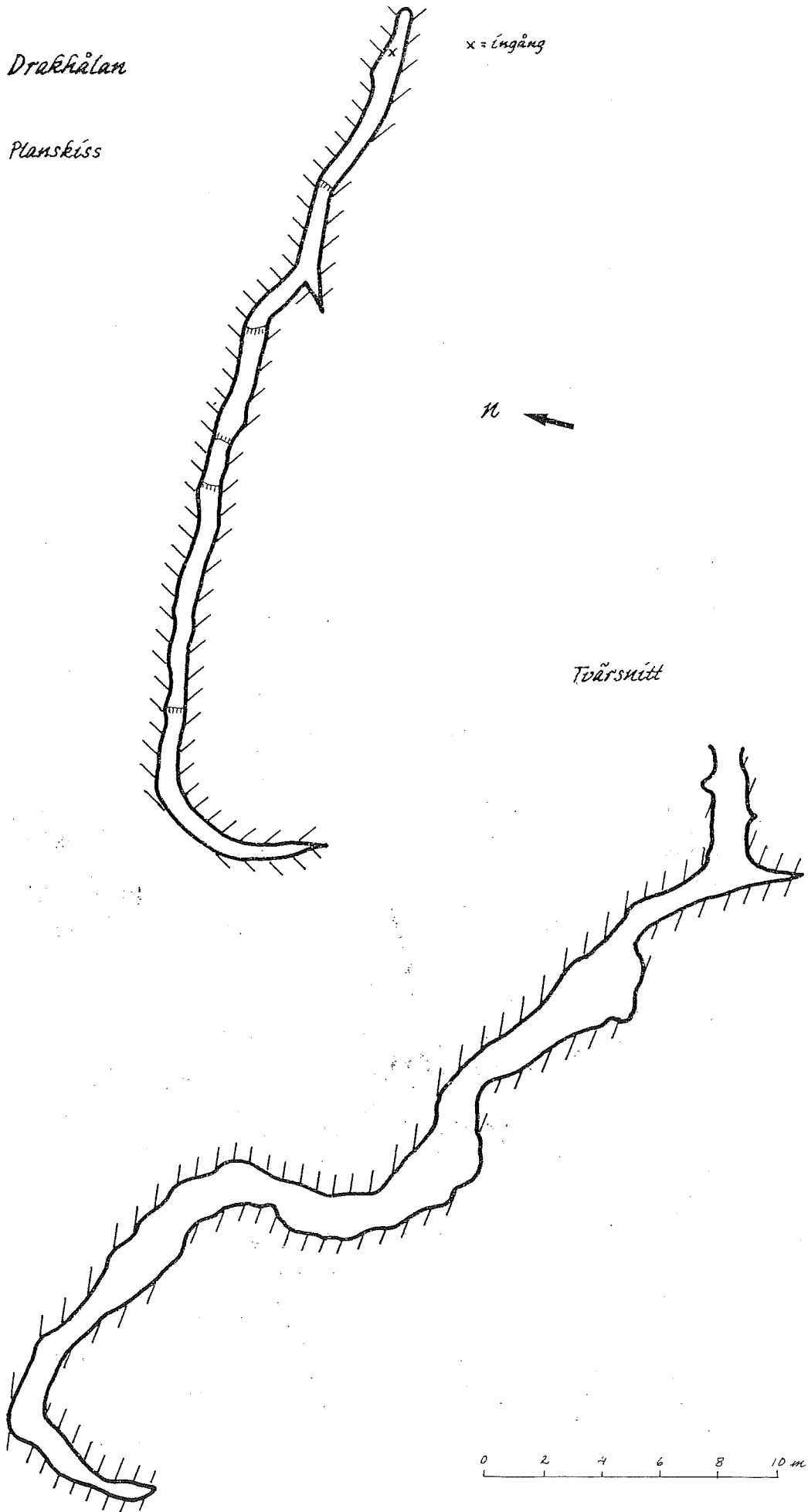
Genes: Den ovanligt djupgående sprickgången som utgör grottutrymmet har dels kommit att utbildas genom att spricksystemet i berget har en dominerande vertikal utbredning. Som en följd av det faktum har även landsen kunnat medverka vid utformningen genom att stora delar av berget skjuts utåt från dess ursprungliga läge. Man kan med stor säkerhet dessutom påvisa frostsprängning som ytterligare en bidragande bildningsprocess då den sakta vidgar och fördjupar grottgången.

Värdeklassificering: Vetenskapligt värde: Klass V_1 . Grottan intar en självklar särställning genom dess imponerande dimension. Den har även en ovanlig utformning genom sitt djupgående sprickutrymme.

Rekreativt värde: Klass R_1 . Ett högt värde känns naturligt då grottan erbjuder en fantastisk spännande grottkrypning. Dock bör som tidigare påpekats en utforskare vidta största försiktighet och inte företa en nedstigning ensam.

Skyddsbehov: Klass S_1 . Ett skyddsbehov föreligger.

Planeringsåtgärder: En skylt vid Angrydgårdarna som visar var grottan är belägen förefaller lämpligt.

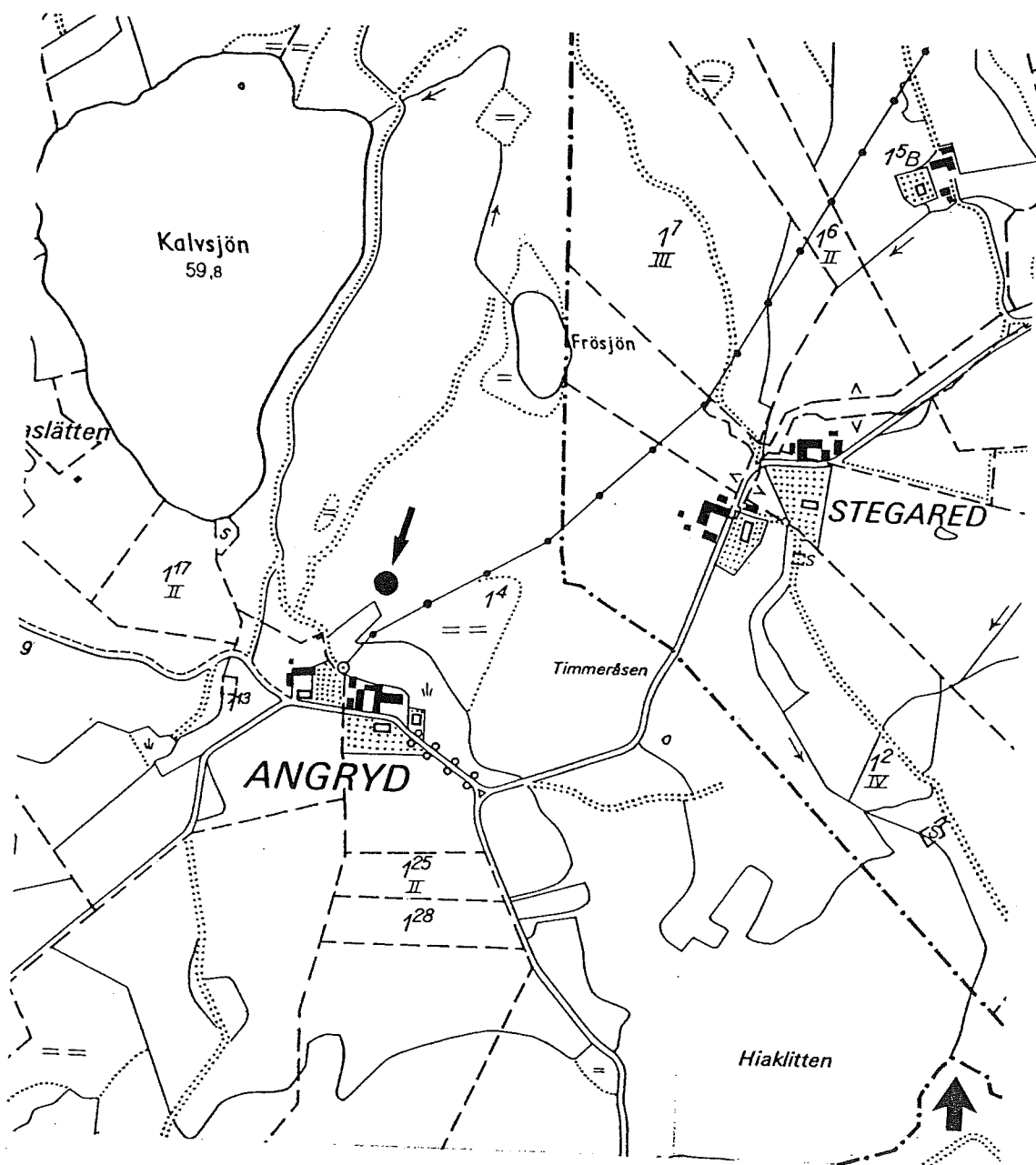
53. DRAKKAMMAREN

Grottan är belägen ca 30 m ifrån Drakhålan, nedanför denna i terrängen. (I övrigt se lägesbeskrivning för nr 70 Drakhålan).

Kommun: Varberg

Klassificering: Stor T_2 -grotta (sprickgrotta) med värdeklasser V_1 och R_1 . Skyddsklass S_1 .

M ö h: 90

Omgivande terräng och Genes: Se nr 70 Drakhålan.

Grottbekrivning: In mellan block leder en gång in mot grottmynningen som till skillnad från den tidigare beskrivna Drakhålan leder horisontellt fram mot grottgången. Likheten är dock att även här måste man fira sig ned drygt 4 m mot grottgolvet i början av gången. Därefter sluttar golvet successivt nedåt ca 12 m fram till ett stort block runt vilket grottgången beskriver en motsols vridning. Då man rundat blocket i en stigning når man efter en nedklättring av ca 2 m åter ned till grottgången som leder upp till ingången. Den totala längden uppgår till ca 22 m medan bredden varierar mellan 1 och 3 meter. Maxhöjden i grottan är drygt 7 m.

Värdeklassificering: Vetenskapligt värde: Klass V₁. Genom grottans ansevliga dimension, dess originella form samt den intressanta och rikliga grottförekomsten i Kalvsjöklitt erhåller grottan högsta prioritet.

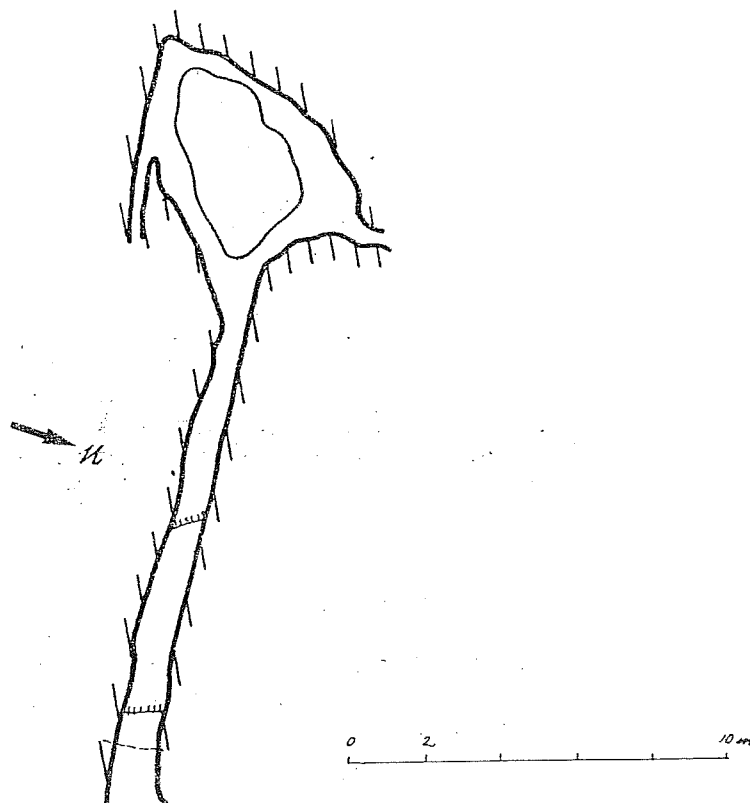
Rekreativt värde: Klass R₁. Grottan skänker besökaren en härlig grottopplevelse och en inte alltför avancerad grottkryppning.

Skyddsbehov: Klass S₁. De båda närliggande grotterna besitter den för länet ovanliga egenskapen att mäta över 20 m vardera och röner enbart genom den förtjänt ett naturskydd i någon form.

Planeringsåtgärder: Se grotta nr 70.

Drakkammaren

Planskiss

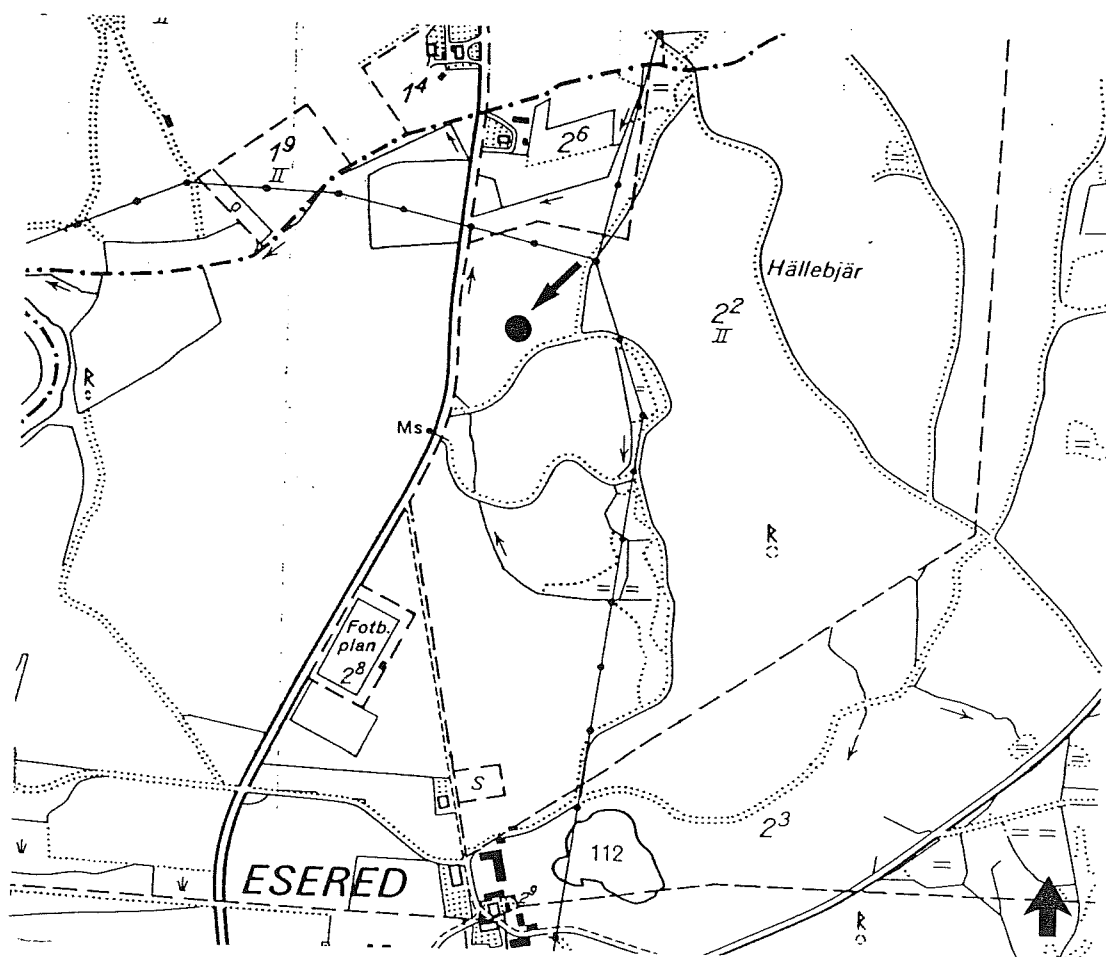
54. TROLLGROTTAN

Från Varberg väg 153 österut via Ullared och Gällared till samhället Ätran. Kör därifrån väg norrut mot "Svenljunga". Cirka 1.7 km från detta avtag leder en liten skogskörväg av från vägen. Denna skogsväg syns till höger om vägen knappt 300 m efter en fotbollsplan på höger sida. Kör endast ett fåtal meter in och gå därefter parallellt med landsvägen mot norr. Efter drygt 130 m syns grottan upp i branten.

Kommun: Falkenberg

Klassificering: Stor $T_{1,2}$ -grotta (block-/sprickgrotta) med värdeklasser V_1 och R_1 . Skyddsvärde S_1 .

M ö h: 130

Omgivande terräng: Eseredsberget uppvisar en kraftig uppsprickning av berggrunden i stora block i västsluttningen. Bergarten i området är en röd, relativt åderrik gnejs. En gles granskog med inslag av björk utgör den huvudsakliga vegetationen.

Grottbekrivning: Grottan är belägen i en anhopning av stora block ca 20 m ovan vägen som löper strax intill berget. Ingången mot norr ligger en bit upp i blocksamlingen och är ganska svårforcerad då den endast har en bredd av drygt 30 cm. Höjden vid ingången är ca 1 meter. Efter att ha ålat drygt 2.5 m in genom denna första del av grottgången breddas utrymmet till ca 1 m, och här bringar en öppning mellan blocken in dagljus till grottan. Härifrån sluttar grottgångens golv betydligt nedåt och man nödgas åter åla genom en smalare gång in under ett inkilat block där minimihöjden endast mäter 40 cm. Grottutrymmet sänker sig ned mellan blocken ytterligare med en längd av ca 4 m, där sprickgången vidgas till ca 80 cm. Här når också grottan sin högsta frihöjd av 1.2 meter. Grottgången böjer därefter tvärt av mot väster med bibehållen lutning nedåt. Denna inre del av grottan utgörs av två större block lutade mot varandra till att bilda en kil i taket.

Golvet är jordtäckt där även stenar och mindre block förekommer. Lösa block bland ett flertal sprickbildningar i såväl tak som väggar föranleder att varna för stor rasrisk. Trollgrottans totala längd är drygt 11 m.

Genes: Grottan tillhör ingen renodlad kategori av grottyper utan utgör snarare en kombination av sprick- och blockgrotta.

Den bandade gnejsen uppvisar genomgripande sprickbildning primärt orsakat av den mäktiga landisens framfart. Detta i kombination med den långt framskridna vittringsgraden hos urberget har orsakat de blockbildningar som givit utrymme åt grottan.

Värdeklassificering: Vetenskapligt värde: Klass V₁. Grottan kan genom sin ovanliga utformning, bildningshistoria samt inte minst sin storlek med all rätt göra anspråk på högsta prioritet.

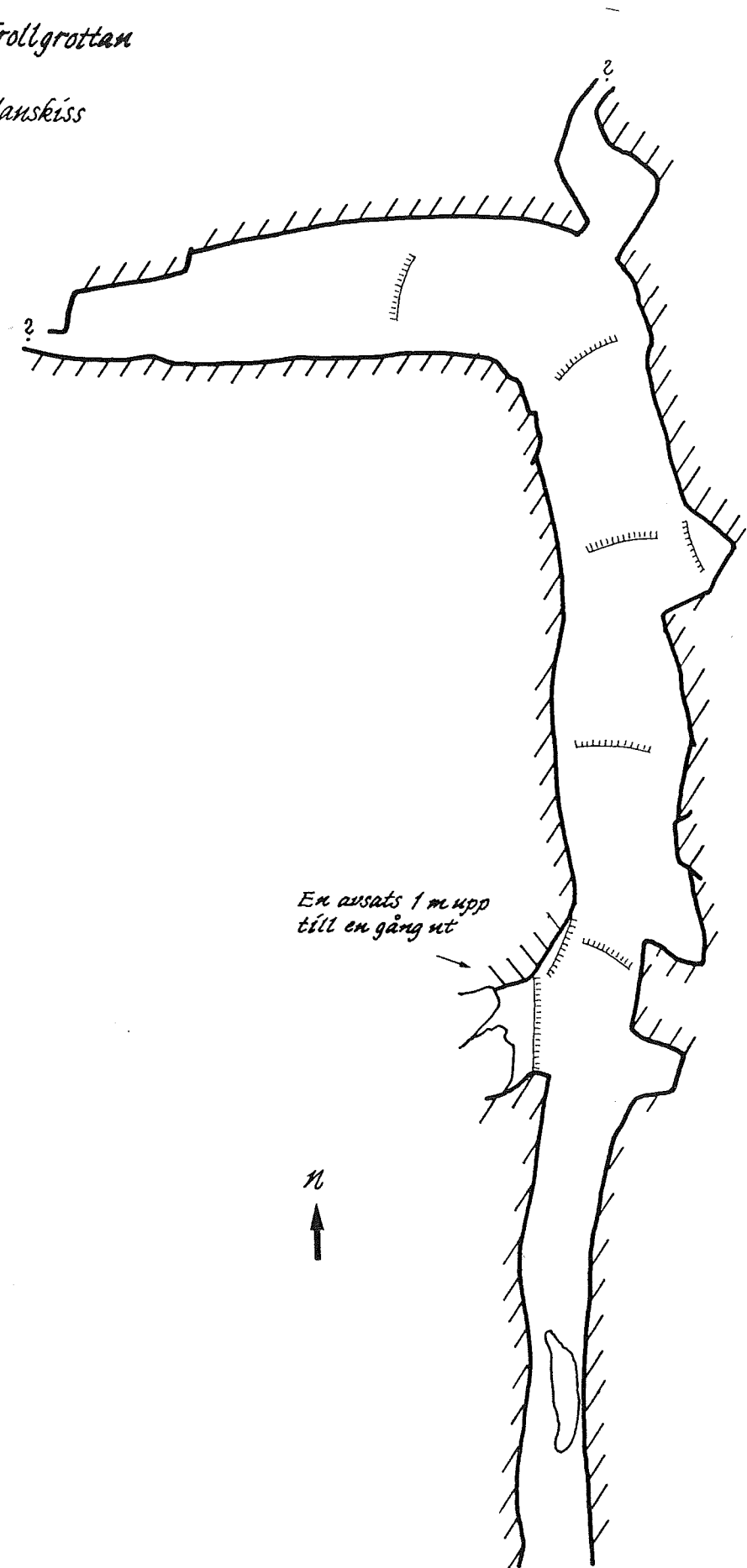
Rekreativt värde: Klass R₁. Då besökaren väl är medveten om rasrisken och vidtagit därtill lämpliga försiktighetsåtgärder erbjuder grottan en spännande grottkrypning. Trollgrottan är dessutom belägen lättillgängligt.

Skyddsbehov: Klass S₁. Grottan bör tillskrivas ett naturskydd i någon form med anledning av ovan framförda omdömen.

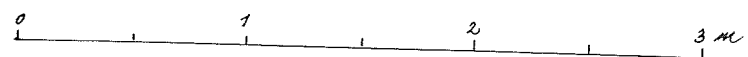
Planeringsåtgärder: En skylt är befogad vid avtaget till den lilla skogsvägen. Möjligen kan en informationstavla även placeras ut invid grottan med en bifogad varning angående risk för ras i grottan.

Trollgrottan

Planskiss

En avsats 1 m upp
till en gång ut

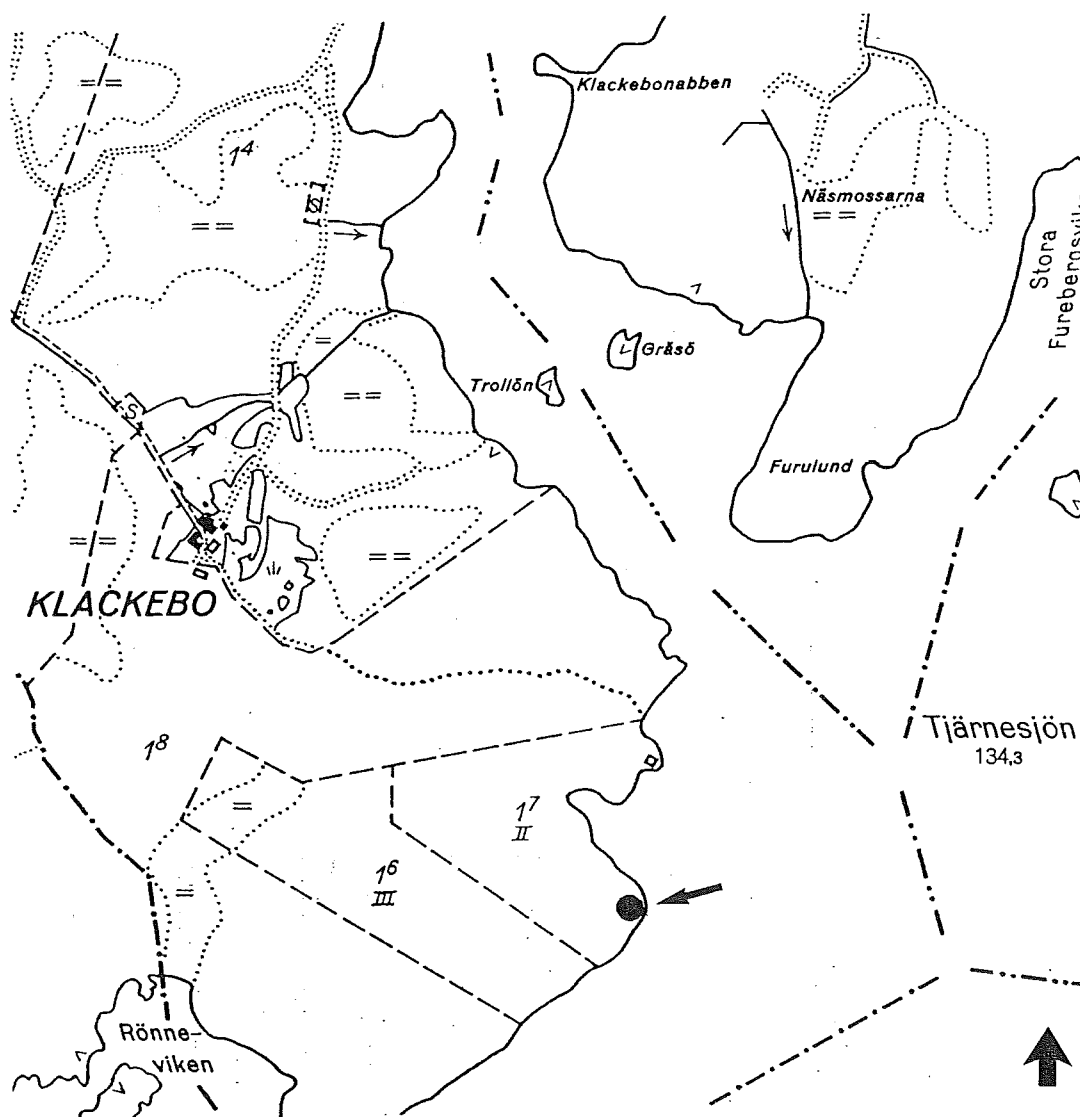
55. KLACKHALL

Från Ullared kör mot Älvsered drygt 5 km, till 1.5 km nordost om Fridhemsberg där ett avtag, rakt österut via Skärshult, leder fram till ett vägkors efter ca 5 km. Tag där av söderut mot Gällared. Efter 500 m vik av på mindre körväg åt sydost, fram till gården Klackebo. Gå därefter på skogsväg ca 600 m ned till Tjärnesjön. Grottan är belägen längst ut på "klacken", vilken man når efter knappt 400 m promenad längs sjön.

Kommun: Falkenberg

Klassificering: Liten T_1 -grotta (blockgrotta) med värdeklasser V_3 och R_2 . Skyddsklass S_3 .

M ö h: 135

Omgivande terräng: Grottan ligger verkligen naturskönt på en liten utskjutande udde i Tjärnesjön. Berggrunden utgörs av ögongranit, och vegetationen av ek och i viss utsträckning även gran. Undervegetationen består främst av risväxter i stor mängd.

Grottbeskrivning: Grottan utgörs i stort sett av ett enda block som både bildar väggar och tak mot den underliggande berggrunden. Dess längd är drygt 2 m med en avslutande ej passerbar gång som mynnar i en öppning mot norr. Höjden inne i grottan är som mest 50 cm, och bredden 1.7 meter.

Grottan är belägen längst ut på en bergsklack ca 3 meter ovan sjöns yta.

Genes: Den uppspruckna berggrunden har givit upphov till större och mindre block varav grottan bildats under ett utav dessa.

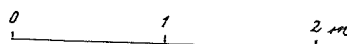
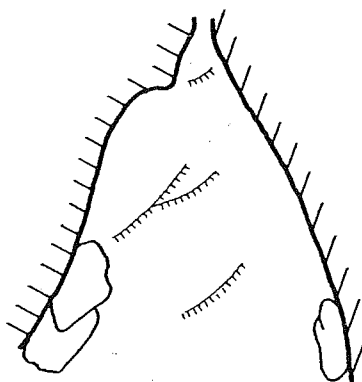
Värdeklassificering: Vetenskapligt värde: Klass V_3 . Inget vetenskapligt värde föreligger.

Rekreativt värde: Klass R_2 . Med anledning av den natursköna omgivningen har bedömningen höjts över det värde som kan tillskrivas grottan i sig.

Skyddsbehov: Klass S_3 . Inget skyddsbehov kan anses befogat vad gäller grottan.

Klackhall

Planskiss

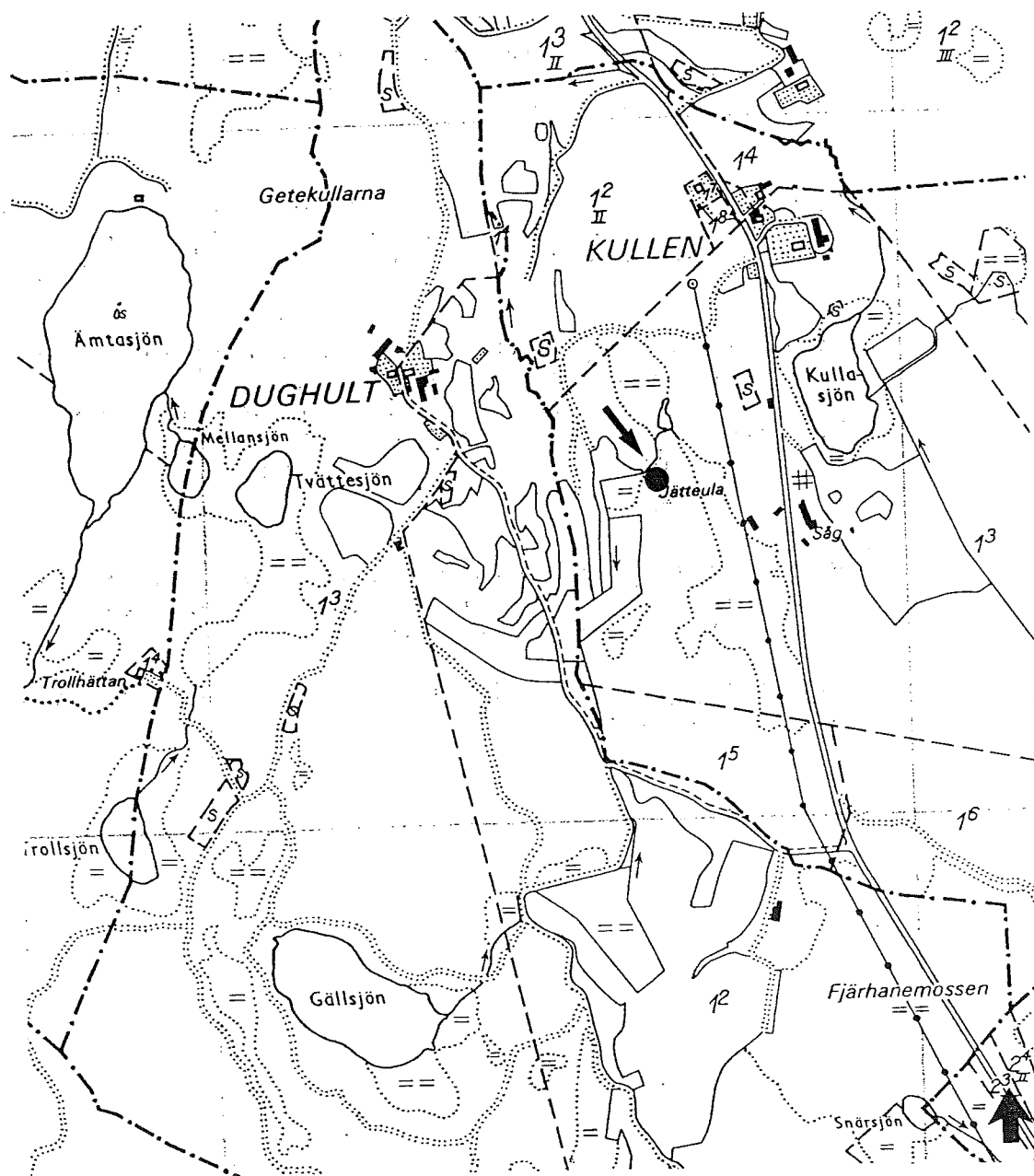
57. JÄTTEULA

Från Ullared väg 154 till Fridhemsberg där man tar av mot Kullengårdarna. Ett par hundra meter innan man når Kullengårdarna ligger ett litet sågverk öster om vägen. Gå därifrån ca 200 m in i skogen åt nordöst där man når fram till grottan.

Kommun: Falkenberg

Klassificering: Liten T_2 -grotta (sprickgrotta) med värdeklasser V_1 och R_2 . Skyddsklass S_2 .

M ö h: 105

Omgivande terräng: I en granskog med ganska sparsam undervegetation med undantag för smärre bestånd av blåbärsris är grottan. Berggrunden i området har inslag av både grå och röda gnejser, samt den mera basiska bergart som grottan är belägen i vilken utgör en form av grönsten.

Terrängen är ganska kuperad i området och mycket blockrik. Strax väster om grottan utbreder sig ett mindre sankmarksområde.

Grottbeskrivning: Grottan utgörs av en kryppgång som är möjlig att åla in i till ca 2.5 m där takhöjden ytterligare sänks och hindrar vidare inträngande. Längst in till höger finns spillning från de grävlingar som bebor grottan. Ungefär 1 m innan botten av grottan löper en sidogång av mot norr och mäter ca 1.5 meter.

Vid ingången och på både väggar och tak inuti grottan finns en fantastisk mängd granater insprängda som ger en knottrig yta åt blocken.

Genes: En delvis frostvittrad sprickgrotta med blocken förskjutna i förhållande till varandra. Denna förskjutning är orsakad av landisens rörelse över berggrunden.

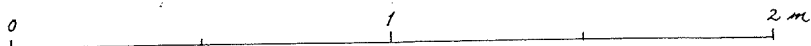
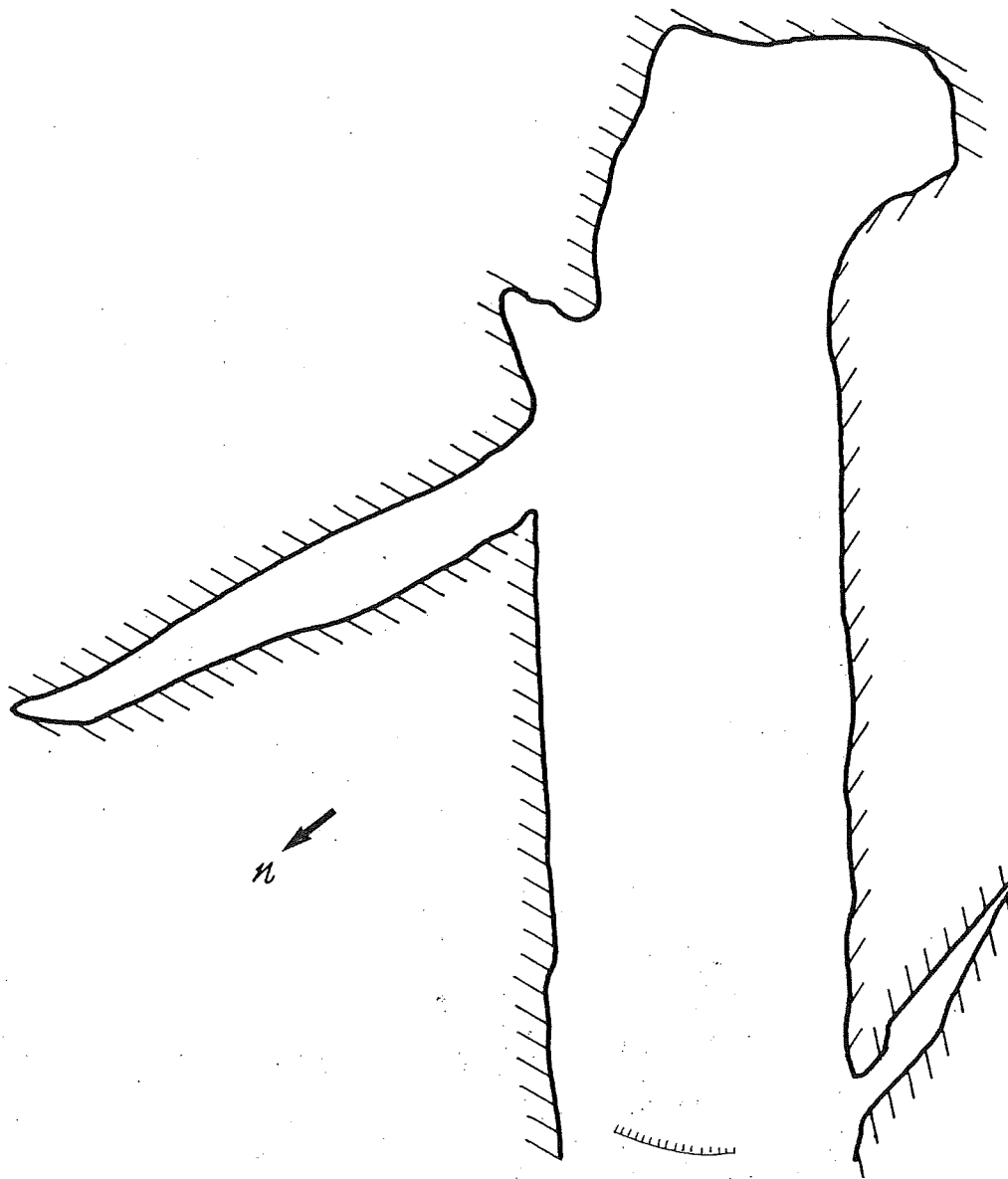
Värdeklassificering: Vetenskapligt värde: Klass V₁. Ett högt värde är förordat av den mångfald av de accessoriska granatkristaller som sitter insprängda i blocken. Ett visst biologiskt intresse torde dessutom kunna föreligga vid studiet av ett grävlinggryt.

Rekreativt värde: Klass R₂. Grottan ligger i en fin omgivning med närhet till sjöar och området är väl lämpat för skogsvandringar.

Skyddsbehov: Klass S₂. Ett visst värde ur skyddshänseende föreligger.

Jätteenä

Planskiss

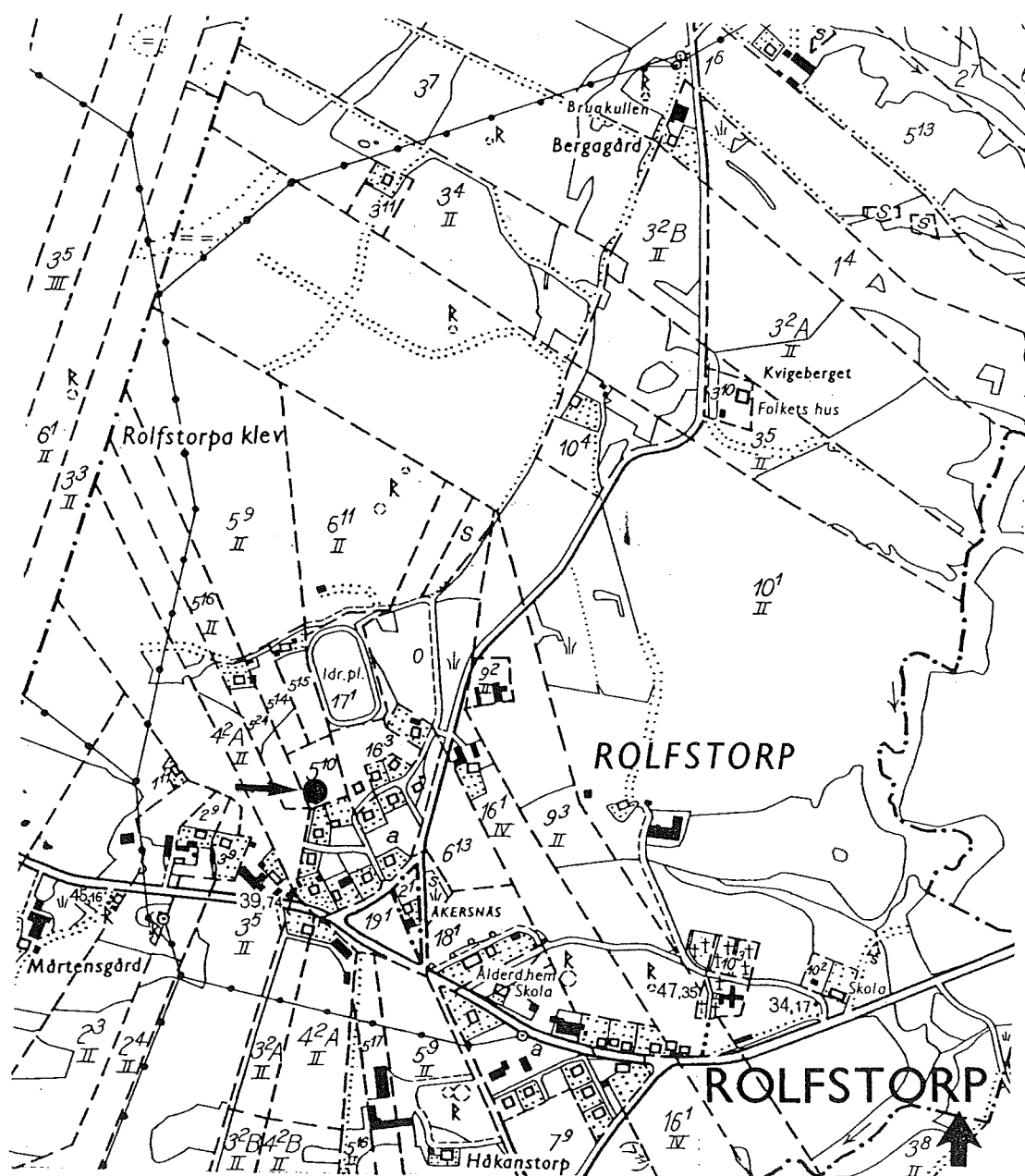
58. PUKA STEN

Från Varberg väg 153 till Rolfstorp. Tag av vid Rolfstorps Handelsförening, sedan omedelbart åt höger och strax därefter åt vänster in på Bengt Emils väg. Kör till den vägen upphör och gå därefter åt norr på stig in i skogen. Efter 60 m böjer stigen av mot väster. Fortsätt då 20 m fram till grottan.

Kommun: Varberg

Klassificering: Medelstor T₁-grotta (blockgrotta) med värdeklasser V₃ och R₂. Skyddsklass S₃.

M ö h: 55

Omgivande terräng: Bergsbranten bakom grottan, som vetter åt söder och sydost hyser en blocksamling vid sin fot där grottan ingår.

En ljus och luftig lövskog med ek och björk som de dominerande trädslagen utgör omgivningen för grottan, som är belägen inom ett strövområde med promenad- och ridspår. Bergarten i området utgörs av röd gnejs.

Grottbeskrivning: Grottan utgörs av ett antal block varav det största bildar tak. Detta block vilar på två stycken något mindre block vid ingången. Hela grottgången har en bredd av 4.8 m och dess högsta höjd är 2.1 m. Om man dock begränsar ingången till att avse den del av den totala bredden där en stig leder in till grottan mellan två block är bredden mellan dessa 1.2 m och höjden mäter nu istället 1.7 m. Höjden avtar successivt inåt i grottan på grund av det takbildande blockets lutning.

Genes: Grottan har bildats i den blockanhopning som orsakats av blockras från bergsbranten. Grottan utgör således en ordinär blockgrotta.

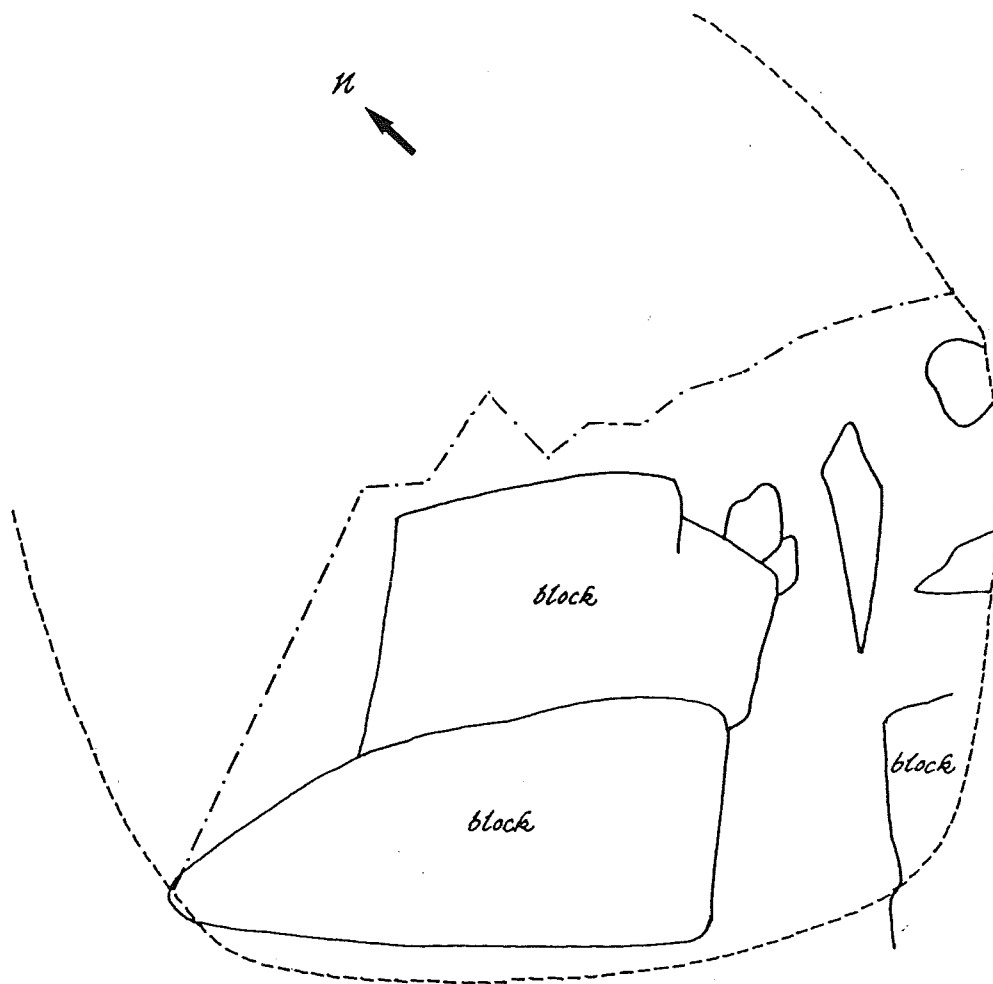
Värdeklassificering: Vetenskapligt värde: Klass V_3 . Inget eller ringa vetenskapligt värde föreligger.

Rekreativt värde: Klass R_2 . Grottan utgör en viss grad av rekreativt värde då den är lättillgänglig inom ett strövområde.

Skyddsbehov: Klass S_3 . Inget skyddsbehov föreligger.

Puka sten

Planskiss

----- Yttre kontur hos takblock
- - - - - Gräns för inre grottutrymme

0 1 2 3 m

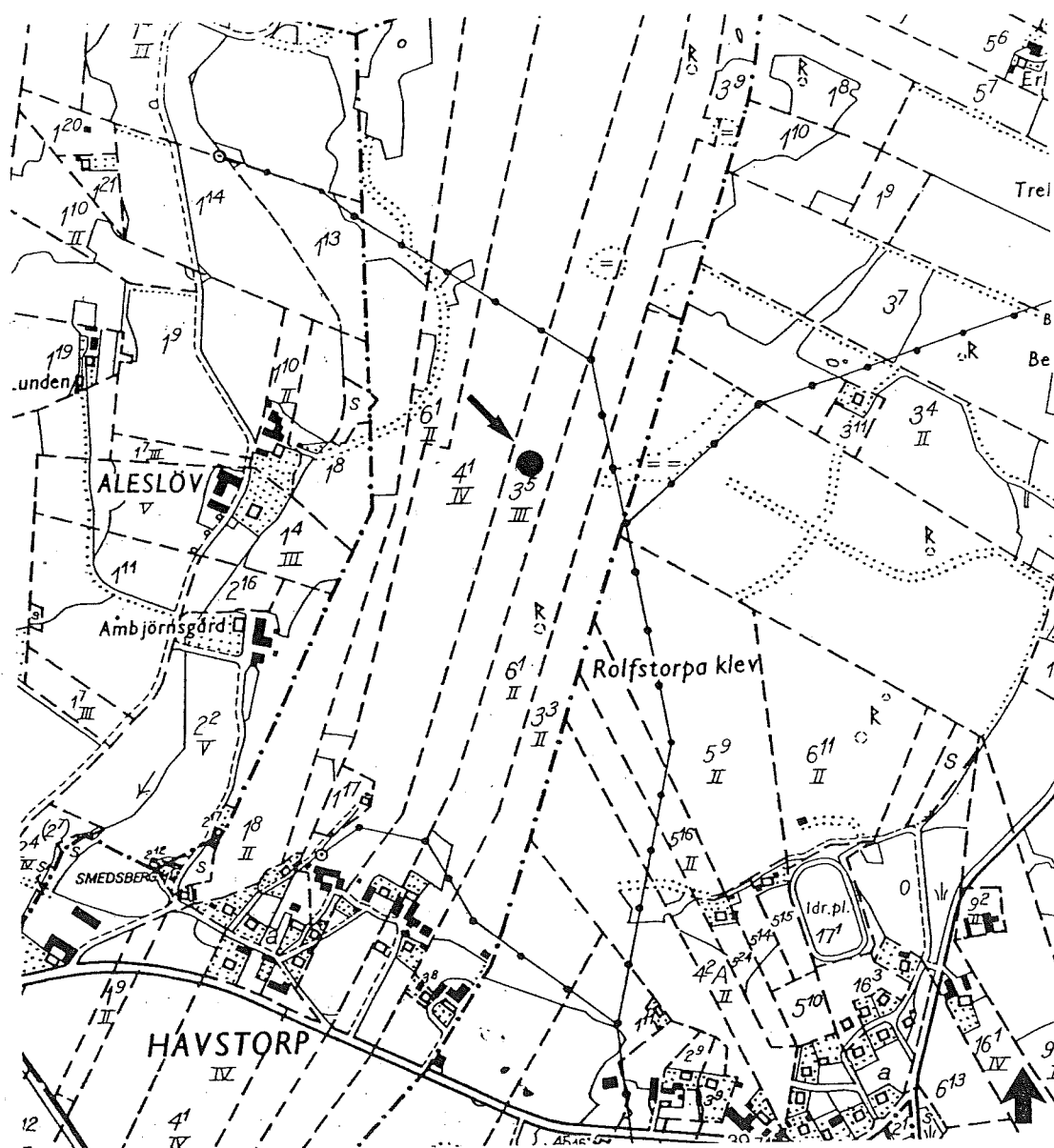
59. SMÖRKULLE HÅL

Från Varberg väg 153 mot Rolfstorp. Väster om Rolfstorp finns ett avtag mot Säm. Cirka 200 m efter detta avtag böjer vägen av väster. Fortsätt istället rakt fram mot gården Aleslöv. Gå ca 350 m öster om gården där Smörkulle hål är beläget.

Kommun: Varberg

Klassificering: Stor T_2 -grotta (sprickgrotta) med värdeklasser V_1 och R_1 . Skyddsvärde S_1 .

M ö h: 90

Omgivande terräng: Från toppen av berget där grottan är belägen, kallat Smörkullen, har man en magnifik utsikt ända ut mot havet. Nedanför sluttningen i riktning mot väst övergår terrängen i uppodlade åkerområden och betesmark.

Den dominerande bergarten i området utgörs av röd gnejs.

I lövskogen som omger grottan finns ovanligt många arter representerade: björk, bok, lönn, rönn, ek, asp, hägg och vitoxel. Även ett visst begränsat inslag av tall och enbuskar förekommer.

Grottbekrivning: Grottan är relativt stor och har en längd av 7.5 m. Genom en rymlig ingång med en bredd av 1.6 m och en höjd på 1.7 m kommer man in i en första grottsal eller förkammare. I denna kan man med lätthet gå raklång då höjden mäter drygt 3 m. Vidare in mot den andra kammaren sänks takhöjden till 80 cm vilken bibehålls ända in mot grottans ände. Denna inre kammare utgör 3.3 m av den totala längden. Grottgolvet är täckt av ett lager block och sten. Berget stupar E 60°S och strykningen är N 60°E.

Genes: Grottan har bildats genom att berget har skjutts på sina glidplan utmed lagringsytorna. Detta har skett vid en förkastning så att de båda delarna av berget som utgör grottväggar har rört sig relativt mot varandra.

Ovanför ingången till grottan syns den yta utmed vilken berget förkastats som en spricka i gnejsen. Denna genomgripande spricka återfinns även vid ingången till den inre av de båda grottkammarna.

Tydliga indikationer på frostvittring av mer sekundär natur ur bildningssynpunkt är de stora sten- och blockförekomster inuti grottan. Takets flikiga och vasstandade struktur leder också till denna slutsats. Frostsprängningen bidrar fortlöpande till urgröpningen av grottan.

Värdeklassificering: Vetenskapligt värde: Klass V₁. Ett stort värde ur vetenskaplig aspekt föreligger¹ främst ur bildningsgenesen hos grottan. Dess storlek bidrar till bedömningsgraden.

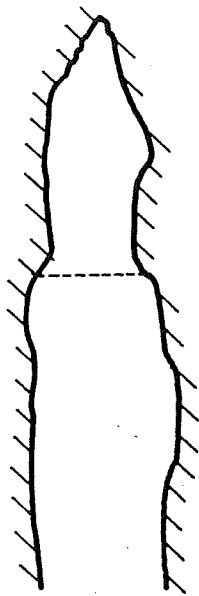
Rekreativt värde: Klass R₁. Grottan och dess omgivning ger garanterat underbara naturupplevelser för besökaren, varför högsta värde får anses befogat.

Skyddsbehov: Klass S₁. Med anledning av det ovan nämnda bör grottan fridlysas.

Planeringsåtgärder: I samråd med markägaren bör vägskyltar utplaceras på utvalda platser. Någon form av informationstavla bör även placeras vid grottan med tillhörande förklaringar om grottan och dess bildningshistoria.

Smörkulle härl

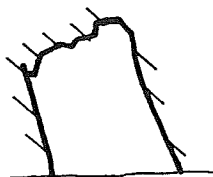
Planskiss

← Inre kammar

← yttre kammar

Tvårsnitt

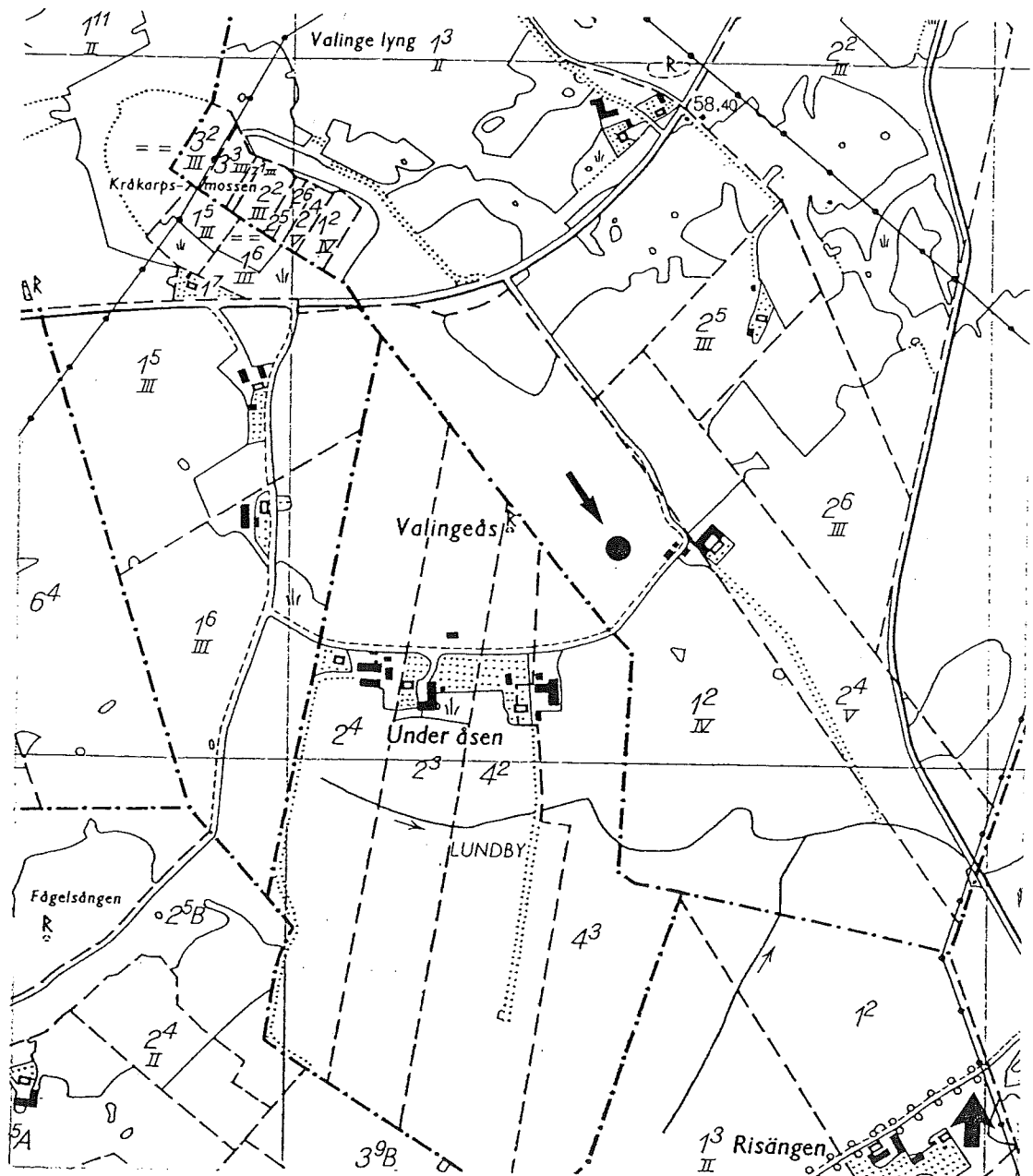
60. STENSTUGAN

Från Varberg ca 7 km nordost till Lindberg. Därefter ca 3.5 km österut till Valingeås. Tag där av mot "Gunnarp 2" och kör 400 m åt syd, där en väg åt ost efter 700 m leder fram till gården Valinge. I riktning väst-sydväst ca 100 m in i skogen återfinns grottan.

Kommun: Varberg

Klassificering: Liten T_1 -grotta (blockgrotta) med värdeklasser V_2 och R_2 . Skyddsklass S_2 .

M ö h: 30

Omgivande terräng: Valingeåsen reser sig markant i en för övrigt relativt flack omgivning. Åsen består till största delen av grå gnejs, vilken är kraftigt uppsprucken och vittrad. Längs dess syd- och sydostsida syns detta tydligt och avspeglas i talusbrantens block-samlingar.

Ek, björk och hassel är de dominerande trädslagen i den glesa och därför även ljusa lövskogen som omger grottan.

Grottbeskrivning: Grottan är inrymd mellan två stycken block som lutar mot varandra. Ingången är 1.7 m bred med en höjd av 60 cm.

Inne i det nästintill runda hålrum som grottan utgör är bredden som mest 2.2 m och djupet når in till 1.8 meter. På grottgolvet, som sluttar uppåt mot berget, förekommer stenar och mindre block.

Genes: Grottan är en typisk representant för gruppen blockgrottor. Blocken härrör från den intilliggande bergsbranten från vilken de slitits loss av landisen och avsatts nedanför branten. Vid denna transport har blocken kantställts och delvis spruckit sönder.

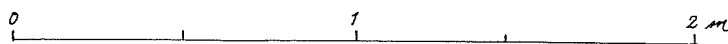
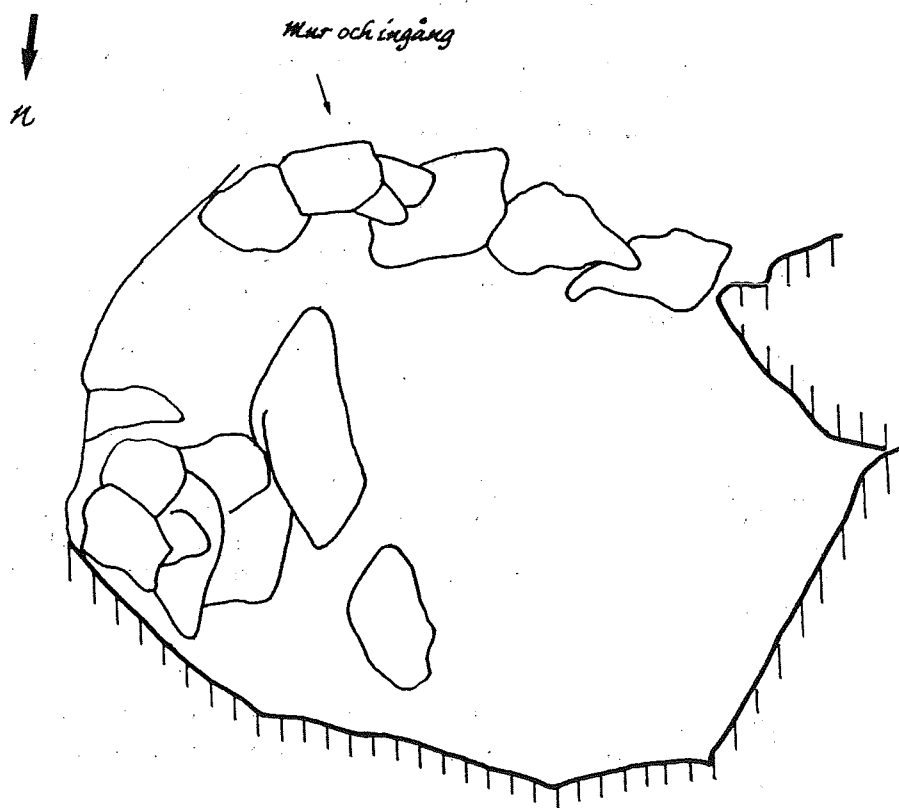
Värdeklassificering: Vetenskapligt värde: Klass V_2 . Grottan utgör som tidigare påpekats ett gott exempel på typen T_1 -grotta vilket renderar den ett högt värde. Dock tas här även hänsyn till grottans begränsade utrymme.

Rekreativt värde: Klass R_2 . Genom sitt lättillgängliga läge och vackra omgivning innehar grottan ett visst värde.

Skyddsbehov: Klass S_2 . Bedömningen grundas på det ovan nämnda.

Stenstugan

Planskiss

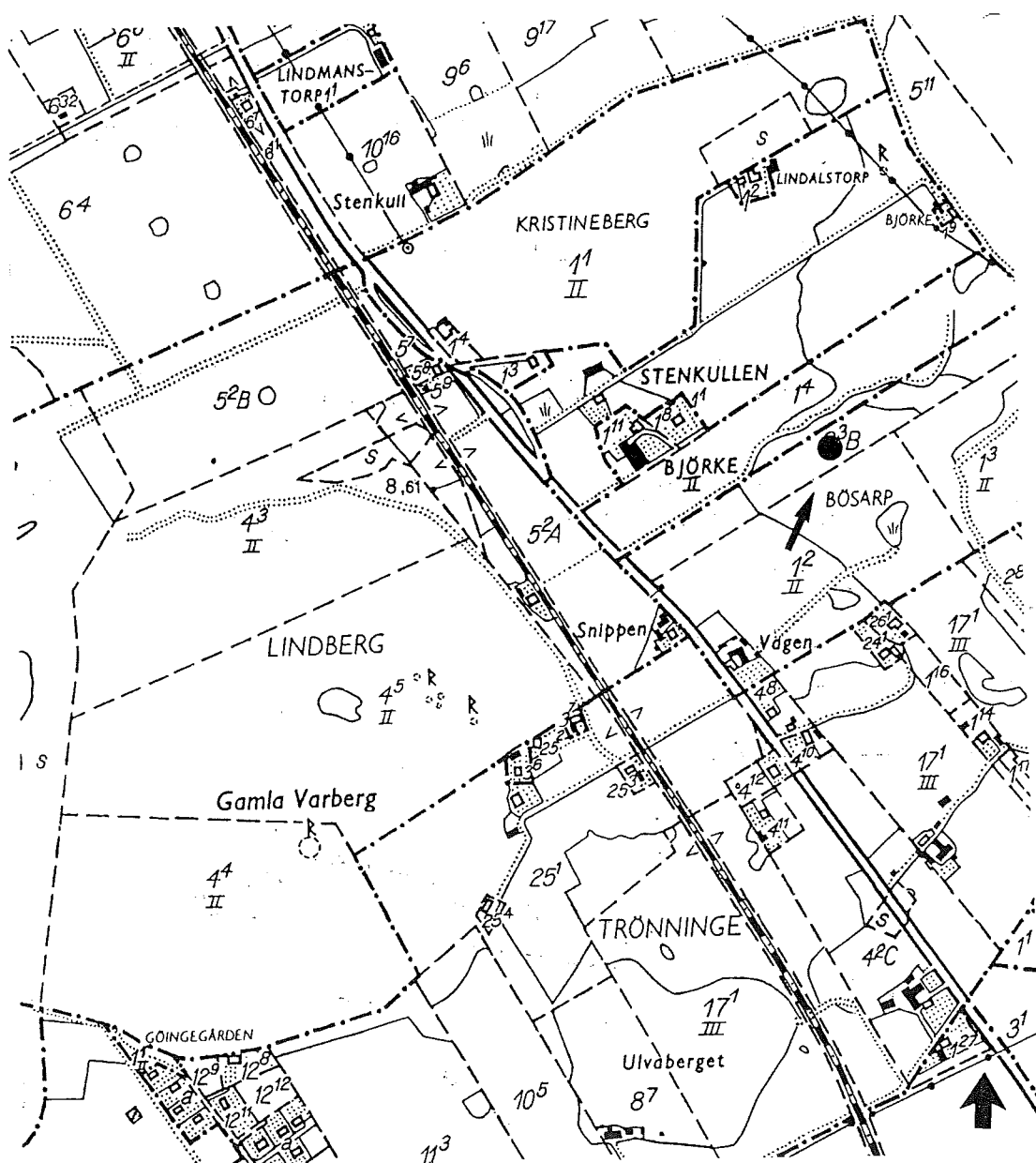
61. TJUVAHALAN

Från Varberg leder gamla E6:an norrut till Bläshammar. En dryg km därefter leder ett avtag in på grusväg mot NV. Denna grusväg är körbar ca 200 m fram till en kulle i vars nordöstra sida grottan är belägen.

Kommun: Varberg

Klassificering: Liten T₁-grotta (blockgrotta) med värdeklasser V₃ och R₂. Skyddsklass S₂.

M ö h: 15

Omgivande terräng: Grottan är bildad av en kulle vars berggrund utgörs av röd gnejsig granit. Terrängen i övrigt runt om i grottans omgivning är flack uppodlad åkermark. Den glesa vegetationen består främst av lövträd som rönn och björk. Enstaka enbuskar förekommer också nedanför grottan.

Grottbeskrivning: Ingången ligger något nedsänkt in mellan dels block dels fast berg. Ett snedställt block bildar yttervägg längs den knappt 3 m långa grottgången. Grottan är trång med en bredd av ca 50 cm, ställvis ännu smalare. Grottgången sluttar svagt nedåt med ett dagljushål i dess norra ände. Takhöjden uppnår drygt 2.5 meter men då den är av starkt avsmalnande karaktär bidrar den inte till något rymligt intryck.

Genes: Grottan utgör en blockgrotta vars yttervägg, som tidigare nämnts, är en del av berggrunden som släppt från berget. Detta block har kasat ned och antagit en position där det tillsammans med bergväggen bildar grottrumme.

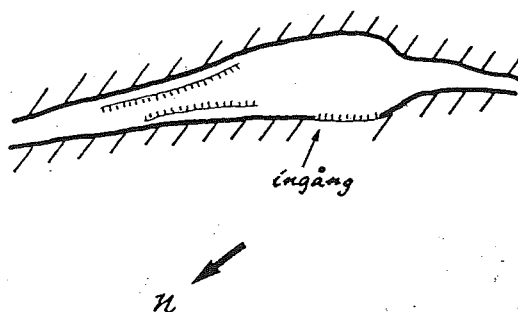
Värdeklassificering: Vetenskapligt värde: Klass V₃. Grottan saknar relativt sett vetenskapligt intresse.

Rekreativt värde: Klass R₂. Ett visst rekreativt värde ligger i grottans lättillgänglighet samt dess historik.

Skyddsbehov: Klass S₂. Motiveringen består främst i grottans legend.

Tjuvskålan

Planskiss

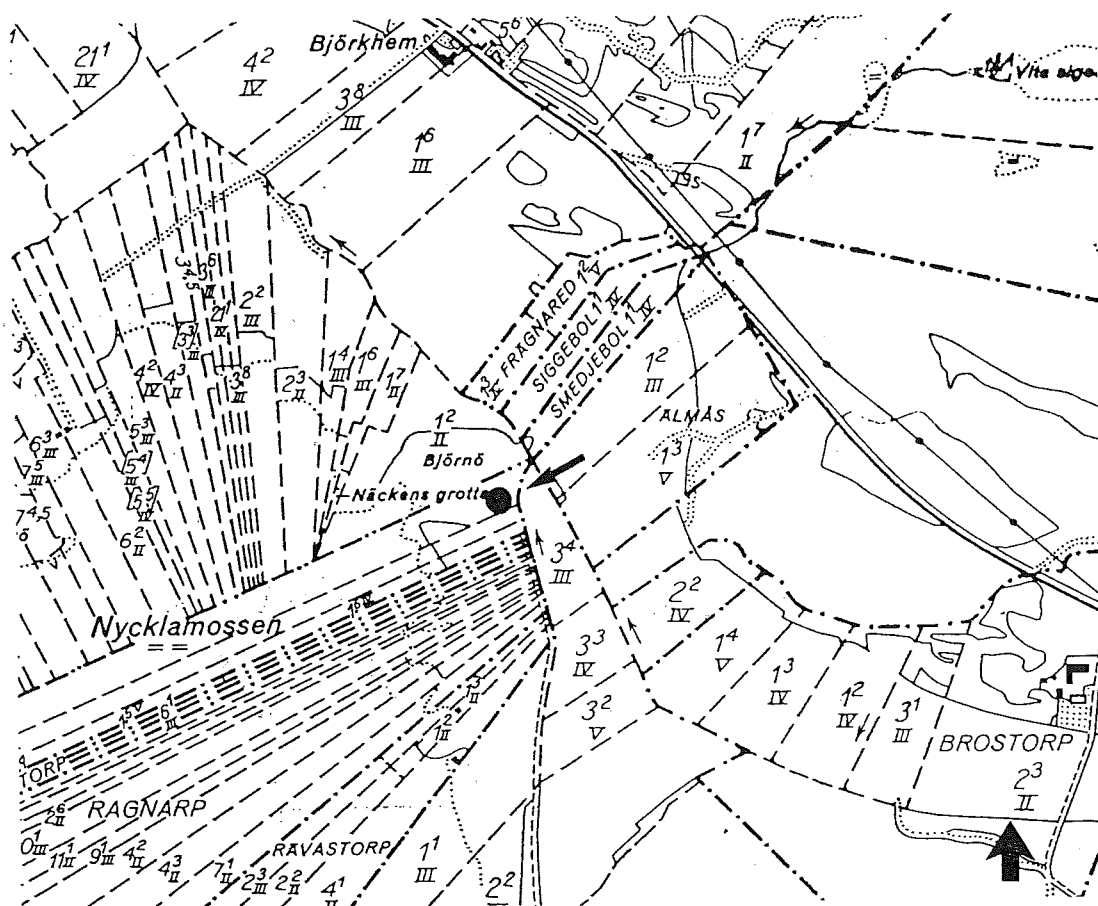
63. NÄCKENS GROTTA

Från Varberg ca 7 km nordost till Lindberg. Kör där-
 efter österut via Valinge mot Skällinge. Drygt 2 km
 innan Skällinge, tag av mot "Bösarp" och passera ge-
 nom Bosgård. Ytterligare 1.2 km efter Bosgård tag av
 från grusvägen där den böjer av mot väster och fort-
 sätt 150 m åt norr där vägen slutar vid åker. Gå längs
 åkers kortsida åt norr och därefter lika långt åt vä-
 ster där grottan är synlig i branten.

Kommun: Varberg

Klassificering: Liten T_2 -grotta (spräckgrotta) med vär-
 deklasser V_1 och R_2 . Skyddsvärde S_2 .

M ö h: 22

Omgivande terräng: Grottan är belägen i en bergknalle
 som sticker upp i den flacka omgivningen. En del ras-
 material förekommer i bergsslutningen mot sydost. Berg-
 arten i området utgörs av grå gnejs. Väster om grottan
 utbreder sig ett stort sankmarksområde kallat Nycklamos-
 sen. Vegetationen kring grottan består av lövskog, mest
 innehållande ek, asp och rön.

Grottbekrivning: Grottan utgörs av en sprickgång med en längd av 4.1 m. Grottgången är bredast ungefär halv- vägs in i grottan och varierar mellan 60 och 120 cm. Höjden hos grottan är som mest 2.5 m vid ingången men då grottgolvet successivt sluttar uppåt ju längre in man når avtar höjden inåt och blir som lägst 1.2 meter.

Ungefär i mitten av sprickgången syns på södra grott- väggen ett similärt veck med divergenta isogoner, vil- ket tydligt avtecknar sig i gnejsen. Berget i vilken grottan är bildad är mycket kraftigt vittrat och kan med lätthet "plockas sönder" för hand.

Genes: Den södra grottväggen har släppt från berget och har kasat nedåt ett stycke mot sluttningen. Det har skett längs en relativt kraftig spricka i berget i öst- västlig riktning, vilken återfinns, och syns tydligt, såväl i grottaket som i berget väster om grottgången.

Även frostvittring har i viss mån bidragit till bild- ningen av grottan.

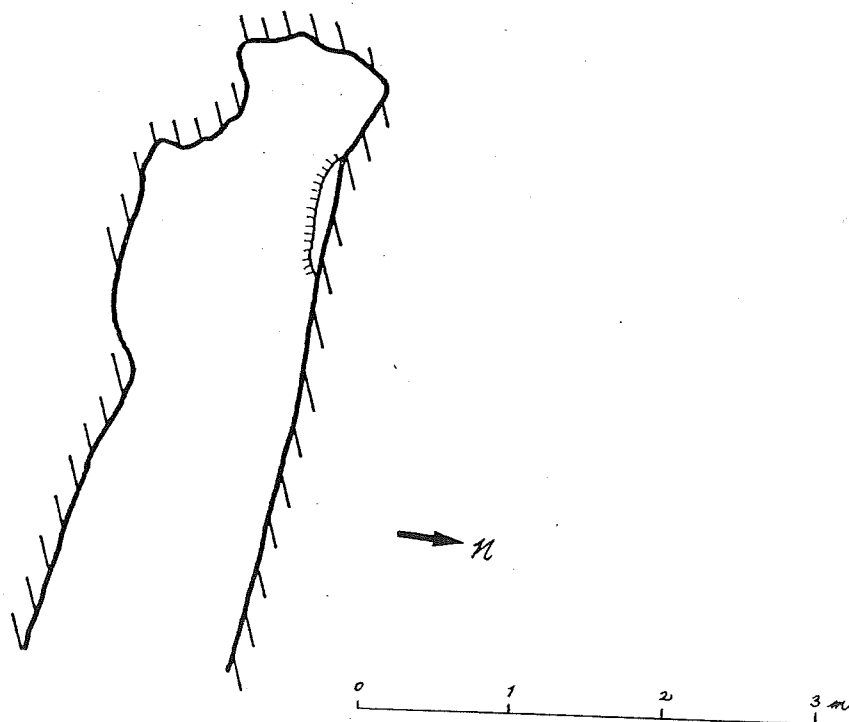
Värdeklassificering: Vetenskapligt värde: Klass V_1 . Detta hänförs dels till den intressanta bildningen av grottan med avseende på sprickgången, och dels på veckbildningen i grottväggarna.

Rekreativt värde: Klass R_2 . Grottan innehar inga dimen- sioner av stora mått men kan ändå vara värd ett besök för den friluftsintrasserade.

Skyddsbehov: Klass S_2 . Av det ovan sagda framgår att grottan har ett visst skyddsvärde.

Häckens grotta

Planskiss

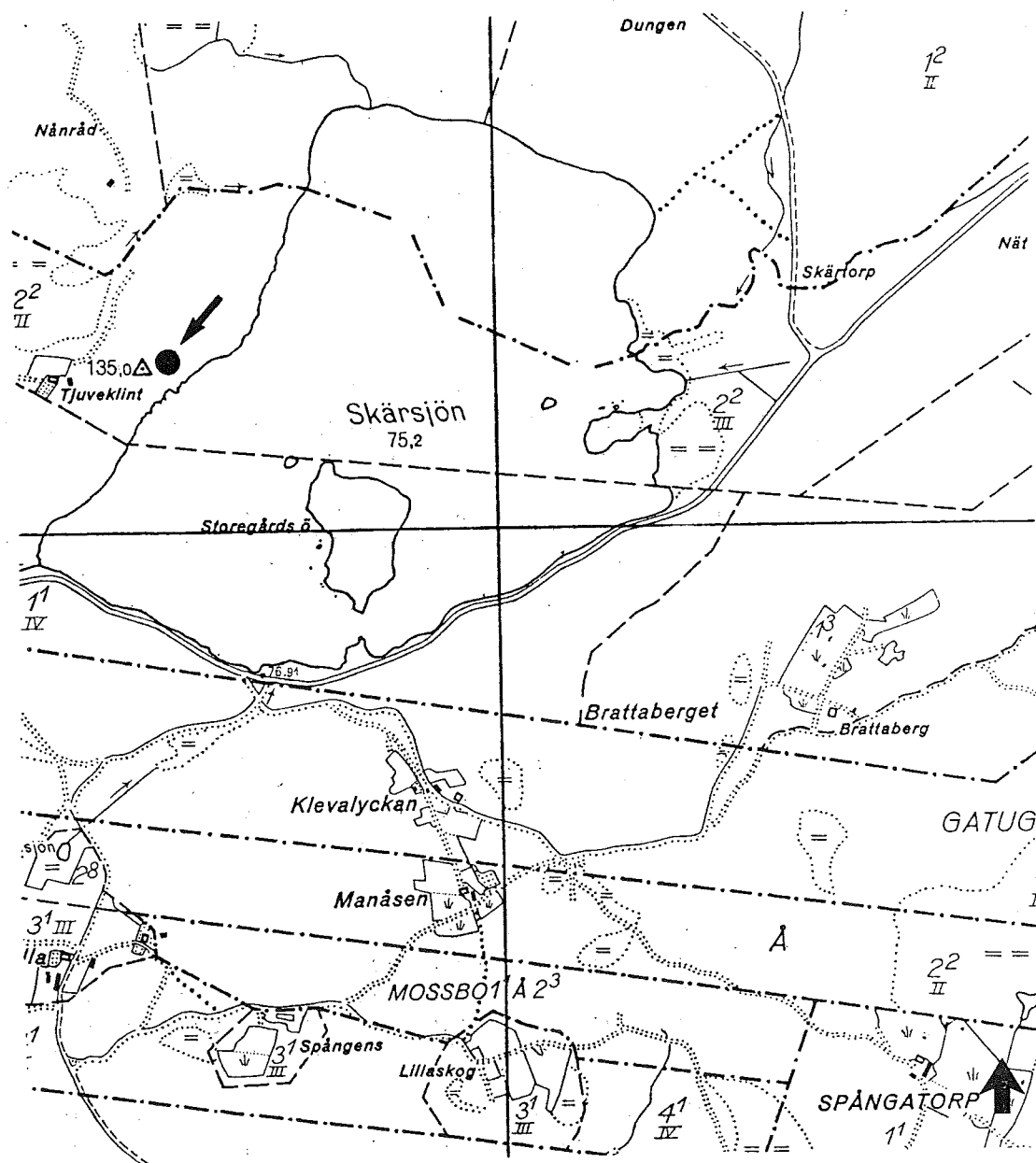
65. TJUVAKLEVSGROTTAN

Från Varberg ca 3 mil Karl Gustav där man tar väg mot OSO ca 2 km fram till Skärsjöns sydvästra vik. Från landsvägen leder stig upp mot berget där grottan nås efter ca 300 meter.

Kommun: Varberg

Klassificering: Stor T_2 -grotta (sprickgrotta) med värdeklasser V_1 och R_2 . Skyddsklass S_2 .

M ö h: 110

Omgivande terräng: Bergsbranten i vilken grottan är belägen reser mäktigt sin klippvägg 60 m över Skärsjöns vattenyta. Utsikten är fantastisk upp på randen av stupet. En varierande vegetation med inslag av såväl gran, tall som lövträden ek, björk, ask, lind och hassel. Spridda förekomster av enbuskar bidrar till en snårig bitvis svårframkomlig terräng.

Den vanligaste bergarten i området är rödgrå ögongranit men även amfibolit och finkornig röd gnejs förekommer i omgivningen.

Grottbekrivning: I den övre delen av den imponerande klippbranten har en stor blockdel av berget förskjutits utåt och därmed skapat detta grottutrymme som vid södra ingången är relativt rymligt. Ett par meter mäktigt blockras kräver dock viss klättring för att man ska nå in i grottan.

Den norra ingången är något bekvämare att äntra vilken man når genom att klättra på avsatser nedan ingången. Ett drygt 5 m högt stup återfinns halvvägs in i grottan. Totalt har grottan en längd av knappt 20 m och höjden är som mest över 12 m. Bredden hos denna grottgång varierar mellan 0.5 och 1 meter.

Genes: Sprickgrottan har bildats då ett av de större delarna utav bergets många sprickblock längs dess bergvägg mot sjön, har vittrat loss från sitt ursprungliga läge. Sedemera har "flaket" kasat utåt och i viss mån även nedåt där det tillsammans med det fasta berget bildar en stor rätlinjig grottgång.

Den mäktiga landisens tryckbelastning på urberget spelar även här som i flertalet fall då rekonstruktioner av de grottbildande processerna härleds en viktig roll då den i hög grad bidragit till nedkrossningen av den sprickfria berggrunden.

Värdeklassificering: Vetenskapligt värde: Klass V₁. Grottan innehar tillräckliga dimensioner för att kunna göra anspråk på högsta värdeklass samt uppvisar en vanlig bildningshistorik för gruppen T₂-grottor.

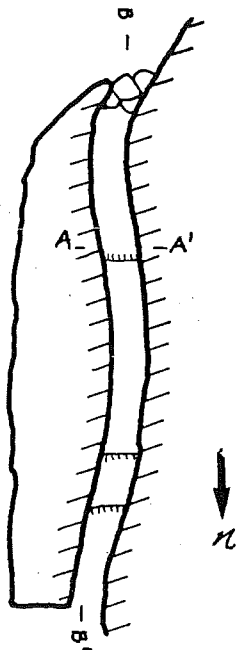
Rekreativt värde: Klass R₂. Sprickgången ger en relativt spännande grottkrypning och omgivningen skänker en vacker naturupplevelse. Vad som "drar ned" vid bedömningen är att terrängen är ganska snårig plus det faktum att klippstupet definitivt inte är fritt från risker.

Skyddsbehov: Klass S₂. Ett visst skyddsbehov föreligger och då i synnerhet med tanke på grottans storlek.

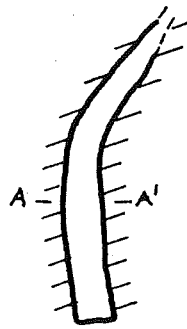
Planeringsåtgärder: Vägskyltar som visar grottans läge.

Tjuvablevsgrottan

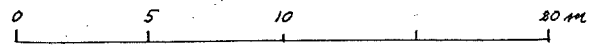
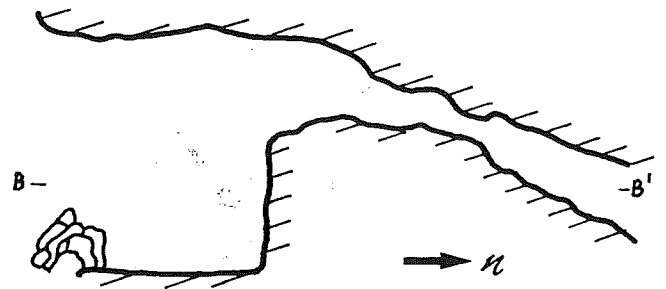
Planskiss

Tvärprofil

Längdprofil

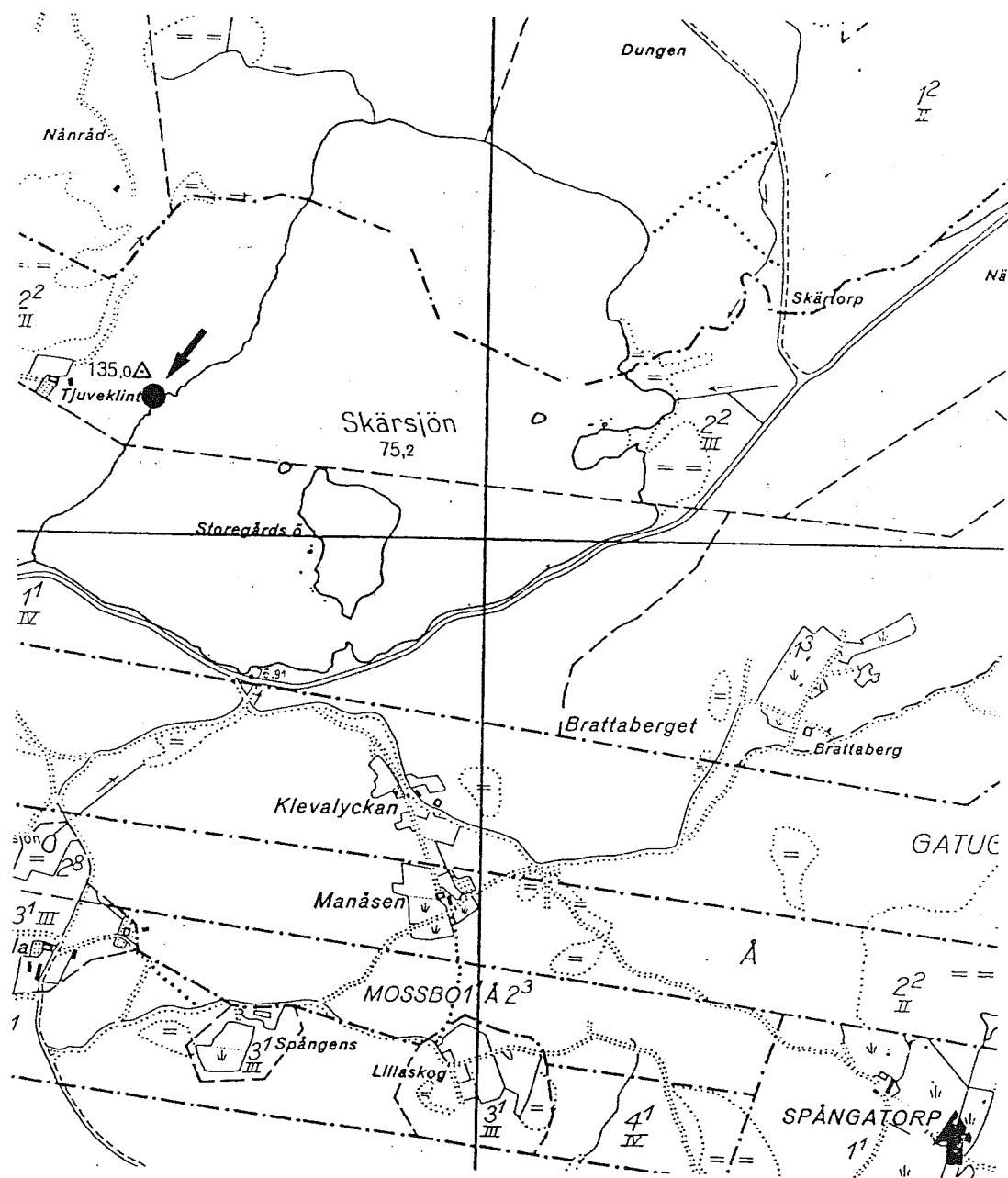
66. SJÖSALEN

Från Karl Gustav väg mot OSO på vilken man når Skärsjön efter ca 2 km. Bästa sättet att sedan ta sig till grottan är att via båt ro över till sjöns västra strand.

Kommun: Varberg

Klassificering: Stor T_1 -grotta (blockgrotta) med värdeklasser V_2 och R_2 . Skyddsklass S_2 .

M ö h: 75

Omgivande terräng: Omgivningen kring grottan utgörs dels av Skärsjön, dels den blocksamling nedanför den 60 meter höga klippbranten i vilken grottan ingår. Med båt kan man ro ända in mot grottmynningen där man dock bland vass och näckrosor måste vada in i grottan.

Bergartssammansättningen i området uppvisar förekomst av såväl rödgrå ögongranit som den mer finkornigare gnejsen. Även inslag av grönsten återfinns i terrängen.

Grottbekrivning: Grottans inre nås som påpekats lättast från sjön med båt. Då man i grottans centrala del står på sjöbotten är höjden inte långt från fri ståhöjd. Längden uppgår till knappt 8 m och bredden mäter 4.5 m. Vid mitt besök i grottan täcktes ungefär fyra femtedelar av grottgolvet av sjöns vatten. Salen är ljus då dagljus strömmar in från de båda ingångarna och från de mindre "glipor" mellan blocken där de inte fogar samman.

Bildning: Sjösalen är en representant ur gruppen blockgrottor och som sådan har den sitt ursprung från den kraftigt uppspruckna bergväggens rasmaterial.

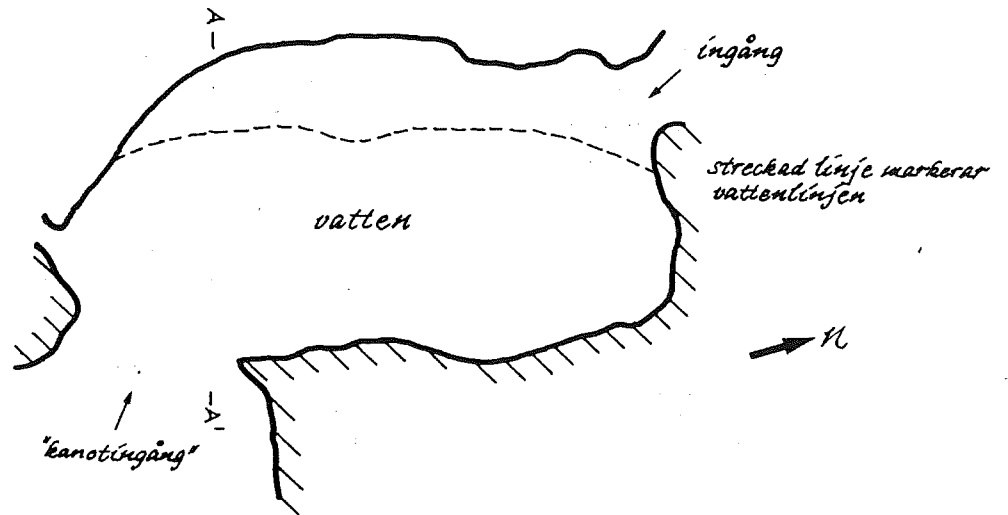
Värdeklassificering: Vetenskapligt värde: Klass V₂. En relativt rymlig blockgrotta med en något ovanlig omgivning vilket inte hindrar att grottan saknar de speciella attributen som skulle placera den i toppklass.

Rekreativt värde: Klass R₂. Svårtillgänglig men genom dess ovanliga karaktär uppfyller den kraven på en medelposition.

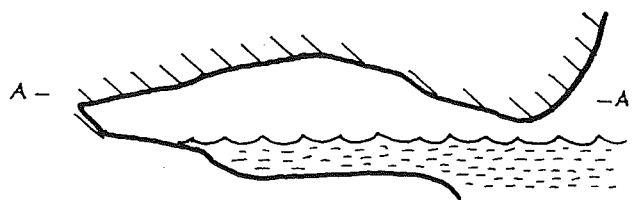
Skyddsbehov: Klass S₂. Ett visst skyddsbehov föreligger med anledning av det som ovan nämnts. Dock föreligger inget exploateringshot.

Sjösaten

Planskiss

Tvårsnitt

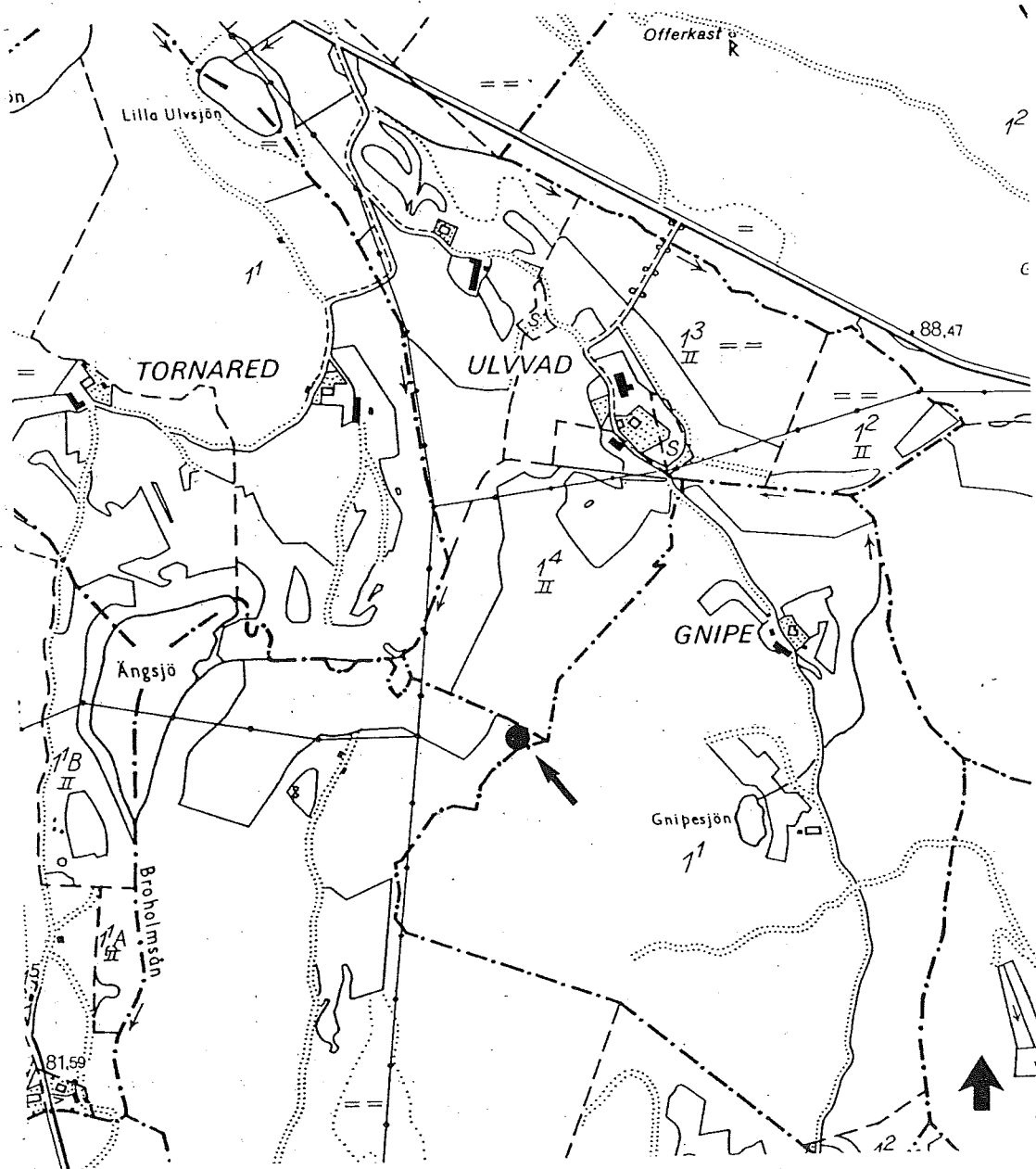
68. TROLLGROTTAN I GNIPEBERG

Från Ullared leder väg mot NV efter ca 7 km fram till ett avtag in på mindre väg till Ullvad. En promenad kan därefter påbörjas vid bron som korsar en mindre å från vilken man följer Gnipebergsbranten åt SV. Efter ca 450 meter kan man klättra upp i berget fram till grottan.

Kommun: Falkenberg

Klassificering: Stor T₂-grotta (sprickgrotta) med värdeklasser V₁ och R₁. Skyddsklass S₁.

M ö h: 110

Omgivande terräng: Från den flacka odlingsterrängen väst och nordväst om grottan reser sig Gnipebergs klippbrant lodrät ovan omgivningen. Vid foten av stupet förekommer ett flertal blockgrottor av olika dimensioner i det talusmaterial som anhopats utmed en ca 100 m lång sträcka. Klättringen leder efter ca 50 m upp i bergsbranten fram till en liten avsats innan den starkt förklyftade bergväggen reser sig lodrät och ställvis till och med med visst överhäng ca 25 m upp. Vegetationen är sammansatt av både löv- och barrträd. Gran och tall dominerar dock i omgivningen, och det allmänna intrycket är en snårig terräng. Berggrunden i området utgörs dels av den röda gnejsen och dels den grå, åderrika gnejsen i vilken grottan är belägen.

Grottbekrivning: Invid den redan tidigare nämnda avsats som är bildad i bergsbranten leder ingångar i berget till grottinnandömet. Den södra ingången utgörs av en ingångspricka vars grottgång är snedlutande närtill och antar en mer vertikal prägel upptill. Gången är mycket fuktig och med stor säkerhet dränerar den vatten från ovanliggande terrängpartier. Mot änden av denna grottgång ändras riktningen från sydostlig till nordlig utsträckning. En mindre ingång kan skönjas ca 10 m norrut som dock kräver klättring för att nås.

Den norra ingången kan beskrivas såsom en öppen klyfta vid dess mynning varefter en smal och brant uppåt lutande grottgång tar vid. Drygt 12 m in viker klyftgången av i riktning mot söder, och efter knappt 15 m ytterligare på en blockhylla i grottan skymtar mellan ingången. Dessutom fortsätter här en övre grottgång som förefaller vara mycket svårforcerad varför dess längd är okänd. En sammanlagd längd hos grottan uppgår därför till minst 38 meter och intar därmed en position som, Hallands längsta grotta. Bredden hos grottgången överstiger sällan 1 m medan takhöjden ställvis är över 10 meter.

Möjligen kan grottgångarna ha förbindelse med bergsplatån ovanför branten (vissa sägner antyder att så skulle vara fallet) men jag har inte kunnat finna spår efter eventuella schaktingångar. Inte heller förekommer något dagljus i grottans övre regioner som kan indikera denna möjlighet.

Genes: Grottan är ett exempel på en stor sprickgrotta som har formats i den kraftigt uppsplittrade bergssidan. Av det rasmaterial som förekommer inne i grottan kan man på god grund sluta sig till att frostvittring alltjämt pågår. De våta utrymmena i grottan talar också för att denna form av erosion har goda förutsättningar att verka. I övrigt är den en typisk sprickgrotta med förskjutna bergspartier längs horisontella och vertikala sprickzoner.

Värdeklassificering: Vetenskapligt värde: Klass V_1 . Grottan har ansenliga dimensioner både volymmässigt och i längdutsträckning. Dessutom kan den sägas utgöra ett typexempel på sprickgrotta.

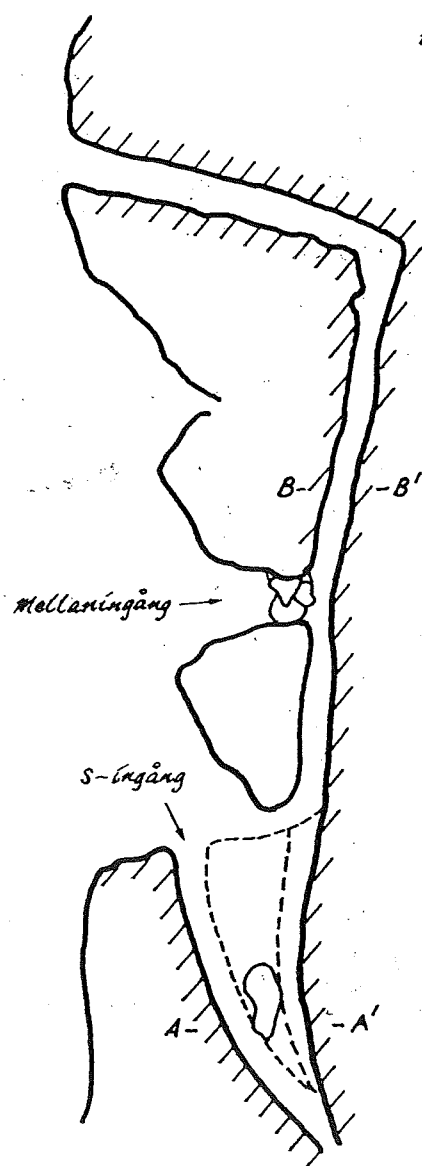
Rekreativt värde: Klass R_1 . Gnipeberg kan förutom att hysa den längsta grottan i länet även erbjuda besökaren en upptäcktsfärd i speleologi längs talusbrantens alla blockgrottor.

Skyddsbehov: Klass S_1 . Till ovan framförda klassificering kan läggas att grottan har en tradition med tillhörande sägenbeskrivning.

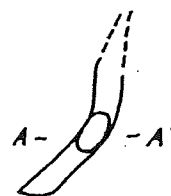
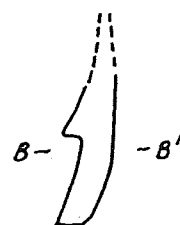
Planeringsåtgärder: En skylt på vägen mellan Ullared och Källsjö vid avtag mot Ullvad. Framme vid gården kan vägvisningspil placeras ut på lämpligt ställe med eventuell tillhörande information angående grottan.

Trollgrottan

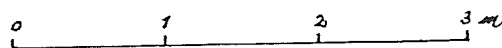
Planskiss

Tvårsnitt

(efter Freij)

69. GROTTAN I TJUVADALEN

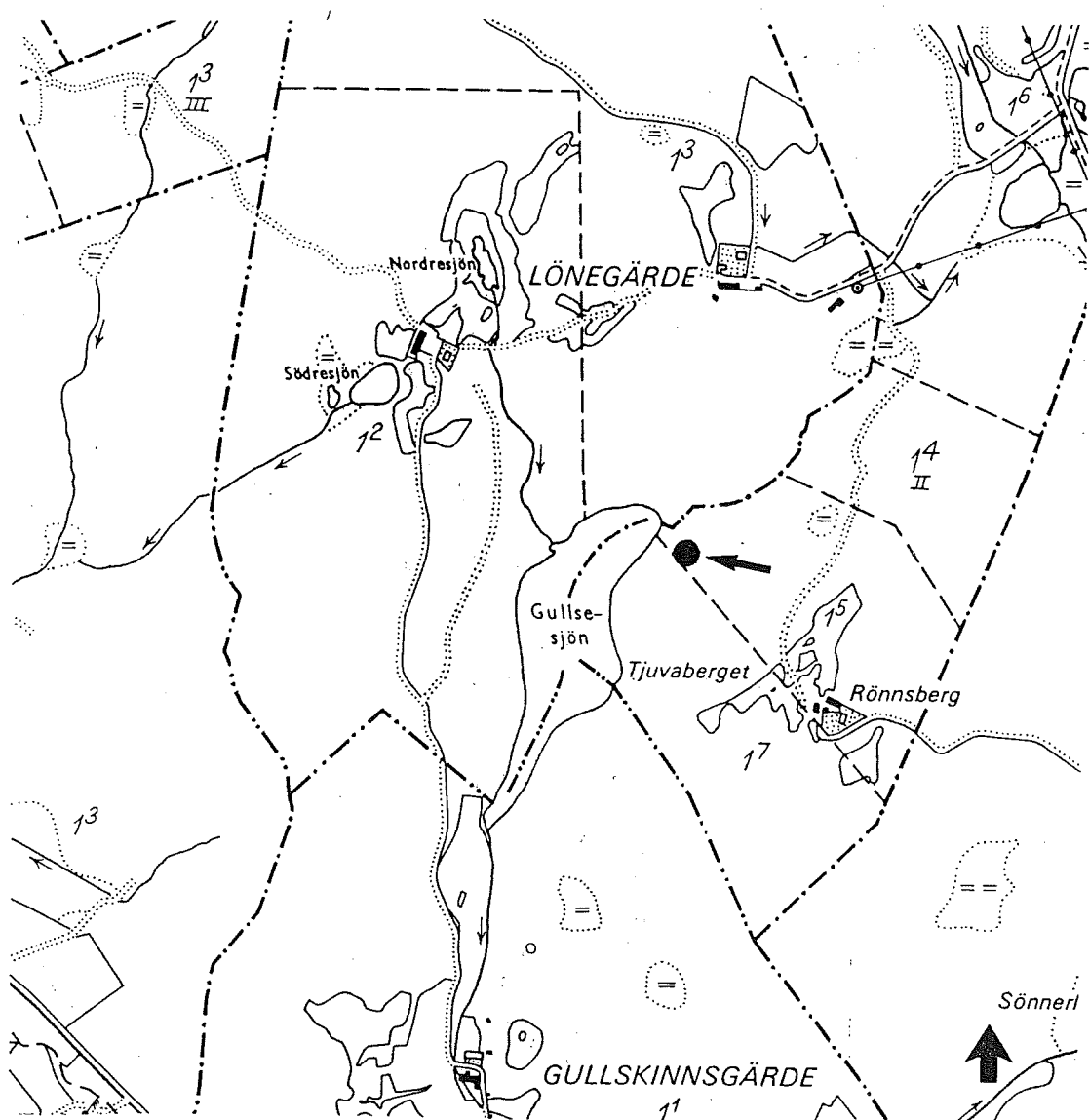
Från vägen Fagered och Källsjö tag av mot "Skabo" ca 1.3 km nordväst om Fagered. Kör denna väg 1.2 km till en avtagsväg mot Lönegärde. Fortsätt in på den vägen och tag åter av, mot syd, ca 150 m innan man når helt fram till Lönegärde. Kör denna skogskörväg till den tar slut efter ca 600 meter.

Grottan återfinns i rakt sydostlig riktning ungefär 30 meter från Gullsesjöns nordöstra ände.

Kommun: Falkenberg

Klassificering: Stor T_2 -grotta (sprickgrotta) med värdeklasser V_1 och R_1 . Skyddsklass S_1 .

M ö h: 120

Omgivande terräng: Terrängen består av blandskog, där grottan är belägen invid Gullsesjöns strandkant. Berget i vilken grottan är bildad ligger i västbranten där bergväggen reser sig 10-12 m upp. Den allmänna bergarten i området utgörs av grå ådergnejs.

Grottbeskrivning: Grottan består egentligen av två stycken grottor då två avskilda ingångar öppnar sig drygt 2 m ovan markytan vilket gör grottparet en aning svårt att ta sig in i. Den norra och större grottgången av de båda är ca 1.3 m hög och 50 cm bred vid ingången. Inne i grottan syns väl utvecklade lagringar i berget med mycket snygga veckomböjningar.

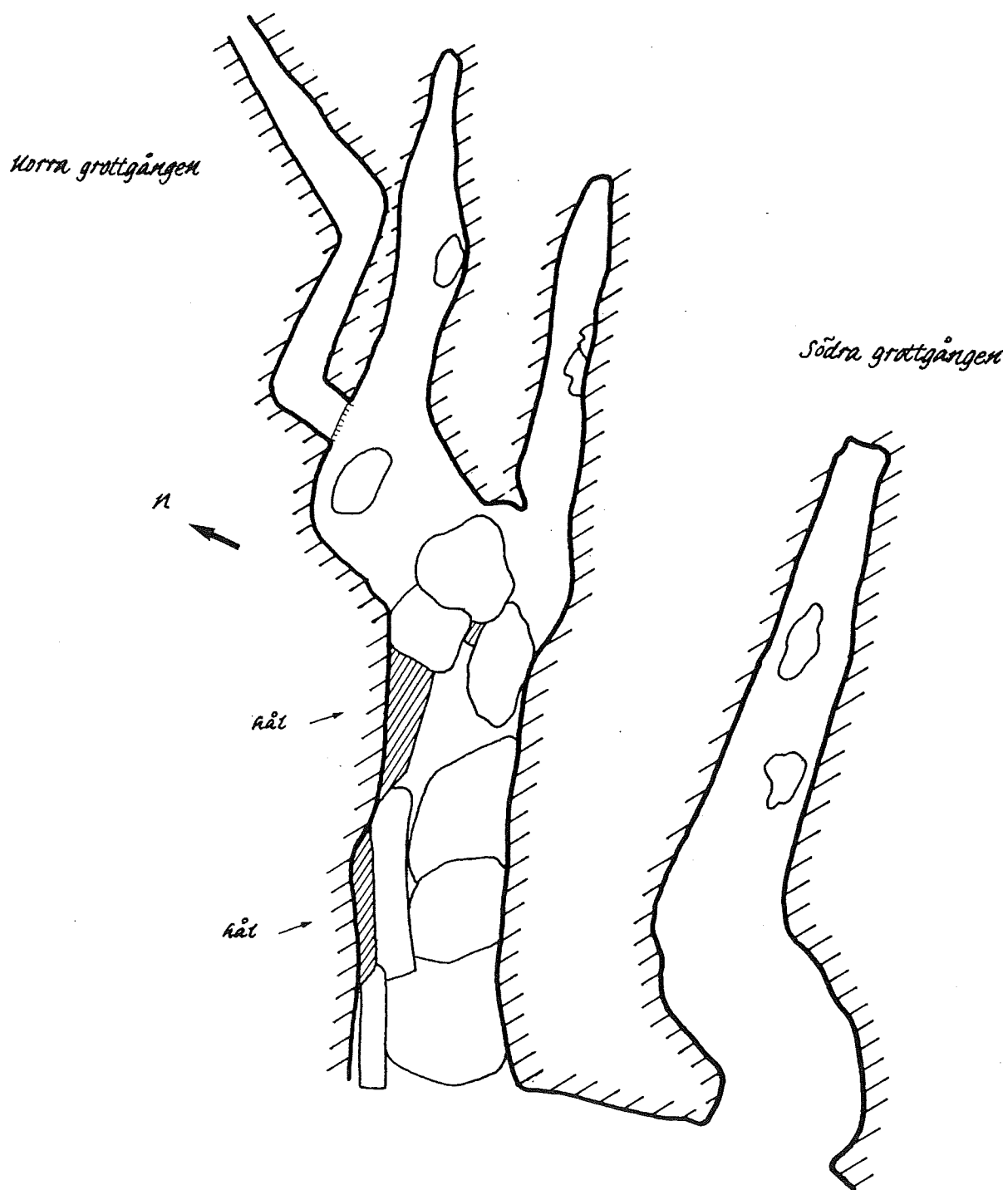
Genes: Huvudorsaken till utformningen av grottan beror av den uppsprickning som skett utmed sedimentytorna varvid delar av berget släppt och bildat grottutrymmen. De veckomböjningar som kan beskådas i berget tyder på att de deformationsfaser berget varit utsatt för skett i inkompetenta lager då vecken har similär form.

Värdeklassificering: Vetenskapligt värde: Klass V₁. Här finns goda möjligheter att studera hur berget deformerats och de veckformationer som det givit upphov till. Uppsprickningen längs S-ytorna syns här också tydligt.

Rekreativt värde: Klass R₁. Det rekreativa värdet tillskrivs dels den vackra grottformationen och dels den natursköna omgivningen.

Skyddsbehov: Klass S₁. Av ovan nämnda orsaker föreligger ett naturskydd av grottan.

Planeringsåtgärder: Skyltar bör placeras ut vid tillfartsvägar på lämpliga platser.

*Grottan i Tjundalen**Planskiss*

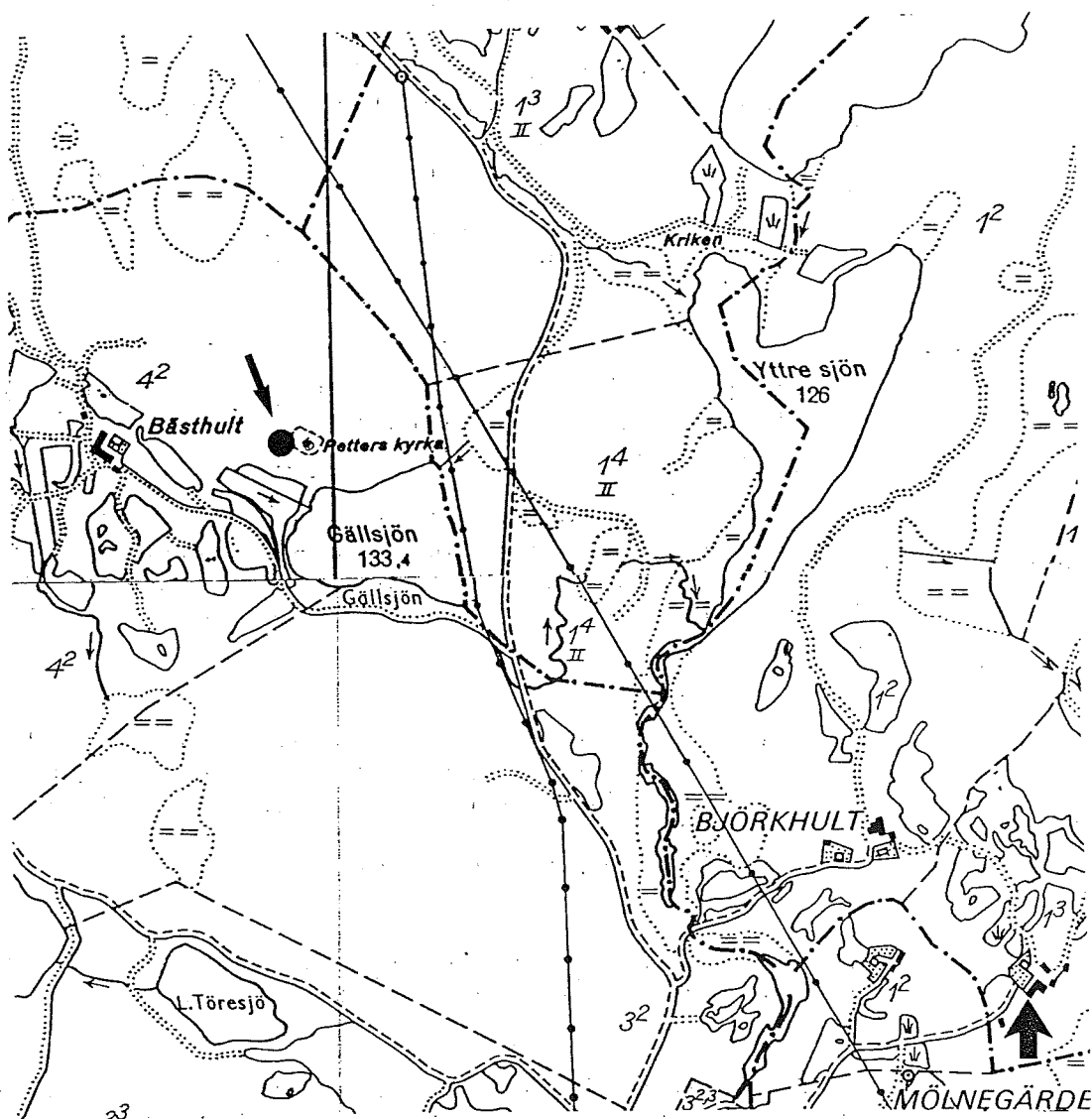
71. PETTERS KAMMARE

Från vägen mellan Fagered och Källsjö tag av mot "Skabo" ca 1.3 km nordväst om Fagered. Kör denna väg fram till den delar sig med en väg åt Björkhult, och en nordvästlig väg vilken efter ca 500 m leder fram till ett avtag, nordväst mot gården Bösteshult. Gå längs bergets sydvästliga brant ned mot Gällsjön där grottan ligger ca 100 m från sjön.

Kommun: Falkenberg

Klassificering: Liten T_3 -grotta (frostvittringsgrotta) med värdeklasser V_2 och R_2 . Skyddsvärde S_2 .

M ö h: 160

Omgivande terräng: Grottan är belägen i en dunge av härligt vackra bokträd som växt sig höga och kraftiga i området. Bergets västbrant stupar ställvis 20 m ned och består av grå, ganska åderrik gnejs. Ungefär 100 meter väster ut från branten och ut ur bokdungen vidtar betesmark, och ca 200 m söderut skymtar Gällsjön.

Någon undervegetation förekommer knappast då ljuset inte förmår tränga ned tillräckligt genom bokarnas bladverk.

Grottbekrivning: Grottingången till kammaren är parallell med bergsstupet och leder med en 3.2 m lång och mellan 60 och 90 cm bred gång in mellan ett stort block och själva bergväggen. Höjden i grottan är ca 3 m och längst in till vänster fortsätter en smal spricka uppåt.

Grottgolvet lutar starkt uppåt och några få mindre block ligger utspridda på det jordtäckta golvet. I grottans väggar syns erosionsurgröppningar som förmodligen orsakats av att de mer lättvittrade beståndsdelarna i gnejssammansättningen helt vittrat bort.

En annan formation kallad Petters kyrka har blivit bildad ca 40 m söder om Petters kammare. Denna bildar ett s k överhäng ut mot sydost med en höjd av ca 8 m ovan den bergsklack man kan klättra upp på kallad predikstolen. "Kyrkan" kan knappast utgöra en grotta i egentlig mening då den både saknar golv och en vägg utan har mer karaktären av en nisch.

Genes: De processer som bidragit till utformningen utav grottan såväl som resultatet påminner om bildningen av Okome grotta.

Den stora skillnaden är dock att inte denna grottan har någon andra öppning. Det rör sig alltså om en frostvittringsgrotta som vars block, då det blivit bortsprängt från bergväggen, kasat ned en bit och hamnat lutande mot berget.

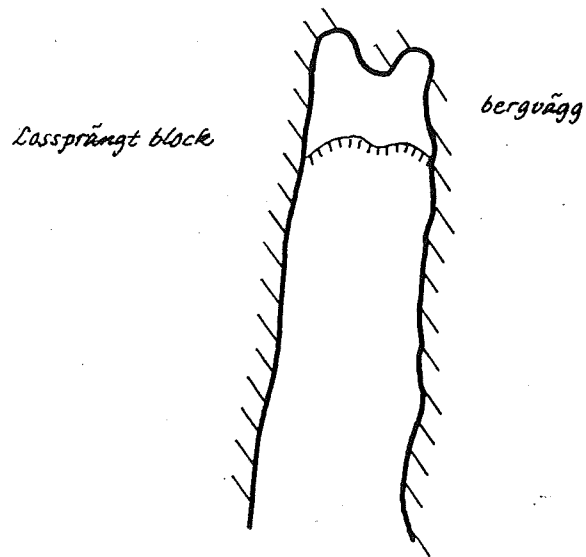
Värdeklassificering: Vetenskapligt värde: Klass V₂. Ett visst värde representeras av utformningen som resultat av den bildningsmekanism som varit dominerande för grottan. Dock har den relativt oansenliga dimensioner vilket vägts in i bedömningen.

Rekreativt värde: Klass R₂. Området är väl lämpat som utflyktsmål genom dess vackra natur.

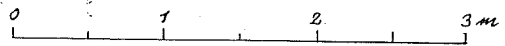
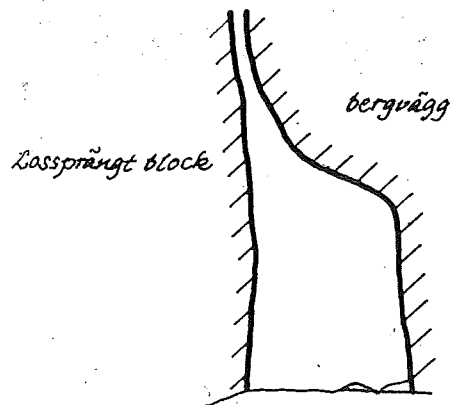
Skyddsbehov: Klass S₂. Enligt min bedömning föreligger ingen större risk för annat utnyttjande av området än för just friluftsliv. Om så skulle vara fallet bör området naturskyddas.

Petters kammar

Planskiss

Toärsnitt

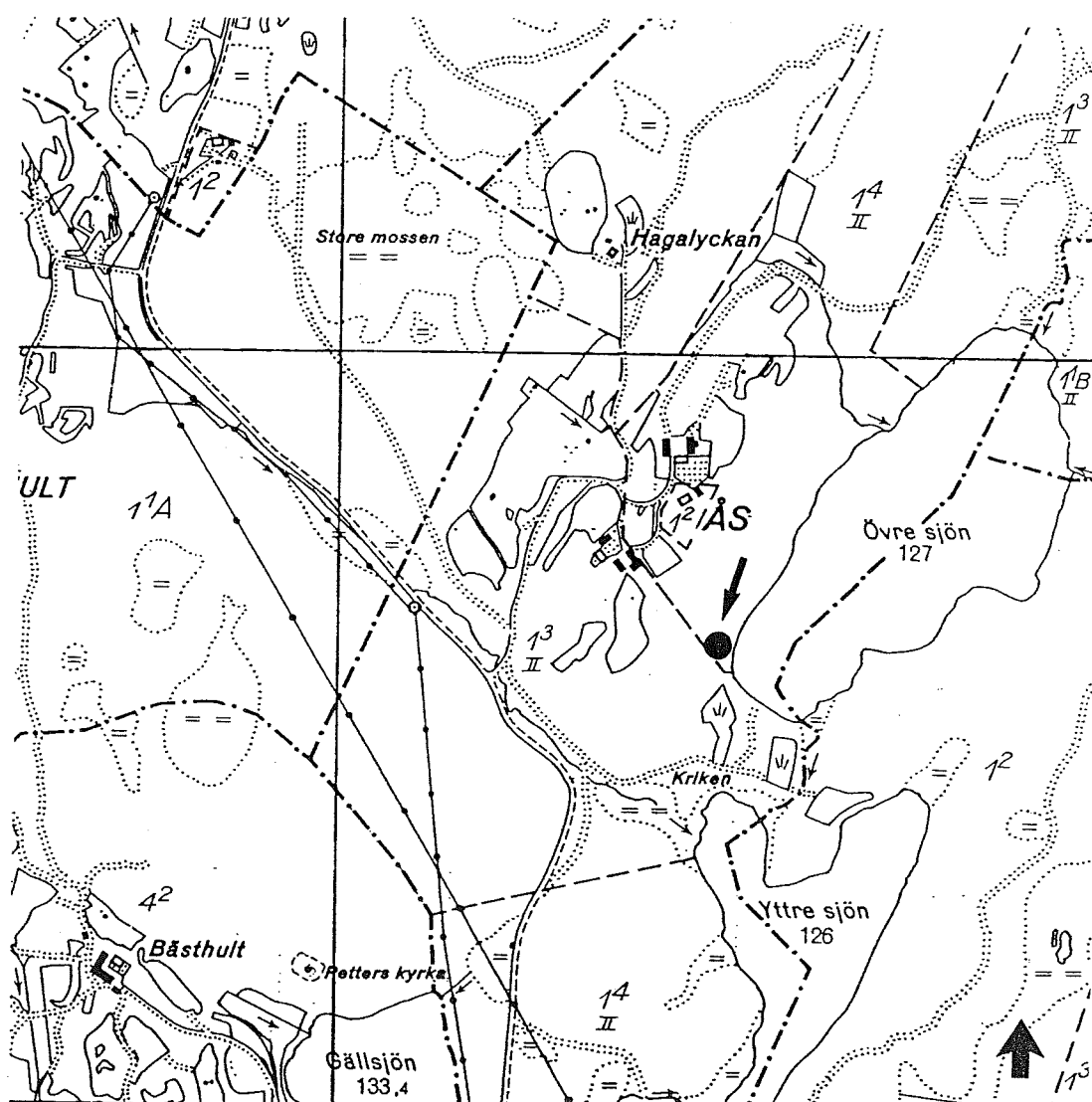
72. OFREDSHÄLAN

Från Ullared norrut via Fridhemsberg till Fagered. På vägen mellan Fagered och Källsjö tag av mot "Skabo" och fortsätt fram till ett vägskäl, där en väg går mot Björkhult och den nordvästliga bilvägen leder fram till en bergssluttning strax söder om gården Ås. Där vägen böjer av mot nordväst löper en skogsväg ca 200 m ned mot en äng. Denna äng upphör vid Övre sjöns sydvästra ände tar en liten stig vid. Följ denna knappt 100 m åt norr in i skogen där grottan ryms i västra bergssidan.

Kommun: Falkenberg

Klassificering: Liten T_1 -grotta (blockgrotta) med värdeklasser V_3 och R_3 . Skyddsvärde S_3 .

M ö h: 130

Omgivande terräng: Terrängen utgörs av gammal granskog i västsluttningen av berget. Längre ned mot Övre sjön blandas den upp med inslag av björk, hassel och albestånd. Grottorna är belägna i sluttningen ned mot sjön.

Den allmänna bergarten i området består av grå gnejs.

Grottbeskrivning: Över ett ca 30 x 30 m stort område inryms ett 10-tal blockgrottor. Bland dessa är en av de större utvald för beskrivning.

Grottan har en längd av 2.7 m och en maxhöjd av 80 cm. Dess bredd varierar från en halv till knappt 2 meter.

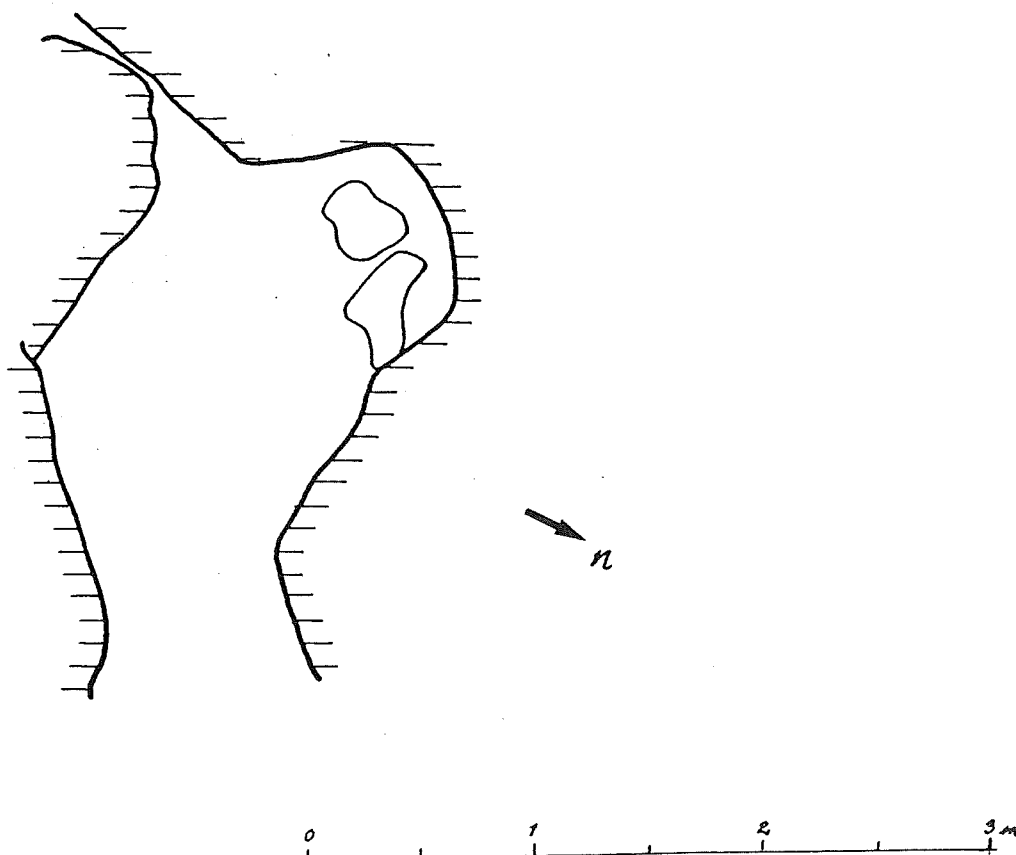
Genes: Berggrunden har en långt framskriden vittringsgrad och block har rasat ned för branten där de bildar mindre grottsystem.

Värdeklassificering: Grottan är obetydlig och föga intressant ur vetenskaplig och rekreativ synpunkt. Klass: V₃ och R₃.

Skyddsbehov: Klass S₃. Inget.

Ofredshålan

Planskiss

74. HÅLAN I LUSSESTEN

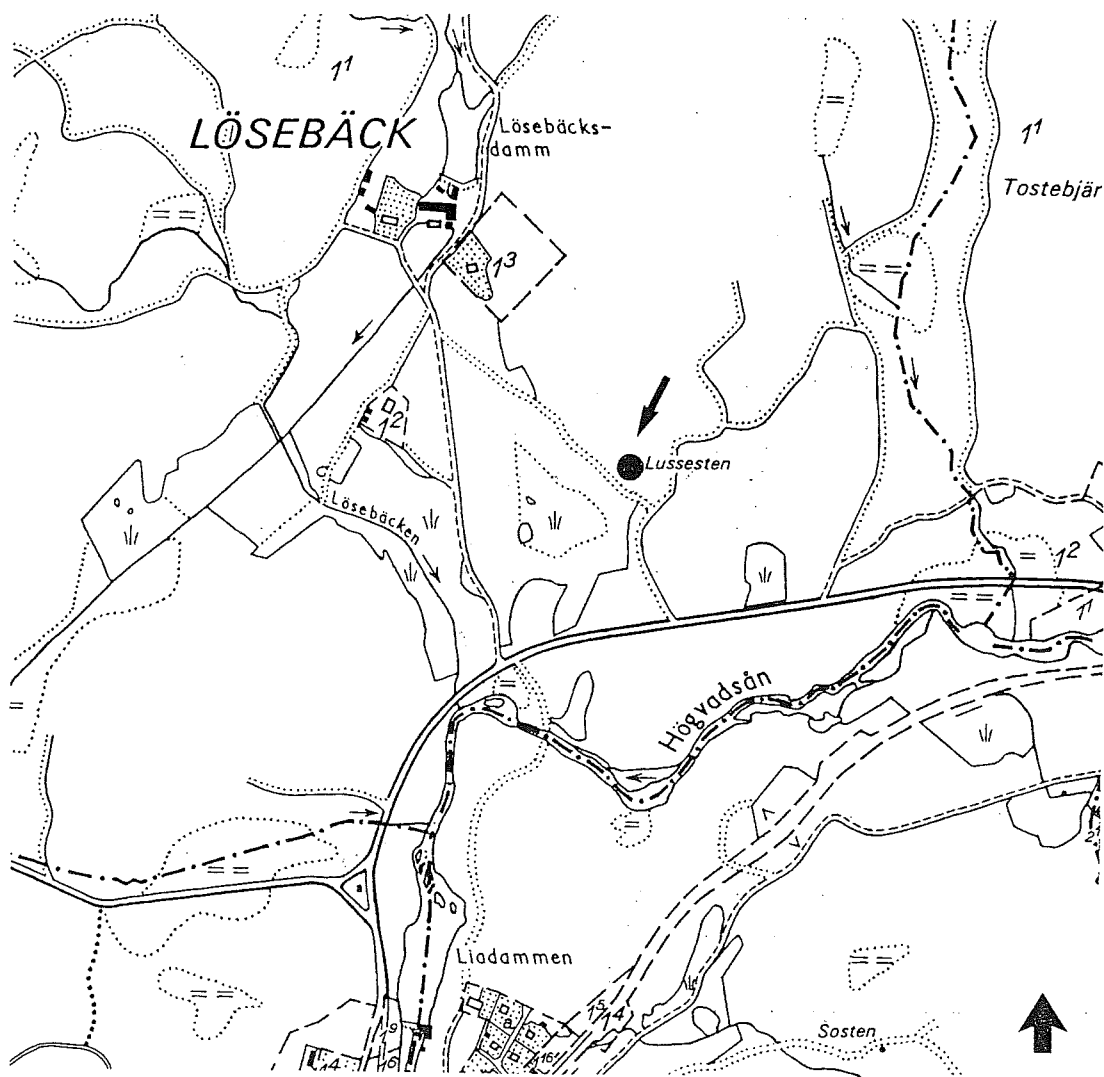
Från Fagered, ca 1 mil norr om Ullared, kör knappt 4 kilometer österut fram till väg 154. Tag där av mot "Svenljunga", och efter 550 m leder en avtagsväg mot nordväst 200 m till ett vägskäl. Tag den vänstra vägen och kör knappt 50 m in på den.

Lussesten finns 25 m nord-nordost in i skogen.

Kommun: Falkenberg

Klassificering: Medelstor T_1 -grotta (blockgrotta) med värdeklasser V_1 och R_1 . Skyddsvärde S_1 .

M ö h: 107

Omgivande terräng: I grottans omedelbara närhet dominerar granskogen. Men ut mot den närliggande åkern förekommer även björk, ek och rönn. Berggrunden i området består dels av röd gnejs, dels gnejs av mer grå karaktär. Terrängen runt grottan utmärks av stor blockrikedom varav många innehar mycket stora dimensioner.

Grottbeskrivning: Grottan kan sägas utgöra två stycken system av grottgångar i en över- och en underavdelning. Det stora flyttblocket har spruckigt upp i ett flertal block varav tre stycken betydligt större än de övriga. Utav de två största har det bildats en zig-zag-gång i form av ett W. Gången mäter 6 m i längd och som vid dess östra ände sänker sig drygt 2 m och därmed får kontakt med den undre grottgången. Denna s k undre grottgång har en total längd av över 7 m men ställvis utan grottak då de mindre blocken tillåter dagljusinströmning på ett flertal större ställen. Gången är dessutom bäckaktiv. En mindre bäck i öst-västlig riktning böjer av en bit in under moderblocket och sedan fortsätter förbi detsamma.

Genes: Som tidigare nämnts är detta smått komplicerade grottsystem ett resultat av ett uppsprucket flyttblock. Detta block måste vara transporterat åtminstone någon kilometer då dess bergartssammansättning av ögongranit avviker från de övriga bergarterna i området.

Blocket har med stor sannolikhet även blivit utsatt för stora påfrestningar vid transport och avsättning som har försvagat dess strukturella sammanhållning. I viss mån kan även frostsprängning ha bidragit till uppsprickning i den grovkristallina bergarten.

Värdeklassificering: Vetenskapligt värde: Klass V₁. Stort vetenskapligt intresse borde kunna ligga i att spåra moderbergart och genom det eventuellt kunna få information om isens kapacitet vid en viss fas i utvecklingen inom detta område.

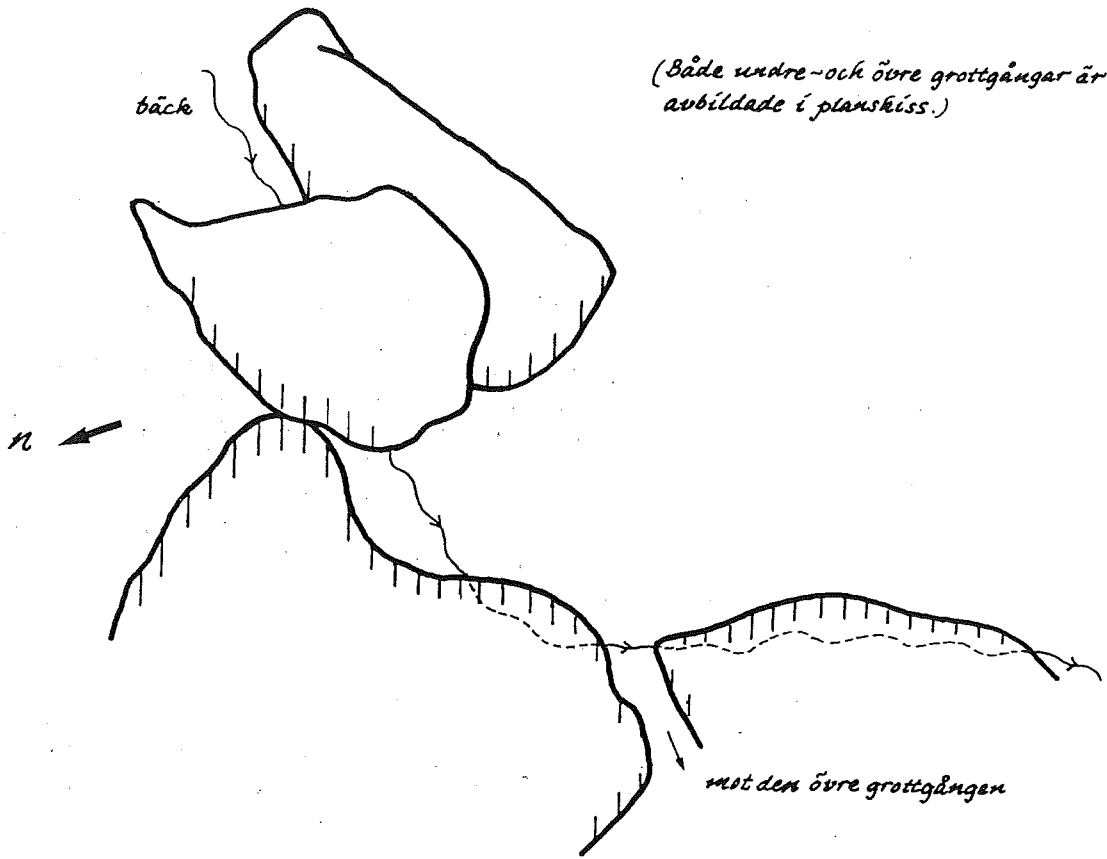
Rekreativt värde: Klass R₁. Grottan är en säregen formation bildad i en av de större representanterna av flyttblock. Omgivningen är dessutom väl lämpat som utflyktsmål.

Skyddsbehov: Klass S₁. Ett skyddsbehov föreligger.

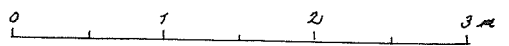
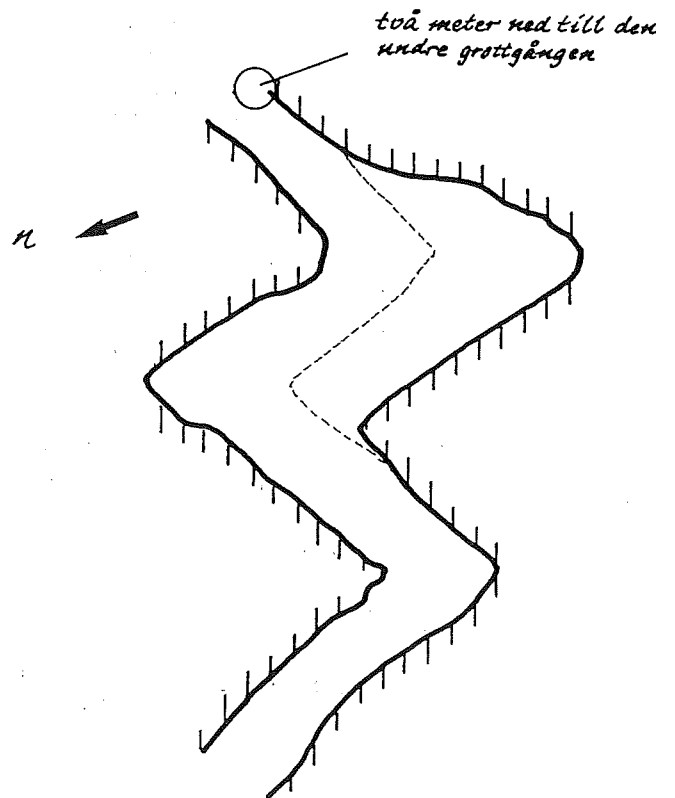
Planeringsåtgärder: Vägvisningstavlur bör sättas upp vid tillfartsvägar.

Hålan i Lussesten

"Undre grottgång"

"Övre grottgång"

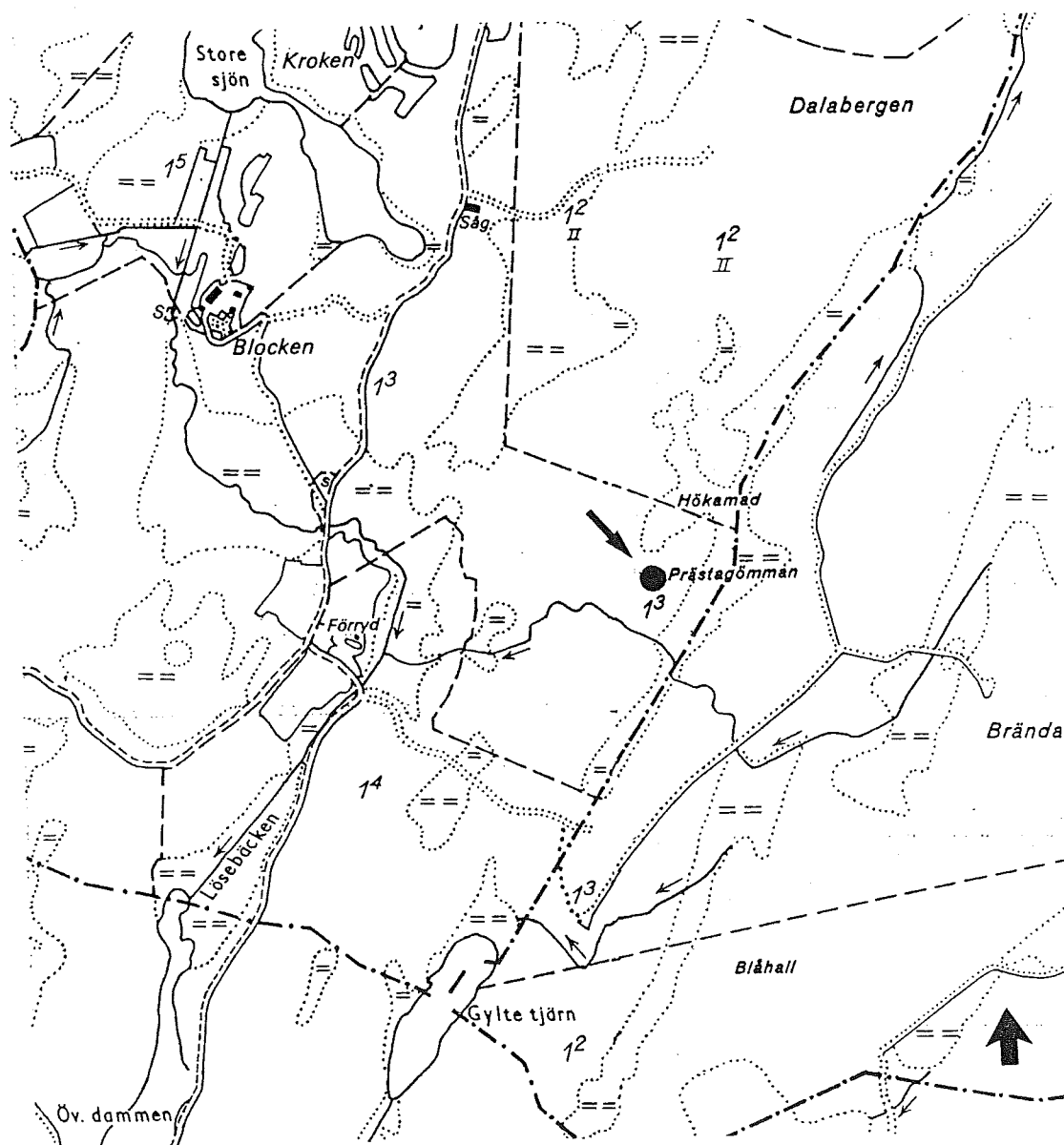
76. PRÄSTAGÖMMAN.

Från Fagered kör ca 4 km åt öster, fram till väg 154. Tag denna åt Älvsered men sväng av redan efter 400 m mot Arvidstorp. Kör denna väg 2.7 km norrut, där en skogsväg mot sydost viker av. Kör den vägen knappt 500 m. En stig leder härifrån mot öst och efter ca 200 m syns berg i dagen, där även grottan är belägen.

Kommun: Falkenberg

Klassificering: Stor T_2 -grotta (sprickgrotta) med värdeklasser T_1 och R_1 . Skyddsvärde S_1 .

M ö h: 143

Omgivande terräng: Den relativt svårframkomliga terrängen består av granplanteringar och björksly. Av dessa områden med berg i dagen samt blockförekomster att döma har isen nött ned berggrunden kraftigt som i omgivningen består av gnejsig granit.

Grottbeskrivning: Grottan med sin trekantiga öppning i sydost avslöjar en gång belägen ca 1 m under marknivån. Denna gång som är ca 60 cm bred och varierande kring 1 m i höjd, leder efter 5.5 m in mot en vägg formad av block. Här tar istället två nya grottgångar vid, en åt sydväst och den andra mot nordost. Hela grottan kommer därför att bilda en T-form.

Den vänstra gången fortsätter ytterligare knappt 5 m in medan den högra upphör efter 2 m. Dessa båda gångar är betydligt smalare än huvudgången. Grottan har ett relativt plant grottgolv som delvis är täckt av mindre block och sten. Den maximala höjden i grottan är 1.7 meter. Inom området 1-2 m in i grottan från ingången växer drakullmossa där den tydligen finner de optimala förhållandena i ljus, fuktighet och temperatur uppfyllda.

Genes: Stora block som förmåtts spricka upp från berggrunden och samtidigt förskjutits från varandra antyder snarare en förkastning än en traditionell sprickförklyftning då blocken normalt inte utsätts för några blockrörelser.

Värdeklassificering: Vetenskapligt värde: Klass V₁. Det höga värdet är dels påkallat av dess storlek och bildningsgenes dels på den intressanta typen av mossa som växer i grottan.

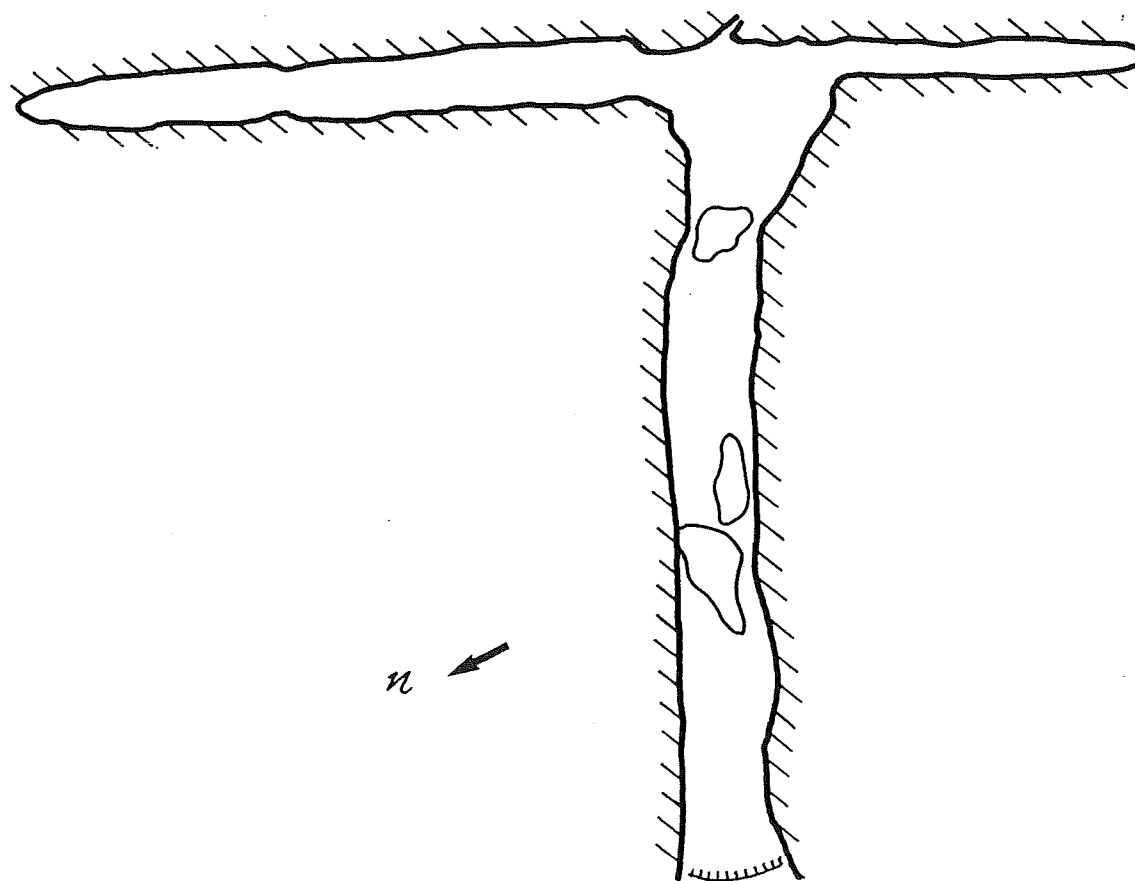
Rekreativt värde: Klass R₁. Trots det något otillgängliga läget utgör grottan en intressant lokal ur många hänseenden. Inte minst med hänsyn till den sägen som hör samman med grottan.

Skyddsbehov: Klass S₁. En fridlysning är motiverad av det som ovan nämnts.

Planeringsåtgärder: Vägvisande skyltar bör placeras ut på lämpliga ställen då grottan är mycket svår att finna. Detta bör utföras i kombination med en stigbaning fram till grottan där en texttavla bör sättas upp med tillhörande sägenbeskrivning.

Prästagömmen

Planskiss

0 1 2 3 m

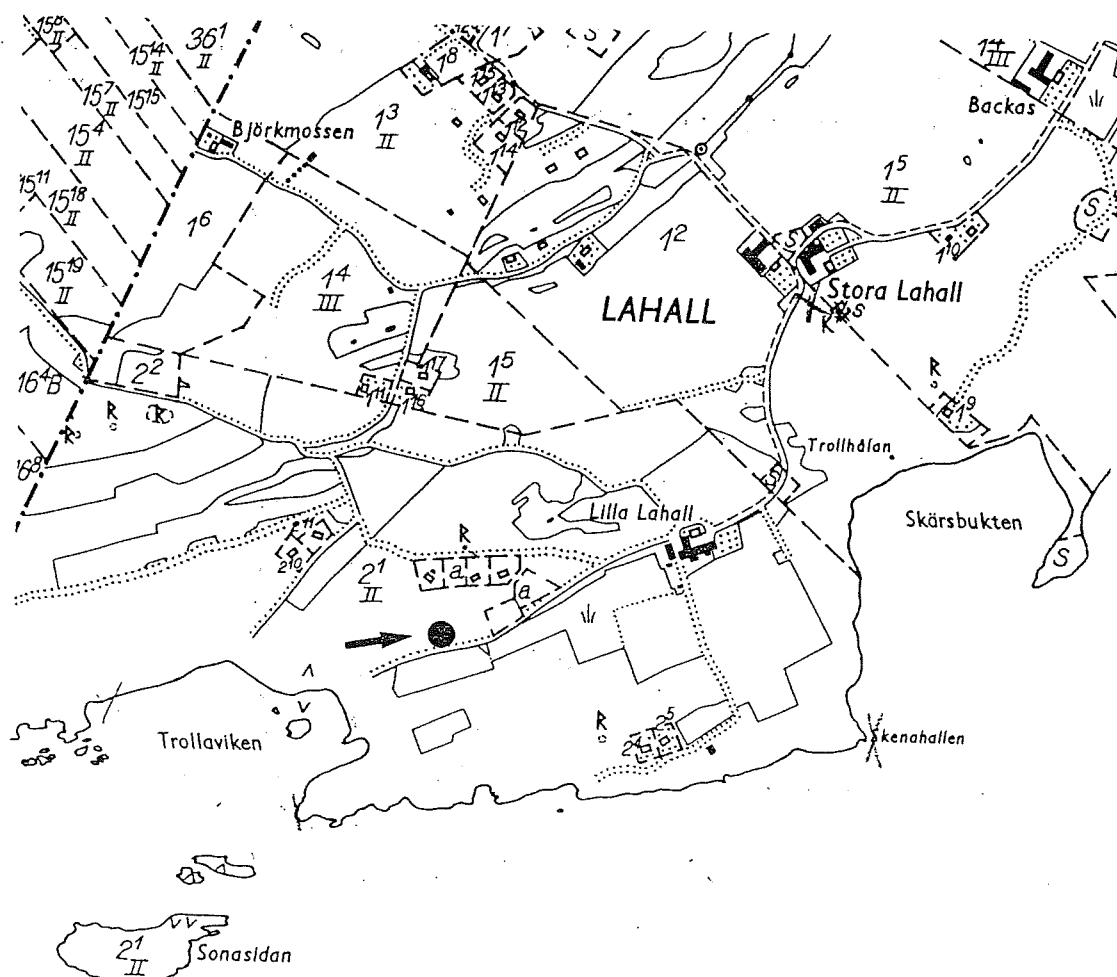
77. SKOMAKARSTUAN

Från Varberg norrut via Åskloster ca 1.5 mil till Backa. Därefter väg västerut mot Bua. Tag av in på Lahallsvägen ca 1 km sydväst om Backa. Kör denna ca 3 km till dess slut vid Lill-Olasgården. Bakom gården leder en grusväg efter 300 m fram till grottan, i berget Moaråsen.

Kommun: Varberg

Klassificering: Liten $I_{2,3}$ -grotta (sprick-/frostvitringsgrotta) med värdeklasser V_2 och R_2 . Skyddsvärde S_2 .

M ö h: 10

Omgivande terräng: Grottan är belägen i kustmiljö där berget, grå gnejs, är uppsprucket och vittrat. Korsande sprickgångar, både horisontella och vertikala förekommer i berget längs kustremsan.

Ek och björk är de få trädslag som finns representerade i grottans omedelbara närhet. Enbuskar förekommer där de funnit fäste i klippsprång i det relativt luckra berget. Bland undervegetationen förekommer ljung, älgört och blåklocka.

Grottbeskrivning: Grottan utgörs av en gång som bildats genom att ett block släppt från berget. Denna grottgång har formen av ett U. Då man går in passerar man mellan blocket och den fasta berggrunden genom en gång som svänger av mot nord-nordväst där själva grottingången är belägen. Det är först där gången svänger av som ett grottak finns, i form av ett löst liggande block.

Grottgången är 2.2 m in till grottans mittersta del där ett grottrum med måtten 2 m djupt och 1 m brett är bildat. Till följd av de flertal dagljushål som förekommer i grottformationen är detta en ovanligt ljus grotta. Ljuset sipprar dels in från de båda ingångarna i U:et och dels från en mindre öppning till hålrummet i mitten av grottan.

Genes: Som tidigare nämnts är gnejsen mycket sprickrik i området. Dessa sprickbildningar är främst orsakade av landisens belastning på bergytan men vid grottan syns även spår av frostvittring som angripit berget.

Berget har spruckit loss från sin fasta klyft och har förskjutits utåt från berget till sin nuvarande position. Detta hänger samman med att grottan och hela den kustnära omgivningen befunnits i akvatisk miljö under tiden för den postglaciala transgressionen. Då havet drog sig tillbaks bearbetade vågorna berget och därmed även grottan. Blocket har på detta sätt ytterligare separerats från berget.

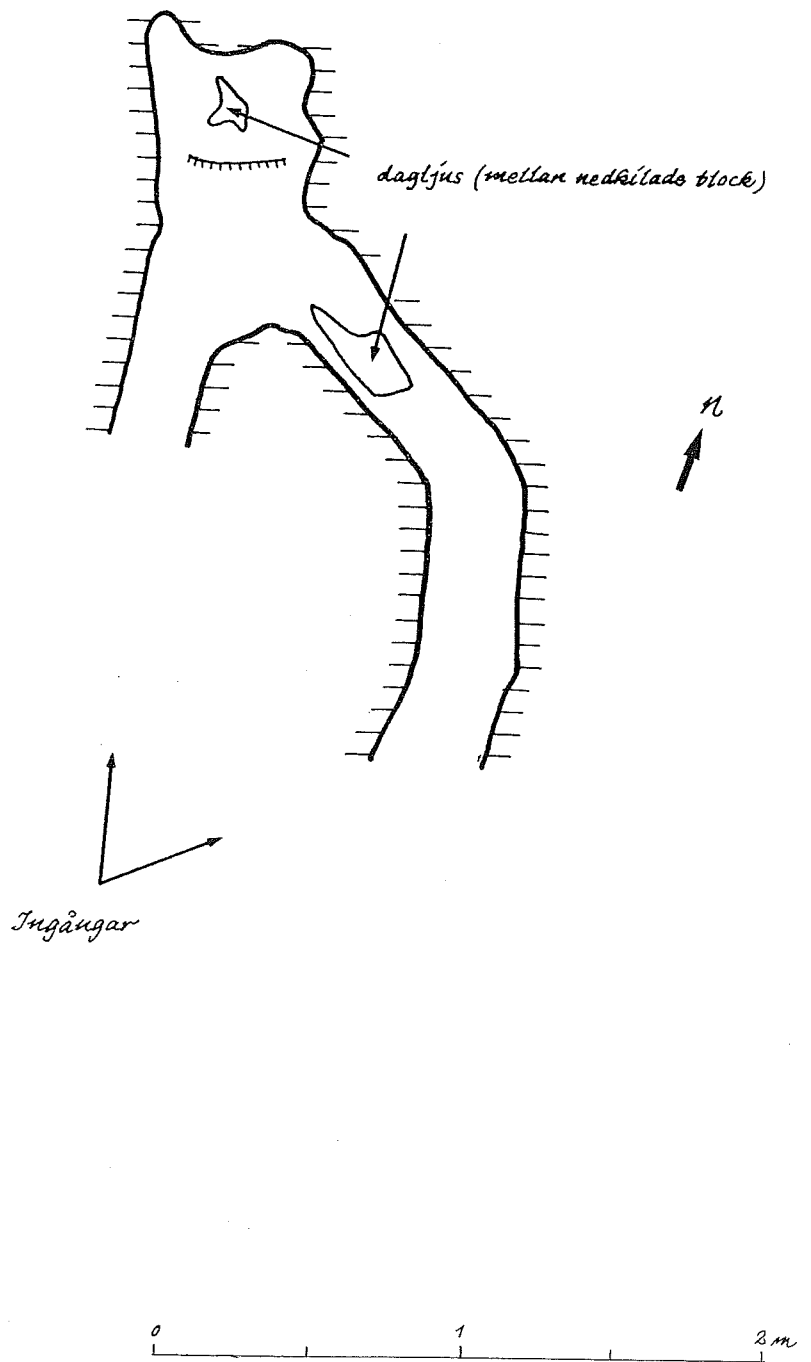
Värdeklassificering: Vetenskapligt värde: Klass V₂. Genom dess intressanta bildningsgenes har grottan ett visst värde. Dock är den relativt sett inte särskilt väl utvecklad med avseende på storlek samt grottak.

Rekreativt värde: Klass R₂. En naturskön omgivning med utsikt från Klosterfjorden ut mot havet bidrar förutom grottan i sig till ett visst rekreativt värde.

Skyddsbehov: Klass S₂. Bedömningen har skett i enlighet med ovan framförda värdeklasser.

Skomakarstuan

Planskiss

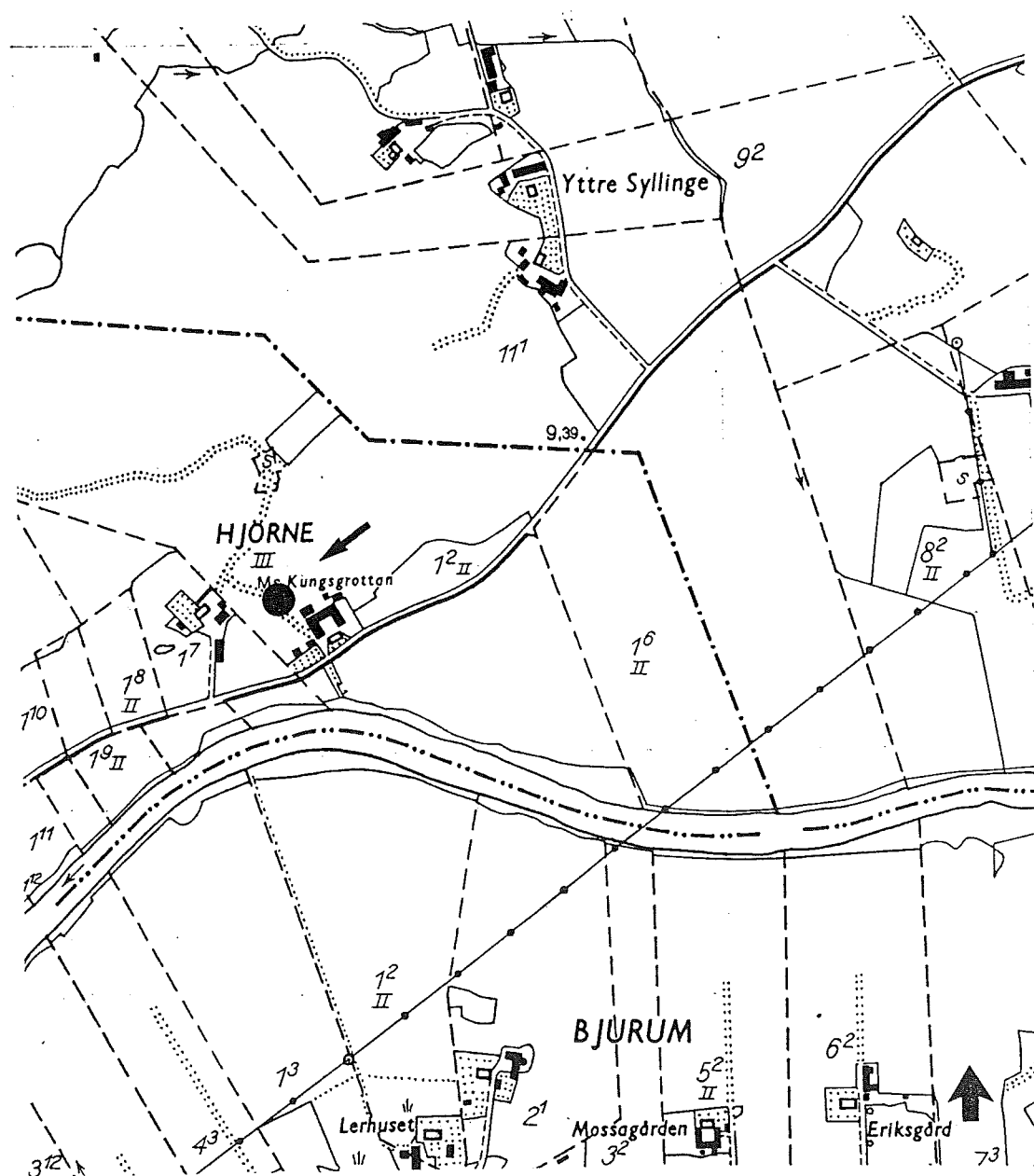
80. KUNGSGROTTAN

Knappt 6 km åt SV utmed Viskans dalgång från Veddige när man Hjärne gård invid vägen. Bakom gården upp på kullen finns grottan.

Kommun: Varberg

Klassificering: Stor $T_{1,2}$ -grotta (block-/sprickgrotta) med värdeklasser V_2 och R_2 . Skyddsbehov S_2 .

M ö h: 15

Omgivande terräng: Grottan ligger vackert inbäddad i en lummig ekdunge vars träd att döma av den imponerande stamomkretsen har en månghundraårig historia.

Nedanför, söder om grottan, flyter Viskans vatten förbi i en vid meanderbåge. I dess bördiga dalgång förekommer stora odlingsarealer. Kungsgrottan är belägen vid foten av en ca 13 m hög klippvägg i den grå gnejsen.

Grottbekrivning: Grottan har en utformning med två stycken klart definierade avdelningar. Dels består utrymmet av det mest iögonfallande nischrummet vars totala längd uppgår till 13.2 m och djupet till drygt 3 m, och dels en vidhängande grottgång av blockgrottskaraktär.

Ett stenbord står placerat mitt i nischen och ovanför reser sig den uppspruckna och branta bergväggen. För att ta sig in i grottgången tvingas man klättra upp på nedkasade block till dess golv med utsträckning i rakt västlig riktning. Efter 3.5 m viker gången av mot syd och fortsätter ytterligare 2.2 m ut mot två stycken utgångar mellan blocken. Grottans totala längd mäter 20 meter.

Genes: En kombination av i huvudsak två stycken grottbildande processer har skapat denna formation.

En eller flera förkastningar har ägt rum i berget. En revers vertikalförkastning har resulterat i det nischformade grottrummet men spår syns även av laterala horisontalrörelser i berggrunden. Den från det större grottrummet avgränsade grottgången har uppkommit vid blockras som kan ha inträffat då de tektoniska rörelserna inträffade men då berggrunden är kraftigt uppsprucken och vittrad kan dylika ras ha skett oberoende av tektonik. Grottan utgör därmed en kombinerad block- respektive sprickgrotta.

Värdeklassificering: Vetenskapligt värde: Klass V₁. Genom dess storlek och den något ovanliga utformningen samt de olika grottbildande processerna är högsta prioritet befogad.

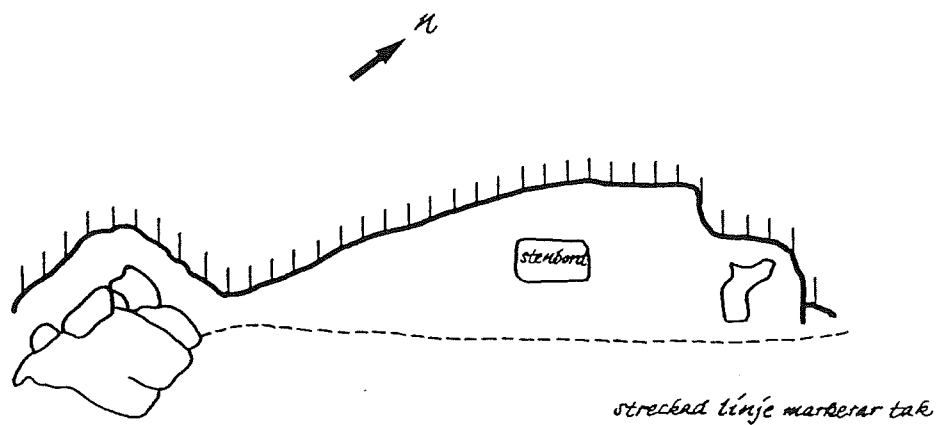
Rekreativt värde: Klass R₁. Grottan är mycket lättillgänglig och lämpar sig väl som utflyktsmål. Kungsgrottan har tillägnats sitt namn då flera kungligheter har besökt grottan, och dessutom graverat in sina namn i bergväggen: Oscar 18 $\frac{3}{7}$ 89 och Gustav Adolf 19 $\frac{10}{8}$ 27.

Skyddsbehov: Klass S₁. Grottan bör tilldelas någon form av skydd mot bakgrund av dels det kulturella värdet, dels dess ovanliga karaktär.

Planeringsåtgärder: En skylt vid Hjärne gård bör utplaceras invid vägkanten.

Kungsgrottan

Planskiss

0 2 4 6 8 10 m

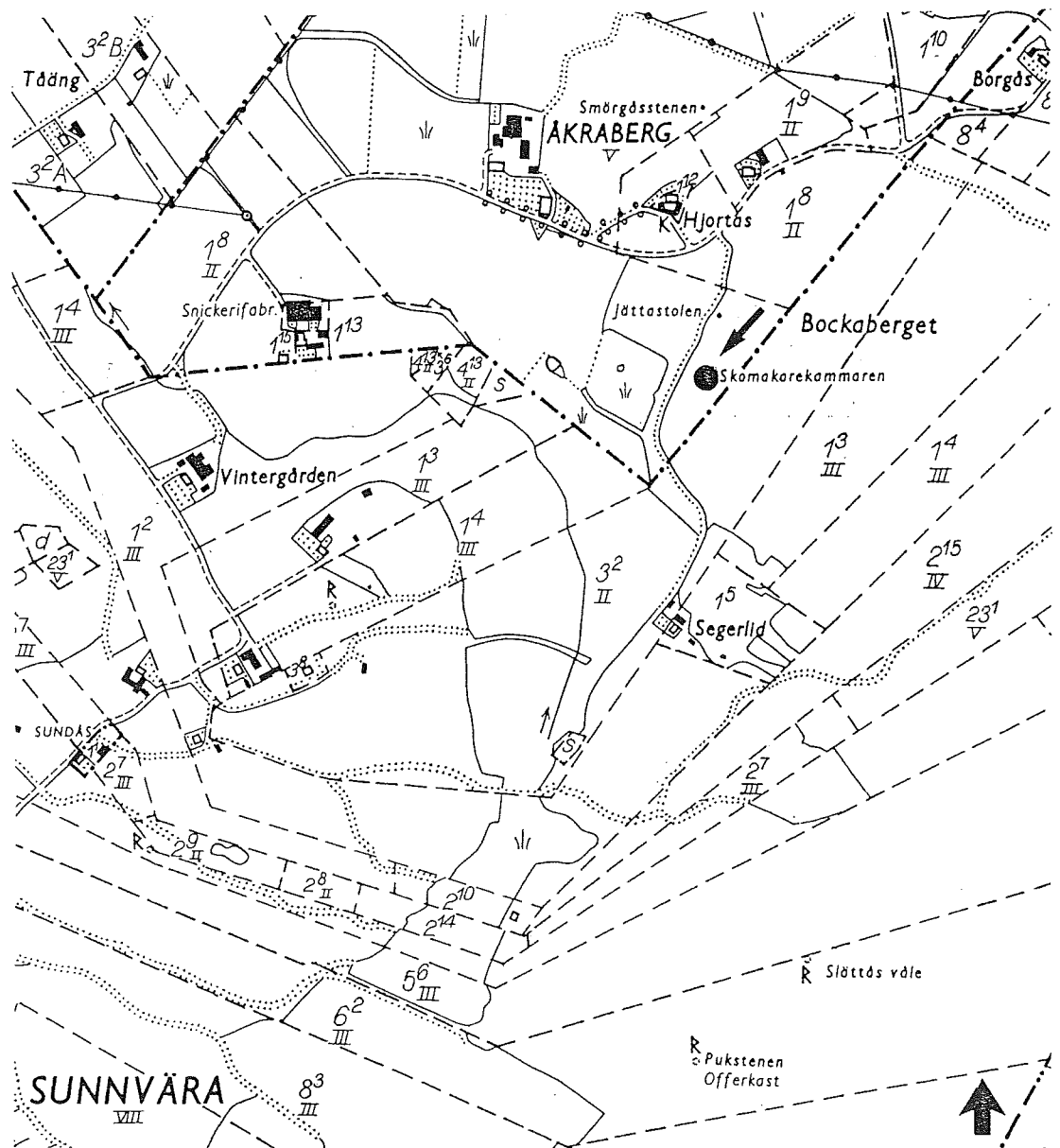
81. SKOMAKARKAMMAREN

Grottan är belägen knappt 1 km sydväst om Knektahålet (Nr 82). Invid Åkraberg leder grusväg upp till Bockaberget. Drygt 200 m in på den skogsvägen återfinns grottan öster om vägen.

Kommun: Varberg

Klassificering: Medelstor T₂-grotta (sprickgrotta) med värdeklasser V₂ och R₂. Skyddsbehov S₂.

M ö h: 50

Omgivande terräng: Bockabergets västra brant ut mot den flackare terrängen uppvisar ett kraftigt eroderat urberg. I området utgörs detta urberg av grå gnejs med väl utbildad ådrighet. Grottan är belägen i en ekdunge i blandskogen. Undervegetationen har en relativt örtrik frodig flora.

Grottbeskrivning: En stig leder upp mot grottgången som är en ganska trång krypingång. Innanför denna vidgas grottrummet avsevärt med största utbredningen åt öst. Längst in i den riktningen leder en mindre kryppgång ut från grottan. Då man kommit in i grottan möts man av en mycket vacker slirighet i berget vilket avtecknar sig bäst i den inre grottväggen. Från ingången är djupet ca 2 m in till den svagt sluttande innerväggen. Höjden i grottan är som mest 140 cm.

Genes: Grottan har skapats i det utrymme som bildats då berggrunden utsats för förkastningsrörelser. I den lodräta klippväggen syns hur blocken skjuvats i horisontalled. Grottaket utgörs av en högerlateral förkastad del av berggrunden.

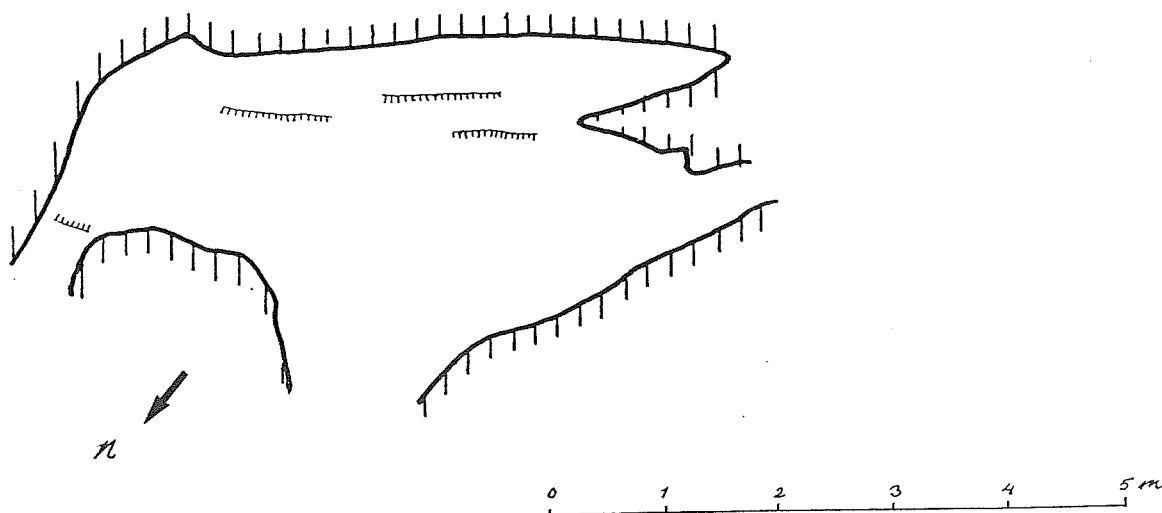
Värdeklassificering: Vetenskapligt värde: Klass V_2 . Trots grottans ringa storlek äger den visst intresse i de typiska bildningsprocesser som orsakat dess utformning samt den vackra ådrighet i berget som återfinns inne i grottväggarna.

Rekreativt värde: Klass R_2 . Då grottan inte är speciellt svåråtkomlig och den trots sin begränsade dimension ändå rymmer visst mått av sevärdhet motiveras klass R_2 .

Skyddsbehov: Klass S_2 . I enlighet med det ovan sagda framgår att grottan har ett visst skyddsvärde.

Skomakar kammaren

Planskiss

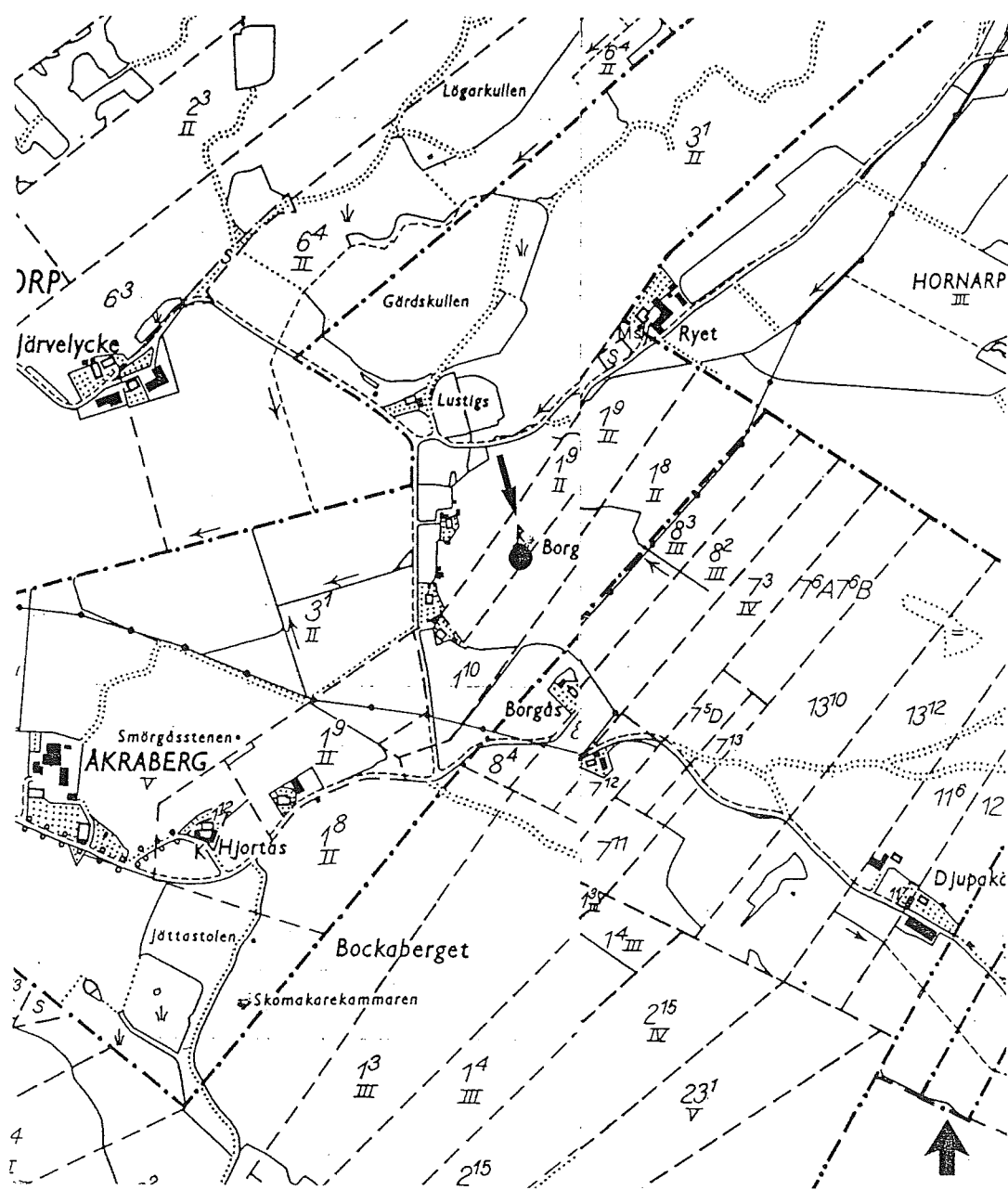
82. KNEKTAHÅLET

Grottan är belägen ca 2.7 km öster om Värö kyrka, närmare bestämt 200 m nordnordväst om Borgås gård. Följ skyltar mot Borrås skåra.

Kommun: Värberg

Klassificering: Liten I₁-grotta (blockgrotta) med värdeklasser V₃ och R₂. Skyddsklass S₃.

M ö h: 50

Omgivande terräng: Grottan är belägen i Borgåsen med äng och åkermark rakt väster ut. Stigen som leder upp på åsen kantas av skogsbräken. Den högre vegetationen är av blandskogsart, där lövskogens dominans bidrar till den luftiga och ljusa omgivningen. Invid grottan går en djup förkastningsspricka av ca 70 m längd. Bredden mellan dess ställvis över 10 m höga väggar är ca 1.5 m. Denna ränna i den grå gnejsen påminner om Tjuvaskåran (Nr 87) med den skillnaden att här förekommer inget tak i form av nedkilade block någonstans längs förkastningsgången. Däremot förekommer flera blockgrottor i terrängen.

Grottbeskrivning: En av dessa blockgrottor som omnämndes i föregående avsnitt är Knektahålet vid Borrås skårans västra del. Grottan är endast 2.2 m lång och både dess höjd och bredd varierar kring 1 m. Då man äntrar grottan nödgas man åla in genom den norra ingången som sänker sig ned under det relativt flata block som utgör taket för grottan. Det allmänna intrycket är en trång inte särskilt spännande grotta.

Genes: En blockgrotta vars block troligen har kasat nedåt från högre belägna partier i terrängen vid förkastningsrörelser som har skett i berggrunden.

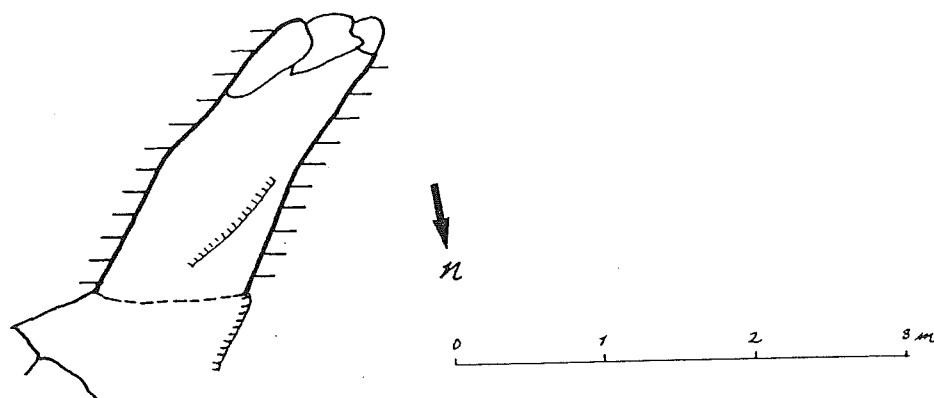
Värdeklassificering: Vetenskapligt värde: Klass V_3 . Grottan innehar inte några speciella attribut av större vetenskapligt värde.

Rekreativt värde: Klass R_2 . Här har mer hänsyn i bedömningen tagits till den närliggande förkastningssprickans rekreativa värde än själva grottan.

Skyddsbehov: Klass S_3 . Grottan saknar skyddsvärde.

Knektahålet

Planskiss

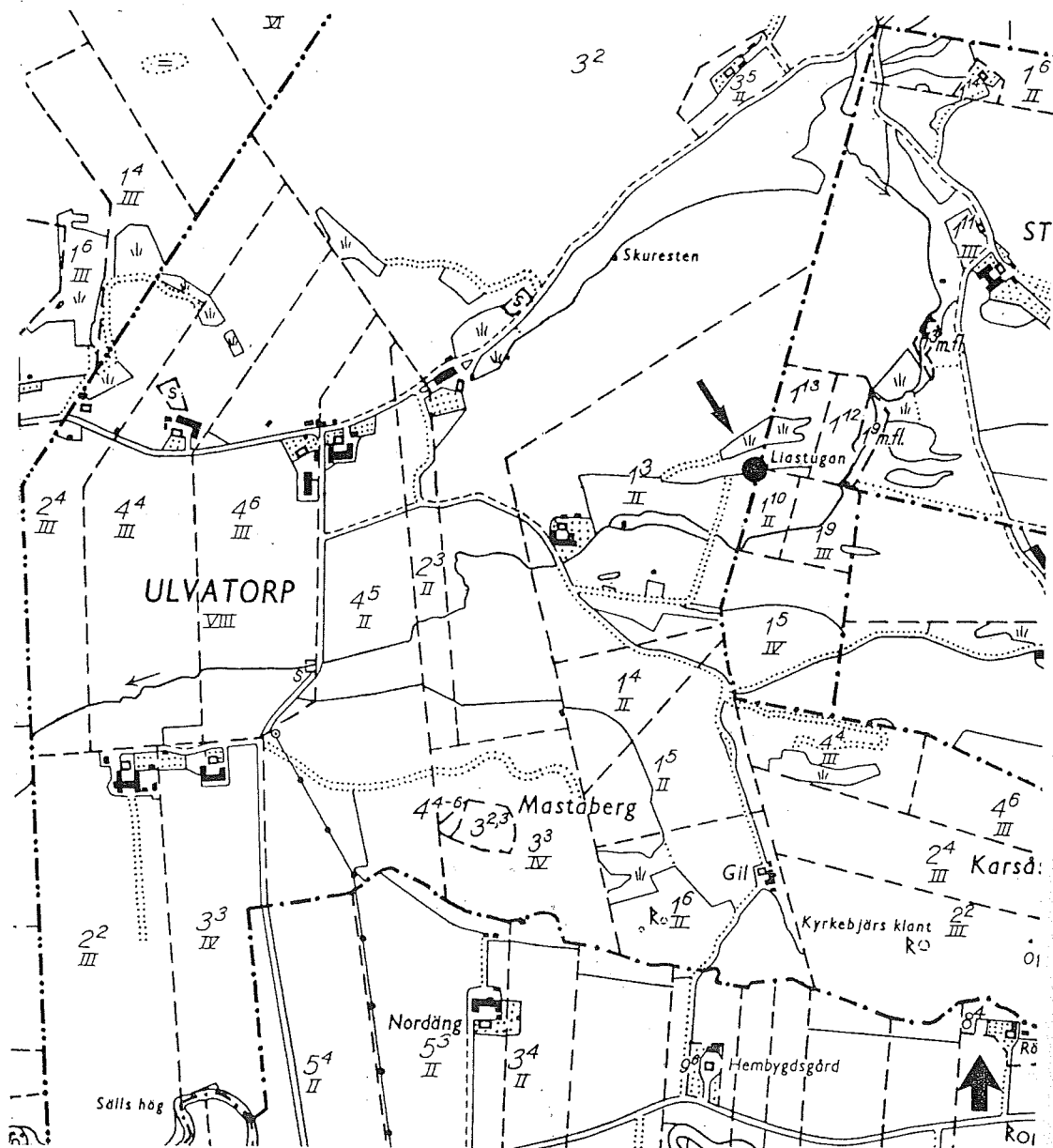
83. LIASTUGAN

Från Varberg norrut ca 1.5 mil till Sällstorp via Ås. Där vägen strax efter Sällstorp svänger av från nordlig till östlig riktning leder en avtagsväg åt fortsatt norr fram till Ulvatorp. Grottan är belägen ca 600 m öster om Ulvatorp.

Kommun: Varberg

Klassificering: Liten T_1 -grotta (blockgrotta) med värdeklasser V_3 och R_3 . Skyddsklass S_3 .

M ö h: 30

Omgivande terräng: Öppen odlingsmark breder ut sig utanför grottmynningen och söder om densamma. I motsatt riktning höjer sig berget i vilken grottan är belägen. I området är den grå gnejsen den vanligaste bergarten. Vegetationen utgörs av blandskog.

Grottbeskrivning: Grottans ingång utgörs av en 1.2 m hög och 0.4 m bred spricköppning. Från gången in mellan blocken kliver man ned i grottan som har en maximal längd av 2.3 m. Troligen används den som bostad av en grävlingfamilj att döma av spillningen invid grytet.

Genes: De spricksystem som berget uppvisar har fungerat som glidplan då landisens rörelse förmådde skjuva de block som då bildades utmed sina sprickytor. I den korsade berggrunden har blockens placering möjliggjort det lilla grottutrymmet.

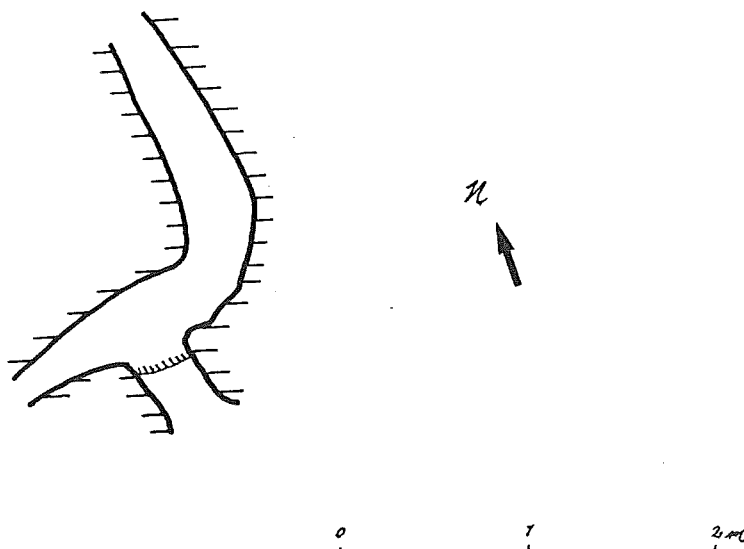
Värdeklassificering: Vetenskapligt värde: Klass V_3 . Grottan saknar intresse i vetenskaplig bemärkelse.

Rekreativt värde: Klass R_3 . Genom dess ringa storlek samt avsaknaden av intressanta särdrag har den ett litet rekreativt värde.

Skyddsbehov: Klass S_3 . Inget skyddsbehov föreligger.

Liastugan

Planskiss

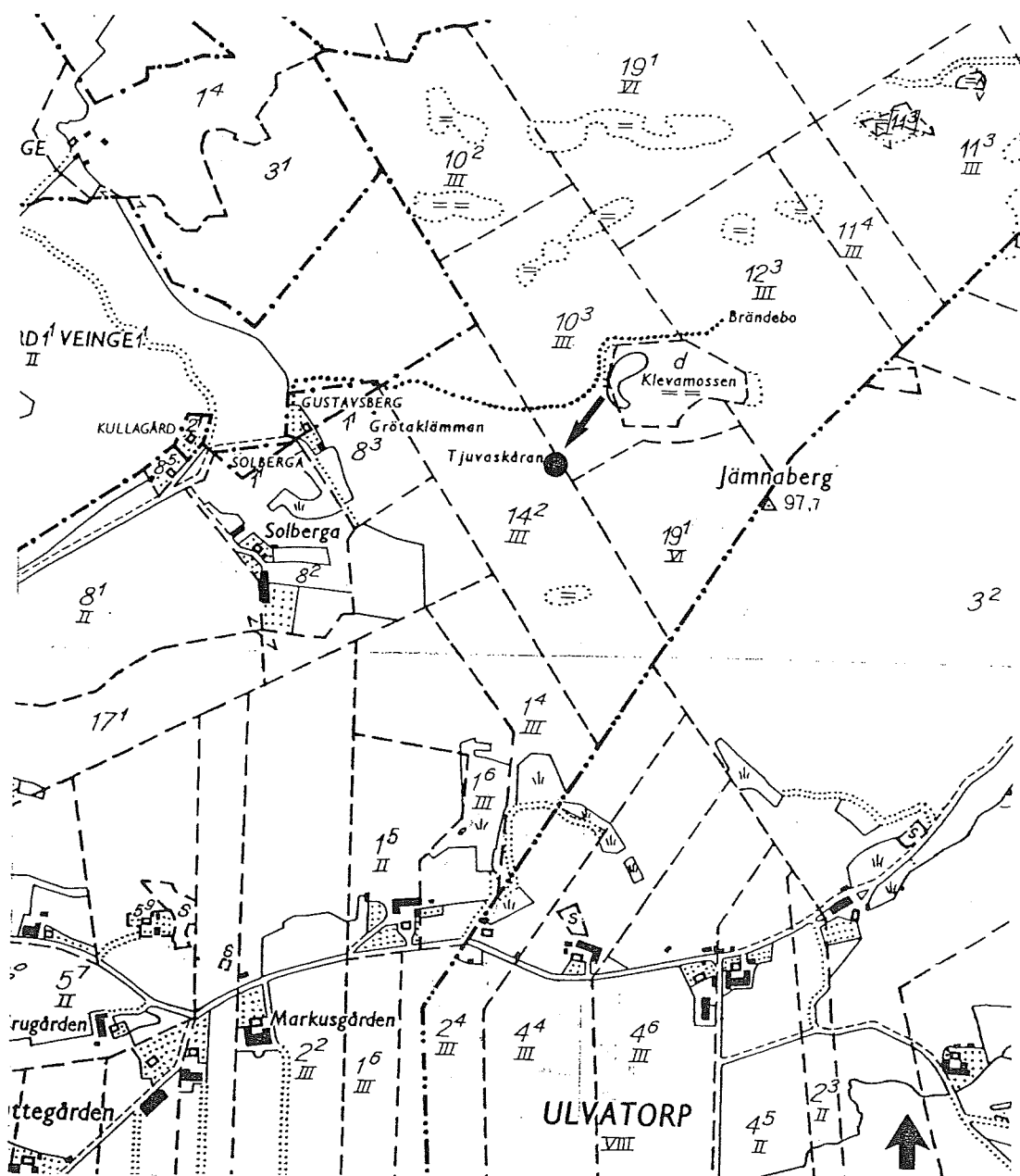
87. TJUVASKÄRAN

Från Veddige leder efter ca 1.5 km väg fram till Gustavsberg. Härifrån ringlar en skogsstig ca 500 meter fram till grottan.

Kommun: Varberg

Klassificering: Liten T_2 -grotta (sprickgrotta) med värdeklasser V_2 och R_2 . Skyddsklass S_2 .

M ö h: 60

Omgivande terräng: En tät och frodig lövskog omger grottan som är belägen långt från bebyggelse. Sankmarkster-räng förekommer både i söder och norr om grottan. Undervegetationen består i huvudsak av skogsbräken och blåbärsris i den omedelbara omgivningen.

Den vanliga grå gnejsen är den bergarten som finns rikligast representerad i området.

Grottbekrivning: En drygt 20 m lång spricka banar väg genom berget fram till grottmyningen. Sprickgången är ca 1.5 m bred och dess väggar över 2 m höga. Den något uppåtsluttande gången utgör en del av grottan där den längst i nordväst täcks av ett antal block som bildar grottak. För att ta sig in i grottan måste man klättra förbi och upp över en mindre blocksamling vars block täcks av bergraggmossa. Därefter kliver man ned i själva grottan som har en längd av 390 cm. Väggarna sluttar inåt mot centrum av grottgången som har en maximal bredd av 90 cm. Takhöjden medger ingen fri ståhöjd men är dock som högst 160 cm. Ingångsöppningen är betydligt större än utgången mot nordväst som dock medger dagljus in till grottrummet.

Genes: En vertikalförkastning av typ normal har utgjort en förutsättning för bildandet av denna grotta. Block som är urkilade i förkastningssprickan bildar tak för grottrummet. Dessa har antingen rasat in vid den tidpunkt då den tektoniska rörelsen i berggrunden inträffade, eller har de transporterats och avlastats av landisen där de kan ha hakat fast i det topografiskt ojämna underlaget.

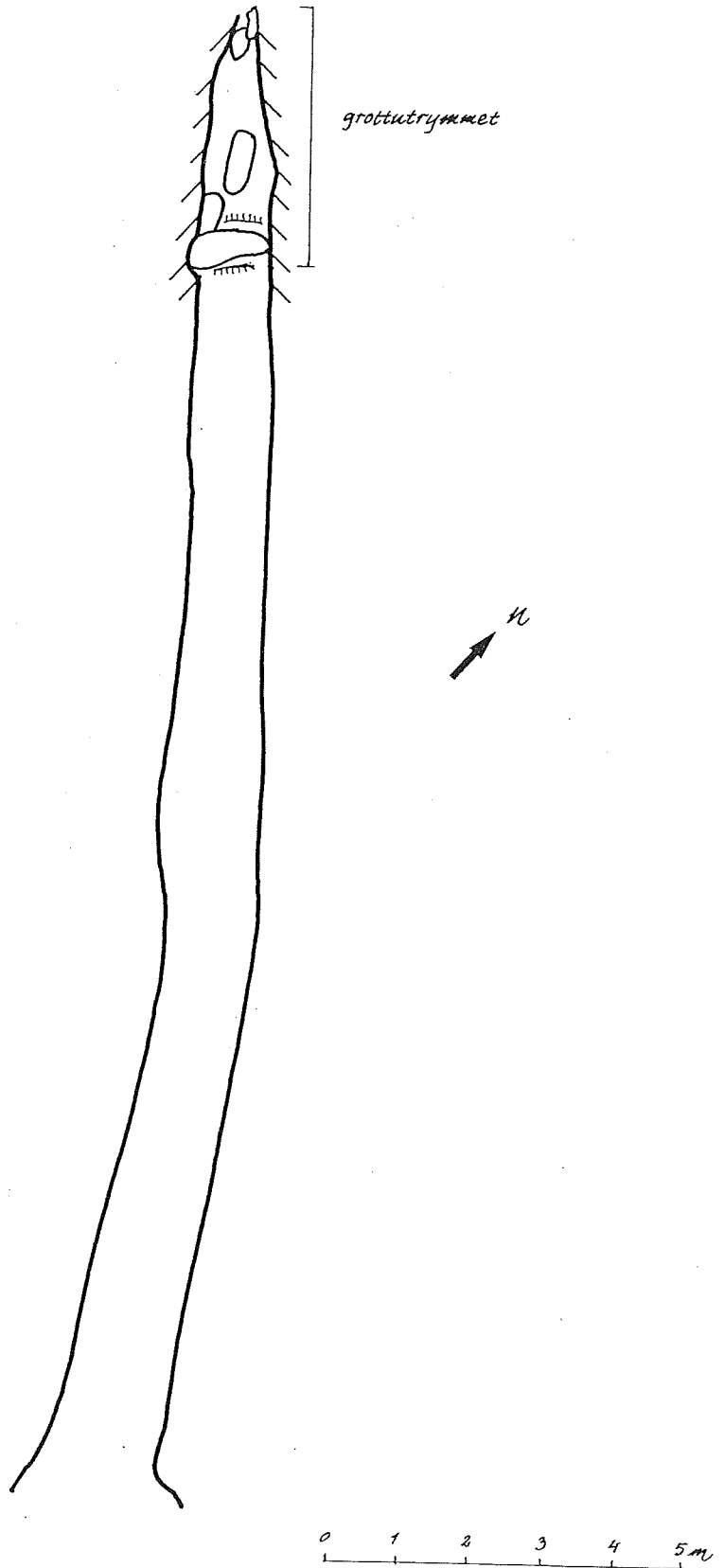
Värdeklassificering: Vetenskapligt värde: Klass V_2 . Trots grottans anspråklösa dimensioner råder ingen tvekan om dess intresse ur bildningshänseende.

Rekreativt värde: Klass R_2 . Grottan har ett svårtillgängligt läge och kan vara mycket svår att finna men grottans utformning i förkastningsskåran är en ovanlig företeelse och har ett klart rekreativt värde.

Skyddsbehov: Klass S_2 . Klassificeringen kan ses mot bakgrund av det som skrivits ovan.

Tjuvaskåran

Planskiss

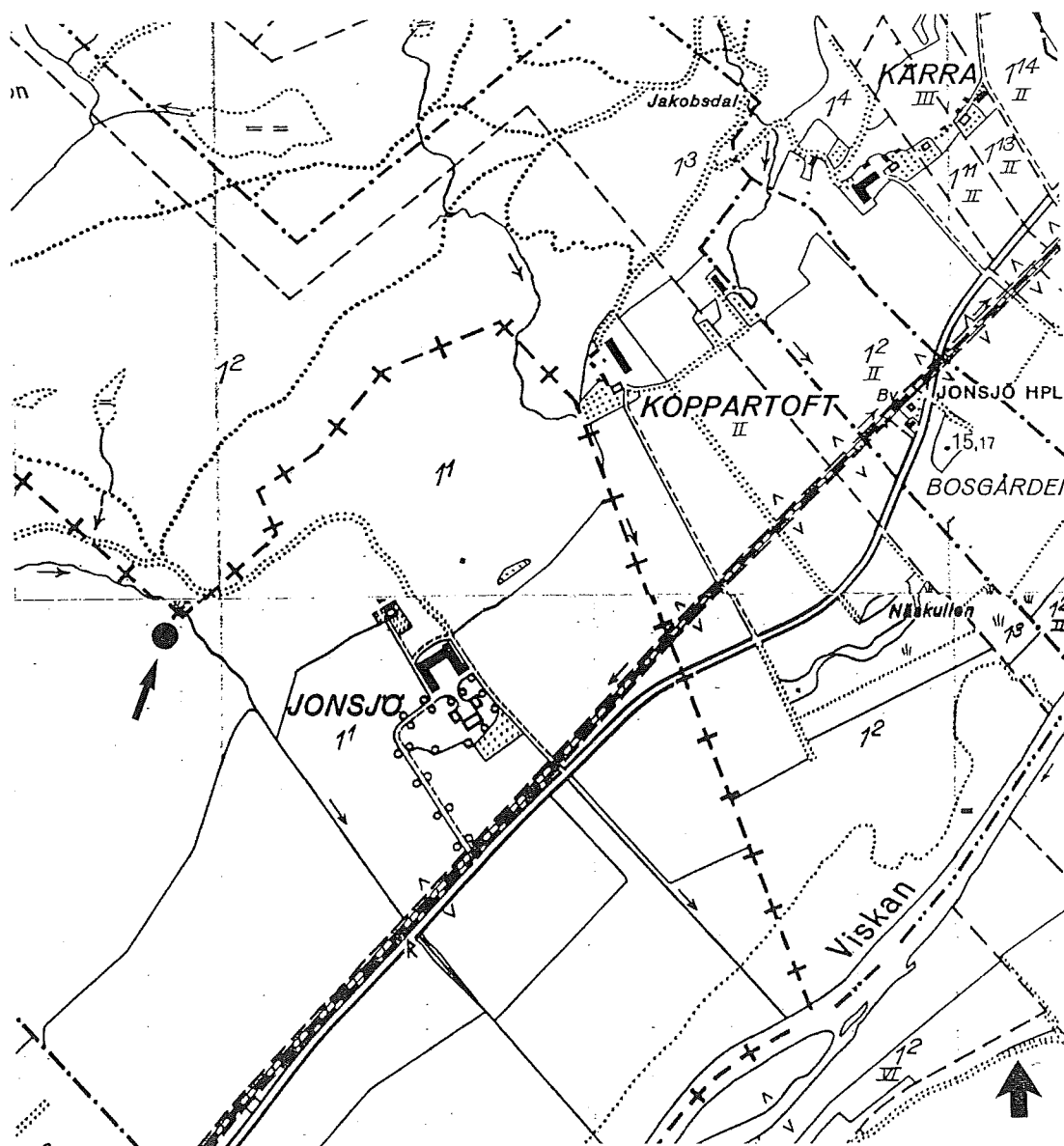
88. KANJONGROTTAN

Väg 41 från Veddige leder efter knappt 8 km fram till gården Jonsjö, endast 300 m från gränsen Halland - Västergötland. Följ bäcken, som har sitt flöde 200 meter S om gården, uppströms in i kanjondalen.

Kommun: Varberg

Klassificering: Medelstor $T_{1,4}$ -grotta (block/denudationsgrotta) med värdeklasser V_2 och R_1 . Skyddsklass S_2 .

M ö h: 100

Omgivande terräng: Vid Viskans dalgång, som vid Jonsjö har sydvästlig utsträckning, reser sig en mäktig klippbrant på nordvästra sidan ån. Då man från gården följt bäcken längs åkern in i skogen syns en fantastisk kanjon nedskuren mellan upp till 20 m höga bergväggar. Bergarten är åderrik och har utvecklade kalifältspatögon, en form av grå gnejs. Till en början närmar man sig vattenfall som forsar ned från bergskrönet över en terräng med enorma mängder block. Ju närmare fallet man kommer desto mer ökar stigningen och det blir gradvis svårare att ta sig fram. Avståndet mellan bergssidorna avtar successivt från 7 m ned mot 2 m. Hela den uteroderade dalgången är drygt 30 m lång vid vars krön grottan är belägen.

Vegetationen är av blandskogstyp där lövträdsbestånden överväger i antal. Ett flertal mer eller mindre murkna trädstammar har fallit ned i kanjonen där vegetationen är mycket sparsam sånär som på ett fåtal exemplar av skogsbräken.

Grottbekrivning: Innan bäcken från Bosjön rinner över bergkammen ned i kanjonen har en grotta bildats i den blocksamling som bildats invid stupet. Grottan är endast delvis täckt då det förekommer rikligt med dagljushål mellan blocken. Golvet utgörs av bäckens botten i grottan som delvis har ett underjordiskt förlopp då en del vatten banar väg genom berget innan bergets rand och bildar ett mindre vattenfall under det större fallet. Längden uppnår ca 6 m och bredden överstiger knappt 1 meter. Grottan har ställvis fri ståhöjd.

Genes: Grottan är i första hand att betrakta som en blockgrotta där blocken slitits loss från berget genom den fortlöpande erosionen som vattenströmmen åstadkommer. Då en underminering av den sprickrika berggrunden sker lossnar dessa block och kan gemensamt bidra till grottbildning. Kombinationen block-, denudationsgrotta syftar på bäckens erosion av gnejsen.

I sammanhanget är det oundvikligt att utelämna ytterligare en viktig bildningsprocess nämligen frostvitreringen som här är av omfattande art och synnerligen aktiv.

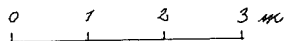
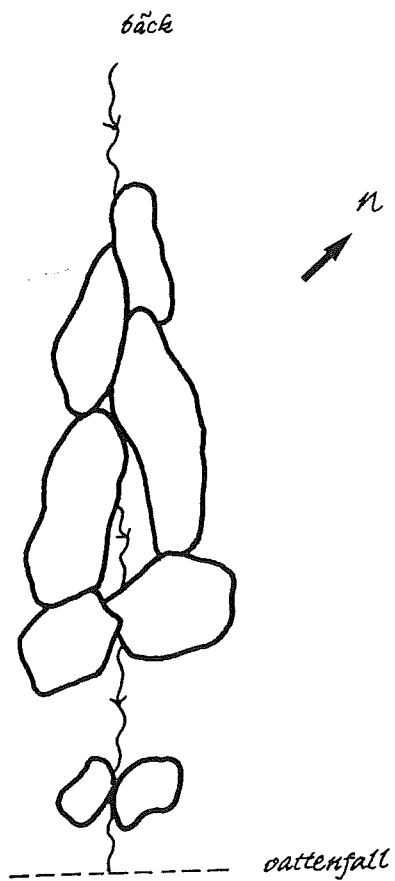
Värdeklassificering: Vetenskapligt värde: Klass V₁. Flera intimt förknippade grottbildande processer samverkar vid utformandet av denna ovanliga grotta.

Rekreativt värde: Klass R₂. En något svårtillgänglig grotta men med en imponerande omgivning.

Skyddsbehov: Klass S₂. Ett visst skyddsbehov föreligger då det vetenskapliga värdet är högt.

Kanjongrottan

Planskiss

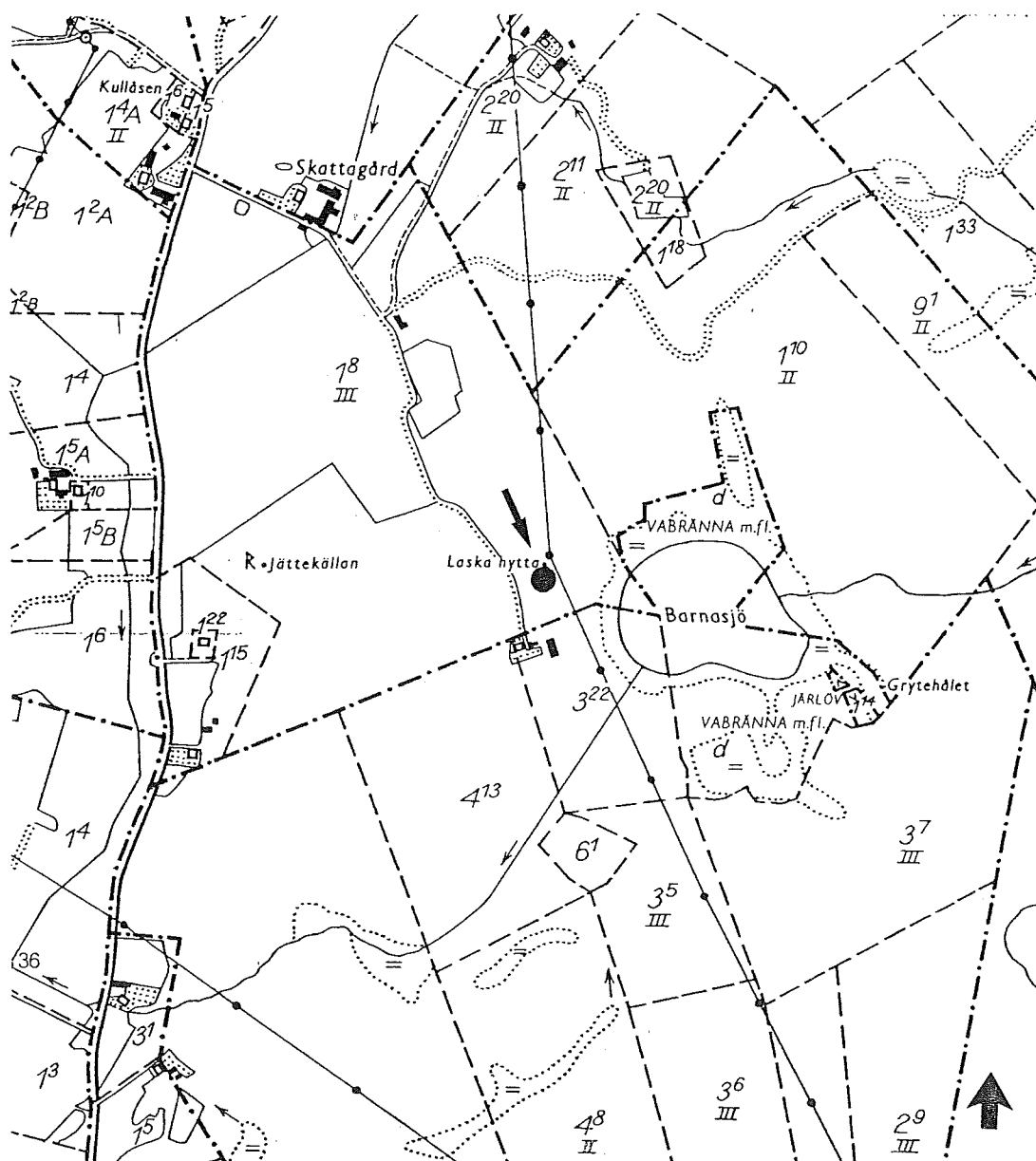
90. LASKAHYTTA

Efter ca 3.5 km på vägen mellan Veddige och Frillesås leder en avtagsväg in till Skattagård. Drygt 500 m SO gården leder en liten grusväg fram till dunge där grottan är belägen.

Kommun: Varberg

Klassificering: Liten T_1 -grotta (blockgrotta) med värdeklasser V_2 och R_3 . Skyddsklass S_3 .

M ö h: 75

Omgivande terräng: I huvudsak björk och ek utgör de trädslag i lövskogen som omger grottan. Berggrunden som i området är en grå relativt kalifältspatrik gnejs är kraftigt uppsprucken. På ett flertal ställen runt om i terrängen har blocksamlingar bildats. Drygt 100 m österut från grottan ligger Barnasjön omgärdad av sankmark.

Grottbeskrivning: Grottan är belägen i västsluttning där den uppsplitttrade gnejsen rymmer grottrummet in bland blocken. Vid södra mynningen, som har en bredd av knappt 1 m, sänks golvet ned från en avsats med block utanför ingången. Genom hela grottan har golvet en nedåtlutande utformning utom i den sidogrottgång mot norr där grottgolvet istället sluttar uppåt. Som mest är höjden 1.6 m i grottan vars längd uppgår till 3.6 m. Utan de två öppningar som leder in till grottan är den södra enklast att ta sig in genom då den är något bredare. Bredden inne i grottan är drygt 1 meter i de vidaste partierna.

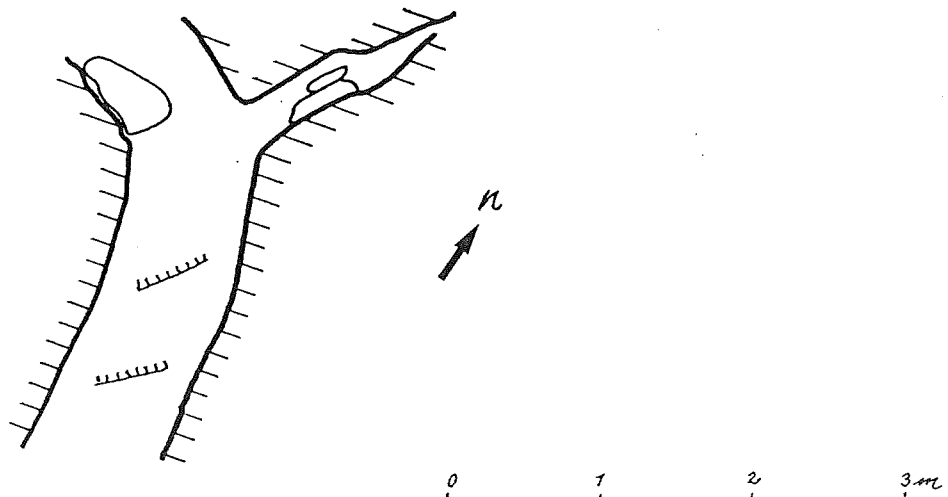
Genes: Grottan har bildats som ett resultat av att den kraftigt uppspruckna berggrunden givit upphov till block. Dessa block har erhållit dess position efter ras utmed bergssidan.

Värdeklassificering: V_3 och R_3 . Även om omgivningen kring Barnasjön är naturskön och blocksamlingar i terrängen kan erbjuda grottkrypning måste det dock konstateras att grottan är av ringa vetenskapligt och rekreativt värde.

Skyddsbehov: S_3 . Inget.

Laskahytta

Planskiss

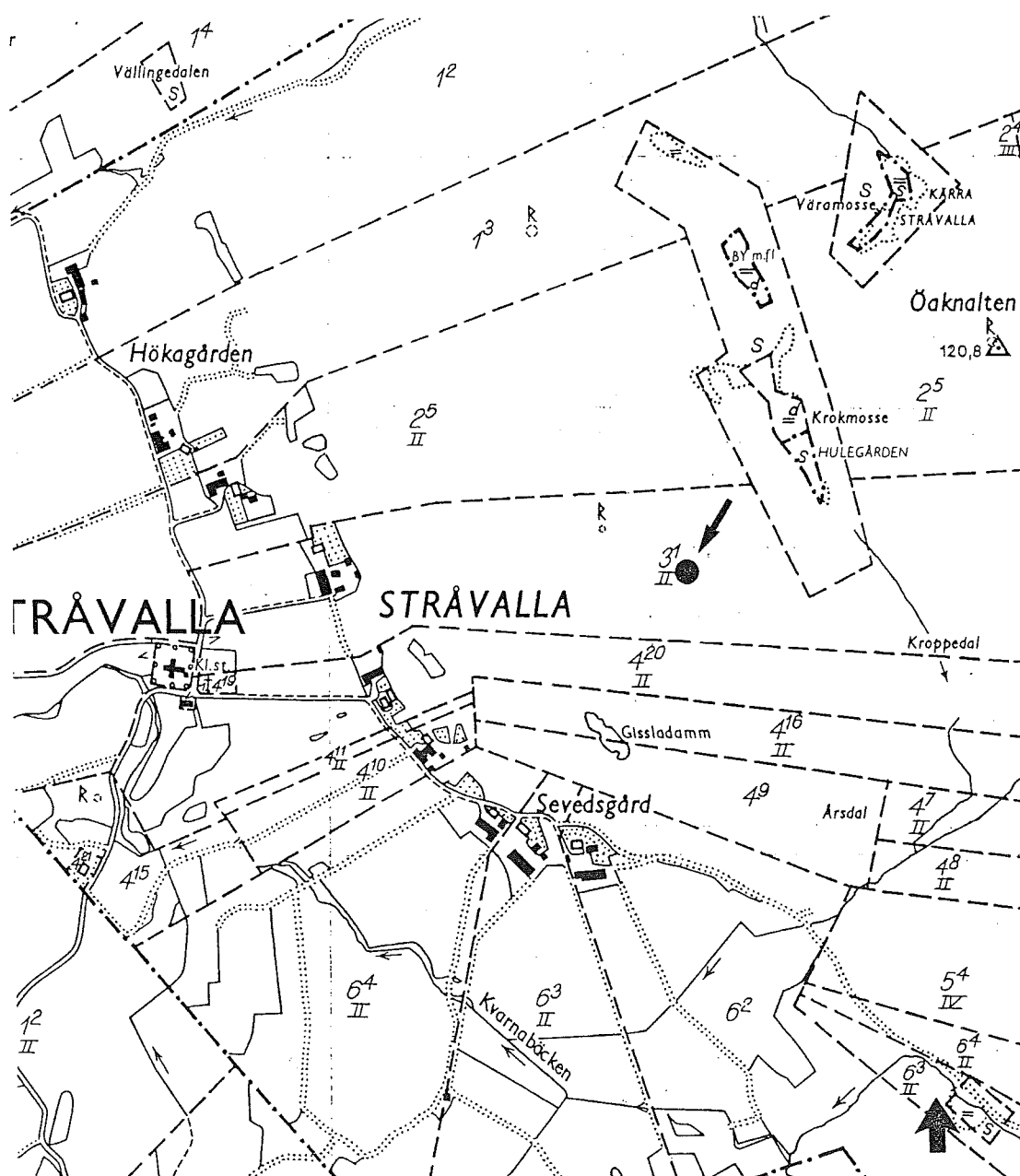
91. JON RINGS GÖMMA

Från Varberg drygt 2 mil norrut till Stråvalla där avtag rakt österut leder in till Sevedsgård. En skogstig drygt 700 m in i skogen leder fram till grottan.

Kommun: Varberg

Klassificering: Liten T₁-grotta (blockgrotta) med värdeklasser V₃ och R₃. Skyddsklass: S₃.

M ö h: 90

Omgivande terräng: En lummig blandskog med dominans av ekbestånd omger grottan. På ett flertal ställen i terrängen förekommer berg i dagen som för området vanligen utgörs av gnejsig, rödgrå granit. Områden med sankmark förekommer öst om grottan.

Grottbeskrivning: En ingång som endast kan forceras om man ålände tar sig in till den trånga grottan. I riktning NNV utbreder sig en 310 cm lång grottgång vilken endast är av 50 cm bredd. Höjden är inte heller den av det generösare slaget då den inte överstiger 40 cm. Från ingången sluttar golvet nedåt och grottgången behåller denna lutning om än i något svagare vinkel ned mot ett dagljushål i grottans norra ände.

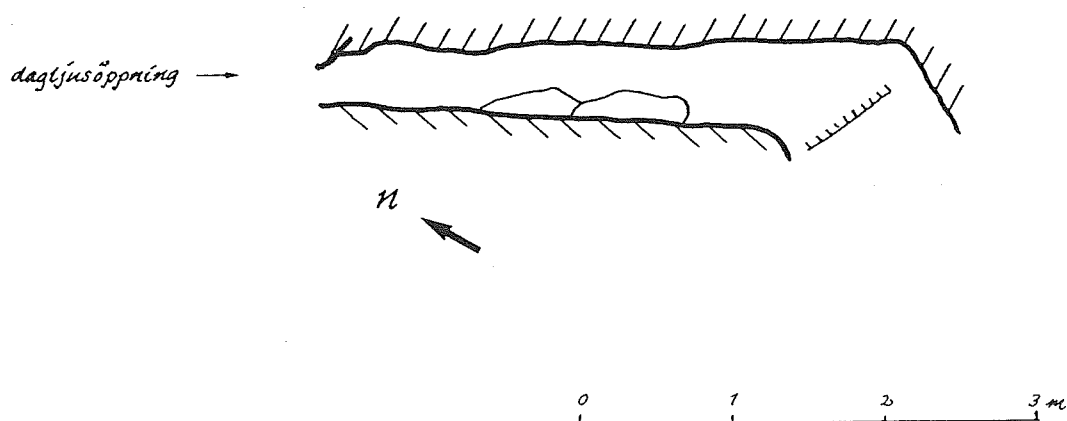
Genes: Grottans bildning är i området intimt förknippad med moränens art i området. Terrängen är blockrik med en tendens åt storblockighet. Grottan har utformats inunder ett utav dessa block med väggar bildade av andra intilliggande block i terrängen.

Värdeklassificering: De vetenskapliga och rekreativa värdena inskränker sig beroende av dels grottans ringa storlek, dels dess svårtillgängliga läge i terrängen till V_3 respektive R_3 .

Skyddsbehov: Klass S_3 . Inget skyddsbehov föreligger.

Jon Rings gömma

Planskiss

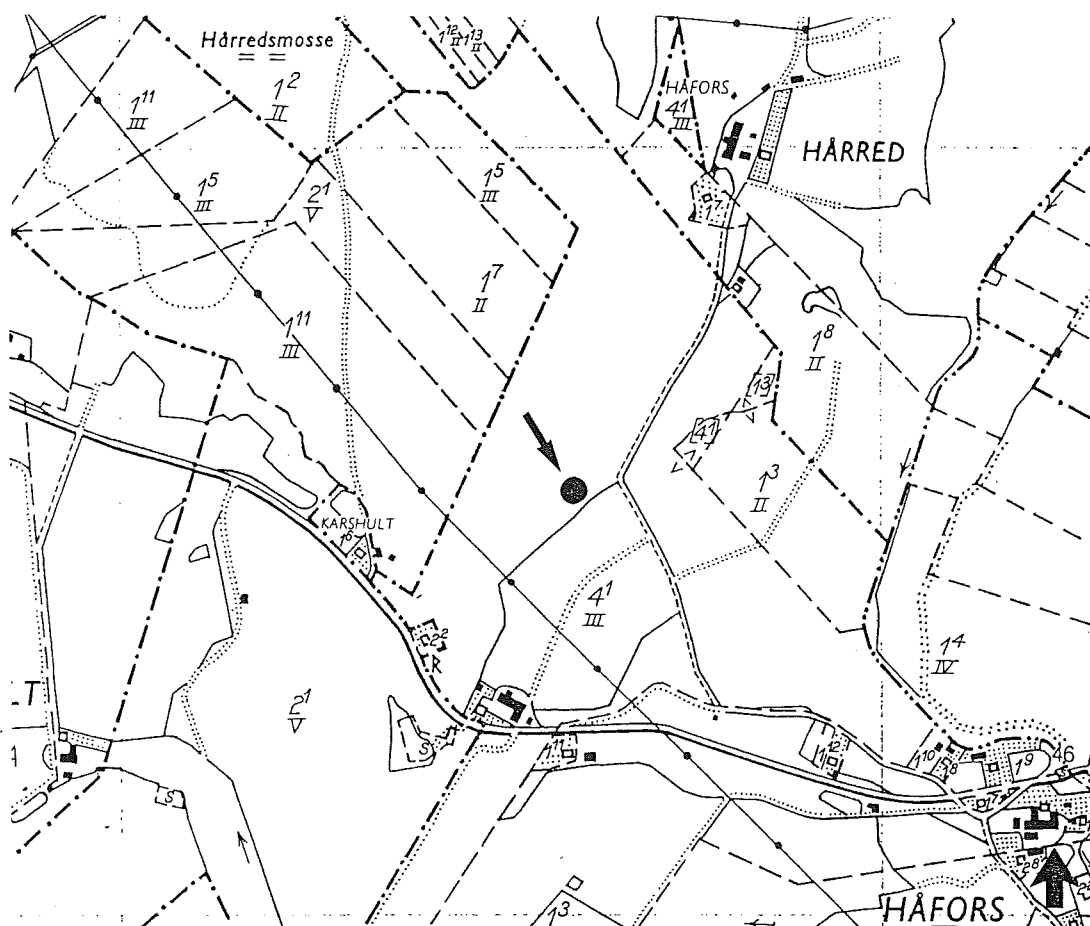
92. TOMTEGROTTAN

Från Frillesås leder väg NO längs Löftaån ca 10 km mot Idala. Drygt 1.4 km SV om Idala kyrka leder väg från väggkorset in till Håfors. Efter ett avtag från vägen mot Hårred beskriver vägen en skarp krök mot NO. Grottan är belägen 75 m västerut från svängen.

Kommun: Kungsbacka

Klassificering: Liten T_2 -grotta (sprickgrotta) med värdeklasser V_2 och R_3 . Skyddsklass S_3 .

M ö h: 65

Omgivande terräng: Vid foten av åsen som skiljer de flacka terrängområdena i nordväst vid Hårredsmosse från odlingsmarkerna i sydost är grottan belägen. Denna sydostbrant av åsen, vars helt dominerande bergart är grå gnejs, hyser lövskogsvegetation med huvudsakligt inslag av ek. Löftaån flyter ca 400 m öster om grottan.

Grottbekrivning: Grottan har en ovanlig utformning med raka linjer i grottrummet. Ingången öppnar sig ca 2 meter upp i bergväggen från marknivån. En rektangulär nisch har bildats i golvet vid grottmynningen. Djupet är 240 cm och en bredd som vid ingången mäter 140 cm bibehålles ända in mot innerväggen. Höjden i grottan varierar mellan 40 och 60 cm.

Genes: Vid en första anblick frestas man att bedöma bildandet av grottan som ett resultat av förkastningsrörelser i berggrunden. Efter närmare betraktelse visar sig dock inte så vara fallet. Berggrundens horisontella sprickor utgörs här av bankningsplan som åstadkommit vid de tryckklättnader som uppstod då landisen smälte av. I bergväggen nedanför grottöppningen syns spår av något som påminner starkt om stranderosion. Dock har HK (högsta kustlinjen) inte nått detta topografiska läge i terrängen där grottan är utbildad ca 65 m ö h. Därför anser jag att den sannolikaste förklaringen vara att dalgången i vilken Löftaån har sitt flöde har utgjort en dräneringsränna i större format. Under deglaciationen har denna dalgång någon gång mellan 12600 och 12000 BP utgjort smält vattenflöde för isavsmältningen i området.

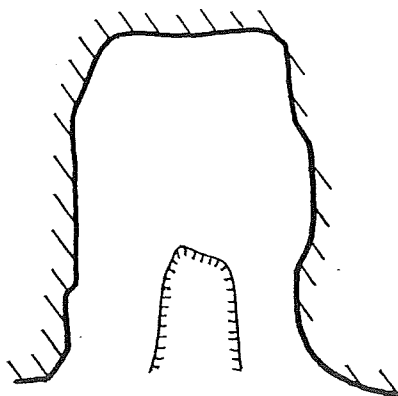
Värdeklassificering: Vetenskapligt värde: Klass V₂. Grottan äger trots dess begränsade dimension ett vetenskapligt intresse då bildningsorsakerna är av komplex art.

Rekreativt värde: Klass R₂. Grottans storlek utgör den begränsande faktorn vid bedömningen. Dock medför den komplicerade bildningshistoriken ett sevärt grottoobjekt.

Skyddsbehov: Klass S₂. Grottan innehar ett visst behov av naturskydd i någon form.

Tomtegrottan

Planskiss

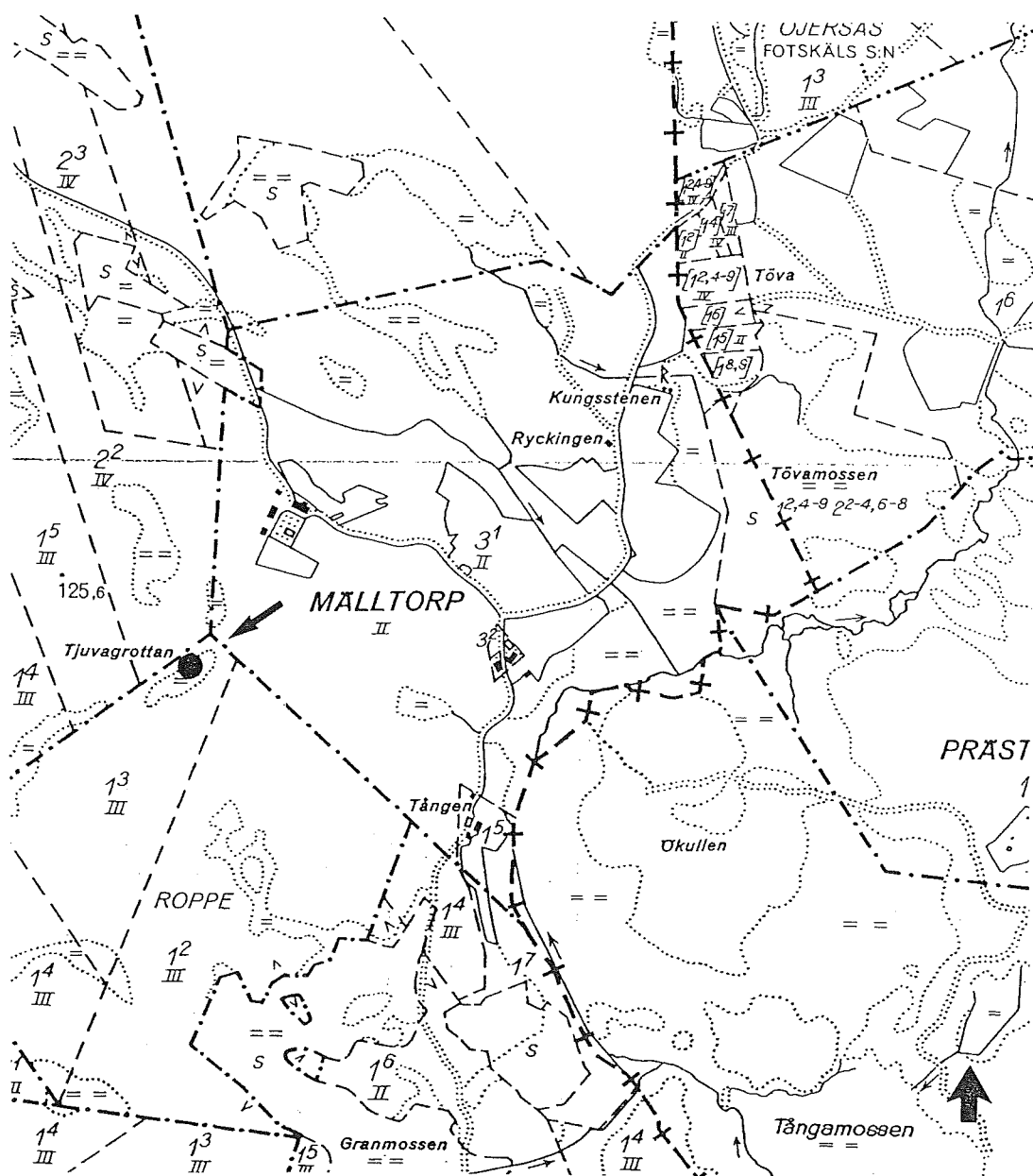
94. TJUVAGROTTAN

Drygt 3.5 km öster om Förlanda kyrka leder avtagsväg mot Mälltorp. Grottan är belägen ca 250 m SV om Mälltorp.

Kommun: Kungsbacka

Klassificering: Liten T_1 -grotta (blockgrotta) med värdeklasser V_3 och R_3 . Skyddsklass S_3 .

M ö h: 90

Omgivande terräng: Grottan är belägen i blockrik terräng med ställvis förekommande berg i dagen. Berggrunden utgörs huvudsakligen av grå gnejs i området kring grottan. Sankmarksterrängen är rikligt representerad i omgivningen och förekommer runt Tjuvagrottan i alla väderstreck utom mot väster där blandskogen med stort inslag av gran istället tar vid. På de sanka terrängpartierna är björk och björksly vanlig vegetation.

Grottbeskrivning: För att nå in till grottan tvingas man sänka sig ned i ett knappt 2.5 m djupt ingångshål, in mellan blocken. Hela grottgångens längd mäter drygt 5 m men endast den täckta delen, dvs den del av gången som innehar grottak i form av block, kan räknas och utgör 3.5 m längd. Grottgolvet sänks successivt in mot dess ände. Det bredaste partiet är 170 cm och återfinns där grottväggarna vidgas strax innan man når innerväggen. I höjddled når grottan 140 cm som mest.

Genes: Ett direkt resultat av inlandsisens krossning av urberget uppvisas av denna grotta. De block som frigjorts från fast berg har förskjutits till att inta positionen där de gemensamt medverkar till utformningen av grottan.

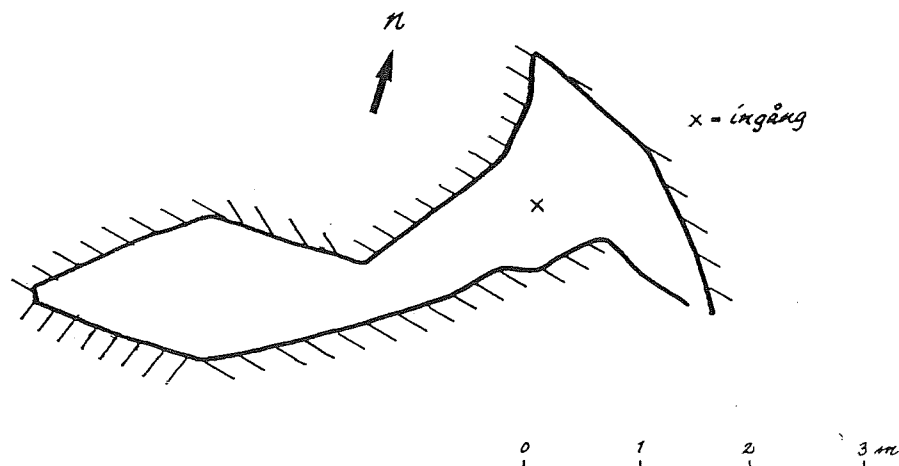
Värdeklassificering: Vetenskapligt värde: Klass V_3 . Ur vetenskaplig aspekt utgör grottan inget särskilt intressant objekt.

Rekreativt värde: Klass R_3 . Grottan är relativt svårtillgängligt belägen och dess dimensioner imponerar inte i jämförelse med andra T_1 -grottor i länet.

Skyddsbehov: Klass S_3 . Inget skyddsbehov föreligger.

Tjuvagrottan

Planskiss

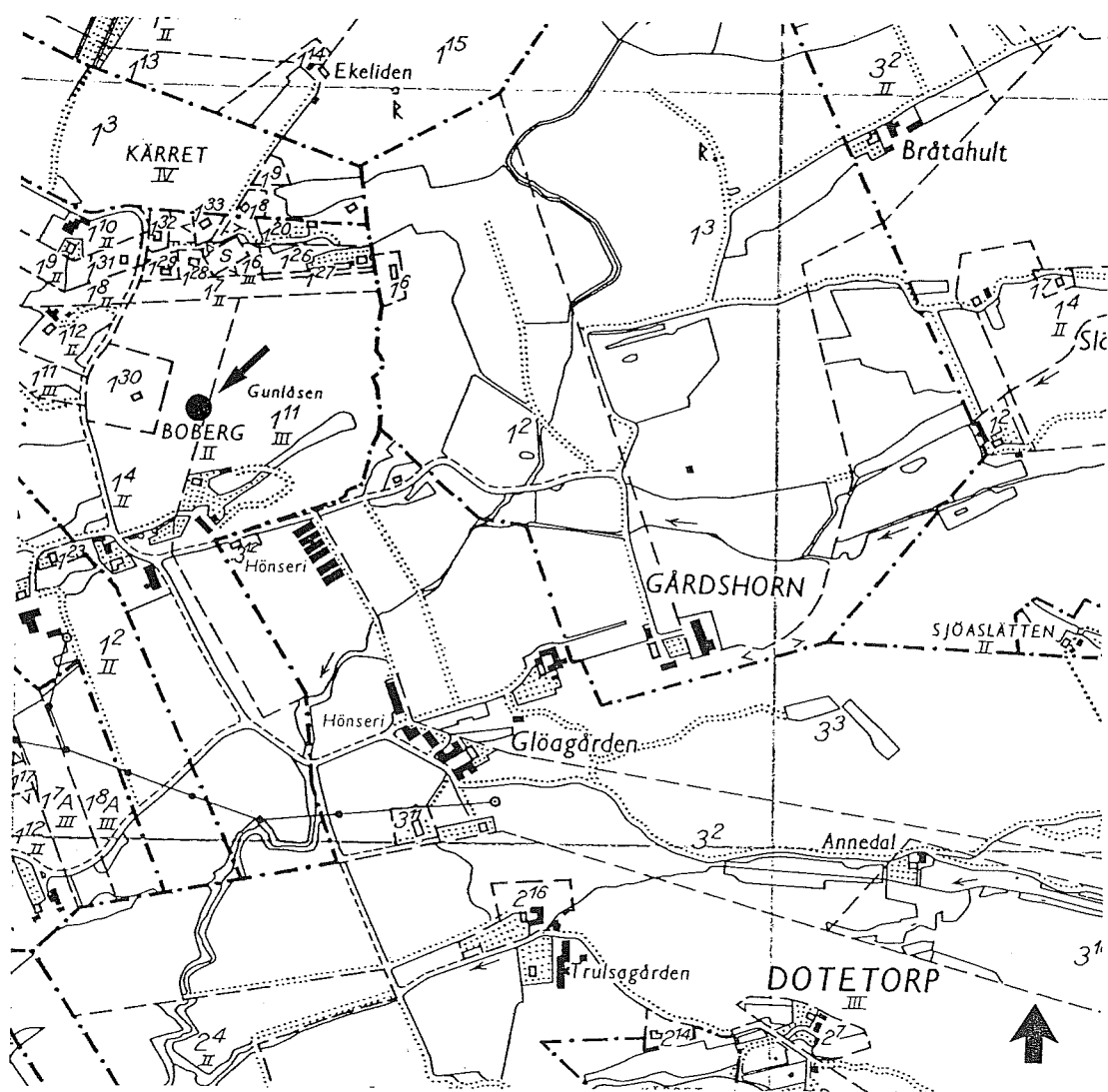
96. JYTA SKÖRA

Från Kungsbacka väg E6 mot S50 ca 12 km till avtagsväg 250 m NNO om Lekarekulla hållplats. Följ därefter enskild bilväg mot OSO och efter ca 600 meter tag av vid Kärretgårdarna. Kör 400 m mot S där parkeringsmöjlighet finns vid vägkors. Grottan är belägen 150 m OSO mot Boberggården.

Kommun: Kungsbacka

Klassificering: Stor T₂-grotta (sprickgrotta) med värdeklasser V₁ och R₁. Skyddsklass S₁.

M ö h: 30

Omgivande terräng: Grottan är belägen i en bergknalle som inte höjer sig nämnvärt ovan omgivande flacka terräng. Vegetationen utgörs uteslutande av lövskog med bl a ek, rönn, björk och asp representerade i den frodiga växtligheten runt grottan. Berggrunden i området utgörs av grå gnejs.

Grottbeskrivning: Utanför ingången bildar ett antal block av olika storlek en mindre blocksamling som man tar sig över innan man når grottmynningen. I sprickgångens östra sida är det möjligt att ta sig in. Ingången är dock ganska trång då ett flak av berget kiltats fast i grottgången. Då man passerat detta vidgas grottan något till 1.2 m vilket är den största bredden som sprickgången uppnår. Längs västra väggen vid grottgolvet förekommer hållpartier som förefaller vatteneroderade. Inga spår tyder dock på att grottan i nutid fyller någon form av dräneringsfunktion. Cirka 8 meter in smalnar grottgången men fortsätter med bibehållen längdutsträckning till sin fulla längd av 14 m innan en alltför trång grottgång tar vid i riktning mot norr. Höjden i grottan varierar mellan 1.5 och 4 meter.

Genes: Sprickgången i vilken grottan kommit att bildas har orsakats av förkastningsrörelser i berggrunden. En vertikal normalförkastning har gett upphov till och utgjort den primära bildningsprocessen. Frotssprängning har inte någon framstående roll i bildandet av grottan. Endast långt in i grottans övre partier kan indikationer på denna vittringsform spåras.

Värdeklassificering: Vetenskapligt värde: Klass V₁. En relativt stor grotta med intressant bildningshistorik.

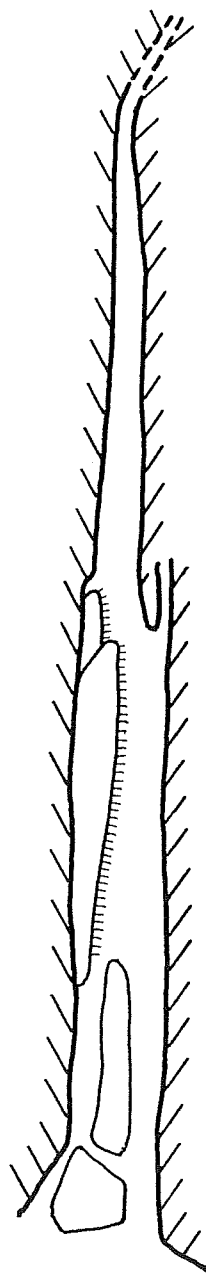
Rekreativt värde: Klass R₁. Grottan bör kunna utgöra ett attraktivt utflyktsmål.

Skyddsbehov: Klass S₁. Ett klart skyddsbehov av grottan föreligger.

Planeringsåtgärder: Skyltar bör placeras ut vid tillfartsvägar. En eventuell texttavla invid grottan med information angående grottan och dess tillhörande sägen.

Jyta Sköra

Planskiss

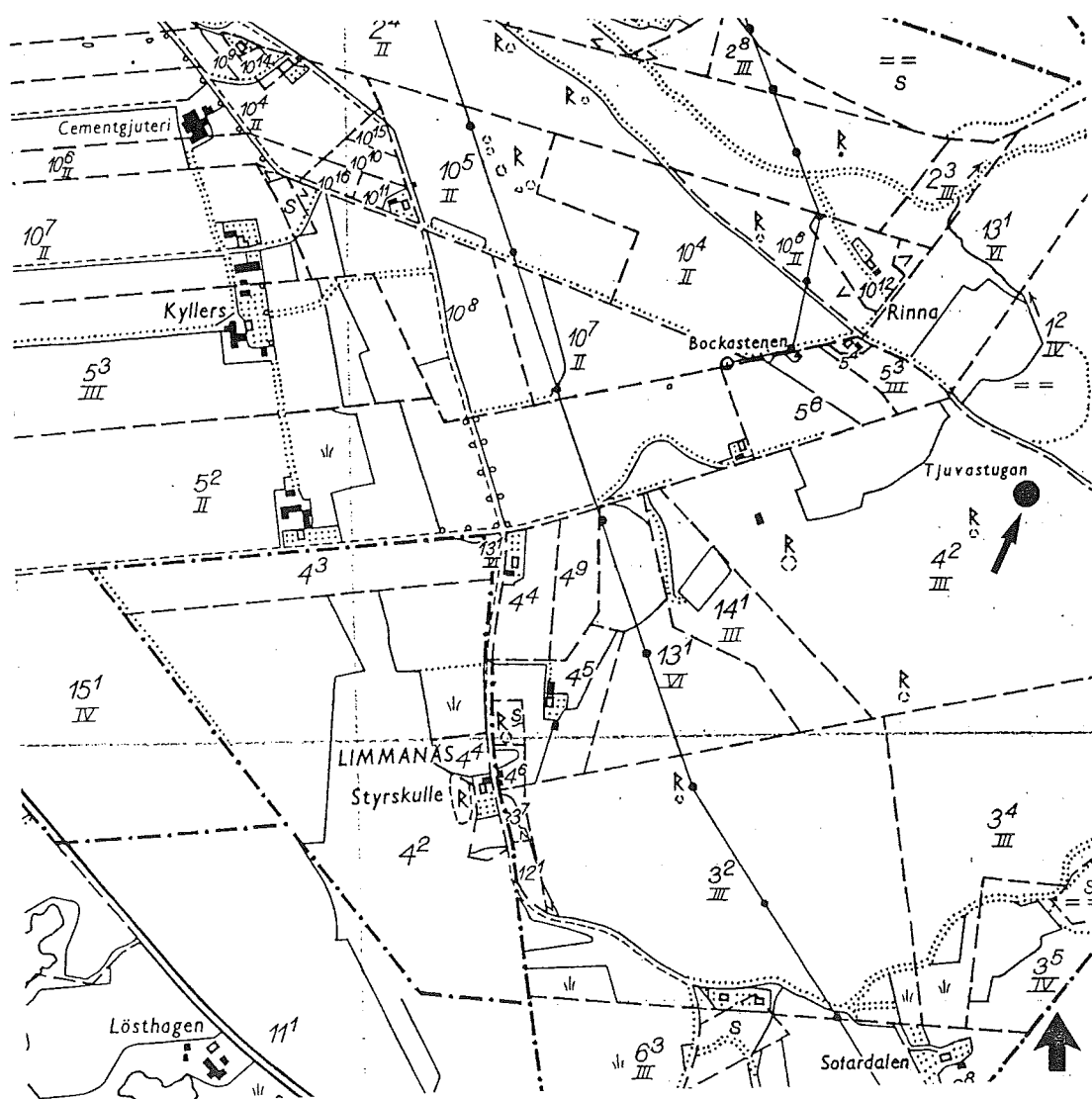
97. TJUVASTUGAN

Från Fjärås kyrka leder väg mot sydost förbi Lygnens västra sida ned till Slättås. Efter ca 4.5 km från kyrkan syns en bergkulle på höger sida vägen. Grottan är belägen i dess nordöstra brant.

Kommun: Kungsbacka

Klassificering: Liten T₁-grotta (blockgrotta) med värdeklasser V₃ och R₃. Skyddsklass S₃.

M ö h: 80

Omgivande terräng: Sankmarksområden med björkslyvegetation förekommer invid berget i vilket grottan är belägen. Vid väggkanten består vegetationen främst av tät granskog som längre upp i sluttningen övergår i uppblandad skog av lövträdsdominans. Vid bergets västra sluttning är marken exploaterad och nyttjas som sandtag.

Den vanliga grå gnejsen utgör berggrunden i området.

Grottbekrivning: Grottan är en representant ur gruppen blockgrottor och som sådan har den mycket blygsamma dimensioner. Innanför den trånga ingången blottläggs en krypgång av knappt 3 meters längd. Bredden uppgår till endast 60 cm och höjden når inte på något ställe i grottan över 50 cm.

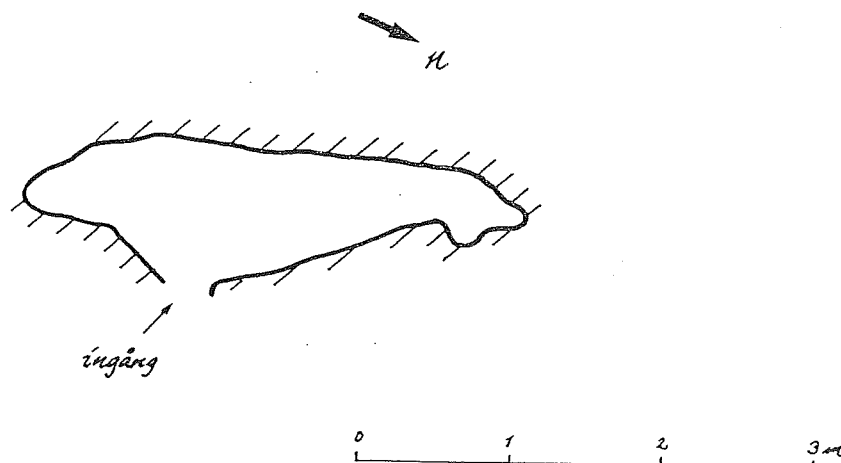
Genes: De grottbildande mekanismerna som åstadkommit föreliggande grotta skiljer sig inte nämnvärt från de flesta andra blockgrottorna. Här som i ett flertal andra fall är det en uppsprucken berggrund i vars branter delar av berget släppt från ursprungsläget och kasat nedåt. I kombinationen fast berg med intilliggande block har grottrummet bildats. Den primära orsaken till denna nedkrossning av berggrunden har åstadkommit av landisens nedbrytande krafter.

Värdeklassificering: De vetenskapliga och rekreativa värdena är obetydliga.

Skyddsbehov: Klass S₃. Inget skyddsbehov föreligger.

Tjuvstugan

Planskiss

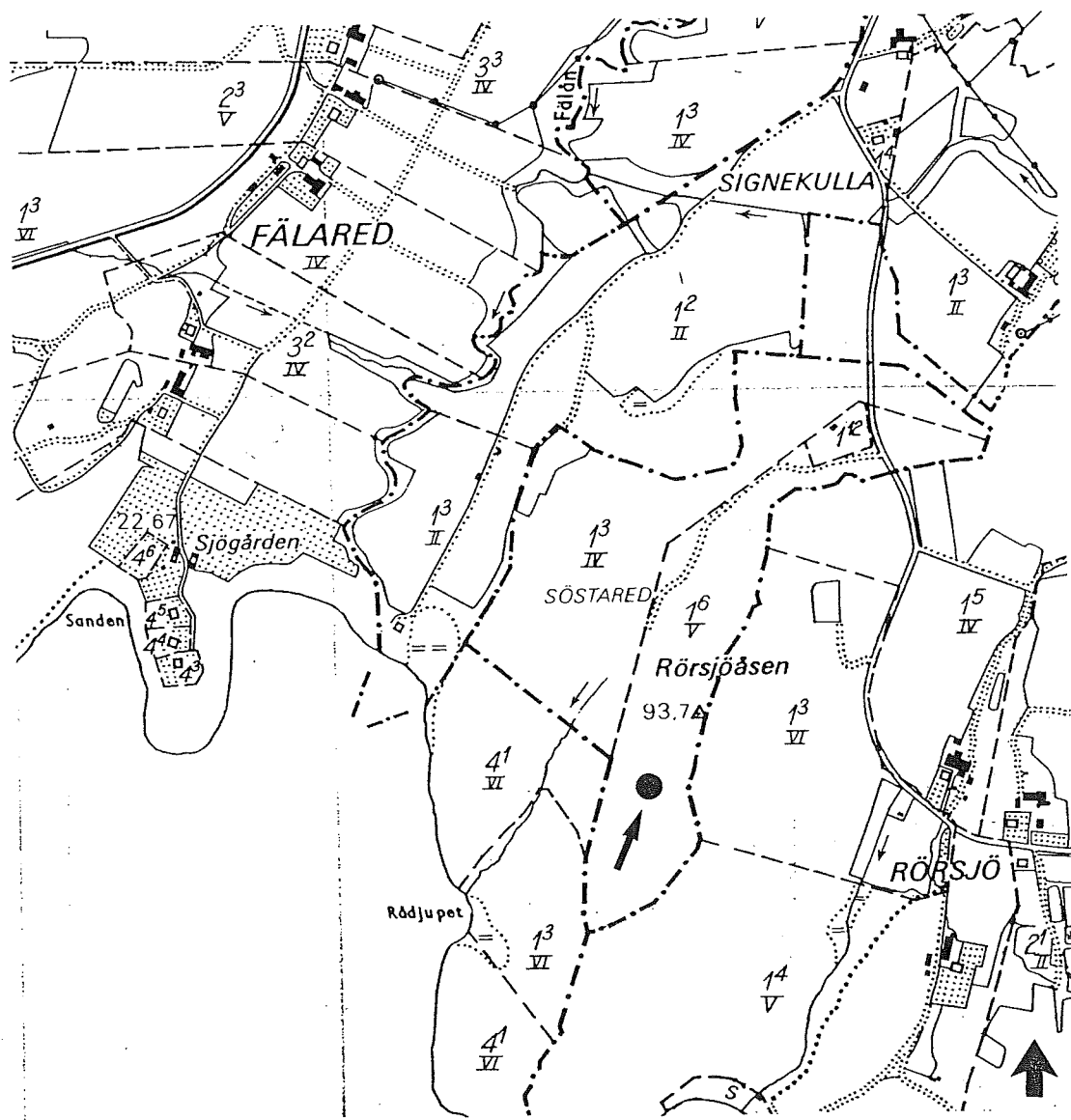
99. FLÄSKOKLÄMMA

Från Kungsbacka kör väg i östlig riktning, via Tölö och Hjälms, knappt 9 km till avtag söderut mot Älgärda. Efter ca 1 km leder nytt avtag åt sydväst ned mot Stensjön. Härifrån leder skogsstig ca 400 m fram till grottan.

Kommun: Kungsbacka

Klassificering: Liten T_2 -grotta (sprickgrotta) med värdeklasser V_2 och R_3 . Skyddsklass S_3 .

M ö h: 65

Omgivande terräng: Vid Stensjöns östra strand reser sig berget i vilket grottan bildats markant drygt 80 meter ovan sjöns yta. Terrängen är svårframkomlig dels beroende på de ställvis mycket branta klipppartierna dels på den frodiga och snåriga vegetationen. Området utgörs i vegetationshänseende av blandskog och berggrunden består av grå gnejs.

Grottbeskrivning: Grottan är bildad i ett brant parti i den västra sidan av berget. Ingången är svår att ta sig in genom vilket orsakas av den låga takhöjden som endast mäter 30-40 cm. Enda sättet att ta sig ur är att åla med fötterna före in ca 1 m där grottrummet vidgas till ett rektangulärt utrymme med takhöjd av 1.8 m. Det av sten och block täckta grottgolvet sluttar svagt uppåt i riktning mot innerväggen. Total längd är knappt 3 meter och bredden är vid ingången 2.5 m och något smalare i grottrummet.

Genes: Den ovanliga utformningen har möjliggjorts genom de genomgripande sprickmönster som bildats i gnejsen. Dessa sprickor är dels betingade av endogena spänningar i berggrunden dels har den orsakats vid trycklättnader efter inlandsisens tillbakadragande. Ingången utgörs av ett bankningsplan där den undre delen av berget kasat ned och åstadkommit ett grottrum.

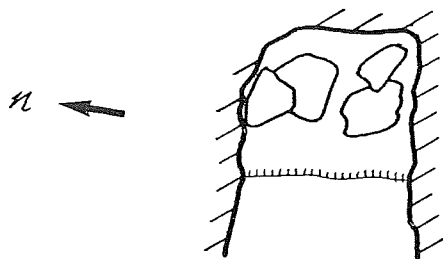
Värdeklassificering: Vetenskapligt värde: Klass V_2 . Grottan har mycket små dimensioner men har en ovanlig utformning som är av visst vetenskapligt intresse.

Rekreativt värde: Klass R_3 . Grottans ringa storlek samt dess svårtillgänglighet motiverar lågt värde.

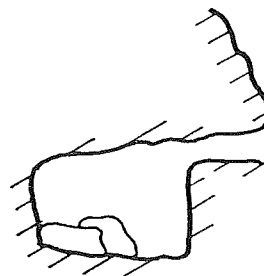
Skyddsbehov: Klass S_3 . Saknar behov av skydd.

Fläskoklämma

Planskiss

Tvårsnitt

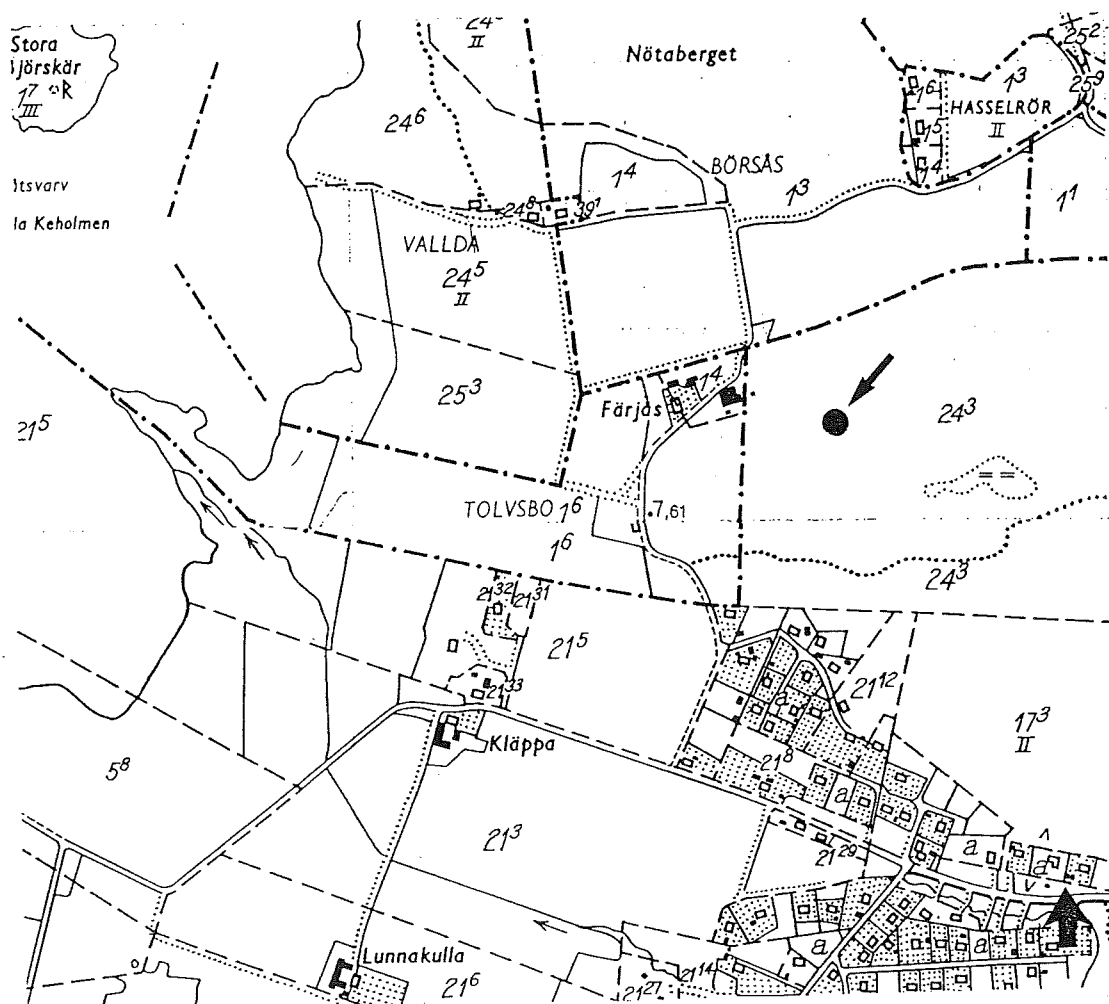
100. GROTTORNA I HÅKULLABERGET

Från Kungsbacka väg 158 till Vallda. Fortsätt mindre väg västerut mot Sandö. Grottorna ligger i Håkullabergets västra och nordvästra branter.

Kommun: Kungsbacka

Klassificering: Liten T_1 -grotta (blockgrotta) med värdeklasser V_2 och R_3 . Skyddsklass S_3 .

M ö h: 45

Omgivande terräng: På flertal ställen i Håkullabergets västra och nordvästra brant förekommer blockanhopningar där grottor och grottanlag finns inrymda. Berggrunden i grottans omedelbara närhet utgörs av grågnejs men längre inåt landet i öster förekommer grönstensområden. Vegetationen består av lövskog med inslag av enbuskar. Från grottan har man en vacker utsikt ut över Stallviken.

Grottbeskrivning: Grottan är inrymd under en ansamling av block som täcker en skreva i berggrunden. Grottgolvet har alltså en V-form där grottväggarna utgörs av fast berg och taket består av lösa block.

Grottan har en längd av knappt 5 m och höjden varierar mellan 40 och 110 cm. Även bredden varierar avsevärt i grottan men uppnår som mest 130 cm. Grottan är ljus dels på grund av de två ingångar som leder in till grottan, dels därför att grotttaket släpper in rikligt med dagljus.

Genes: Grottan har bildats under de block som tidigare utgjort fast berg högre upp i bergsbranten. Idag är detta rasmaterial takbildande för grottan.

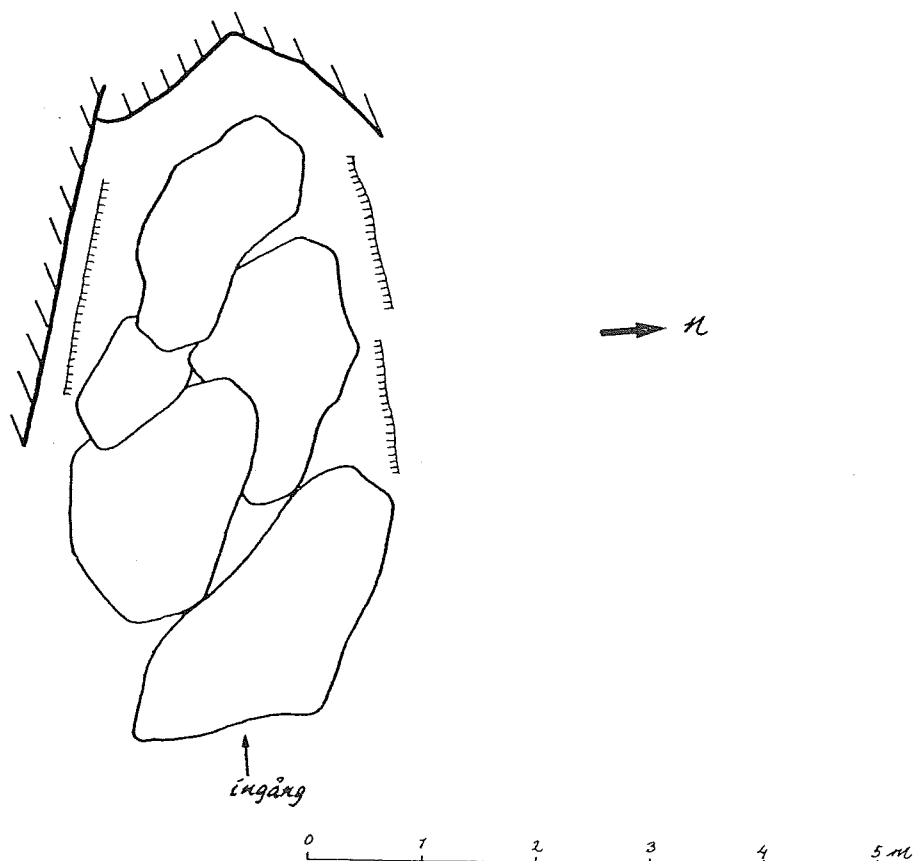
Värdeklassificering: Vetenskapligt värde: Klass V_2 . Det vetenskapliga värdet består här främst i det typiska i grottans bildningshistoria.

Rekreativt värde: Klass R_3 . Grottan utgör inget särdeles intressant objekt ur rekreativt hänseende.

Skyddsbehov: Klass S_3 . Ringa skyddsbehov föreligger.

Grottorna i Håkullaberget

Planskiss

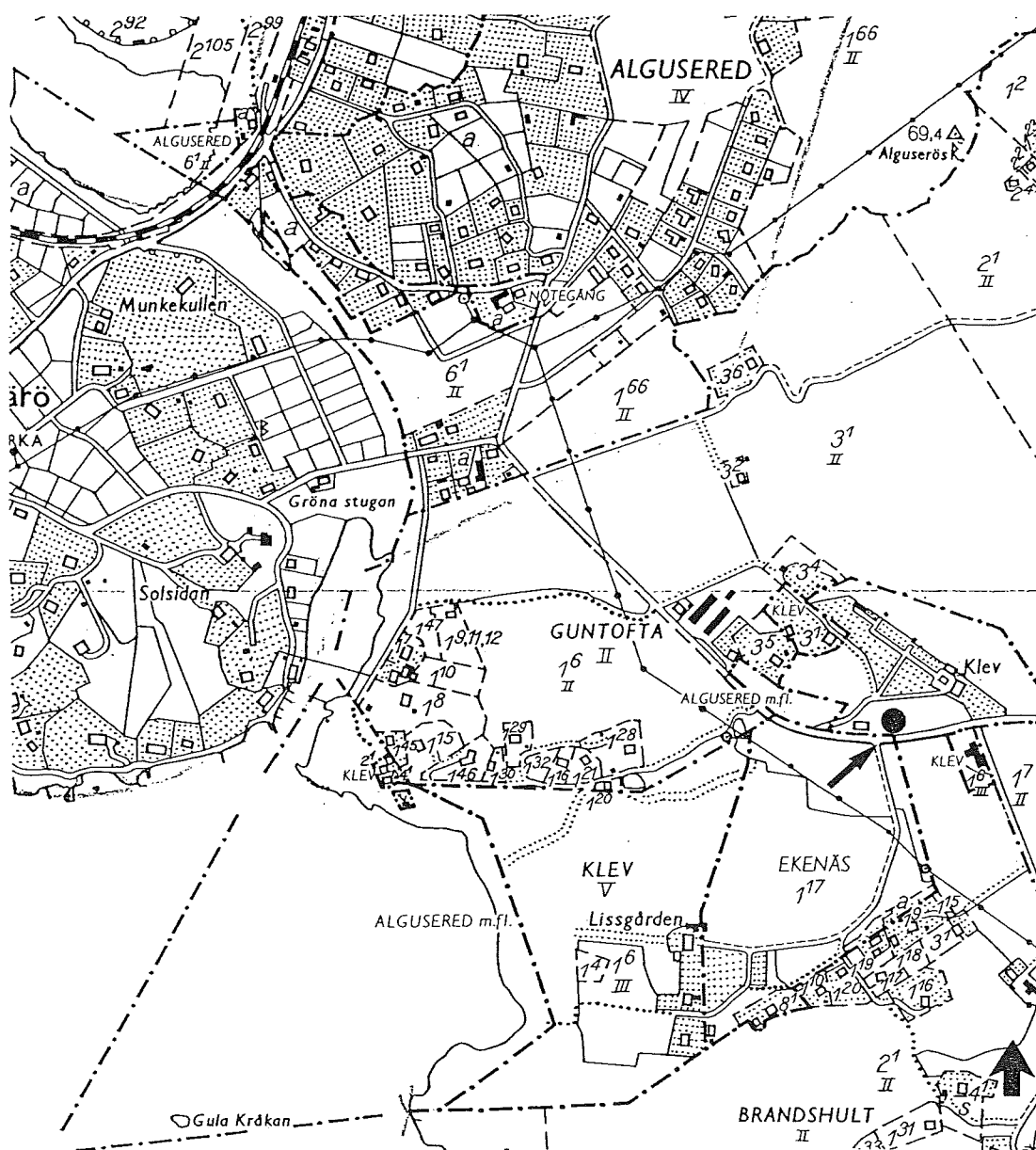
102. KLEVGROTTAN

Från Kungsbacka väg 158 till Vallda och vidare NNV mot Släp. Ca 850 m S50 Släp kyrka avtag mot Särö. Efter ca 1 km når man gården Klev. Vid vägkurva 150 m O om gården är grottan belägen ca 15 m från vägrenen.

Kommun: Kungsbacka

Klassificering: Stor T_{1,2}-grotta (block/sprickgrotta) med värdeklasser V₂ och R₂. Skyddsklass S₂.

M ö h: 10

Omgivande terräng: Vegetationen i grottans omgivning är av lövskogstyp med bl a ek, bok, lönn, rönn och björk. Grottan är belägen i en ca 10 m hög lodrät klippbrant i Klevbergets södra sida. Berggrunden består av amfibolit vilket lättast känns igen hos den finkorniga kompakta karaktären.

Grottbekrivning: Grottans ingång är belägen drygt 2 m upp i bergväggen där ett relativt plant grottgolv leder fram till den lodräta innerväggen efter ca 6 m. En mängd block och sten förekommer i grottan. Delvis utgör de grottgolv och delvis vilar de löst på grottgången. Ett par förrådiska hål mellan blocken i grottgolvet bör man iaktta viss försiktighet med. Ovan en nisch i grottans södra ände finns en 40x60 cm stor dagljusglugg som i kombination med den rymliga ingången medför att grottan är ljus och luftig. Höjden varierar mellan 2 och 5 meter i grottan vars bredd som mest är något över 2 meter.

Genes: Grottan utgör en kombinerad sprick- och block-grotta. Den sprickiga berggrunden vars vertikala sprick-system har medgjort att block ur berget kunnat frigöras uppvisar även horisontella spricksystem vilka sannolikt kan härröra från de bankningsplan som bildats efter inlandsisens tillbakadragande. De block som har lösgjorts från dess fasta klyft bidrar här till utformandet av grottan vars bildningshistorik är en komplicerad kombination av processer där även frostsprängning torde ingå som samverkande faktor.

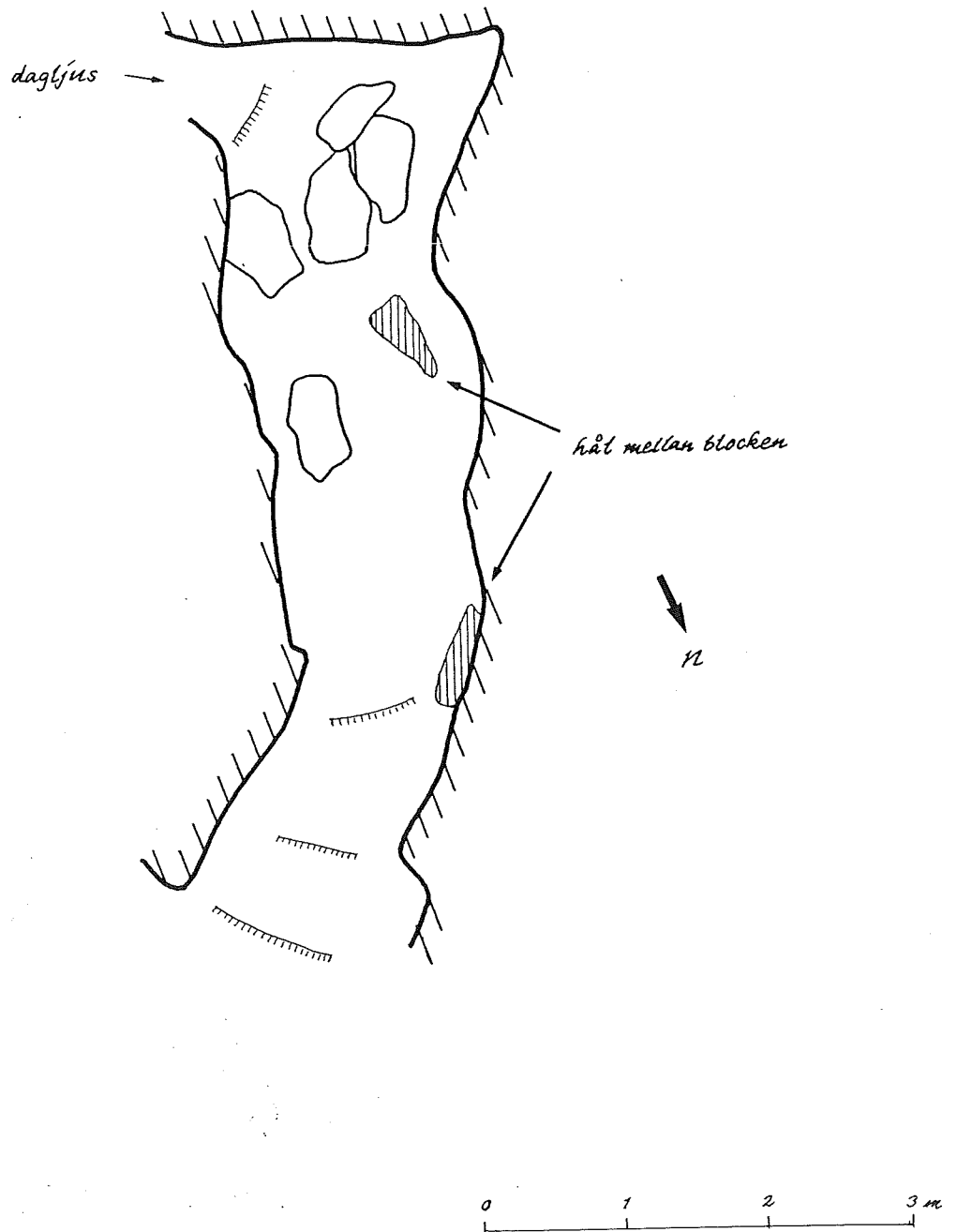
Värdeklassificering: Vetenskapligt värde: Klass V₂. Ett visst vetenskapligt värde röner grottan genom dess komplexa bildningsmönster. Dock är inte dess storlek av den arten att den kan anses berättigad av högsta prioritet.

Rekreativt värde: Klass R₂. Ett lättillgängligt utflyktsmål som erbjuder besökaren en relativt rymlig grotta att utforska.

Skyddsbehov: Klass V₂. Att ett visst skyddsbehov föreligger framgår av det ovan sagda.

Klevgrottan

Planskiss

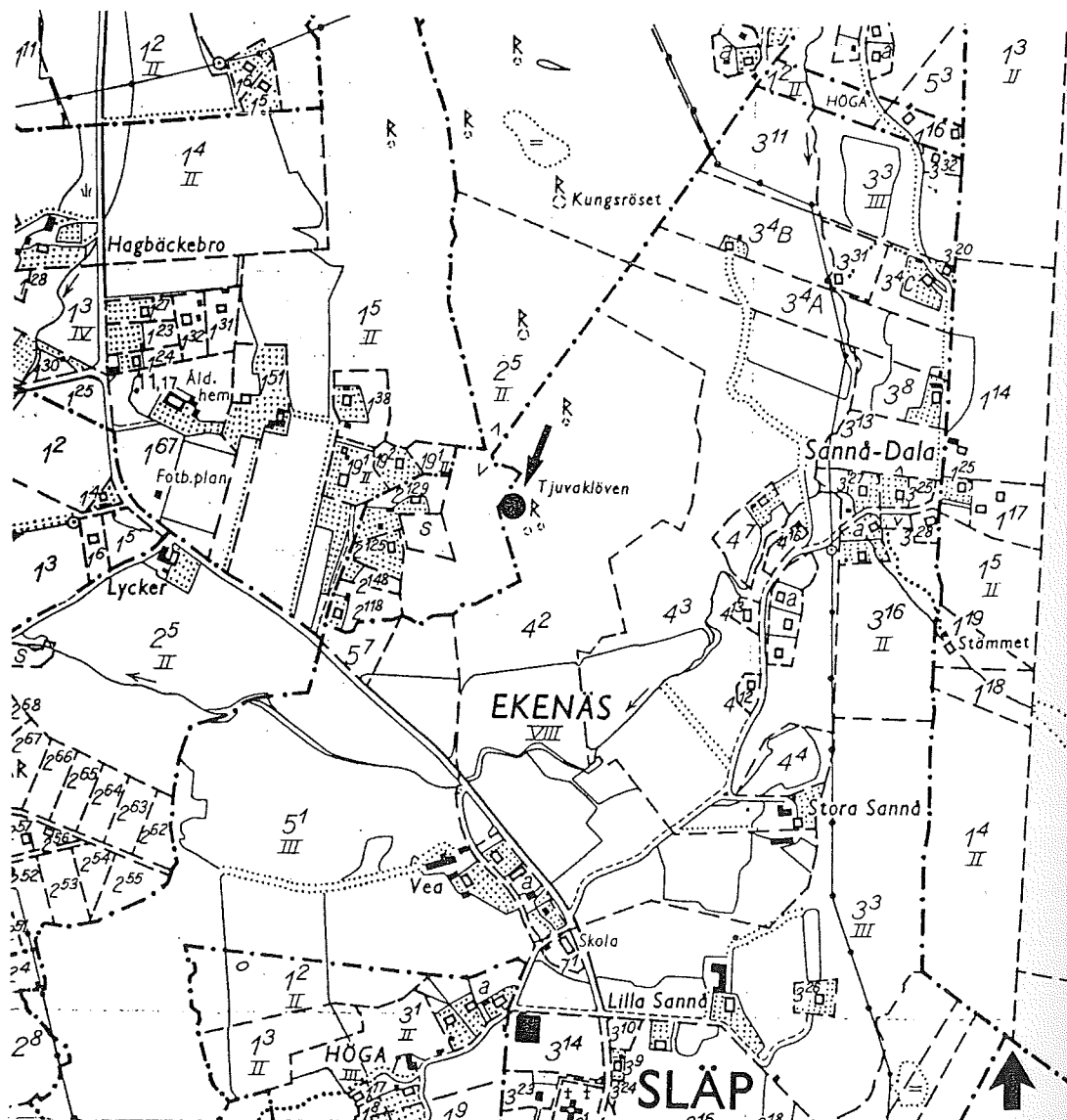
103. TJYVAKLÖVEN

Från Kungsbacka väg 158 mot Vallda varefter vägen viker av mot norr. Passera Släp och ca 1 km ytterligare på väg 158 där avtag åt öster leder in på Sofielundsvägen. Då man kört ca 100 m leder nytt avtag in på Runhamravägen, vilken är körbar ca 100 m fram till hus. Härefter leder stig fram till grottan.

Kommun: Kungsbacka

Klassificering: Medelstor T_2 -grotta (sprickgrotta) med värdeklasser V_2 och R_2 . Skyddsklass S_2 .

M ö h: 60

Omgivande terräng: Grottan är belägen i ett område med förkastningsraviner i den kraftigt uppspruckna berggrunden som utgörs av rödgrå, gnejsig granit. Terrängen sluttar brant i den västra sidan av berget där vegetationen är av lövskogsart med ek som vanligaste trädslag. Även enbuskar förekommer och undervegetationen är riklig med bl a ekbräken och träjon.

Grottbeskrivning: Sprickgången utgörs av en lodrät spricka in i berget. Den har en avsmalnande ände in mot innerväggen men höjden bibehåller ståhöjd ända in i grottan vilket är relativt ovanligt. Rikligt med sten och block förekommer på grottgolvet framför allt in mot de inre delarna av grottrummet.

Den egentliga grottan dvs den del av sprickgången vars tak utgörs av fast berg mäter knappt 5 meters längd. Den totala längden hos grottan uppgår till ca 9 meter om den del medtages som är ställvis täckt av block som där utgör grottak. Bredden är drygt 2 m som mest och takhöjden drygt 3 meter.

Genes: Bildningshistorien hos grottan kan direkt härledas till de tektoniska rörelser som ägt rum i berggrunden. Grottan utgör en förkastningsspricka där i huvudsak två stycken större block som kommit i rörelse vid tektoniktillfället har kilat in i sprickan där de utgör en del av grottaket.

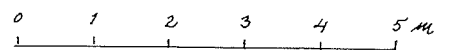
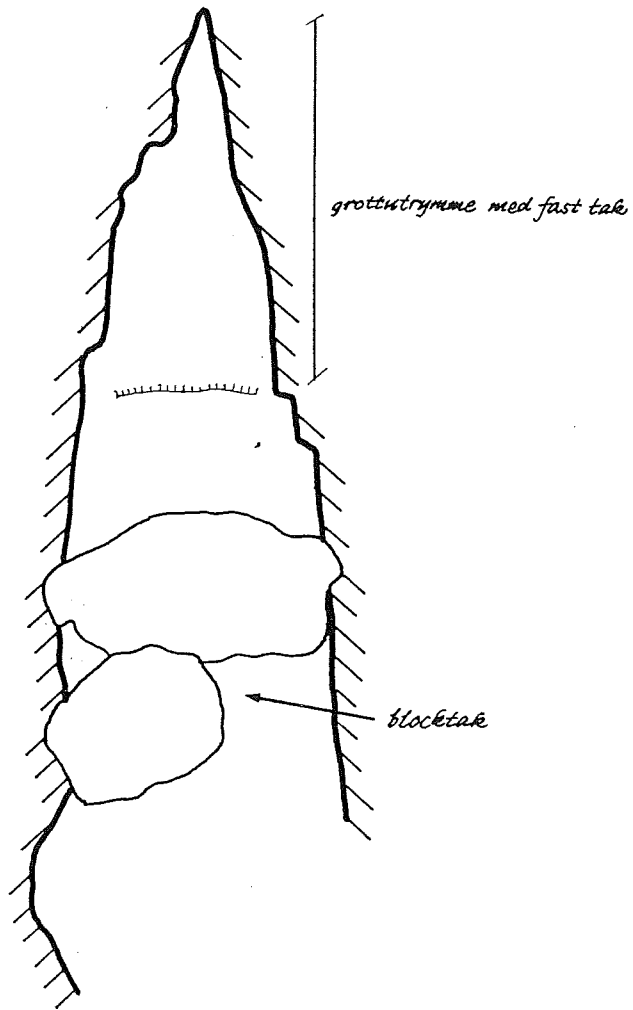
Värdeklassificering: Vetenskapligt värde: Klass V_2 . Ett visst vetenskapligt intresse föreligger. Förkastningar i allmänhet är spännande företeelser och denna grottan utgör inget undantag. Storleken drar dock ned något vid bedömningen.

Rekreativt värde: Klass R_2 . Grottan har ett värde i den något ovanliga utformningen där en hög takhöjd råder ända in i grottan.

Skyddsbehov: Klass S_2 . Grottan är inte av den storleken att något av det rekreativa respektive skyddsvärdet kan ge högsta klass.

Tjyvaktöven

Planskiss

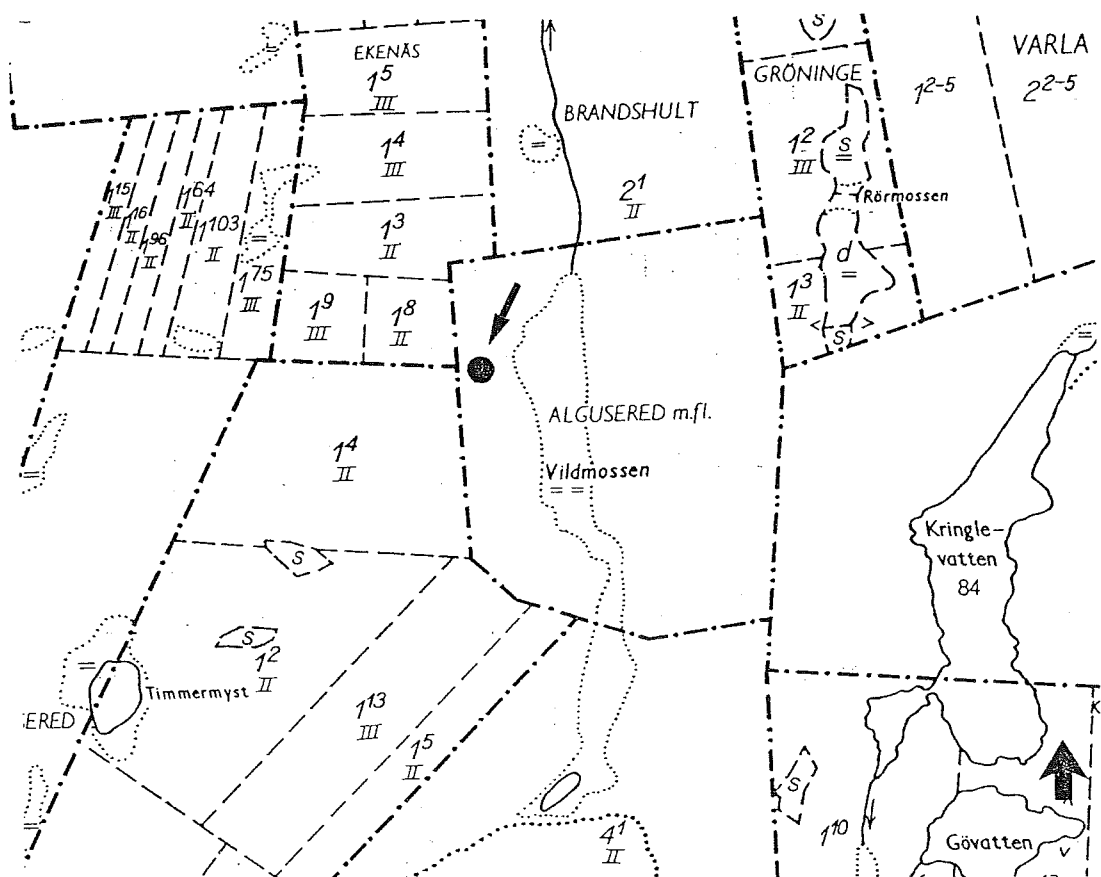
105. VILDMOSSE STÖVA

Från Kungsbacka väg 158 västerut mot Vallda. Fortsätt drygt 2.5 km åt norr på "158:an" till ett vägkors där en väg åt väster leder mot Särö och den andra mindre vägen, vilken man tar av på, leder fram till Kyrkobyn-Dala. Parkera vid P-plats i Kyrkobyn-Dala och promenad ytterligare 200 m mot öst till Sandsjöbackaleden leder in i reservatet åt norr. Efter ca 2200 m promenad väg i naturreservatet återfinns grottan ca 30 m väster om stigen.

Kommun: Kungsbacka

Klassificering: Liten T₁-grotta (blockgrotta) med värdeklasser V₃ och R₃. Skyddsklass S₃.

M ö h: 75

Omgivande terräng: Sandsjöbacka naturreservat, inom vilket grottan är belägen, omfattar totalt 4700 ha. Vegetationen är varierande. Här förekommer öppna kulturlandskap, hedpartier och skogsbevuxna områden av skilda slag. Den vanligaste skogstypen är hedskog. I grottans närmaste omgivning är mossterrängen den dominerande vilken utsträcker sig i nordsydlig riktning öster om grottan.

Berggrunden i området utgörs av grå och relativt åderrik gnejs där grottan är belägen. Denna bergart är dock inte den uteslutande som förekommer i omgivningen. I både nordlig och sydlig riktning från grottan finns amfibolitområden representerade.

Grottbekrivning: Det allmänna intrycket är en trång grotta. Det block-, och stentäckta golvet bidrar härtill och bidrar till en svårforcerad grottgång. Längden hos denna är 4.7 m. Bredden varierar men överstiger inte 1.6 meter. Taket som är blockbetingat och består av flera block har en utformning som medför att grottrummetts takhöjd varierar avsevärt. Den maximala höjden uppmättes strax innanför grottgången till 1.2 m. Dock är vanligen frihöjden betydligt lägre i övriga delar av grottan.

Genes: Genom inlandsisens belastning har berggrunden kommit att krossas och blockbildning har uppstått. Denna bildningsprocess är den som har skapat grottan genom att, efter krossning längs sprickmönster i berggrunden, skjuva blockpartier från den fasta klyftan.

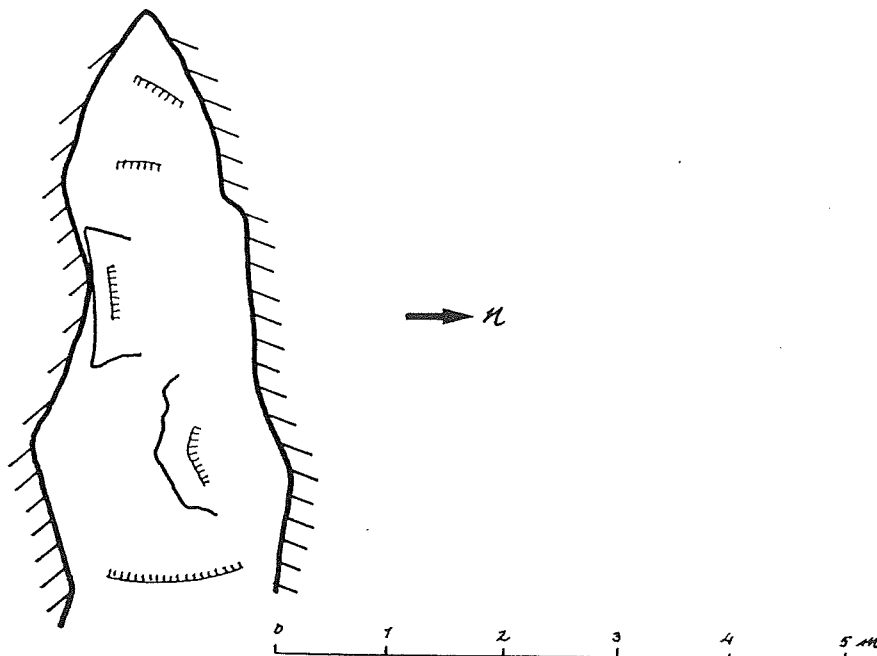
Värdeklassificering: Vetenskapligt värde: Klass V_2 . Ett visst vetenskapligt intresse ligger i det vanliga bildningssätt på vilket grottan formats.

Rekreativt värde: Klass R_3 . Även om naturreservatet som sådant är ett fantastiskt fint strövområde med vacker natur så framstår inte grottan som något särdeles spännande objekt. Den ca 30 minuter långa promenaden från närmaste bilväg samt den svårfunna lokalen bidrar i viss mån vid bedömningen.

Skyddsbehov: Klass S_3 . Grottan äger redan ett skydd genom dess läge inom naturreservatet.

Vildmosse stöva

Planskiss

6.1 KOMMENTARER TILL UR GROTTFÖRTECKNINGEN AVFÖRDA OBJEKT

Som framgår av numreringen av grottorna i föreliggande arbete har ett flertal grottor avförts ur de grottförteckningar som sammanlagt innehållit 105 st potentiella lokaler.

Anledningarna härtill har olika orsaksgrunder. I ett flertal fall har den definitionsram som använts direkt uteslutit grottor som inte svarat upp mot densamma. Avsaknad av grottak och för små dimensioner är exempel på orsaker som bidragit till uteslutning ur grottförteckningen.

I andra fall har "grottan" visat sig vara någon obetydlig nisch i berget, ravin eller dödisgrop.

Sägner och folktro har ibland i sin fantasifullhet skapat grottor som i verkligheten inte existerat vilket visat sig vara fallet på ett flertal platser. Ortsbefolkningen och representanter från hembygdsföreningar har kunnat bekräfta dessa förhållanden.

Grottor är alltid under utveckling antingen det genom erosion innebär en nybildning, en expansion av redan befintliga grottutrymmen eller att grottor på grund av t ex ras helt upphör att existera. Det sistnämnda har med stor sannolikhet inträffat för ett mindre antal grottor i grottförteckningen och dessa har därmed uteslutits i redovisningen.

Dessutom har ett fåtal grottor trots ett ihärdigt letande och upprepade förfrågningar hos ortsbefolkningen inte återfunnits.

Av totalt 105 st grottoppgifter har 37 st av ovan nämnda anledningar strukits ur den slutliga redovisningen.

Nedan följer en förteckning över dessa objekt.

4. SNAPPHANEHÅLAN i Slätthult, 19 km SO Laholm, är ingen grotta utan en obefintlig håla i marken.
6. ODENS KAMMARE i Varhall, 6 km V Knäred är belägen mycket svårtillgängligt i terrängen. Den nås lämpligen med båt utmed Lagan eller genom att fästa rep och fira sig nedför det drygt 30 m höga stupet. Jag provade båda alternativen men fann endast en nisch i berget vilken inte kan klassas som grotta.
8. SKÅNINGAHHYTAN i Ramshall, 5 km N Laholm, utgörs av ett rävgryt. Dimensionsmässigt för liten för en människa.

9. LAGAHÅLAN i Majenfors, 25 km O Laholm, existerar med största sannolikhet inte längre. Efter att ha letat en halv dag utmed Lagans kanjon och förhört mig angående grottbildningar i berget med ett flertal Majenforsbor, drar jag slutsatsen att grottan upphört att finnas till i samband med dammverksbyggnationen som utfördes i slutet av 1950- och början av 60-talet.
10. KLÅFHALL i Porsabygget, 15 km NNO Knäred utgörs av ett uppsprucket flyttblock.
11. SNAPPHANEGROTTAN i Virsehätt har inte kunnat återfinnas trots idogt letande tillsammans med Oskar Andersson och Åke Mjörná från Enslövs hembygdsförening. Blockras förekommer runt om i terrängen plus ett par nischformationer i norr vilka kan ha givit upphov till namnet Snapphanegrottan. Dock är dess dimensioner inte tillräckliga.
18. HUNE HALL i Hunelyng, 1.5 km NO Arlösa, visade sig vara ett uppsprucket block.
20. SKOGENGROTTAN ca 3 km SO Kvibille är ingen naturlig formation då den delvis byggts av människan.
21. KUNGSGROTTAN i Stationsberget i Oskarström saknar grottak, och klassas därmed inte som grotta.
28. GROTTAN I FÄRGEÅN existerar inte efter vad som framkommit i samtal med ortsbefolkningen. Förmodat läge ca 3 km SO Torup.
33. GROTTAN I TOFTABERG 7 km NV Asige finns inte. Folket i bygden talade om Tippagrottan vars läge överensstämmer med det beskrivna läget men endast en oansenlig nisch i berget utgjorde "grottan".
34. TROLLEKULLSGROTTAN 3,6 km VSV Eftra kyrka, 8 km SO Falkenberg innehar för små dimensioner.
38. RÖVARKULAN utgörs av en dödisgrop ca 2.5 km NNV Vesige kyrka.
42. RÖVARGROTTAN vid Björkasjön nära gränsen Köinge-Svarträ, 2 km VNV Svarträ kyrka är en håla i marken möjligen mindre dödisgrop.
43. KLOVSTEN på gården Klackebos ägor V om Tjärnesjön ca 8 km O Fridhemsberg. Denna grotta har jag i likhet med många andra inte heller kunnat finna trots noggrant letande i terrängen, samt förfrågningar hos folk i trakten. Ingen sade sig känna till denna eventuella grotta.

- 46, 47 och 48. OFREDSHÅLOR. Dessa tre grottuppgifter hade i den ursprungliga grottförteckningen mycket vaga lägesbeskrivningar där en vars läge 1.5 km S om Källsjö återfanns men lämnades utanför av dimensionsmässiga skäl. De två övrigas lägen befann sig ca 7 km NV Ullared och en utav dessa hålor lokaliserades men kunde inte tas med då den saknar grottak.
50. JÄTTESÄNGEN vid sjön Barken, 1150 m VNV Källsjö, visade sig endast utgöras av mindre nischformation.
56. KOPPAS GROTTA vid Linnarp, 3 km SO Rolfstorp, hamnar utanför definitionsramen då den till största delen är bygd av människan.
62. FRODE STUGA i Torstorp, ca 2.5 km SV Rolfstorp, innehar för liten storlek.
64. PETTERS KYRKA i Bösteshult, 6 km NV Fagered, är ingen egentlig grotta då den saknar tak och grottväggar av den formen att ett grottrum skall kunna uppstå.
67. GROTTAN I SNÖSTORP ca 4 km O Halmstad utgörs av en kombinerad block- och sprickgrotta av mycket ringa dimension.
70. GÖDEBY HÅLA belägen ca 3 km NO Sibbarp är ingen grotta utan en håla i marken.
73. FLÄSKENS GROTTA. Efter långvarigt sökande i trakten VNV Orrebjär, 6 km SV Nöslinge, återfann jag inte denna grotta som möjligen kan vara dold i en igenväxt terräng.
75. ÖSTERBERGS SÄNG belägen ca 2 km S Karl Gustav utgörs av en formation i berget med visst överhäng dock för liten för att platsa som grotta.
78. SILVERLOODS SÄNG ca 3 km VNV Karl Gustav har enligt två stycken oberoende ortsbör rasat samman och går ej att ta sig in i.
79. STARKERED JUNKRARS GROTTA visade sig endast vara ett annat namn på Silverloods säng.
84. SNAPPHANEGROTTAN är ett annat namn för grotta nr 83 dvs Kungsgrottan.
85. LILLEBACKA UGN som är belägen ca 11 km N Varberg innehar för små dimensioner.

86. KLIPPHÅLORNA I RINGHALS är belägna på udden ca 6 km V Värö. Dock hamnar de utanför definitionen på grotta då de är av för små dimensioner.
89. BORRÅS SKÅRA är en imponerande spricka i berggrunden 2.7 km O Värö kyrka. Dock saknas ett utbildat grotttak varför den inte kan tas med i förteckningen.
93. GROTTAN I TÄXLEBERG ca 4 km OSO Idala har inte kunnat hittas. Efter att ha talat med ett flertal orsbo vilka själva vid upprepade tillfällen varit ute och letat efter nämnda grotta tyder det mesta idag på att grottan är belägen under Helsjöns vattenyta.
95. VARPAGROTTAN belägen knappt 3 km NV Förlanda kyrka är en hålighet vars dimensioner och utformning inte motsvarar definitionskraven.
98. OLOF HANSSONS KAMMARE i Lunnaled, 3 km SV Vallda, har jag inte kunnat finna. Inte heller någon orsbo jag talat med eller andra personer väl bevandrade i trakten har sagt sig känna till grottan. Hembygdsföreningar i trakten kontaktades men utan resultat.
101. SÄRÖGROTTAN har trots upprepad rekognosering i terrängen inte kunnat lokaliseras. Den eventuella grottan är belägen i Särö Västerskog ca 3.5 km V Släp k:a.
104. TROLLHÅLAN i Lahall, 2.4 km V Åskloster, har inte den storlek som krävs i definitionen på grotta.

7. RESULTAT OCH SLUTSATSER

Sammantaget resulterade föreliggande inventering i 68 stycken grottor som svarade upp till den definitionsram som sattes vid inledningen till den samma.

De olika grottyperna kom att fördelas på följande vis:

	Antal	Frekvens
Blockgrottor	32	47 %
Sprickgrottor	21	31 %
Frostvittringsgrottor	4	6 %
Denudationsgrottor	0	0 %
Kombinerade grottyper	11	16 %

Grottypen denudationsgrotta förekommer inte inom länet i renodlad form vilket inte hindrar att vattenerosion har bidragit till grottbildning för vissa grottor. Denudationsfenomen uppträder inom den grupp av grottor som utgör kombinerade grottyper. Så är fallet t ex för grotta nr 5 Midsommarstugan som klassificerad som en stor T_{1,4}-grotta.

Storleken varierar avsevärt hos de olika grotterna. Med storlek menas här längden hos grottan dvs dess utsträckning i horisontalplanet. De minsta grotterna i länet mäter endast 2 m. Den längsta däremot är 38 m. De olika dimensionerna fördelas enligt följande:

	Antal
> 35 m	1
30 - 35 m	1
20 - 30 m	3
15 - 20 m	1
10 - 15 m	6
5 - 10 m	21
> 5 m	35

Den övervägande delen av grottorna har en mycket begränsad storlek med endast ett fåtal meters djup. De fem längsta grottorna i länet är:

Nr 68. Trollgrottan	38 m
52. Drakhålan	34 m
53. Drakkammaren	22 m
65. Tjuvaklevsgrottan	20 m
80. Kungsgrottan	20 m

8. HISTORIK OCH SÄGNER

Följande insamlade material i form av historik och sägner har vaskats fram ur en mängd olika källor. Hembygdsföreningar har bistått med en del upptecknade historier vid sidan av de anteckningar som utförts av Sveriges Speleologförbund. Efter att ha plöjt igenom åtskilliga band av hembygds litteratur har den gett ett rikt material i form av berättelser i folktro. Till ovärderlig hjälp har de Ortsbor jag träffat varit då de har kunnat bistå med de sägner som gått i folkmun och aldrig tidigare varit nedtecknade i någon form. En stor del kulturhistorik finns med andra ord här tillvaratagen som i annat fall kanske helt skulle försvunnit ur vårt medvetande. Ett litet antal av de sägner som här presenteras har jag lyckats få fram på lokaltidningsredaktioner, vars arkivarier har bidragit med god hjälp att skaffa fram information. I övrigt har en och annan sägen följt med de grottips som kommit mig till del insända av privatpersoner.

Tyvärr har inte sägner funnits att tillgå till alla grottor men här följer det material jag lyckats samla in.

Grotta nr 1. Snibe Stuga

En jätte vid namn Snibe lär ha byggt grottan av stenumblingar som han staplade till en bostad åt sig och hans hustru Kitta. Det enda som störde deras tillvaro var då folket ringde i kyrkklockorna. Jättar tål inte en sådan klang. Därför kastade Snibe sten mot kyrkorna i Örke lljunga och Våx torp. Men han misslyckades i sina försök att bli av med det fasanfulla ljudet. Det är från dessa jättekast som Bockasten i Ränneslöv och Dövra sten i Knäred stammar.

Sedan jättarna gett sig av övertogs grottan av trollen. Om människorna lät trollen vara ifred och inte gå för nära grottan lät de också människorna vara. De störde inte folket i byn så länge ingen retade trollen. Då kunde de bli utom sig av ilska.

"På senare tid" berättas det att snapphanar har nyttjat grottan som gömställe under 1600-talet.

Grotta nr 2. Hålan i Klinte Hallar

Förr har grottan utgjort ett välbevakat snapphanegöms tälle.

Grotta nr 3. Klackestugan

Det ohyggliga Klackatrollet lär ha bott i grottan.

Grotta nr 5. Midsommarstugan

Trollet Midsommargubben har bott i grottan sedan urminnes tider, och få är de som någonsin sett eller hört honom.

En julafton för länge sedan hade en ko försvunnit från en närliggande gård. Den gamle bonden som ägde henne gick ut för att leta. Han sökte länge och väl och till slut hörde han ett råmande från underjorden, och när han lyssnade riktigt noga hörde han att det kom från grottan. Han krånglade sig ned i underjorden och där fanns kon oskadd men han såg ingen möjlighet att få ut henne levande. Han måste väl slakta sin ko och ta ut henne bitvis. Han bestämde sig för att vänta tills helgen var över och under tiden skulle han ge kon mat och dryck. Han knallade hem igen i den mörka kvällen.

Tidigt nästa morgon hörde han kon råma och när han kom ut fick han se sin ko stå i fäladsledet, och mjölkad var hon också. Midsommargubben hade tagit betalt för hjälpen.

Grotta nr 7. Tjuvahålan

En gång i tiden bodde här sju rövare. De hade för vana att spänna en lina över vägen som nådde fram till deras näste. I sluttampen fäste de en pingla som varskodde när någon passerade. Då rusade rövarena fram och rånade vägfararen.

Grotta nr 12. Jätttestugan

I Boarp fanns förr i tiden jättar som bodde under klippblocken. Man kallade deras bostad Jättastugan.

Grotta nr 22. Uvbergsgrottan

Grottan har stort kulturhistoriskt värde då man här funnit bevis på att grottan använts som bostad redan under äldre stenåldern. Till de fynd man funnit i grottan hör bl a en tvåreggad pilspets och en mycket fin spånkniv. Även under senromersk järnålder eller folkvandringstid har grottan varit bebodd, vilket de krukskärvor man funnit ovanpå stenåldersföremålen i kulturlagret påvisar.

Grotta nr 23. Vargaklyftorna

I denna grotta har förr i tiden vargar haft sitt tillhåll.

Grotta nr 24. Grottan i Kistehallen

En gammal tradition i bygden säger att en krigare under ofredstid hölls gömd här. En kvinna i trakten försåg honom med mat, men för att inte väcka misstankar bar hon maten i en kalvabytta.

Grotta nr 25. Gräsbergsgrottan

" På hemmanet Moshults egor finnes ett berg med en grottlig öppning, vilken anses för ingången till trollens sallar. För många år sedan var en man ute och högg bränne i skogen, då utanför berget visade sig en fager jungfru, som bjöd in honom i berget på en bägare öl. Skogshuggaren var obetänksam nog att antaga inbjudan. Knappt hade han kommit inom öppningen förrän berget slöts om honom. Efter mycket letande efter den försvunne, ringdes tre torsdagsqvällar å rad med kyrkklockorna men det var då redan för sent. Den bergtagne var och förblev borta."

Enligt muntliga traditioner från 1800-talet skulle det finnas tre st kamrar efter varandra i grottan. I den sista kammaren skulle det finnas en jättelik orm som låg och vaktade en silverskatt.

Det sägs att personer som krupit in för att försöka komma åt skatten måst retirera för den väldiga ormens väsende.

Grotta nr 27. Drakgrottan

I Uvekullsberget lär för många år sedan ha funnits en drake, som var stor och förskräcklig. I början av detta sekel fanns i Torup personer som själva sett detta odjur.

Trollen lär också ha bott i grottan under olika perioder. En gång för många år sedan var det en man som fann att en gång öppnade sig inåt i berget. Han var käck och oförvägen och begav sig in i öppningen. Väl kommen ett stycke mötte han någon som nöp honom i näsan så kraftigt att han skrikande måste vända om.

Grotta nr 29. Bösseberga grotta

Under ofredstid skall grottan ha använts som gömställe. Den kunde rymma 2-3 personer.

Grotta nr 37. Jättastuan

I Hermanstorp bodde i kristendomens gryningstider en väldig jätte. Det heliga ljudet av Alfshögs vigda kyrkklocka skrämde honom öfver havet till de ännu hedna

Orkenöarna. Dit kom efter många år en stormdriven skeppare från Morup. Han kom till tals med jätten och erhöles av denne god segelvind för hemfärden mot villkor att han skulle på altaret i Alfshögs kyrka ställa en ask och kring midjan af en viss namngifven kvinna spänna en gördel samt på Hermanstorpsberget utså en påse frön, hvilket jätten öfverlämnade till honom i avskedets stund.

Efter hemkomsten samrådde skepparen med prästen och så ställde man asken i en gammal lada; den brann ned till grunden; spände gördeln om en björk; den vroks upp med roten och flög öfver land och hav till Orkenöarna; och sådde fröna i en djup sjö öfverst på berget; där växte upp en hiskelig jätte efter hvart frö, men prästen mahnade dem med vigvatten och heliga formler åter till intet.

Grotta nr 36. Kristoffers stuga

Uti denna grotta hava åtskilliga fynd blivit gjorda av penningar slagna under konung Erik XIV:s tid. Och stället skall under krigen uti denna konungs tid hava av någon vid namn Kristoffer blivit begagnad såsom tillflyktsort nära den då varande riksgränsen.

Grotta nr 37. Stupstocksgrottan

Vid grottan förvarades en stupstock fram till 1860-talet. Grottan är belägen på en gammal galgbacke.

Grotta nr 39. Erik Rääfs stuga

Grottan omnämns som hembränningsgömma på 1920-talet.

Grotta nr 45. Trollhålan

En berättelse omtalar att jätten Hågen bodde i Höråsen. En gång fick en gubbe låna 500 daler av jätten mot ovillkorlig återbetalning inom ett år. Gubben kom punktligt tillbaka efter ett år och knackade på för att betala igen. Då kom jättekärringen ut - argsint - och tyckte att hon kunde få vara ifred änka som hon var. Gubben undrade bestört vad som hänt. Jättekärringen berättade då att hon och Hågen hade varit på bröllop i Skåne. Hågen i Höråsen, Tore i Togåsen och Axel i Axelskulla hade råkat i slagsmål med en trumslagare som slog ihjäl dem alla tre. Gubben sa då inget om pengarna utan vände om och behöll dem.

Grotta nr 55. Klackhall

Den beryktade halländska stortjuven Henrik Berg har haft sitt tillhåll i Klackhall. Han hade dit församlat en mängd stulna dyrbarheter, vilka han förvarade i en tillikaledes stulen kopparkista.

Länsmän och fjärdingsmän ville ju gärna komma till tals med Berg och han jagades därför ivrigt. Så en dag blev hans gömställe upptäckt och Berg var tvungen att fly huvudstupa. Han ställde kosan över den stora Kärnesjön och fick sin dyrbara kista med sig. Kistan var dock för tung så det bar sig inte bättre än att båten gick runt. Stortjuven räddade sig men kopparkistan gick till botten med hela sitt värdefulla innehåll och har än idag inte återfunnits.

Grotta nr 57. Jätteula

En tradition berättar att en riddare i full rustning skall ligga begravd här. Värdesaker vars tyngd lär vara större än vad tre hästar orkar dra, skall dessutom vara nedgrävda på platsen.

Grotta nr 59. Smörkulle hål

Det berättas att platsen har använts som kult- och offerplats under hednisk tid.

Grotta nr 60. Stenstugan

På 1950-talet bodde en man i grottan. Där låg han och spejade ut över fälten då folket från byn kom för att arbeta på åkrarna. Då klättrade tjuven upp över åsen och in till byn där husen stod tomma och stal.

Det sägs att man lät honom hållas då han oftast inte stal något av större värde än mat och dryck.

Grotta nr 61. Tjuvahålan

Det var i denna grotta som Hallands egen Robin Hood, "Tjuva-Påårn" - drängen Pehr Nilsson från Bläshammar - omkring 1810 bjöd torpare Karl Kasperson på fin konjak stulen hos häradskrivaren i Bläshammar. Pehr lär också ha mutat Kasperson med 20 silverpenningar för att denne skulle hålla tyst om var grottan fanns.

Det var ett bra gömställe som var svårt för länsmän och kronobetjänter att finna. Den i samhällets ögon förhärdade brottslingen var högt hållen av småfolket som han delade med sig av tjuvgodset till. Självt kallade han sig medlare.

Grotta nr 63. Näckens grotta

Förr i tiden sprang man alltid förbi grottan för därinne satt näcken och spelade. Om man lyssnade för länge på dylikt violinspel kunde man bli galen.

Grotta nr 65. Tjuvaklevsgrottan

En sägen berättar att grottan för mer än 100 år sedan var tillhåll för ett rövarband i trakten.

En annan sägen säger att en ung kvinna förolyckades här en gång i tiden. Hon skulle vigas med sin man på midsommarafton. Dagen innan vigseln skulle förättas blev mannen mördad. Den unga jungfrun gick ut på den smala klippan som stupar lodrät ned i sjön och dansade som en besatt. Hon dansade allt djärvare i trans och mitt i extasen föll hon över stupet och dog.

Grotta nr 68. Trollgrottan i Gripeberg

I det branta berget finns en ränna. Tränger man ned i den finner man därnere öppningen till ett trångt schakt. Vid dess botten finnes väldiga rum och salar. I forna tider har de varit hemvist för trollen. Av någon anledning har trollen övergivit sina hem och slagit ned sina bopålar annorstädes. De har kvarlämnat stora skatter av guld och andra dyrgripar. Sägner talar särskilt om en väldig kista fylld till randen av penningar. En odödlig tupp sattes att vakta de kvarlämnade dyrbarheterna och har alltsedan dess skött sitt väktarekall. Trollen ha åtminstone haft anledning att känna sig belåtna ty tills dato har ingen dödlig lyckats tränga in i grottsalarna än mindre anammat skatten.

Grotta nr 71. Petters kammare

Grottan är belägen ett stenkast från Petters kyrka där det på den tiden då det ofantliga avståndet till Kattunga säkerligen gjorde att de kyrkliga besöken inte kommo så värst ofta på. De andliga fäderna brukade under stundom sända någon tiggarmunk till dessa avlägsna obygdar för att i någon mån vårda sig om folkets själar och fullgöra de nödvändigaste gudstjänstliga förrättningar. Dessa kringvandrande munkar fingo då predika, döpa och viga under bar himmel. En munk vid namn Petter lär ha uppträtt här som predikant.

Grotta nr 72. Ofredshålan

I ofredstid har den tjänat som gömställe för människor. Man skall i jämförelsevis sen tid inne i grottan funnit lämningar av redskap som visat att flyktingarna under sin vistelse i grottan sysslat med träslöjd och slika arbeten.

Grotta nr 76. Prästagömmen

Det hände en gång under danska tiden att dåvarande kyrkoherden i Fagered tvingades fly undan inbrytande svenska strövkårer som ville ta honom till fånga för

att utöva utpressning på folket i socknen. Den stackars gudsmannen drevs allt längre från sitt hem och flydde genom skogarna åt nordost och hamnade slutligen i gården Arvidstorp. Där fick han hjälp och skydd i nämnda grotta som visserligen var obekväm men bönderna försåg honom med mat och kläder så att han kunde stanna där tills faran var över.

Grotta nr 77. Skomakarstuan

I grottan bodde en gång en skomakare för att gömma sig undan krigstjänst.

Grotta nr 80. Kungsgrottan

Oskar II var bekant och god vän till apotekaren som bodde på Hjärne gård och de hade ofta picknickar vid grottan.

Grotta nr 83. Liastugan

En smed sägs ha bott i grottan. En gång lär en hund ha släppts in i grottan och efter en stund kom hunden ut på andra sidan Höråsen.

Grotta nr 87. Tjuvaskåran

En vallarehair blev en gång i tiden tillfångatagen av bergsrövare som hotade honom med döden och skulle stjäla hans kreatur. Pojken bad att få spela en melodi på sitt vallhorn innan han skulle dö och det tyckte bergsrövarna kunde gå an.

Den melodin han blåste i sitt kopparhorn var ord för den som kunde begripa blåsarespråk. Han blåste detta:

" I Björkaberga kåra i Tjuvaskåra
där legge tolv riga greva
De små grå galta lägga de ned och salta
Tullelulle, Tullelulle, sanko vänner i skåven"

Med "De tolv riga greva" menades de tolv rövarna. "De små grå galta" var fåren som rövarna ville slakta och salta ned. "Sanko vänner i skåven" betyder: saml vänner i skogen.

Då bondehoppen i byn hörde hans blåsarmelodi samlade de sig och då de kom upp i skogen slog de ihjäl rövarna. Men pojken var sig aldrig mer lik från den dagen. Han blev omtalad i sägner och visor i långliga tider. Aldrig någonsin mer spelade han på sin lur. Han blev skygg och svarade inte på folks tilltal.

Grotta nr 90. Laskahytta

Här lär ha bott tjuvar och tjuvgods har blivit funnet på platsen.

Grotta nr 91. Jon Rings gömma

Enligt traditionen användes grottan av Jon Ring som tjuvagömma. Här samlade han stöldgods som till stor del bestod av kyrksilver som han stulit i traktens kyrkor.

Jon Ring avrättades 1676 i Karl XI:s närvaro.

Grotta nr 94. Tjuvagrottan

Sägnen omtalar grottan som ett tillhåll för tjuvar. Det berättas att den siste som blev avrättad på avrättningsplatsen utanför Kungsbacka höll till i Tjuvagrottan.

Grotta nr 96. Jyta Sköra

Grottan var fordom en mörk och ryslig tillflyktsort för de fega ynglingar i denna trakt som under Karl XII:s krig fruktade utskrivning och här undandrog sig plikten att bära vapen för fäderneslandet.

Grotta nr 103. Tjuvacklöva

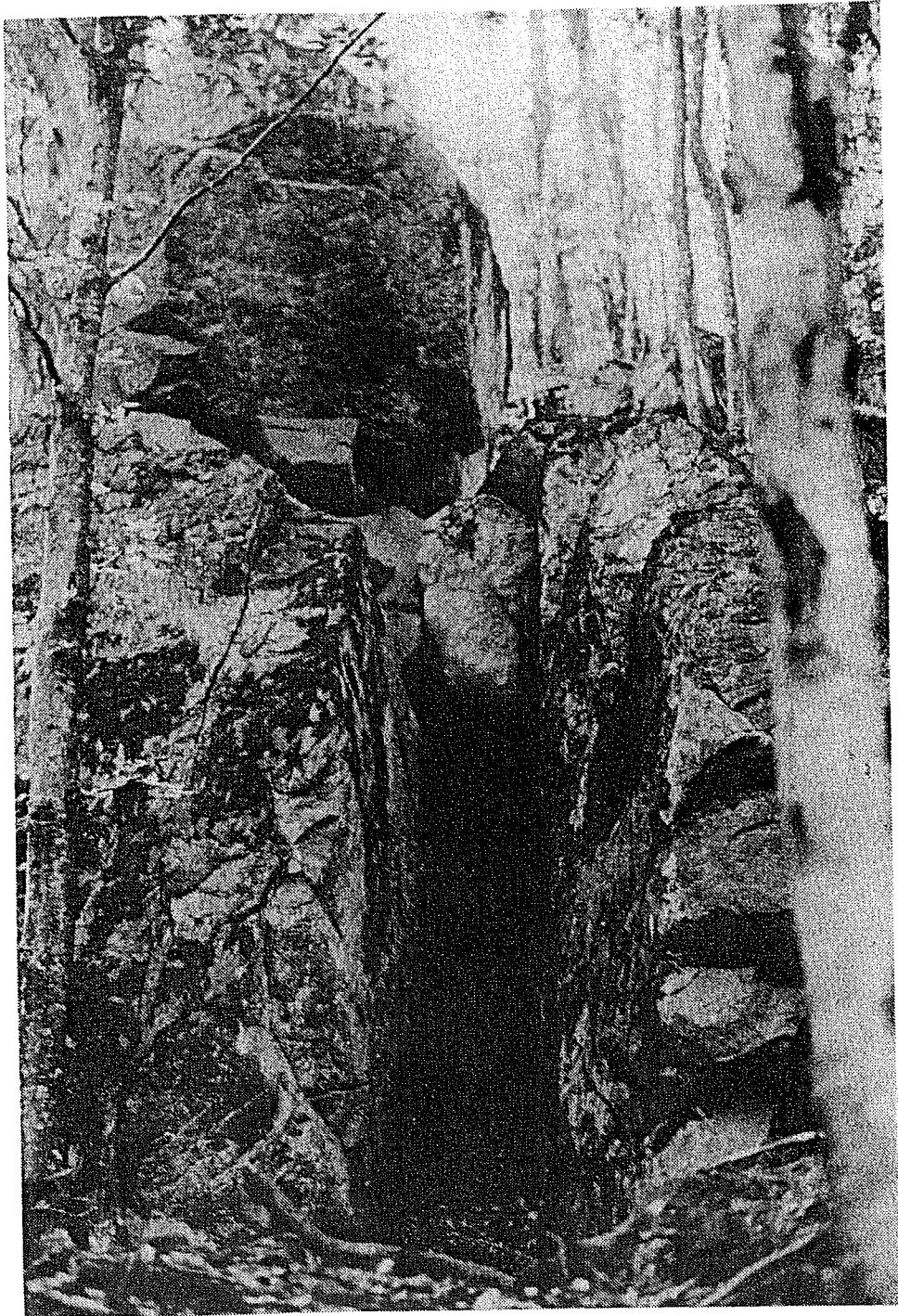
Grottan är en gammal rövarplats invid en då besvärlig färdväg. Senare övertogs grottan av Lars Gatenhjälm som gömställe och observationsplats med fin sikt över skärgården och utomskärs farleder.

Historien upprepar sig heter det ju; på 1950-talet användes grottan som tjuvgömma igen, av en bankrånare.

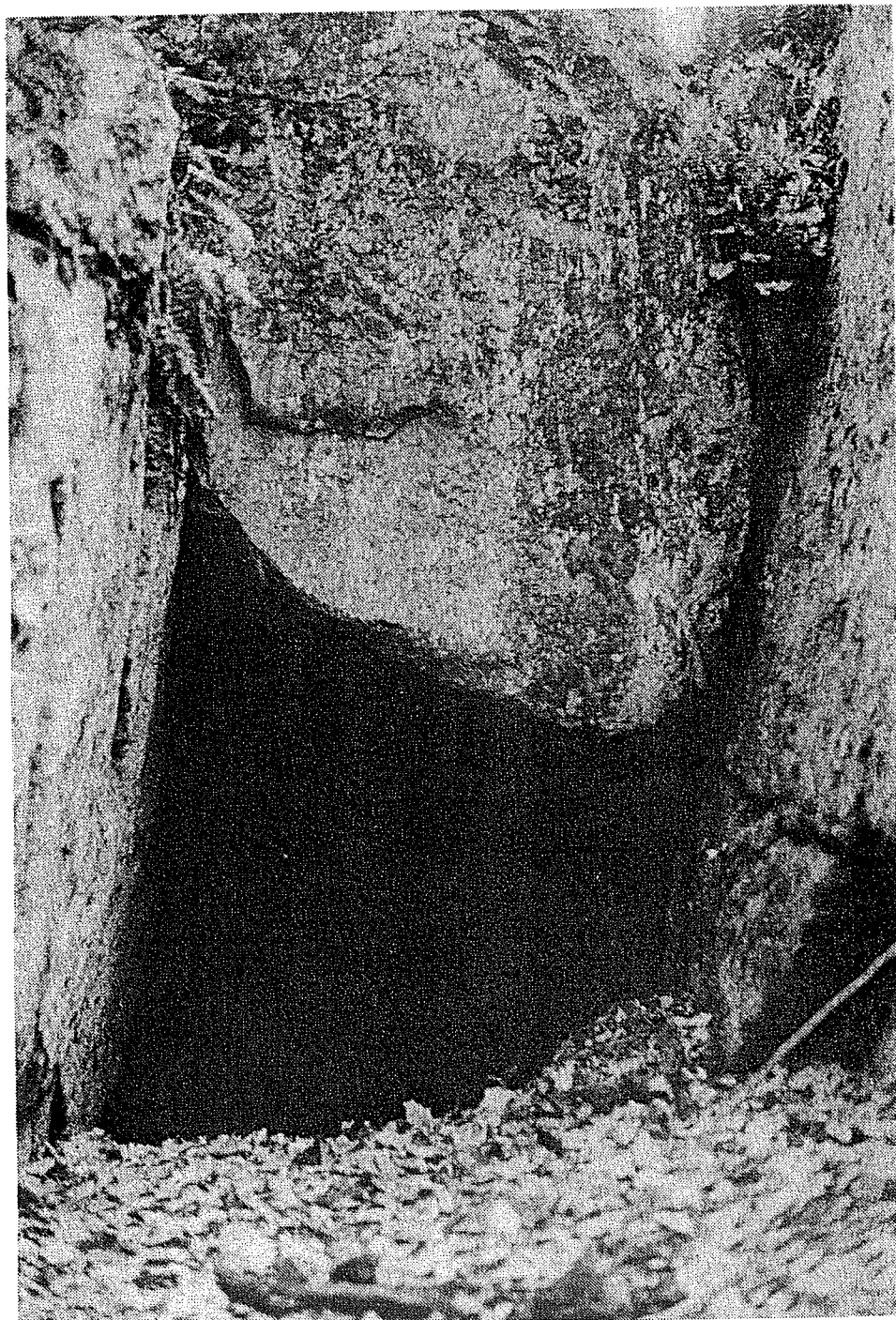
9. REFERENSER

- Ahlberg, B. 1957. Vad skall jag se i Halland
- Ahlberg, G. 1925. Halland
- Andersson, E. 1974. Den gamla Eldsbergabygden
- Andersson, E. 1974. Fjärde Hembygdsboken över Torup -
Kinnared - Drängsered
- Bexell, S.P. 1925. Hallands historia & beskrivning.
Del I
- Bexell, S.P. 1927. Hallands historia & beskrivning.
Del II
- Dickson, W. 1963. Jävlafora. Halländska sägner
- Hedin, H. 1965. Enslövs kommun
- Hedin, L.H. 1978. Inventering av grottor i Kopparbergs
län
- Kalén, J. 1927. Halländska folkminnen
- Lilliehök, C. 1976. Utflyktsmål i Halland
- Lundqvist, J. 1978. Berg och jord i Sverige
- Lundqvist, M & R. 1970. Halländska strövtåg
- Länsstyrelsen. 1977. Natur i Hallands län
- Munthe, H. 1920. Strandgrottor och närstående geo-
logiska fenomen
- Nilsson, L. 1971. Eftraboken. Del I
- SGU. 1986. Ser. Ah nr 8
- Sveriges Speleolog Förbund. 1985. Grottan Dec. 85
- Sveriges Speleolog Förbund. 1986. Grottan Mar. 86
- STF. 1960. Tusen sevärdheter i Sverige
- Tell, L. 1969. Urbergsgrottor
- Tell, T. Preliminär katalog över grottor i Sverige
- Tell, L. Supplement 1 till katalog över grottor i
Sverige
- Tell, L. Supplement 2 till katalog över grottor i
Sverige
- Tell, L. Supplement 3 till katalog över grottor i
Sverige

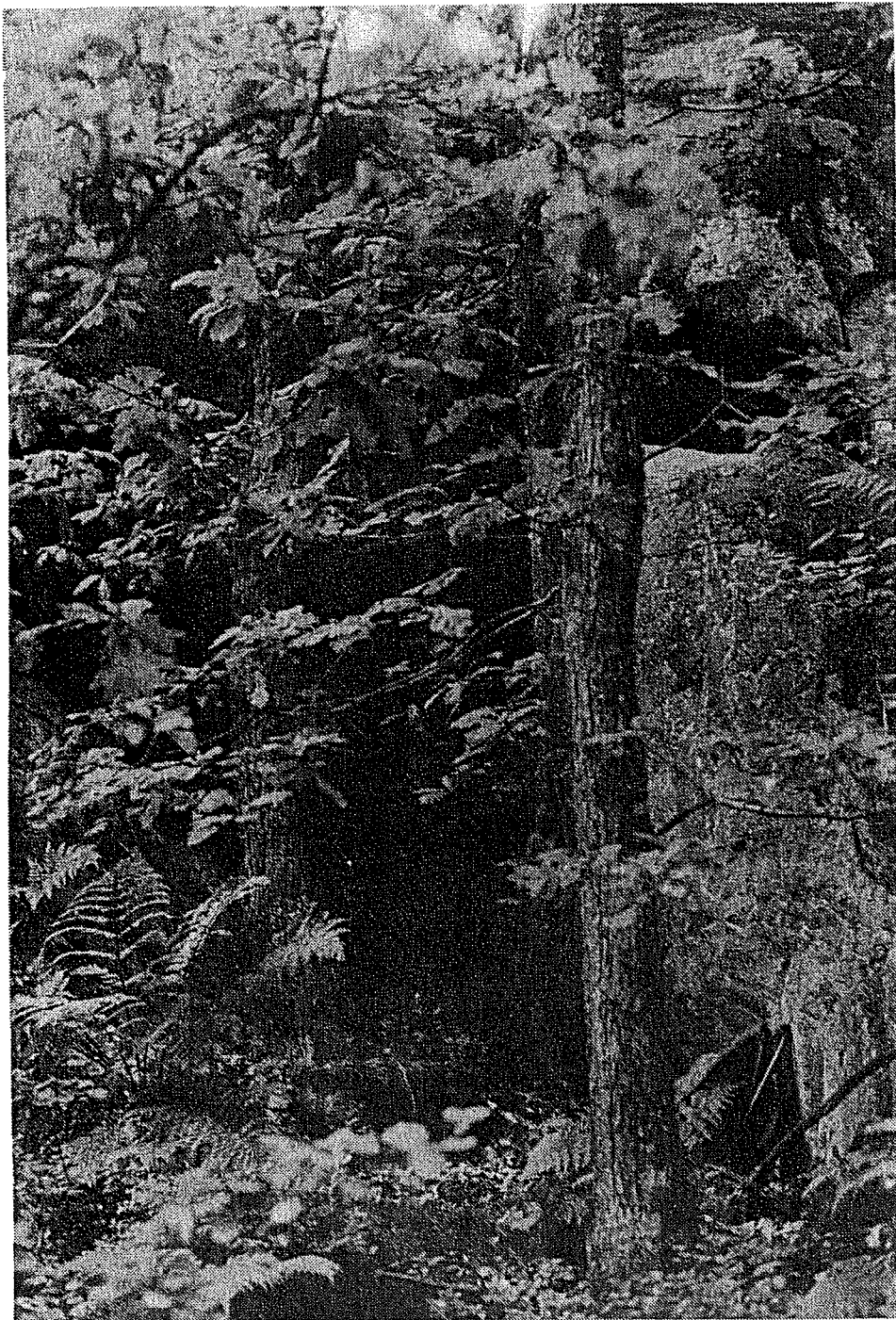
10. FOTOBILAGA

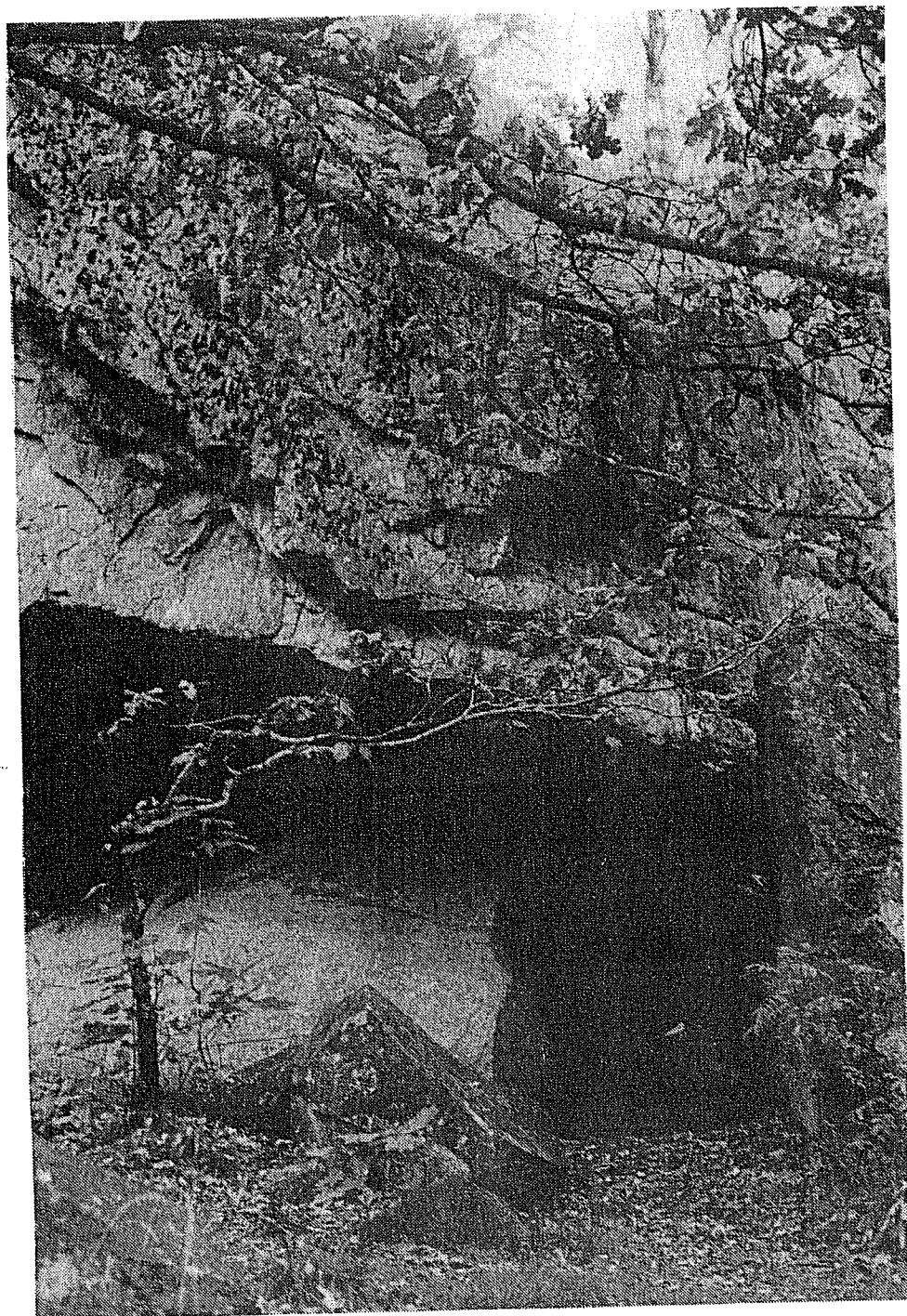
Nr 3 Klackestugan

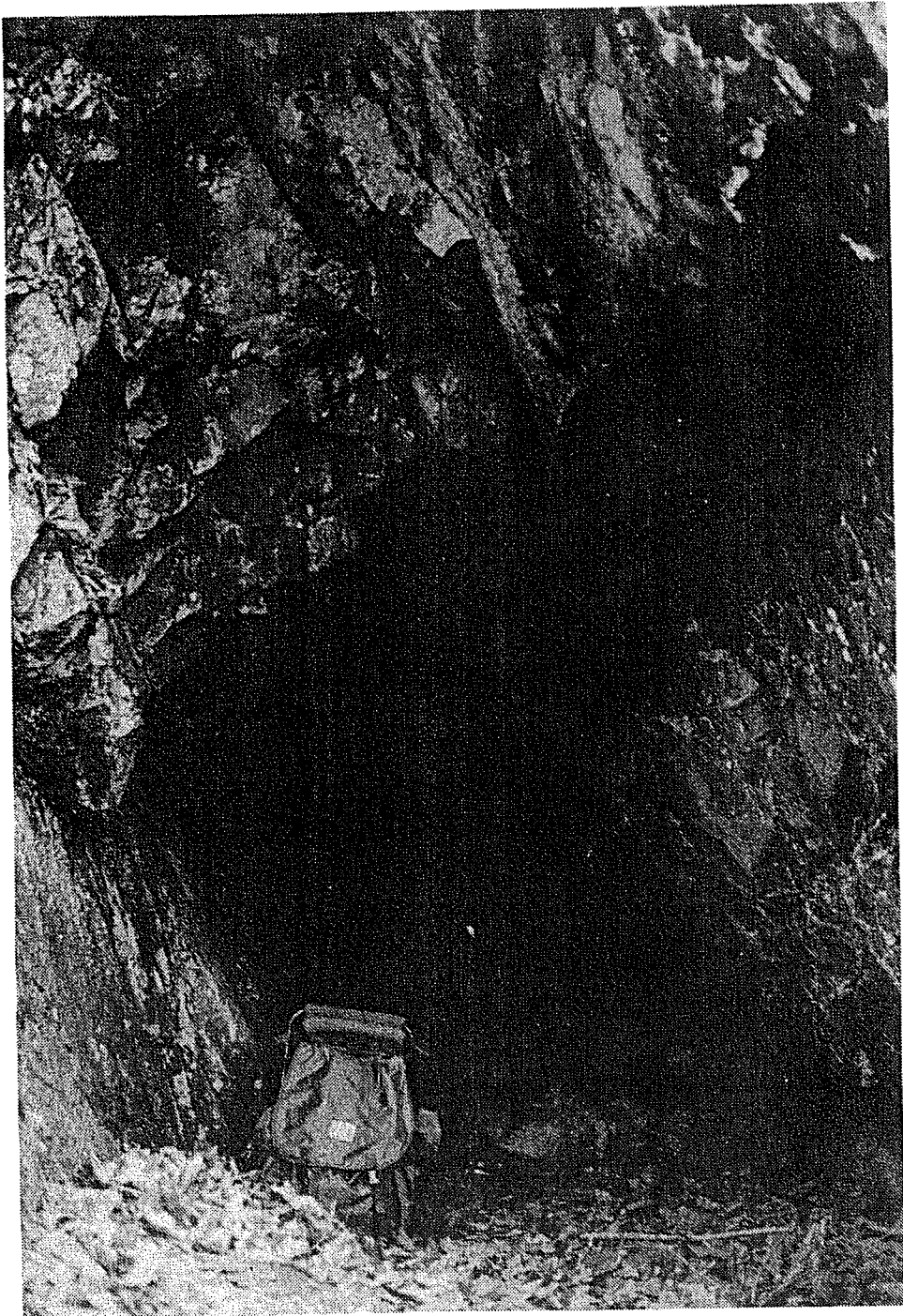
Nr 32 Jättestugan

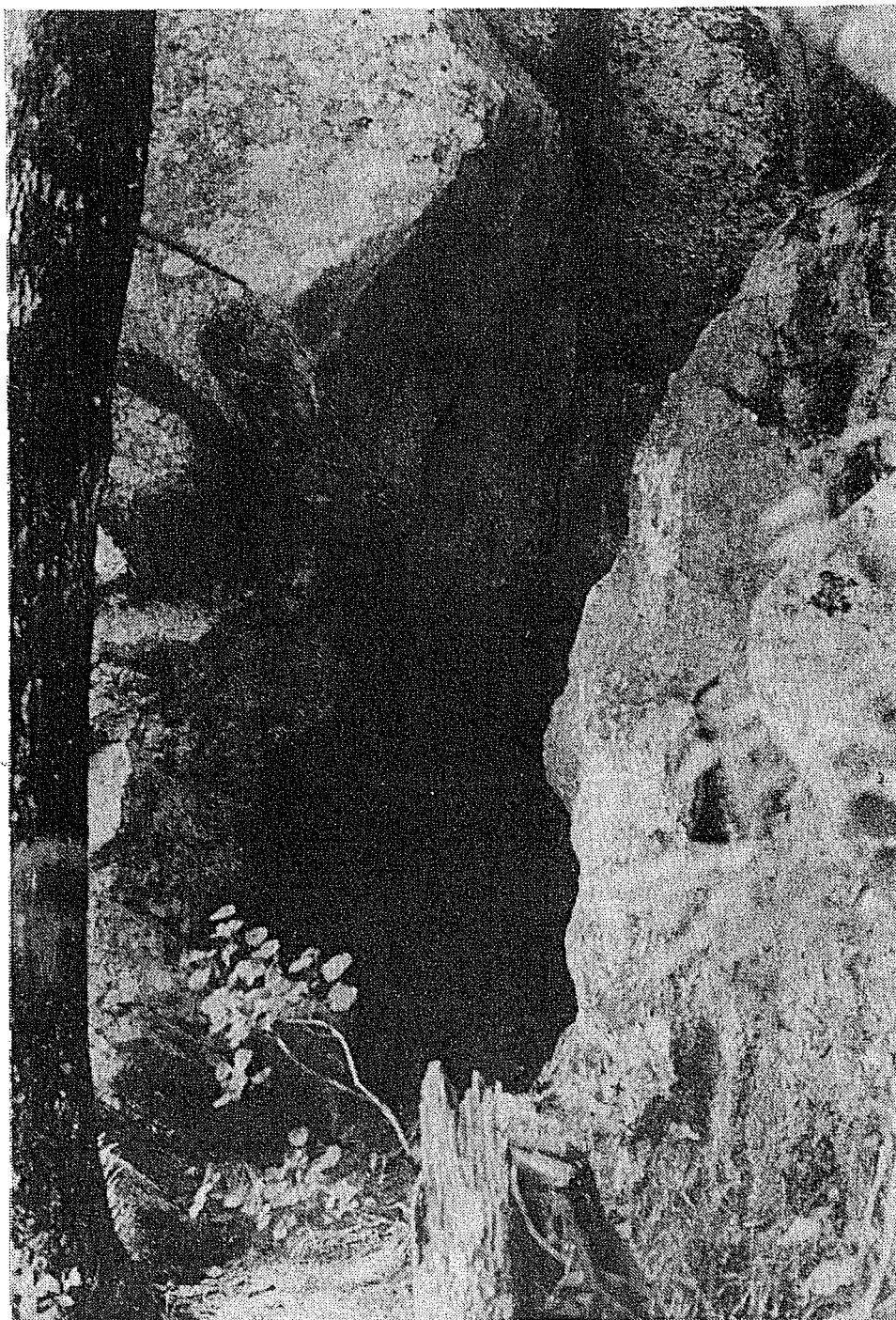
Nr 44 Frigärdesgrottan

Nr 58 Puka sten

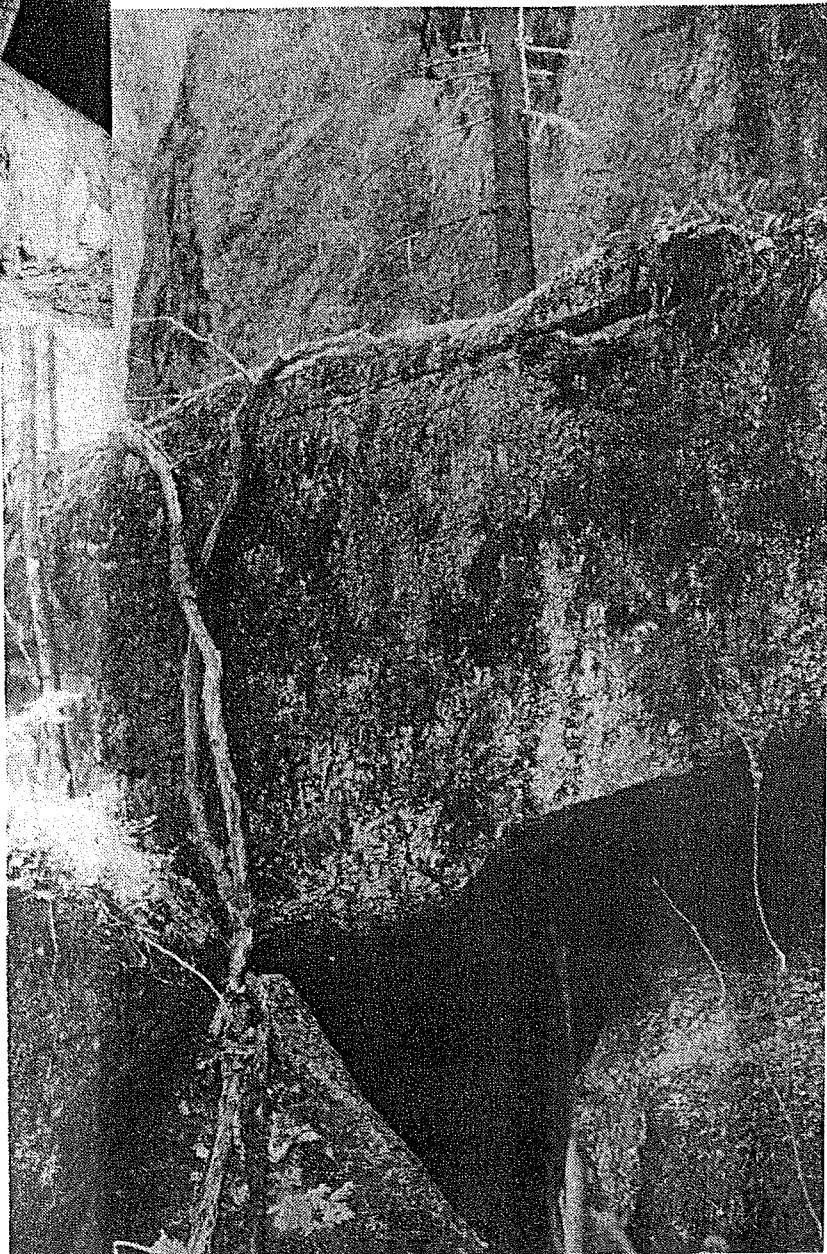
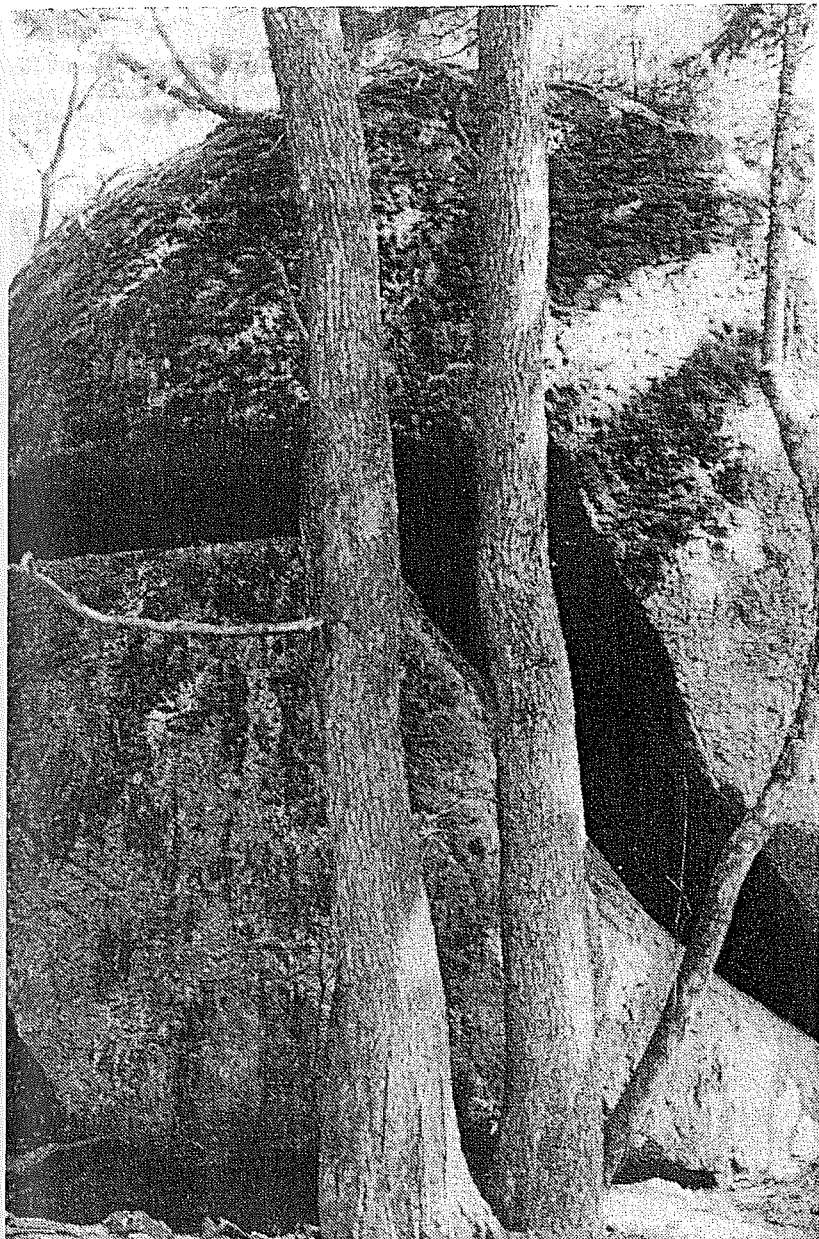

Nr 59 Smörkulie hål

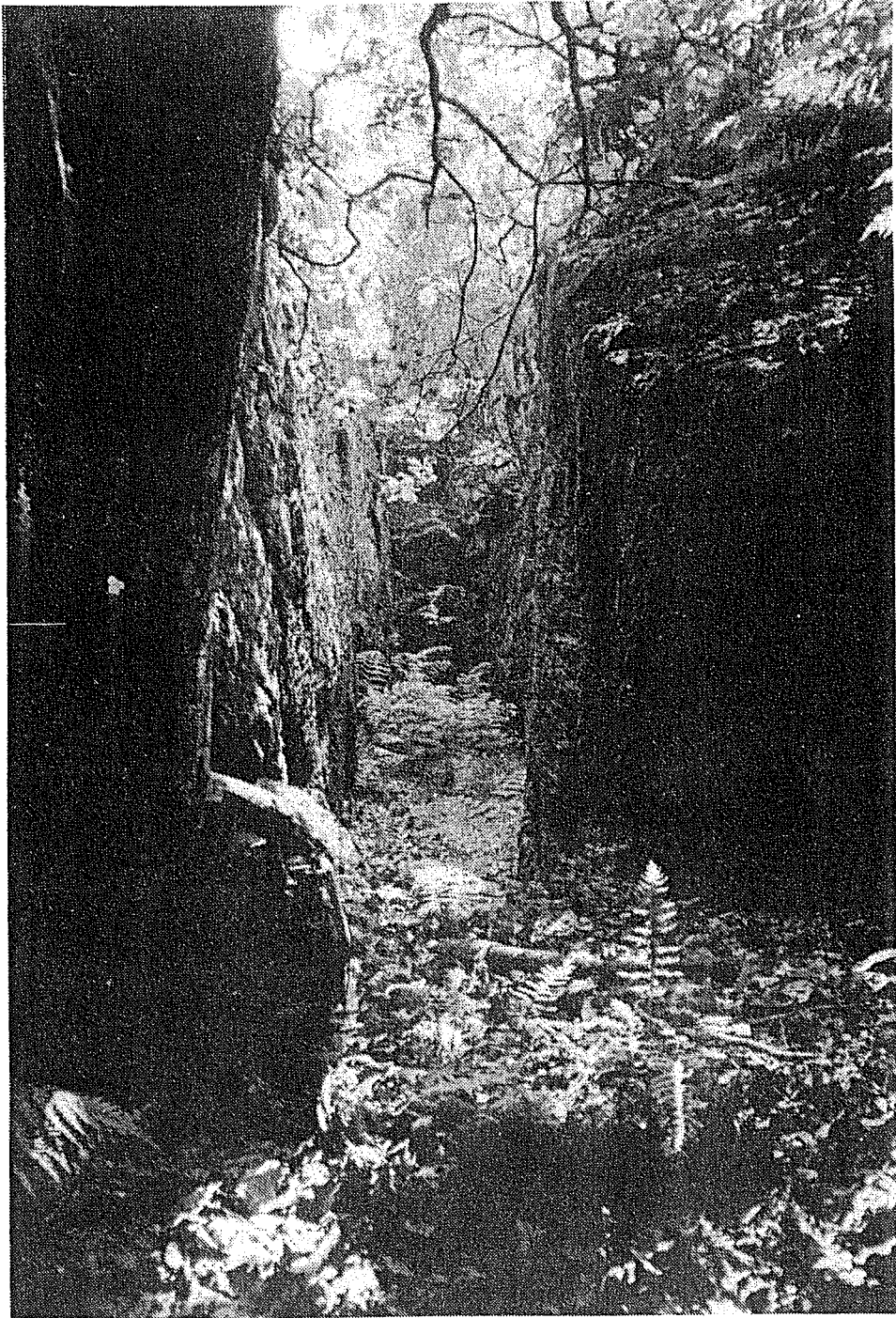

Nr 63 Näckens grotta

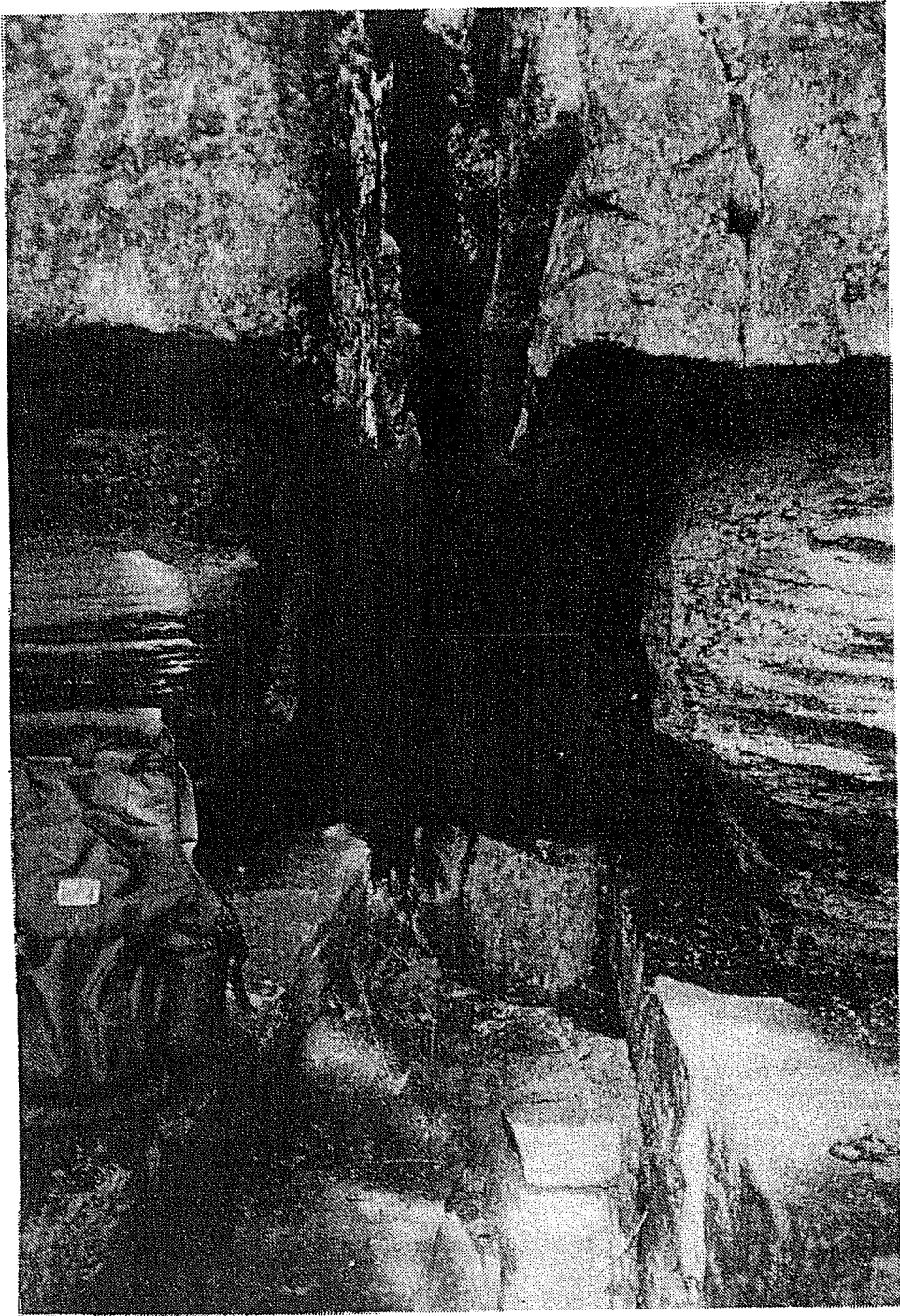
Nr 74 Hålan i Lussesten

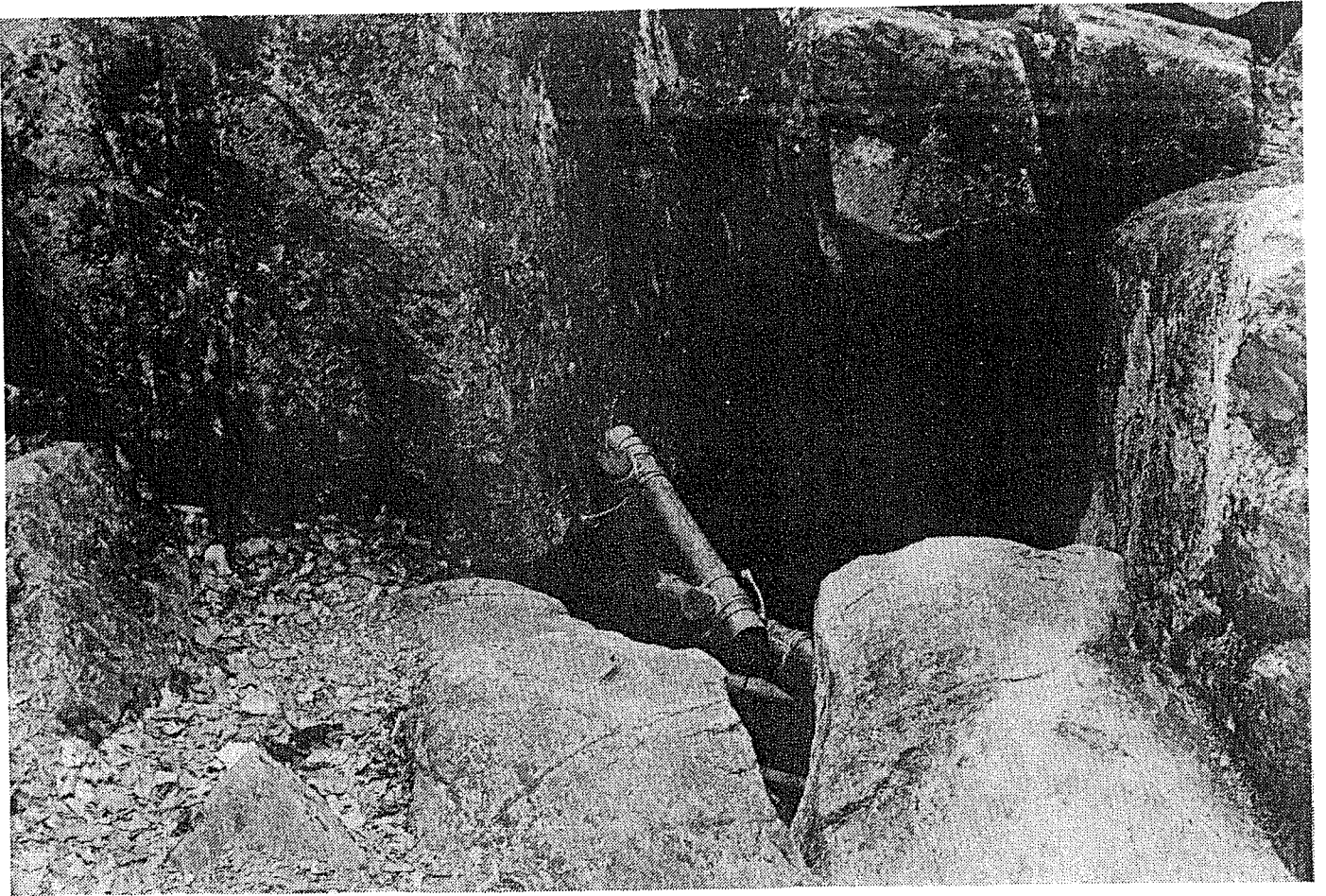
Fotot visar ingången till
undre grottgången

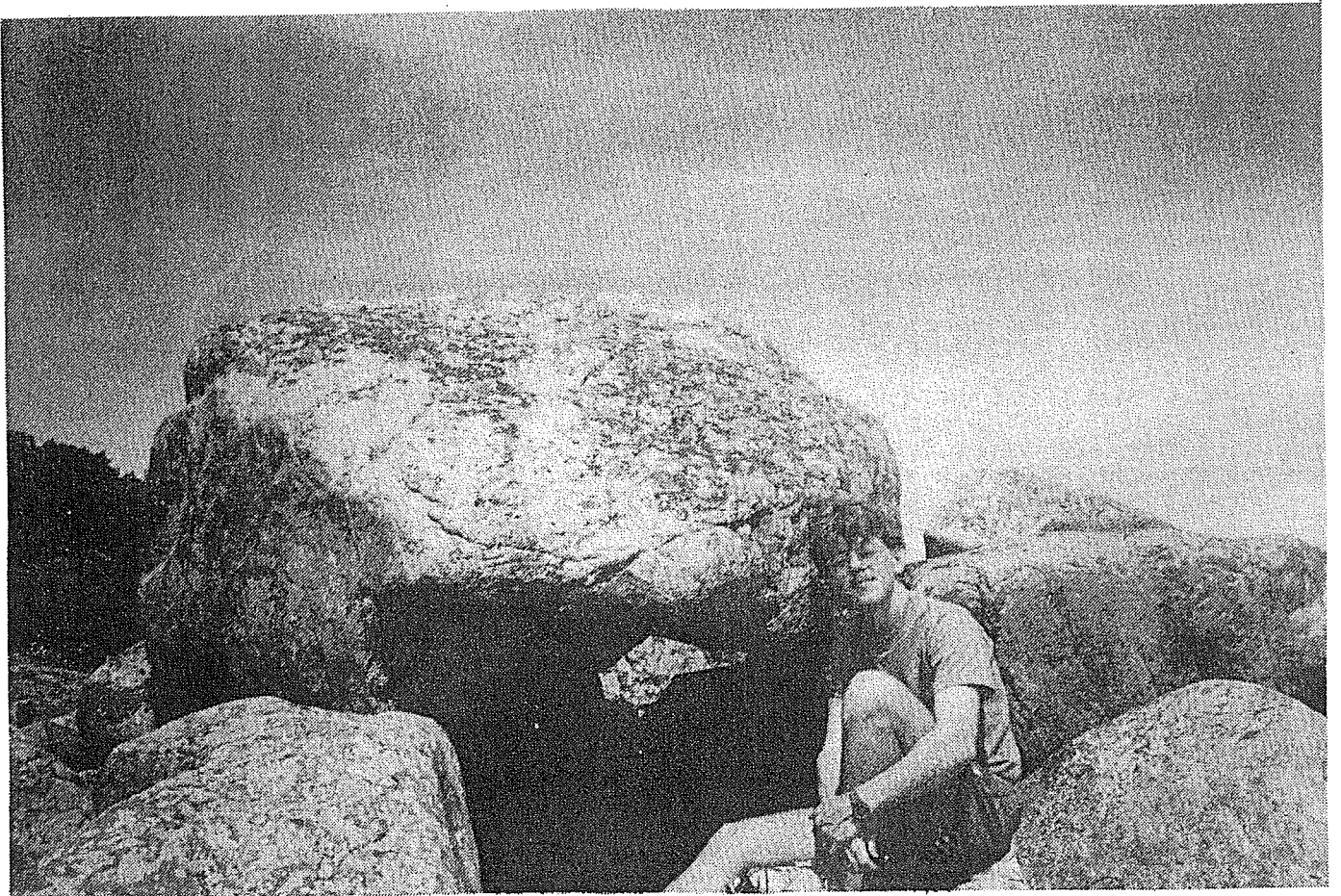
Nr 87 Tjuvaskåran

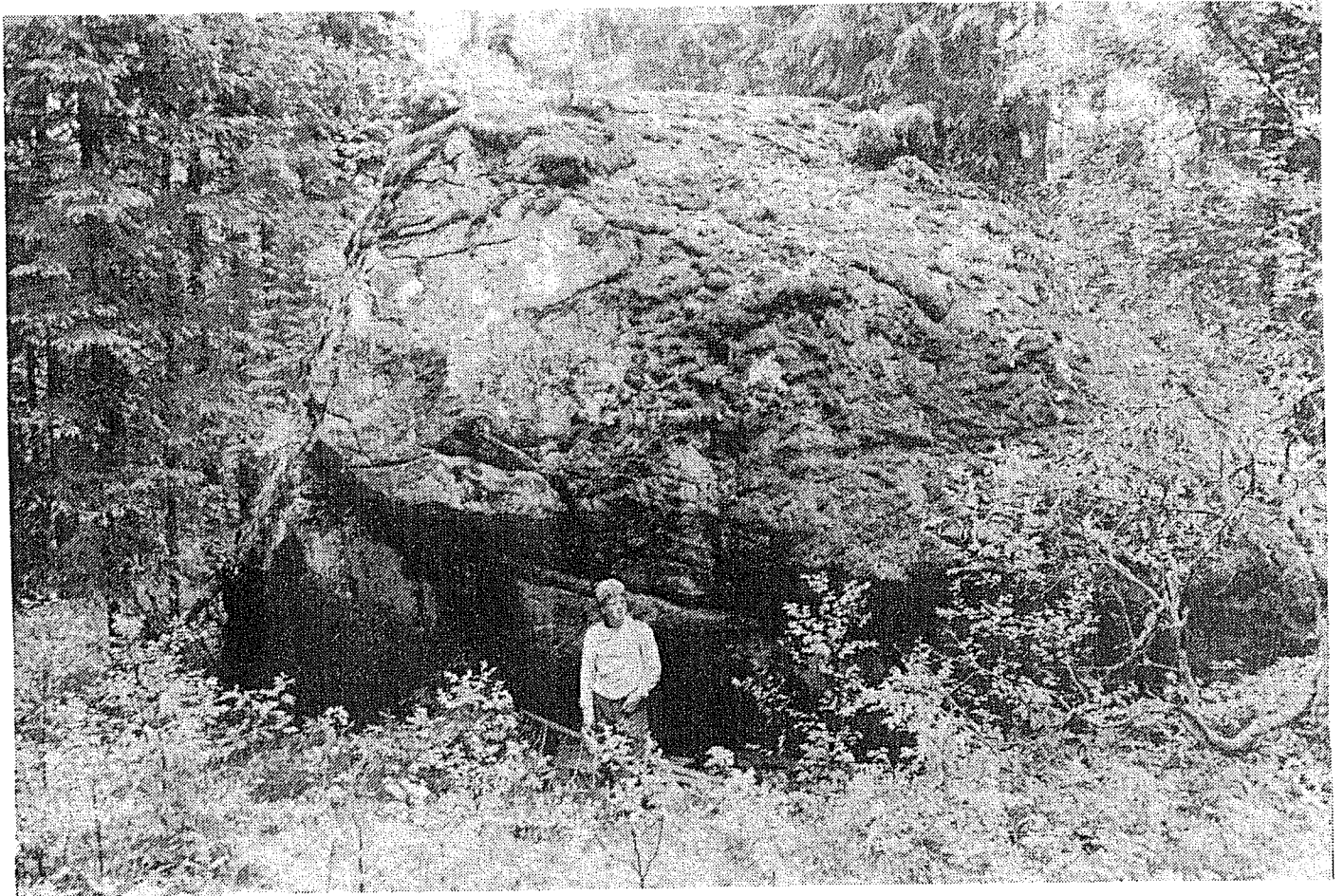
Nr 92 Tomtegrottan

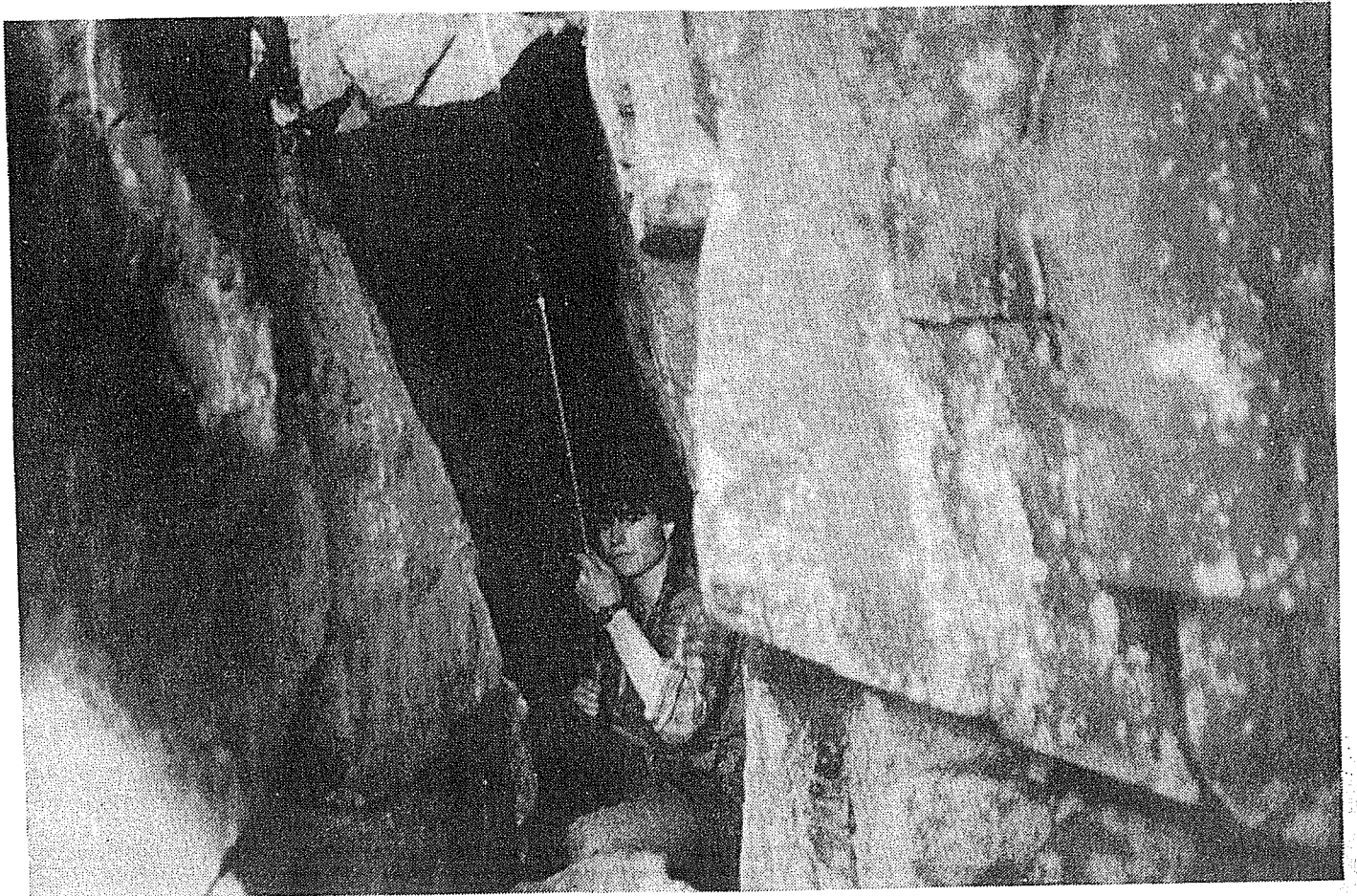
Nr 5 Midsommarstugan

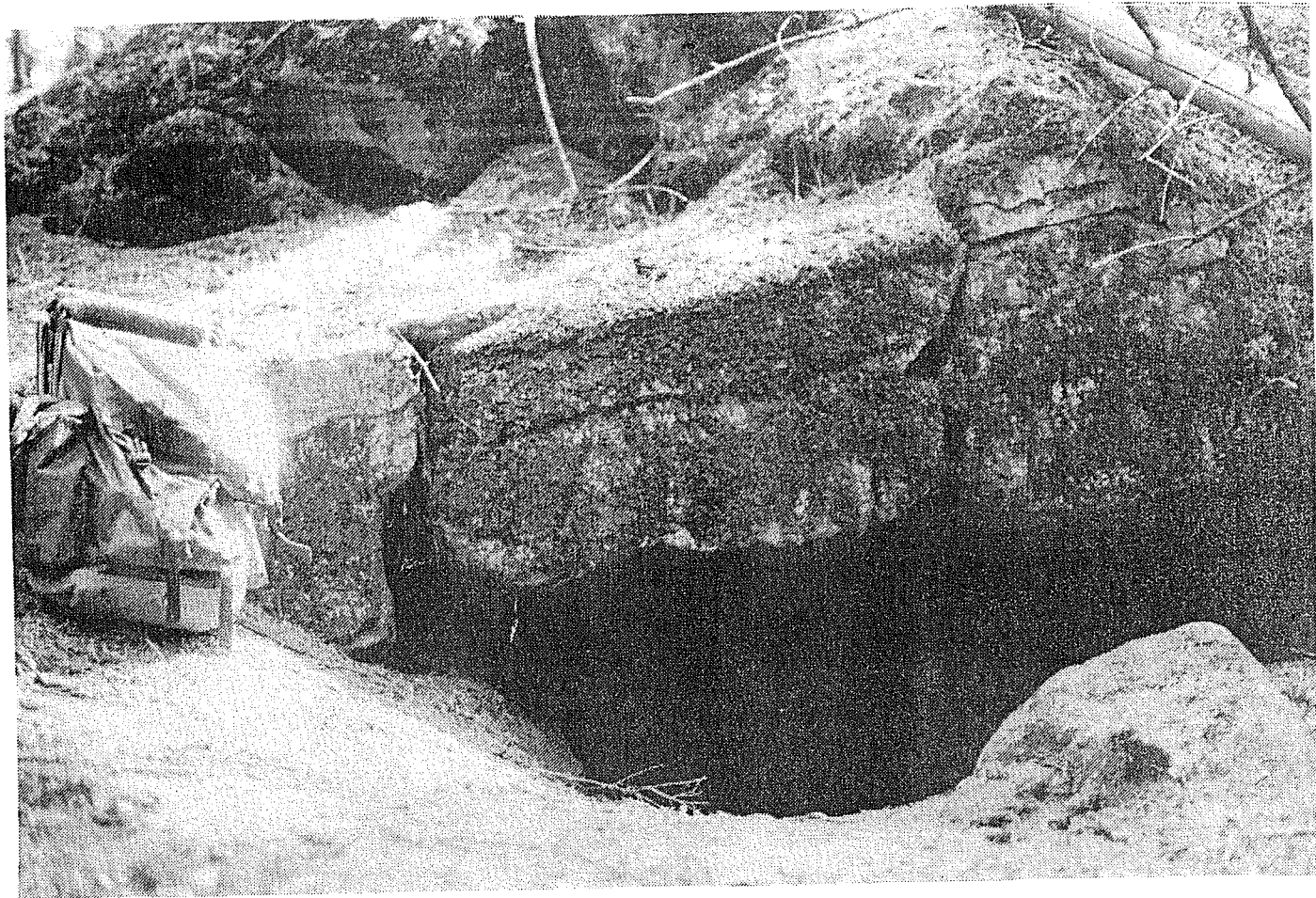
Nr 13 Tjuvahålan

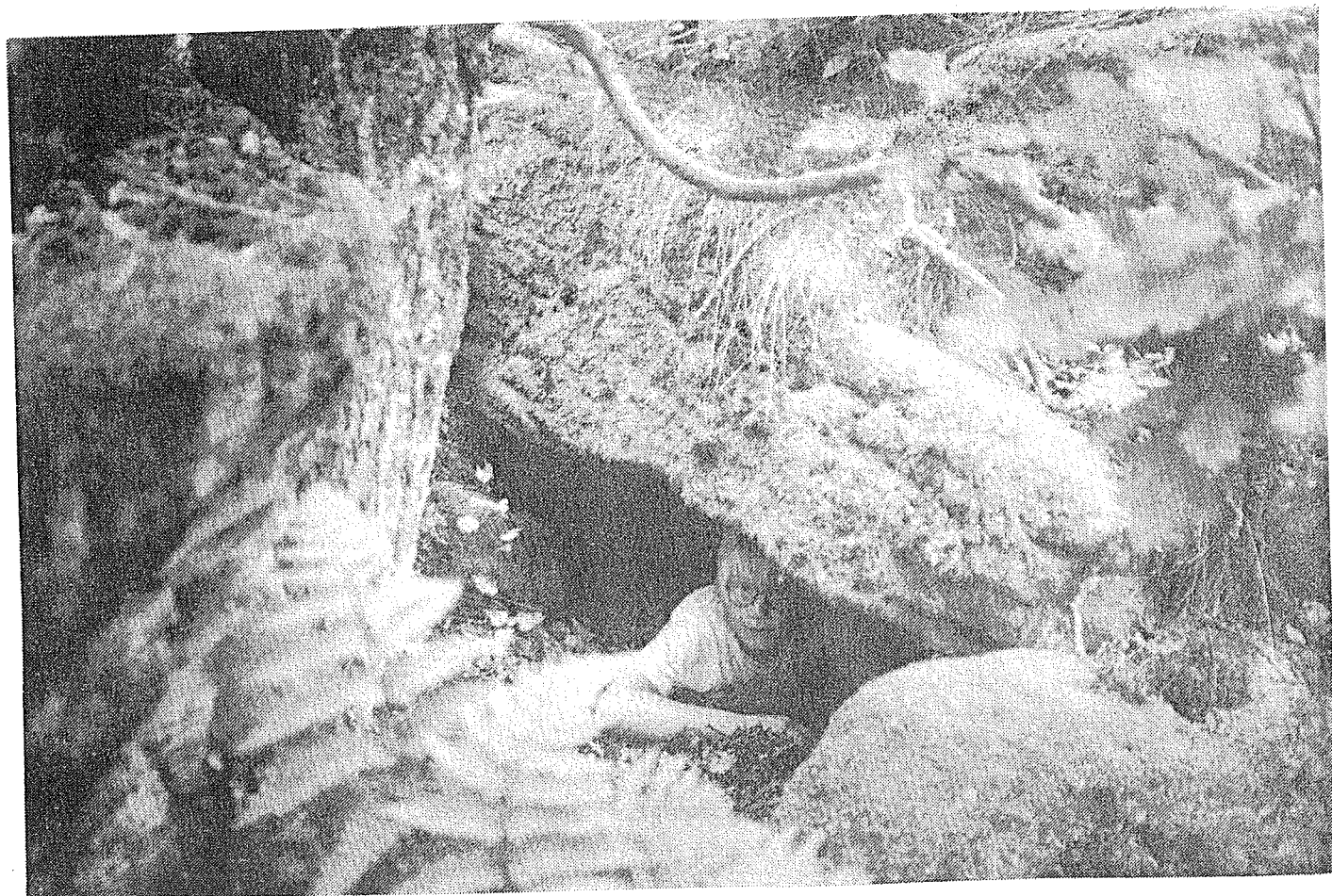
Nr 37 Stupstocksgrottan

Nr 53 Drakkammaren

Nr 57 Jätteula

Nr 91 Jon Rings Gömma